CUVÂNT ÎNAINTE

Între cărţile clasice, mult folositoare slujitorului Altarului Bisericii străbune, am găsit cartea Protopresbiterului Profesor Dr. Simeon Popescu.

Biserica noastră are multe şi preţioase cărţi de predici, începând cu Cazania lui Varlaam, care a fost cartea de învăţătură a Poporului Român şi până la cărţile ce au fost scrise în zilele noastre având ca autori pe Ilarion V. Felea, Pr. Ioan Bunea, Părintele Slevoacă, Arhim. Serafim Man de la Mănăstirea „Sfânta Ana“ din Rohia şi mulţi alţii, dar cartea aceasta a Prot. Prof. Simeon Popescu are o calitate aparte şi pe care o va descoperi fiecare slujitor al Sfântului Altar.

Cartea aceasta a apărut în anul 1905, dar nu este depăşită, nici în forma de exprimare, nici în idei, ci dimpotrivă, paginile ei sunt proaspete, vii şi de mare actualitate.

Despre această carte, arhiereul Dr. Veniamin Pocitan Ploieşteanul, care a scris şi o scurtă dar substanţială biografie a Protopresbiterului Simeon Popescu, a spus: „Explicarea Evangheliilor duminicale şi ale sărbătorilor împărăteşti, scrisă pentru seminarişti şi pentru preoţi în genere, n-ar trebui să lipsească din biblioteca oricărui cleric, ea fiind admirabilă pentru predici. Ea cuprinde un vast material de cunoştinţe care stă la dispoziţia clericului ce voieşte să se adape din izvorul cel pururea curgător al învăţăturilor scoase din Sfintele Evanghelii“.

Vorbind despre Sfânta Evanghelie pe care în această carte a tâlcuit-o în mod strălucit, el spunea: „Creştinii au privit Sfintele Evanghelii cu cea mai profundă evlavie, considerându-le ca fiind izvorul tuturor bunătăţilor de care Dumnezeu îi face părtaşi. Dacă poporul arată atâta sentiment de respect către Sfânta Evanghelie, cu atât mai mult trebuie să arate preotul, vorbind întotdeauna cu cel mai mare respect faţă de această Sfântă Carte şi de dumnezeiescul ei cuprins şi niciodată, în nici o împrejurare, nu-i este permis a pune mâna pe ea fără a se închina şi a o săruta cu respectul şi cu evlavia cuvenită“ (pag. 15).

Astfel, Simeon Popescu, fiind pătruns de adâncă evlavie şi de mare credinţă faţă de Sfânta Evanghelie, a tâlcuit-o limpede şi profund ca nimeni altul, parcă, de aceea am considerat că facem un preţios serviciu tuturor celor ce doresc să cunoască dar să şi vestească Cuvântul lui Dumnezeu în ziua de astăzi.

Cartea aceasta nu are nevoie de recomandarea noastră. Ea singură se va impune în faţa tuturor celor ce se vor osteni să o deschidă şi să o folosească ca pe un preţios instrument de lucru în lucrarea deosebit de importantă de a cunoaşte şi de a vesti Cuvântul lui Dumnezeu.

Protopresbiterul şi profesorul Dr. Simeon Popescu s-a născut în localitatea Râpa de Jos, comitatul Turdei, cum se exprima biograful lui, la 6/18 august 1848. După ce şi-a terminat gimnaziul cu „eminentia“ şi „valde bonum“, a continuat studiile superioare de teologie la Sibiu. A fost trimis la Universitatea din Lipsca unde a studiat teologia şi filozofia între anii 1874-1877, încununându-se cu diploma de doctor în teologie şi filozofie (la 20 iunie 1877).

Întorcându-se la Sibiu, a primit diferite însărcinări între care aceea de profesor, pe care a îndeplinit-o cu multă râvnă. A lucrat ca profesor şi la Bucureşti, fapt care l-a ridicat în rândul celor mai buni dascăli pe care i-a avut şcoala românească, ceea ce l-a făcut şi pe Arhimandritul Iuliu Scriban să spună: „În învăţământul religios am avut un mare om, pe Simeon Popescu".

A trăit până în ziua de 11 februarie 1919, când şi-a dat obştescul sfârşit, fiind în vârstă de 71 de ani, şi a fost înmormântat în cimitirul „Sfânta Vineri" din Bucureşti la 13 februarie 1919.

† ***JUSTINIAN***
Episcopul Maramureşului şi Sătmarului

Baia Mare, 28 mai 1997.

1

Sfânta Scriptură şi, în special, Evangheliile în serviciul divin, ca mijloc de edificare morală pentru creştini

1. Prin bărbaţii aleşi, insuflaţi de Duhul Sfânt, Dumnezeu şi-a descoperit întreaga Sa vistierie de bunătăţi, menit să îmbunătăţească traiul omului, şi să-l facă mulţumit şi fericit atât în viaţa aceasta, cât şi în viaţa cea viitoare. Această descoperire a bunătăţilor Sale a făcut-o Dumnezeu în Sfânta Scriptură.

Ca omul să se poată împărtăşi de bunătăţile dumnezeieşti, cuprinse în Sfânta Scriptură, Dumnezeu a întocmit încă din Testamentul Vechi, prin alesul Său Moise, anumite zile, în care, mai vârtos, bunătăţile Sale să se reverse asupra tuturor care vor voi să le primească. Aceste zile sunt: *Sâmbetele* şi anumite *Sărbători*, care la vremea cuvenită s-au trecut şi în Testamentul Nou în *Duminici şi Sărbători creştineşti*.

În Testamentul Vechi, în zilele de Sâmbătă şi de Sărbători, după întocmirea dumnezeiască, se aduna poporul, întâi la Cortul mărturiei, mai târziu la Biserică şi în Sinagogi şi, în schimbul rugăciunilor şi a jertfelor, ce aducea lui Dumnezeu, primea darurile dumnezeieşti,

cuprinse în Sfânta Scriptură, adică asculta citirea Sfintei Scripturi.

Deoarece Sfânta Scriptură a Testamentului Vechi nu se putea citi şi asculta toată dintr-odată, într-o lectură continuă, înţelepciunea Sfântului Duh a orânduit ca să se citească cu întreruperi, în părţi mai mari sau mai mici, ca să nu obosească nici cititorul şi nici ascultătorii. Împărţirea aceasta s-a întocmit aşa, ca timp de un an să se citească şi, deci, să se şi asculte întreaga Sfântă Scriptură. Apoi, crezându-se că scrierile lui Moise, numite ***Pentateuh***, ca Lege fundamentală a lui Israil, au mai mare autoritate şi putere decât scrierile de mai târziu, numite ***Scrieri Profetice, prooroceşti, istorice şi didactice***, – s-a întocmit ca cele cinci cărţi ale lui Moise să alcătuiască o grupă deosebită, numită ***Lege***, pe care să o citească numai preoţii, iar celelalte cărţi, numite ***Prooroci*** şi ***Psalmi***, să formeze o altă grupă, pe care să o citească şi alţi cunoscători de carte. Iar, spre a păstra ordine în citire şi spre a nu rămâne necitită nici o părticică din Sfânta Scriptură, ambele grupe de cărţi s-au împărţit în câte 53 de părţi şi s-a hotărât anume care parte în care Sâmbătă să se citească în auzul poporului – întâi din ***Lege***, apoi din ***Prooroci*** şi din ***Psalmi***.

În chipul acesta darurile dumnezeieşti se revărsau fără de sfârşit asupra lui Israil, care alerga cu dor să asculte cuvântul lui Dumnezeu cuprins în Sfânta Scriptură a Testamentului Vechi.

2. Dacă Sfânta Scriptură a Testamentului Vechi este aşa de bogată în daruri dumnezeieşti, încât atrăgea la biserica din Ierusalim pe poporul israelit până şi de prin cele mai îndepărtate ţări, spre a se îndulci de acele daruri, ascultând citirea sfintelor cărţi, cu cât mai mult atras se simte creştinul de darurile neasemănat mai

bogate, cuprinse în sfintele cărţi ale ***Noului Testament***, în fruntea căruia strălucesc ***Sfintele Evanghelii***!? Căci, oricât, de mari şi de bogate sunt darurile, care se cuprind în Sfintele Cărţi ale Testamentului Vechi, darurile acestea, faţă de cele din Testamentul Nou, sunt numai umbră faţă de lumină, numai vis şi preînchipuire faţă de realitate, numai făgăduinţă faţă de împlinirea făgăduinţei. Pentru că în Testamentul Nou creştinul găseşte nu numai mângâiere deplină în orice necaz l-ar întâmpina, nu numai uşurare de orice greutate, ce l-ar apăsa, nu numai poveţe prin care să înconjoare nenorocirile şi primejdiile care l-ar ameninţa, nu numai îndemn de a face bine şi a se feri de rău, ci în Testamentul Nou creştinul mai află cunoştinţa adevărului peste tot şi îndeosebi cunoştinţa desăvârşită a lui Dumnezeu şi a voinţei Lui, apoi siguranţa atât a vieţii de veci, dobândită prin întruparea, moartea şi învierea Domnului nostru Iisus Hristos, cât şi a veşnicei răsplătiri pentru faptele cele bune, însoţite de credinţa şi nădejdea creştinului în Dumnezeu, Ziditorul şi Mântuitorul său.

Aşa cum în Testamentul Vechi cărţile, în care se arată mântuirea lui Israil din robia Egiptului, sunt considerate ca superioare în importanţă celorlalte cărţi ale acelui Testament, aşa în Testamentul Nou Evangheliile, cărţile, în care se descrie mântuirea omenirii din robia păcatului şi a morţii, au fost şi sunt considerate ca o pârgă a darurilor dumnezeieşti din Noul Testament.

În aceste Sfinte Evanghelii creştinul găseşte nesfârşită bogăţie de hrană sufletească, din care gustând, dobândeşte viaţă nouă; căci Evangheliile, cuprinzând Cuvântul lui Dumnezeu, viaţă sunt.

Şi, cum în Testamentul Vechi, întreaga slujbă dumnezeiască, adică întreg Cultul mozaic era stabilit până în cele mai mici amănunte prin însăşi Legea lui Moise, aşa în Testamentul Nou toată slujba dumnezeiască este străbătută, dominată şi însufleţită de Sfintele Evanghelii. Întreg Cultul nostru, în rugăciunile şi în cântările sale, ni se înfăţişează ca o reproducere alegorică a cuprinsului Sfintelor Evanghelii, relativ la Naşterea, activitatea, patima şi Învierea Domnului, deci întreagă iconomia mântuirii noastre.

2

Împărţirea Evangheliilor, ca lecturi, în zilele anului bisericesc. Însemnătatea Evangheliilor şi necesitatea de a fi explicate credincioşilor. Respectul şi cinstirea Evangheliei în Biserică

1. Fiindcă nu toţi creştinii au putinţa să citească Sfintele Evanghelii, şi deci să-şi hrănească sufletul ei înşişi, direct, din izvorul cel dătător de viaţă, încă de la început, din primele veacuri creştineşti, Biserica a orânduit, ca Evangheliile să se citească la sfânta rugăciune, încât creştinii, prin auz, să primească învăţăturile Mântuitorului şi să ia cunoştinţă despre faptele, patimile, moartea şi Învierea Lui. După pilda din Testamentul Vechi a şi întocmit ca, pe rând, în cursul anului să se citească, în auzul poporului, toate cele patru Evangheliile. În acest scop, Biserica a împărţit Evangheliile nu în 53 de părţi, după Duminici, ci după zilele anului bisericesc, având, cu puţine excepţii, fiecare zi partea sa de citire, numită ***Evanghelia zilei*** respective. Unii numesc Evanghelia zilei şi ***pericopă***.

Şi, precum Legea în Testamentul Vechi se citea numai de către Preoţi, aşa şi Evangheliile în Testamentul Nou se citesc poporului la slujbe şi la rugăciuni numai de către preoţi. De asemenea, după

chipul Testamentului Vechi, celelalte cărţi din Testamentul Nou, numite ***Apostol*** împărţite şi ele ca Evangheliile, după zilele anului, se citesc şi de către credincioşi, – numai că, după cum se ştie, întâi se citeşte Apostolul apoi Evanghelia.

2. E de la sine înţeles, că poporul, rar se înlesneşte să vină la Biserică şi în zilele de lucru fiind pus în neputinţa de a asculta citirea întregului cuprins al Evangheliei. El, mulţumindu-se să ia parte la Sfintele Slujbe în Duminici şi în Sărbători, ascultă cuvântul lui Dumnezeu numai în măsura în care se citeşte în zilele când el este de faţă la Sfânta rugăciune. De aici este uşor de înţeles, că poporul, numai din ascultarea citirii fragmentare a Evangheliei, în Duminici şi Sărbători, nu poate primi întreg belşugul de învăţătură, de mângâiere şi de întărire, de viaţă nouă. Pe de altă parte, multe învăţături din Evanghelie sunt cuprinse într-un grai figurat, neînţeles de popor numai din simpla auzire a citirii ce i se face.**********

De aceea s-a arătat încă de la început, din cele dintâi veacuri, trebuinţa de a se tâlcui sau explica Evangheliile, – atât spre a se împlini golurile, care rămân în mintea şi în inima poporului din neascultarea la citirea întregii Evanghelii, cât şi spre a face poporul, să înţeleagă cuprinsul cel profund şi învăluit în alegorii, ca astfel să poată gusta întreaga dulceaţă a învăţăturilor evanghelice, să se poată hotărî pentru urmarea poveţelor mântuitoare, ce i se dau: să poată cuprinde întreaga măreţie a gândirilor înalte, ce i se pun în vedere; dar mai vârtos să poată înţelege şi preţui mărimea jertfei dumnezeieşti, aduse spre mântuirea noastră. Iar pricepând şi preţuind îndeajuns această jertfă, creştinul să se pătrundă de tot mai mare mulţumire şi recunoştinţă

către Dumnezeu, însoţită de fiască temere şi înţelegere că spre binele său propriu temporal şi veşnic este să asculte de voinţa lui Dumnezeu, adică să facă numai ce este bine şi să se ferească de rău, deci să fie bun.

3. Tocmai însufleţindu-se de aceste sentimente, încă de la începutul creştinătăţii, creştinii au privit Sfintele Evanghelii cu cea mai profundă evlavie, considerându-le ca izvorul tuturor bunătăţilor de care Dumnezeu îi face părtaşi. Şi, în consecinţă, cum israeliţii, considerând tablele Legii, baza religiei lor, ca cel mai preţios dar dumnezeiesc, le depuseră şi păstrară într-un Sicriu de aur, şi cu Sicriul în Sfânta Sfintelor: astfel şi creştinii consideră Sfintele Evanghelii ca cel mai slăvit odor dumnezeiesc, ca baza şi izvorul religiei lor. Ca şi israeliţii, şi ei îşi păstrează cartea Sfintei Evanghelii în locul cel mai sfânt din biserică, în Sfântul Altar, pe Sfânta Masă (Prestol) peste Sfântul Antimis. De pe Sfânta Masă, cartea Sfintelor Evanghelii, numită Sfânta Evanghelie se scoate din naos, (naie, corabie), numai după citirea Evangheliei de la Utrenie, şi se aşează pe tetrapod (iconostas) spre închinarea şi sărutarea credincioşilor; iar la închiderea Utreniei şi începutul Sfintei Liturghii, la un act simbolic, Preotul iese în naos cu Sfânta Evanghelie, cu care ocazie, în unele ţinuturi creştinii i se închină şi o sărută cu evlavie.

Din respectul pe care creştinii îl au către Sfânta Evanghelie, în unele ţinuturi poporul îngenunchează atunci, când preotul vesteşte că se va citi şi în genunchi, cuprins de evlavie şi de temere firească, ascultă întreaga citire, – fie aceasta în Sfânta Biserică, fie la rugăciune afară din biserică (maslu, înmormântare).

Tot din deosebitul respect şi cinstire ce au pentru Sfânta Evanghelie, unii evlavioşi creştini, mai cu dare

de mână, cheltuiesc sume mari de bani pentru legarea artistică a acestei sfinte cărţi, împodobind-o cu icoane minunate, încadrate în aur şi argint. Alţii, spre a-şi arăta şi mai mult sentimentele de respect şi evlavie către Sfânta Evanghelie, o scriu în chip deosebit artistic, împodobindu-i textul cu minunate tablouri, care reprezintă întâmplări din cele descrise în sfânta Evanghelie.

Acum, dacă poporul peste tot arată atâta respect şi cinstire către Sfânta Evanghelie, preotul este dator, să se arate ca de exemplu: vorbind întotdeauna cu cel mai mare respect de această carte şi de dumnezeiescul ei cuprins; lui, preotului, nu-i este permis niciodată şi în nici o împrejurare a pune mâna pe dânsa, fără a se închina şi a o săruta cu respect.

Această evlavie şi această respectuoasă cinstire a Sfintei Evanghelii dator este şi seminaristul să o practice din convingere, cu toată inima, dacă doreşte să se pătrundă de cuprinsul ei, să şi-l însuşească şi cu vreme să fie un bun preot.

3

Evanghelia din Duminica Paştilor

(Ioan 1, 1-17)

1. Întru început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. 2. Acesta era întru început la Dumnezeu. 3. Toate printr-însul s-au făcut şi fără de Dânsul nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. 4. Întru Dânsul viaţă era, şi viaţa era lumina oamenilor. 5. Şi lumina întru întuneric luminează, şi întunericul nu a cuprins-o. 6. Fost-a om, trimis de la Dumnezeu cu numele lui Ioan. 7. Acesta a venit întru mărturie, ca să mărturisească despre lumină. 9. Era lumina cea adevărată, care luminează pe tot omul ce vine în lume. 10. În lume era, şi lumea pe El nu L-a cunoscut. 11. Întru ale Sale a venit, şi ai Săi pe Dânsul nu L-au primit. 12. Iară câţi L-au primit pe Dânsul, le-a dat lor putere, ca să fie fii ai lui Dumnezeu, celor ce cred întru numele Lui. 13. Care nu din sânge, nici din voie trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut. 14. Şi Cuvântul trup S-a făcut, şi S-a sălăşluit întru noi, şi am văzut mărirea Lui, ca mărirea Unui născut de la Tatăl, plin de dar şi de adevăr. 15. Ioan mărturisea de Dânsul, şi striga grăind: Acesta era, de Care am zis, Care după mine vine, mai înainte de mine a fost, că mai întâi de mine era. 16. Şi din plinirea Lui noi toţi am luat şi dar pentru dar. 17. Că legea lui Moisi a fost dată, iar darul şi adevărul prin Iisus Hristos au fost.

I. În general

Prin cuprinsul său profund, Evanghelia din Duminica Paştilor, făcând excepţie de la felul celorlalte Evanghelii duminicale, ca să fie înţeleasă, ea trebuie tratată altfel, de cum se tratează celelalte Evanghelii.

Ca să-i putem pătrunde înţelesul, e de lipsă, să aflăm mai întâi: ce a îndemnat pe Evanghelist să scrie aceea, ce a scris, şi să scrie aşa, cum a scris.

Învăţăturile creştinilor despre Hristos Mântuitorul, spre sfârşitul veacului întâi creştinesc, ajunseseră să fie primite şi răstălmăcite de două soiuri de oameni învăţaţi, de unii dintre evrei şi de alţii dintre păgâni.

Aceşti învăţaţi filosofi, abătându-se de la adevăr, învăţau, fiecare în felul său, învăţături cu totul rătăcite despre fiinţa lui Iisus Hristos.

Unii, evrei numiţi mai târziu ebioniţi, învăţau că Iisus Hristos a fost cu adevărat Mesia, dar numai ca om, şi numai întrucât, ca Prooroc, a fost insuflat de Dumnezeu în măsură mai mare, decât fuseseră ceilalţi Prooroci. Pentru aceşti învăţaţi şi pentru adepţii lor învierea lui Mesia era o sminteală, un scandal.

Ceilalţi învăţaţi, filosofii păgâni, numiţi mai târziu gnostici, învăţau că Hristos a fot o fiinţă şi Iisus altă fiinţă; că Hristos-Cuvântul a fost o fiinţă dumnezeiască, un fel de Înger, pe care Dumnezeu l-a trimis asupra lui Iisus cu ocazia Botezului în Iordan; că de la această dată Hristos-Cuvântul, făcându-Se stăpân peste fiinţa şi voinţa lui Iisus, l-a condus pe acesta din loc în loc; prin graiul lui a grăit, printr-însul minuni a făcut şi l-a adus în ceartă cu fruntaşii evreilor, care, răstignindu-l, l-au omorât. Pe cruce fiind Iisus, Cuvântul l-a părăsit şi s-a înălţat iarăşi în sferele cereşti, de unde se pogorâse.

Pentru aceşti eretici moartea lui Hristos era o imposibilitate, iar Învierea lui Iisus o nebunie.

Astfel dar, unii din învăţaţii acelei vremi ţineau, că Hristos a fost numai om, alţii, că a fost numai un duh, un spirit dumnezeiesc: unii îi tăgăduiau omenirea, alţii îi tăgăduiau dumnezeirea.

Şi învăţaţii cu autoritate îşi câştigau aderenţi, chiar şi printre creştini.

În chipul acesta creştinismul era ameninţat, să se prefacă în două secte eretice, fantastice.

Primejdia trebuia însă înlăturată. Aceasta se putea face numai printr-o autoritate mai mare. Autoritatea aceasta putea să fie numai un Apostol, unul, care a cunoscut personal pe Iisus Hristos. Dintre Apostoli mai era în viaţă Ioan. El îşi împlineşte chemarea scriind Evanghelia, care-i poartă numele.

Din noianul de învăţături şi de fapte ale lui Iisus, Evanghelistul alege şi descrie de acele, care corespund scopului, ce el urmăreşte: de a arăta că Iisus Hristos a fost om desăvârşit şi Dumnezeu desăvârşit.

Întreg cuprinsul Evangheliei îl înfăţişează pe scurt începutul ei, început care se citeşte în Duminica Paştilor. În această prescurtare, întemeiat pe propria sa vedere şi auzire *(„am văzut mărirea Lui“* – Ioan 1, 14; *„ce am auzit şi am văzut cu ochii noştri, şi mâinile noastre au pipăit“* – I Ioan 1, 1), el, cu autoritatea sa de Apostol, depune mărturisirea convingerii sale despre Iisus Hristos, ca o dovadă istorică.

Ca autoritatea Apostolului, deosebit insuflat, să se impună cititorilor mai cu multă putere, Evanghelia ne pune în uimire şi prin chipul măiestrit, cum este scrisă. Căci măiestria, cu care sunt aşezate ideile şi cuvintele, aşa, ca o idee să purceadă din cea premersă şi să se

explice prin cea următoare şi viceversa; începerea construcţiei următoare să se facă cu cuvântul cu care se termină construcţia premergătoare prin legătura unui „şi“ – întreagă construcţia textului e menită să facă evidentă insuflarea extraordinară, în virtutea căreia autorul se înalţă în sferele cereşti, ca „vulturul“, pe care simbolistica bisericească l-a dat ca emblemă Evanghelistului Ioan.

Pătruns şi însufleţit de obiectul despre care scrie, cuprinzând în câteva cuvinte conţinutul Evangheliei, pe care ne-o pune înainte, Evanghelistul, din înălţimea în care s-a avântat, ne arată că Iisus Hristos este una cu Tatăl şi fără început, luând parte la facerea lumii şi la preamărirea vecinică. În contemplarea sa, Evanghelistul vede pe Hristos strălucind în eterna mărire dumnezeiască, şi sigur despre această mărire, se ridică peste istorie şi lume, desemnând în câteva cuvinte grandiosul tablou, în care vedem eternitatea lui Hristos înainte de facerea lumii, activitatea Lui ca Dumnezeu, la facerea ei şi venirea Lui într-însa ca om, spre a o mântui.

Prin aceasta, stabilind adevărul mistificat de cele două tabere eretice, fără să stea cu ele de vorbă, le aduce la tăcere, scăpând creştinismul de pericolul ce-l ameninţa.

Din acest punct de vedere avem să apreciem şi să înţelegem Evanghelia din Duminica Paştilor.

Reflexiunile generale asupra Evangheliei de la Paşti ne oferă o învăţătură de mare preţ. Învăţătura o deducem din rătăcirea ebioniţilor şi a gnosticilor, urmaţi de o serie întreagă de eretici care, întemeiaţi pe o închipuită deşteptăciune a lor, şi-au dat curs liber fanteziei şi au căzut din rătăcire în rătăcire. Ca să nu

cădem şi noi în greşelile ereticilor, Sfânta Scriptură ne povăţuieşte zicând: *„Cele mai presus de tine nu le căuta... nebuneşte”* (Isus Sirah 3, 21); iar Biserica ne porunceşte în porunca 7 „să nu citim cărţi eretice“. Mai ales preoţii să se ferească din toată puterea de a discuta, conduşi numai de mintea lor, chestiuni gingaşe de credinţă, căci uşor pot ajunge sub cuvântul Proorocului Isaia: *„Vai celor înţelepţi întru sine singuri şi înaintea sa ştiuţi“* (5, 20). Dacă civililor le strică rătăcirea minţii lor, cu cât mai vârtos Preoţilor, după care trebuie să se orienteze credincioşii. Dezlegare tuturor chestiunilor grele dogmatice şi morale Preotul află fie în minunatele cântări bisericeşti, fie în cărţile de Dogmatică şi de Morală, fie în scrierile Sfinţilor Părinţi. Tocmai ca să nu fie expus la rătăciri, viitorul preot în seminar să studieze cu toată sârguinţa Dogmatica şi Morala, apoi scrierile Sfinţilor Părinţi şi să fie cu băgare de seamă la înţelesul profund al cântărilor bisericeşti.

4

Evanghelia din Duminica Paştilor

II. vs. 1-5 (Perioada I)

Cuvântul veşnic, ca Dumnezeu-Creator, S-a arătat lumii ca Viaţă şi Lumină

1. Când Evanghelistul ne vorbeşte despre *„Cuvântul“*, el nu ne vorbeşte despre o fiinţă necunoscută, numită *„Cuvântul“*, despre care să ne propună anumite învăţături, ci despre Iisus Hristos, care poartă acest nume cunoscut tuturor. Iisus Hristos este, prin urmare, subiectul despre care Evanghelistul ne vorbeşte, numindu-l *„Cuvântul“*.

Să vedem în ce înţeles Evanghelistul numeşte pe Iisus Hristos, *„Cuvântul“*.

Primele cuvinte din vs. 1 ne îndrumă la începutul cărţii I a lui Moise (Facerea). Aici vedem că Dumnezeu se revelează şi încă în genere pentru prima dată, prin cuvânt. Aşadar, cuvântul (a zis Dumnezeu) este forma revelaţiei dumnezeieşti. Cu crearea lumii se începe vorbirea, cuvântarea lui Dumnezeu, cât pentru noi; aceasta este baza întregii revelaţii ulterioare. De câte ori Dumnezeu s-a revelat, de atâtea ori a grăit (Evrei 1, 1).

Cum din mai multe legi, date de Dumnezeu, Biblia a format noţiunea „lege“, tot astfel din mai multe cuvinte ale lui Dumnezeu, cuvinte prin care El s-a descoperit, Biblia a format noţiunea *„Cuvântul lui*

Dumnezeu", sau simplu: *„Cuvântul"*, care încă în Testamentul Vechi (Psalmul 32, 6; Înţelepciunea 8, 5) se găseşte personificat, ipostaziat. Acest ipostas este Hristos. Prin urmare Hristos se numeşte *„Cuvântul"* întrucât El reprezintă, ba este chiar complexul tuturor cuvintelor lui Dumnezeu, adică descoperirea sau revelaţia lui Dumnezeu. Căci nu numai prin El, ci în El s-a arătat Dumnezeu oamenilor. El este întreg conţinutul Sfintei Scripturi (Ioan 5, 39).

Ce ne spune Evanghelistul despre *„Cuvântul"*? El face trei mărturisiri despre Hristos-Cuvântul, ca un fel de răspuns la trei întrebări: Când era? Unde era? Ce era? Că întru început era, la Dumnezeu era, Dumnezeu era. În contrast cu arătarea Sa în timp, ca Om între oameni (vs. 14), Evanghelistul mărturiseşte aici: eternitatea Cuvântului, Comunitatea lui cu Dumnezeu, Dumnezeirea Lui, Etern era Acela, Carele s-a arătat în timp; la Dumnezeu era Acela, Care s-a arătat între noi; Dumnezeu, după fiinţă, era Acela, Care s-a făcut om – sunt contrastele, pe care le are în vedere Evanghelistul în vs. 1 şi la care se întoarce în vs. 14. Prin urmare nu pe Cuvântul zace intonarea, ci pe atribuţiile Lui. Nu aceea că Iisus Hristos este Cuvântul învaţă Evanghelistul, ci el accentuează că Iisus Hristos, sub numirea *„Cuvântul"*, a existat veşnic la Dumnezeu, ca Dumnezeu.

Aşadar, despre Iisus Hristos, Cuvântul, ca revelaţie personală dumnezeiască, cu respect la viitoarea lui întrupare sau înomenire, face Evanghelistul o întreită mărturisire: că era întru început, era la Dumnezeu, era Dumnezeu.

Când ne îndrumă indirect la Facerea 1, 1, unde e vorba de începutul lucrării lui Dumnezeu, Evanghelistul ne spune că atunci când Dumnezeu a început să lucreze

lumea, Cuvântul era, El îşi avea fiinţa Sa, existenţa Sa. Imperfectul era, aici exprimă infinitul; deci el era din infinitatea veacurilor, înainte de orice existenţă: fără început. Atunci când s-a dat fiinţă începutului de timp, El era. Şi tocmai fiindcă El era la începutul existenţei timpului, atunci când numai Dumnezeu exista, El, Cuvântul exista, era la Dumnezeu, una cu Dumnezeu, deci Dumnezeu era Cuvântul. Adică acela Care a intrat în societatea noastră, întru început era în societatea lui Dumnezeu; Acela Care s-a făcut om, întru început era Dumnezeu (Dumnezeu e luat cu deosebită intonare, ca predicat la *„Cuvântul“*). Vs. 2. Terminând primul vers, Evanghelistul simte necesitatea să rezume cu accentuare cele zise în vs. 1 despre Cuvântul, pe care în vs. 2 îl înlocuieşte cu *„Acesta“*. Acesta, despre care am vorbit, „era întru început la Dumnezeu“.

Repetând, în mod semnificativ preexistenţa Cuvântului, în câteva cuvinte Evanghelistul ne descrie preistoria Lui, arătându-ne faptele Lui. El zice: *„Toate printr-Însul s-au făcut...“* (vs. 3) cu referire la creaţie. *„Toate“* se raportează la întreaga creaţie, reprezentând suma tuturor făpturilor. De aceea enunţarea pozitivă se confirmă imediat prin una negativă: *„şi fără de Dânsul nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut“*, – excluzând posibilitatea existenţei vreunei creaturi, care să nu fie creată prin Cuvântul. Mijlocitorul mântuirii este şi mijlocitorul creaţiei, a întregii creaţii.

De la revelaţia creatoare a Cuvântului, din vs. 3, Evanghelistul trece şi ne descrie, în termeni tot aşa de mult cuprinzători, în vs. 4. revelaţia mântuitoare: *„Întru Dânsul“*, adică întru acela prin Carele toate s-au făcut, *„era viaţă, şi viaţa era lumina oamenilor“*. Viaţa şi lumina sunt luate cu înţeles şi cu referire la mântuire:

Conţinutul Cuvântului revelat era viaţă, era tot ce merită şi ce singur merită numele viaţă. Acest cuvânt, această viaţă, despre care vorbesc scripturile, care pentru aceea se şi numesc *„Cuvântul lui Dumnezeu“*, era lumina spirituală şi morală a oamenilor. Lumina este o determinare a „vieţii“, ca predicat la „viaţă“.

Dar această lumină a oamenilor, continuă Evanghelistul în vs. 5 s-a personificat, făcându-se om, şi, în această calitate, luminând întunericul, – întunericul nu a cuprins-o, a respins-o. De la sine înţeles, întunericul e luat în sens moral şi intelectual: răutatea şi ignoranţa oamenilor. Despre lumină şi despre viaţă în vs. 4 se zice era, cu înţeles infinitival: a fost în toate timpurile, luminând şi vivificând. În vs. 5 despre lumină se vorbeşte în prezent cu înţeles de continuitate, făcând aluzie la ipostasierea şi întruparea luminii, care în această calitate, îşi are începutul numai de curând, şi continuă a lumina ca ipostas, ca om. În vs. 4 este vorba de revelaţia dinainte de întrupare; în vs. 5 de cea de după întrupare; acolo de luminarea într-un trecut îndepărtat, dincoace de luminarea din prezent, deşi întunericul a refuzat primirea luminii. Încheierea perioadei prime din Evanghelia de Paşti se face cu un fel de tânguire contra răutăţii oamenilor, care au respins lumina personificată. Prin aceasta Evanghelistul, ca printr-un preludiu, vesteşte pe cititori despre ce tratează Evanghelia.

Întunericul, care a respins lumina, pe Hristos, au fost preoţii şi cărturarii jidoveşti. Aceea ce au fost preoţii pentru evrei, sunt preoţii noştri pentru creştini. Şi preoţilor noştri, şi mai ales preoţilor noştri, li se arată lumina, Hristos, în Sfintele Scripturi. Preoţii datori sunt să primească această lumină, pe Hristos, studiind

Sfintele Scripturi. Cei ce nu le studiază, nu se luminează de lumina lui Hristos, rămân întunecaţi în minte şi în inimă, – rămân în întuneric, care nu cuprinde lumina. Vai lor, că ajung să fie conducători orbi ai orbilor.

Timpul cel mai potrivit pentru primirea luminii din Sfintele Scripturi este timpul studiului în seminarii. În acest timp seminaristul să-şi pună toată silinţa a se lumina cu *„lumina cunoştinţei“*, şi, ţinând seama de cuvintele Apostolului Pavel: *„Răscumpăraţi timpul că zilele grele sunt“*, să întrebuinţeze tot timpul disponibil spre a citi cu atenţie, a se aprofunda în Sfintele Scripturi, dacă voieşti să nu fie întuneric, ci lumină în şi pentru popor.

5

Evanghelia din Duminica Paştilor

III. Vs. 6-13 (Perioada II)

Lumina personificată a venit în lume

Ultima frază din vs. 5 serveşte şi ca legătură între perioada I şi II, totodată şi ca temă, care se dezvoltă mai pe larg în vs. 6-13 (*„Lumina a venit în lume...”*).

Pe când în perioada primă se pun faţă în faţă ambele stadii – preistoric şi istoric – ale existenţei lui Iisus Hristos, înaintând în antiteze de doi membri, în perioada a doua dezvoltarea e de altă natură. În ea ni se arată trei membri: Cuvântul anunţat şi mărturisit (vs. 6-8), S-a arătat în lume, care L-a respins (vs. 9-11), pe

când acelora, care L-au primit cu credinţă, le-a dat înfierea (vs. 12-13).

Ca să se întemeieze cu deplină tărie responsabilitatea necredinţei din răutate (vs. 10-11) şi răsplata credinţei (vs. 12-13), Evanghelistul arată ce s-a făcut spre a se înlesni şi îndatora primirea Luminii întrupate: *„Fost-a om trimis de la Dumnezeu“* (vs. 6-7).

Despre Ioan nu se zice era, ca despre Cuvântul, ci a fost, s-a născut, a luat fiinţă în timp, indicând apariţia istorică a Botezătorului, ca premergătoare activităţii lui Iisus. Expunerea se face de la general la special. Întâi se spune despre apariţia istorică a unui om (*„fost-a om”*), caracterizat ca trimis de la Dumnezeu, cu menirea specială în economia mântuirii, apoi ne descoperă numele lui istoric (*„numele lui era Ioan“*). De acesta, în cerc mai restrâns, se leagă vs. 7, indicarea misiunii lui, în al cărei serviciu el este: ca să fie mărturie, şi anume mărturie pentru Acela, Care era lumina. În cercul ultim, cel mai îngust, ne arată scopul: credinţa – *„ca toţi să creadă prin el“*, – un fel de reflex la cap. 20, vs. 31.

Astfel, în câteva trăsături măiestre, ne arată Evanghelistul nu numai posibilitatea, dar chiar îndatorirea oamenilor de-a crede în Iisus Hristos, îndatorire întemeiată pe activitatea lui Ioan, a heraldului (crainicului), trimis să-L anunţe, să convingă pe oameni despre misiunea lui Iisus Hristos.

Nu persoana lui Ioan e pusă în evidenţă, ci misiunea lui: să mărturisească în favoarea Luminii, ca Ea, Lumina, să fie primită. Spre a scoate la iveală această importanţă, în vs. 8 repetă în formă negativă, accentuând cele zise: *„Nu era el Lumina, ci (trimis) ca să mărturisească despre (în favoarea) Lumină“*.

Anunţată, mărturisită şi dovedită apariţia Luminii în vs. 6-8, în vs. 9-11 Evanghelistul ne arată apariţia Ei ca singură, care merită numele *„Lumină“*: *„era Lumina cea adevărată“*, de la Care se luminează tot omul, care vine în această lume. Tocmai pentru aceea, pe această Lumină o putea cunoaşte fiecare om, chiar fără mărturisirea lui Ioan. Având însă mărturisirea lui Ioan posibilitatea se preface în datorie de a o cunoaşte. Lumina aceasta era în lume (vs. 10), personificată, ca creatoare a lumii, a întregii lumi, cu deosebire însă a celei raţionale, care, tocmai fiindcă este raţională, trebuia să o cunoască, să-L cunoască pe Cuvântul. Şi, cu toate acestea, lumea perversă nu L-a cunoscut. De trei ori se repetă cuvântul lume, accentuându-se prin aceasta, contrastul tragic dintre aceea ce trebuia să fie şi ceea ce a fost.

Aceea însă ce face culmea durerii este că chiar Israil, poporul ales, acela care era fiul răsfăţat al Cuvântului, despre care Dumnezeu zicea că este al Său, nu L-a primit. Aceasta ne-o mărturiseşte Evanghelistul în vs. 11, ca prin al treilea, cel mai dureros, mai pătrunzător şi mai zguduitor preludiu al dramei pe care el o scrie.

În vs. 10 ne arată cum toată lumea trebuia să-L recunoască, fiindcă în ea era conştiinţa spiritului dumnezeiesc. Ea încă tot mai poate avea o scuză oarecare. Dar, dacă ai Săi, pe care i-a luminat în special, i-a crescut ca un educator şi i-a pregătit anume ca să-L cunoască şi să-L primească, dacă ai Săi nu L-au primit; ai Săi n-au nici un cuvânt de scuză – un reflex la 15, 22.

Un rezultat fericit totuşi a avut: o excepţie între ai Săi totuşi s-a produs: au fost unii, care L-au primit (vs. 12). Dacă evrei, în general L-au respins, în special însă,

unii dintre dânşii au primit pe Hristos, au crezut într-Însul şi în învăţăturile Lui. Acestora le-a dat putere, îndreptăţire, ca să se facă fii al lui Dumnezeu. Cum? Răspunsul este identic cu cel dat lui Nicodim (3, 3 ş.u.): naşterea de sus, „din apă şi din duh“, cuprins de altfel în însuşi botezul lui Ioan. Adică: cei ce cred în numele (fiinţa) lui Iisus Hristos au posibilitatea de a se îndrepta, de a se face buni, urmând învăţătura Lui, făcându-se ca El, deci au posibilitatea a se face ca şi El: fii ai lui Dumnezeu.

Răspunsul din vs. 13 este întâi întreit negativ: nu în mod firesc, nu cum înţelegea Nicodim (3, 4), *„să intre în pântecele mamei sale“*, ci de la Dumnezeu, – renaştere spirituală, schimbarea, înnobilarea sentimentelor, a dorinţelor, a cugetelor şi a lucrărilor.

Misiunea lui Ioan pentru Israel o are preotul pentru popor; să mărturisească, să înveţe poporul, ca acesta să creadă. Ioan a fost inspirat de Duhul sfânt, preotul trebuie să fie inspirat de devotamentul său şi povăţuit de cunoştinţele dobândite în şcoală. Cum Ioan viaţa şi-a jertfit-o în misiunea sa, – aşa Preotul, chiar viaţa e dator să şi-o expună pentru luminarea poporului, pentru povăţuirea turmei, ca ea să creadă, şi, crezând, să urmeze lui Hristos: *„Păstorul cel bun şi viaţa şi-o pune pentru oi“* (Ioan 10, 17).

De acest devotament sacru viitorul preot trebuie să se inspire încă din seminar şi să se hotărască ferm a-l avea ca conducător în întreaga sa viaţă.

Locul evreilor din Testamentul Vechi l-au luat creştinii în Testamentul nou. Pentru creştini Hristos s-a făcut om, a pătimit, a murit, a înviat; pentru ei se jertfeşte El la Sfânta Liturghie spre a li se da în Sfânta Cuminecătură. Şi, dacă vai de evrei a fost că nu L-au

primit, întreit vai are să fie de creştinii care nu L-ar primi, şi înzecit vai ar fi de preoţi. Înzecit vai de preoţi, dacă ei nu L-ar primi cu vrednicie, ei care Îl cunosc şi datori sunt să-L cunoască mai bine decât nepreoţii, şi înzecit, dacă din vina lor, cei păstoriţi de dânşii nu L-ar primi. Ei, preoţii, sunt în acest caz cauza pieirii păstoriţilor lor, ei sunt deci ucigaşi, lor li se adresează cuvintele zguduitoare: *„Din mâinile voastre voi cere sufletele lor“*.

6

Evanghelia din Duminica Paştilor

IV. Vs. 14-17 (Perioada III)

Întruparea, activitatea şi rezultatul activităţii Cuvântului

În a treia perioadă Evanghelistul, rezumând ce a zis despre *„Cuvântul“* în cele dintâi versuri, ne face un tablou, în care vedem activitatea şi rezultatul activităţii Cuvântului întrupat. Întâi, în vs. 14 ne spune că Cuvântul, care întru început era la Dumnezeu, era Dumnezeu, s-a făcut om, s-a întrupat: a trăit între noi, L-am văzut, L-am auzit, L-am admirat! Om, ca toţi oamenii s-a făcut Acela, care era la Dumnezeu; între noi a petrecut Acela, care a venit de la Dumnezeu; noi am văzut mărirea Aceluia, care întru început era la Dumnezeu. Ca să-l cunoaştem, ni s-a arătat Acela, care a venit de la Dumnezeu. Această mărire s-a arătat în

plenitudinea darului şi adevărului, care constituiau mărirea Lui.

Astfel, în a treia perioadă, a treia oară ne vorbeşte Evanghelistul despre arătarea Cuvântului, dar acum mai explicit, mai concretizat, dându-se însuşi ca martor al celor văzute: al măririi darului şi al adevărului cu care El s-a arătat.

Terminând cu vs. 14, în care cuprinde activitatea lui Iisus, Evanghelistul se ocupă pentru a doua oară (vs. 15), în trăsături generale, cu Ioan şi cu misiunea lui. Pentru prima dată (vs. 7) spusese în general că Ioan a venit să mărturisească de Iisus Hristos; acum ne vorbeşte despre mărturisirea făcută, presupunând o activitate premergătoare mai îndelungată a lui Ioan, activitate în care acesta a vorbit pe lung şi pe larg despre Iisus. La această activitate, despre care nu ne relatează, face Evanghelistul aluzie, când reproduce cuvintele Botezătorului *„Acesta era, de carele am zis“* – în predicile mele, pe care le-am rostit până acum. Aici se subînţelege o activitate anterioară mărturisitoare a lui Ioan, la care el se referă văzând pe Iisus şi arătând spre El: despre Acesta v-am vorbit eu, că, după timp, ca om, vine în urma mea, e mai tânăr decât mine, dar care în faptă a devenit mai mare decât mine, fiindcă El era mai înainte de a fi eu, el era din eternitate, ca Dumnezeu. De aceea El s-a făcut mai mare decât mine (1, 27), fiindcă El este fiul lui Dumnezeu, faţă cu care eu dispar, Căruia eu nu sunt vrednic să-I fiu nici cel mai de rând servitor.

Acela despre care Ioan a mărturisit, Acela fiind Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu Însuşi, plin de dar (vs. 14), din plenitudinea Lui de dar ne-a dat nouă, şi (vs. 16) noi toţi am luat şi dar pentru dar – dară fără de măsură (3, 34).

Acest mare dar dumnezeiesc, din care noi am primit, are cu atât mai mare importanţă, cu cât pe deoparte el ne scoate de sub asprimea legii şi ne pune sub scutul harului, pe de alta harul însuşi şi adevărul (vs. 17) îşi are fiinţa de la Iisus Hristos. Prin provenienţa şi importanţa lor, darul şi adevărul pun în umbră legea dată prin Moise, întocmai cum Moise dispare în faţa lui Iisus Hristos, ca înaintea lui Dumnezeu.

Am putea zice că Evanghelia de Paşti ni se prezintă, ca tehnică, drept un întreg desăvârşit, şi în acelaşi timp un model, după care e aranjată întreaga materie a Evangheliei a patra, scrisă de Ioan Evanghelistul.

Şi în timpul nostru Cuvântul trup se face şi se sălăşluieşte întru noi, în Sfânta Euharistie. El nu petrece numai printre şi cu noi, cum a făcut cu apostolii, ci se sălăşluieşte chiar în casa sufletului nostru, în interiorul nostru. Cuvântul Însuşi zisese: *„De nu veţi mânca trupul Fiului omenesc, şi nu veţi bea sângele Lui, nu veţi avea viaţă întru voi“* (Ioan 6, 53), şi, în nemărginita Sa iubire de oameni, ca noi să avem viaţă întru noi, El îşi dă trupul Său spre mâncare şi sângele spre băutură, îndemnându-ne cu tot dinadinsul să-l gustăm, că zice: *„Cel ce mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu, are viaţă veşnică“* şi *„de nu veţi mânca trupul Fiului omenesc şi nu veţi bea sângele Lui, nu veţi avea viaţă întru voi“* (Ioan 6, 53-54). Viaţa vecilor primim deci în Sfânta Euharistie, dacă o luăm cu vrednicie, fiind deplin pregătiţi prin pocăinţă. Osândă însă primim atunci, când luăm trupul Domnului cu nevrednicie (I Corinteni 11, 27-29). Aceasta să o aibă în vedere preotul cu cea mai mare băgare de seamă, îngrijind ca fiii săi sufleteşti să

nu primească Trupul Domnului cu nevrednicie, adică fără să fi făcut serioasă pocăinţă, căci altfel el se face complice la fărădelegea celui ce osândă lui îşi mănâncă.

7

Evanghelia din Duminica Tomii

(Ioan 20, 19-29)

19. Fiind seară în ziua aceea, într-una de Sâmbătă, şi fiind uşile încuiate, unde erau ucenicii adunaţi, de frica iudeilor: venit-a Iisus, şi a stat în mijloc şi le-a zis lor: pace vouă. 20. Şi acestea zicând le-a arătat lor mâinile şi coasta sa: şi s-au bucurat ucenicii văzând pe Domnul. 21. Deci iară le-a zis lor Iisus, pace vouă. Cum m-a trimis pe Mine Tatăl, şi Eu trimit pe voi. 22. Şi acestea zicând a suflat, şi le-a zis lor: luaţi Duh sfânt. 23. Cărora veţi ierta păcatele se vor ierta lor, şi cărora le veţi ţine, ţinute vor fi. 24. Iară Toma, unul din cei doisprezece, care era numit Geamănul, nu era cu ei, când a venit Iisus. 25. Deci ziceau lui ceilalţi ucenici, am văzut pe Domnul. Iară el le-a zis lor: de nu voi vedea în mâinile Lui rănile cuielor, şi de nu voi pune degetul în locul cuielor, şi de nu-mi voi pune mâna mea în coasta lui, nu voi crede. 26. Şi după opt zile iară erau înăuntru ucenicii lui, şi Toma cu dânşii: Venit-a Iisus fiind uşile încuiate, şi a stat în mijlocul lor şi a zis: pace vouă. 27. După aceea a zis lui Toma, adu-ţi degetul tău încoace, şi vezi mâinile mele: Şi adu mâna ta şi pune-o în coasta mea, şi nu fi necredincios, ci credincios. 28. Răspuns-a Toma şi a zis

lui Iisus: Domnul meu şi Dumnezeul meu. 29. Zis-a lui Iisus: pentru că m-ai văzut, Tomo, ai crezut, fericiţi cei care n-au văzut şi au crezut.

I. Misiunea Apostolilor şi a preoţilor

(20, 19-23)

1. În ziua întâi a săptămânii, Duminică, în ziua în care Mântuitorul înviase, pe când Învăţăceii se aflau în casă cu uşile încuiate, Iisus fără de veste şi fără să se fi deschis vreo uşă ori vreo fereastră Se arătă înaintea lor. Această arătare este dovadă despre spiritualizarea corpului Său, despre schimbarea Sa simbolizată, preînchipuită prin călătoria nocturnă pe mare (Ioan 6, 19) şi prin schimbarea Sa la faţă (Matei 17, 16 ş.u.). Acolo, în călătorie şi schimbare, e preînchipuit, aici e realizat desăvârşit. Materie era, corp era, constând din carne şi din oase, corp, pe care Apostolii îl pipăie spre a se încredinţa că nu este nălucă: era El însuşi, care înaintea ucenicilor mânca (Luca 24, 42), dar Care era schimbat: materia corpului Său era spiritualizată, aşa că nu mai putea să o reţină nici materia, nici timpul, nici spaţiul; – era corpul preamărit. Această schimbare, această preamărire este şi ea o preînchipuire şi o garanţie totodată, că, la Înviere, şi materia corpurilor noastre spiritualizată, preamărită va fi.

Ucenicii stăteau ascunşi, cu uşile încuiate, fiindcă le era frică de iudei, care, în pornirea lor, erau capabili să-i ucidă. Unde e frica, de acolo lipseşte pacea sufletului. Faţă cu frica de iudei, Mântuitorul, când intră în casa cea încuiată, prin salutarea Sa, dă ucenicilor pacea, care le lipsea. În locul fricii El pune pacea, încurajarea, analog cu 6, 20.

Arătarea reală a lui Iisus înveseleşte pe ucenici, care, prin propria lor intuiţie, se încredinţează că este El în carne şi oase. În locul fricii deci intră veselia, urmată de siguranţă.

Iisus se arată ucenicilor Săi nu ca să petreacă din nou între ei, să înveţe şi să facă minuni, ci numai să le procure siguranţa, pacea sufletului că El a înviat, şi să-i încredinţeze că a sosit timpul, când ei trebuie să-I ia locul: din ucenici să devină învăţători. Pentru această trecere dintr-o treaptă în alta ei trebuiau să aibă o specială autorizaţie. Autorizaţia le-o dă Iisus cu această ocazie.

Din variantele rapoartelor evanghelice am putea combina următoarele cuvinte ale lui Iisus Hristos, adresate ucenicilor – ca amplificare a celor citate de Ioan (20, 31 ş.u.): *„Datu-mi-s-a toată puterea în cer şi pe pământ“*, deci: *„precum M-a trimis pe Mine Tatăl, şi Eu vă trimit pe voi“*, dându-vă putere din puterea Mea, şi prin urmare deplină autorizaţie ca să Mă supliniţi. Zicând acestea *„a suflat şi a zis lor: luaţi Duh Sfânt“* – luaţi această putere şi autorizaţie, şi, *„mergând învăţaţi toate neamurile, botezându-i“*, bine ştiind că „cel ce va crede şi se va boteza, se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi“. Osândirea aceasta va urma după aprecierea voastră, căci: *„Cărora veţi ierta păcatele, se vor ierta lor, şi cărora le veţi ţinea, vor fi ţinute”* (identic cu Matei 18, 18). *„Ori câte veţi lega pe pământ, vor fi legate şi în cer, şi ori câte veţi dezlega pe pământ, vor fi dezlegate şi în cer“*.

2. În citatele cuvinte ale Mântuitorului se cuprinde misiunea Apostolilor şi a urmaşilor lor. În ce constă această misiune? Să înveţe, să boteze, să ierte, ori să nu ierte, adică să judece.

Să înveţe – întâi –, adică să propage învăţăturile Domnului nostru Iisus Hristos, luând acum ei rolul de Învăţător, şi prin învăţătura lor, prin lumina faptelor lor, (Matei 5, 16), să convertească pe toate popoarele la o viaţă luminată, morală, introducând moravuri demne de om, conforme cu principiile enunţate de Iisus – moravuri întemeiate pe iubire frăţească între oameni, pe egalitate dintre om şi om, pe credinţa în învăţăturile şi în persoana lui Iisus Hristos.

Să boteze – în rândul al doilea – să administreze Sfintele Taine acelora, care, crezând, primind de ale lor învăţăturile lui Iisus Hristos şi despre Iisus Hristos, intră în societatea cea sfântă, care îşi acomodează viaţa după prescripţiile iubirii, enunţate de Mântuitorul. Botezarea, ca atare, pentru Apostoli şi urmaşii lor în misiunea convertirii păgânilor la creştinism, semnifică primirea celui convertit în sânul Bisericii prin spălarea lui de necurăţia păcatului strămoşesc şi de păcatele, ce le va fi făcut până la botez.

Să judece – în rândul al treilea – este misiunea Apostolilor şi a urmaşilor lor. În divergenţele de păreri, ce s-ar naşte între membrii Societăţii creştine, în aprecierea conduitei şi a faptelor peste tot, Apostolii şi urmaşii lor sunt autorizaţi să se pronunţe fără greş. Cum vor aprecia ei, va fi bine apreciat. Ei, ca cei mai luminaţi, ca fiind lumina lumii (Matei 5, 14), lumina Bisericii, ei sunt chemaţi, autorizaţi luminaţi să judece fără părtinire şi fără greşeală, aflând şi rostind totdeauna adevărul. Iar adevăr fiind acela şi în cer şi pe pământ: ce vor afla ei că este adevăr pe pământ, va fi aflat şi în ceruri.

Din misiunea de a judeca, pentru Apostoli şi pentru urmaşii lor, rezultă şi un alt ram: cel mai nobil,

ramul misiunii de-a vindeca. Misiunea de-a vindeca rănile sufleteşti: de-a mângâia pe cei întristaţi, de-a ridica pe cei căzuţi, de-a ajuta spre îndreptare pe cei ce doresc să se îndrepteze, pe cei ce se pocăiesc – este cuprinsă în cuvintele: „cărora veţi ierta fără părtinire păcatele, iertate vor fi, cărora le veţi ţine, ţinute vor fi". Adică aceia, pe care voi îi veţi afla că, pe baza pocăinţei făcute, pe baza îndreptării lor morale, sunt vrednici să fie iertaţi, – iertaţi vor fi.

În misiunea, pe care Domnul nostru Iisus Hristos o impune Apostolilor, şi tuturor urmaşilor lor, adică preoţilor: să înveţe, să administreze Sfintele Taine şi să mângâie pe alţii este o deosebire. Deosebirea ce există între preotul, Apostolul actual şi între Apostolii trimişi de-a dreptul de către Iisus, este în avantajul celui actual. Pe când Apostolii sunt ţinuţi să meargă ei la oameni, luptând cu tot felul de lipsuri, cu frigul, cu foamea, cu golătatea – să sufere ocări, bătăi, moarte chiar, pe atunci, Apostolii actuali, preoţii, stau în linişte prin parohiile lor, în deplină siguranţă, fără frică de supărări din partea celor răi, şi, mai mult ori mai puţin, fără grijă pentru trebuinţele zilnice.

Tocmai având acest avantaj în vedere, preotul, dacă e conştient de misiunea sa apostolică, trebuie să fie cu neadormită grijă să nu lipsească de la datoria sa de părinte sufletesc, având totdeauna înaintea ochilor săi, ca module de imitat, pe Apostoli, al căror urmaş se crede că este.

Misiunea preotului cu deosebire în învăţare şi judecare, nu se mărgineşte numai la cuvânt. Ea trebuie să se arate prin fapte, prin exemple, prin propria lui conduită. Purtarea lui să fie o făclie, care să-i lumineze învăţăturile, poveţele aşa, ca în lumina acestora,

imitându-l să umble credincioşii, şi, prin aceasta *„să preamărească pe Tatăl cel din ceruri“* (Matei 5, 16). De aici, este de la sine înţeles, că, mai ales în deprinderea virtuţilor, care trebuie să împodobească pe un preot, seminaristul, care se pregăteşte pentru frumoasa şi greaua misiune preoţească, să fie neadormit; veşnic să aibă ca maximă a vieţii: exerciţiul face pe maestru, şi, deci, veşnic să se exercite în practicarea virtuţilor, care trebuie să-l împodobească.

8

Evanghelia din Duminica Tomii

II. Triumful credinţei *(20, 24-29)*

Întâmplarea ori dispoziţia dumnezeiască aduce cu sine ca Toma să nu fie între ceilalţi Apostoli atunci, când Domnul nostru Iisus Hristos s-a arătat în mijlocul lor.

Toma, după datele ce le avem despre dânsul, era de fire melancolică, fire, care văzându-şi sfărâmate iluziile, cade în îndoială, în necredinţă chiar. El, care, ca şi ceilalţi Apostoli, îşi pusese toată nădejdea în Iisus Hristos, văzându-se înşelat în nădejdea sa, văzând pe Iisus răstignit, mort, îngropat, deodată cu iluziile, pierde orice credinţă, devine necredincios: el este necredinciosul între Apostoli.

După retragerea lui Iisus, când, nu impoartă, Apostolii îl întâlnesc pe Toma şi-i raportează despre cele întâmplate.

Toma, necredinciosul, scepticul posomorât, nu admite posibilitatea, realitatea întâmplării, despre care i se raportează.

A fost fantoma Lui, vi s-a părut numai că L-aţi văzut, fiindcă v-aţi preocupat de El, v-a stat gândul tot la El.

În zadar îi spun ei că L-au pipăit cu mâinile, şi, prin aceasta, s-au convins ce era El, în carne şi în oase, ba că a mâncat înaintea lor (Luca 24, 42): el ţine una şi bună: nu cred! *„Până nu voi pune mâna mea în coasta Lui şi degetul meu în rănile cuielor Lui, nu voi crede“*.

La opt zile după Înviere şi după prima arătare, aflându-se Apostolii în aceeaşi casă cu uşile încuiate, dar acum împreună cu Toma, iarăşi se arată Iisus ca şi întâi, şi, după salutarea sa obişnuită, se adresează lui Toma: *„Adu-ţi degetul tău...“*.

Ştia Toma, ştiau şi ceilalţi Apostoli, că nici unul dintre dânşii nu s-a întâlnit cu Iisus în timpul celor opt zile trecute, ca să-I fi putut spune ce părere a emis Toma. Şi, firesc a fost ca, faptul, că Iisus Hristos ştia ce s-a petrecut între Apostoli, să-i uimească pe aceştia, să uimească însă mai mult pe Toma, care, pipăind rănile cuielor şi coasta străpunsă de suliţă, repede se convinge despre adevăr, şi adevărului acestuia îi dă expresie prin cuvintele: *„Domnul meu şi Dumnezeul meu“*.

Tot ce se poate zice despre Domnul nostru Iisus Hristos cuprinde Toma în mărturisirea sa: Domn, în înţelesul Testamentului Vechi al cuvântului evreiesc Iahveh sau Iehova = Domnul, ca Dumnezeu particular, întrucât poartă specială grijă de poporul Său, întrucât este Dumnezeul naţional al lui Israil, – şi Dumnezeu, în înţeles de Dumnezeu universal al Testamentului vechi, numit Dumnezeu (Elohim). Ce a fost Domnul-

Dumnezeu (Iahveh-Elohim) în Testamentul vechi pentru Israil, aceea este Hristos-Dumnezeu pentru Toma şi de la Toma pentru întreaga creştinătatea.

Domnul nostru Iisus Hristos, admite epitetul, pe care Toma I l-a dat, drept conform cu realitatea: Domn şi Dumnezeu, adăugând: *„Dacă m-ai văzut, Tomo, ai crezut: fericiţi care n-au văzut şi au crezut!“* – Este o uşoară mustrare la adresa lui Toma, mai mult însă o admoniţiune şi învăţătură pentru lume.

Dacă Toma n-a crezut celor ce i s-au spus, nu trebuie să ne mire. Nici ceilalţi Apostoli nu voiau să creadă până nu L-au văzut pe Iisus; ba unii din ei şi văzându-L, se îndoiau în realitatea vederii; li se părea că Îi văd numai umbra, duhul Lui. Şi cum ceilalţi Apostoli au aşteptat dovezi materiale: să-L pipăie, să-L vadă că stă cu ei la masă şi mănâncă, deci să se convingă din propria intuiţie, tot asemenea şi Toma.

Şi, cu toate acestea, lui Toma în special, i se adresează o uşoară mustrare. El trebuia să creadă mărturiei colegilor săi. Necredinţa, ce a arătat-o în sinceritatea soţilor săi, merită mai multă mustrare decât necredinţa în posibilitatea învierii.

Mustrarea pentru necredinţa sau pentru neîncrederea în sinceritatea şi obiectivitatea mărturisirii martorilor oculari şi auriculari în special, e adresată lui Toma, şi prin Toma lumii întregi, ca un avertisment.

„Fericit, cel ce n-a văzut şi a crezut“. Lui Toma i s-a dat ocazia să fie primul, care să creadă numai pe temeiul auzului, nu şi al văzului, numai bazat pe raportul Apostolilor, nu şi pe propria sa intuiţie. El a scăpat însă această fericită ocazie, s-a lipsit de mulţumirea de a fi dat crezământ colegilor săi, s-a lipsit de fericirea de a fi crezut că Iisus a înviat. El a pierdut

ocazia de a se prezenta şi de-a rămâne pe vecie ca model de credinţă, întemeiată pe mărturisirea altora.

Iată de ce Toma nu este cuprins între cei fericiţi pentru credinţa întemeiată pe mărturii. Această fericire este rezervată tuturor în viitor. Toţi vor trebui să creadă şi vor crede numai pe temeiul rapoartelor, a documentelor scrise de către martorii oculari, care au voit şi au putut să spună adevărul istoric. La viitor se referă cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, rostite cu siguranţa Proorocilor din Testamentul Vechi, care spre a arăta siguranţa împlinirii celor proorocite, le considerau ca şi trecute, şi deci scriau întrebuinţând timpul trecut, la verb, în loc de viitor; scriau: a fost, s-a întâmplat în loc de va fi, se va întâmpla. De aceea Mântuitorul zise: *„n-au văzut şi au crezut“*, cu înţelesul: nu vor vedea şi vor crede. Cu alte cuvinte: de aici înainte lumea are să creadă, fără să vadă. Aceasta o zice El cu atâta siguranţă, încât o consideră ca şi trecută.

Pentru noi, aşadar, este avertismentul: să nu aşteptăm şi noi cum a aşteptat Toma, ca Mântuitorul Hristos să ni se arate în corpul în care s-a arătat Apostolul necredincios. Noi trebuie să credem pe baza rapoartelor, pe care ni le-au lăsat Apostolii, – întâi pe baza celor patru Evanghelii, apoi pe ale celorlalte scrieri apostoleşti.

Căci, dacă dăm crezământ rapoartelor profane despre evenimentele istorice peste tot, şi nu ne îndoim în veracitatea lor: cu cât mai mult trebuie să credem tot ce ne-au scris cei inspiraţi de Dumnezeu, ca să scrie numai adevărul, curatul adevăr!

Şi dacă, peste tot ca oamenii nesocotiţi sunt consideraţi acei mireni, care în glumă, din nepricepere, din răutate ori din mania de a se arăta oameni învăţaţi,

vorbesc cu uşurinţă despre cele scrise în Sfintele Scripturi cu atât mai mult nevrednici de poziţia lor, sunt acei fără de minte preoţi, care, dintr-o tendinţă de maimuţărie de a se arăta oameni superiori, spirite libere, vorbesc şi ei fără respectul cuvenit de Sfânta Scriptură şi de conţinutul ei. Cine aude pe preot ori pe seminarist vorbind cu uşurinţă de cele cuprinse în Sfânta Scriptură, îl osândeşte şi îl dispreţuieşte în inima sa. Un astfel de preot şi seminarist, care bârfeşte împotriva cuprinsului Sfintei Scripturi, îşi pierde nimbul sacru sacerdotal, ce trebuie să-i constituie autoritatea. Pentru preot şi seminarist vorba nesocotită, rostită împotriva Sfintei Scripturi, este un păcat identic cu cel comis contra poruncii a treia din Decalog. Prin urmare cum preotul şi seminaristul se feresc a lua în deşert numele lui Dumnezeu, aşa trebuie să se ferească a lua în deşert Sfânta Scriptură, care vorbeşte despre Dumnezeu şi despre faptele Lui. Şi, cum dator este a propovădui pe Dumnezeu, tot asemenea dator este a susţine prestigiul şi autoritatea nealterată a Sfintei Scripturi, fără de care predica despre Dumnezeu n-are nici un temei.

9

Evanghelia din Duminica Mironosiţelor

(Marcu 15, 43-47; 16, 1-8)

43. În vremea aceea a venit Iosif din Arimateea, sfetnic cinstit, care şi el aşteaptă împărăţia lui Dumnezeu, şi îndrăznind a intrat la Pilat şi a cerut

trupul lui Hristos. 44. Iar Pilat s-a mirat, cum a murit aşa curând. Şi chemând pe sutaş, l-a întrebat pe el, de a murit. 45. Şi înţelegând de la sutaş, a dăruit trupul lui Iosif. 46. Şi cumpărând giulgiu şi luându-l l-a înfăşurat cu giulgiu, şi l-a pus în mormânt, care era săpat în piatră şi a răsturnat o piatră pe uşa mormântului. 47. Iar Maria Magdalena şi Maria lui Iosif priveau unde Îl vor pune. 16, 1. Şi trecând sâmbăta, Maria Magdalena şi Maria lui Iacob şi Salomeea, au cumpărat miresme, ca să meargă să-L ungă pe el. 2. Şi foarte de dimineaţă într-una din sâmbete au venit la mormânt, fiind răsărit soarele. 3. Şi ziceau întru sine şi, cine va răsturna nouă piatra de pe uşa mormântului. 4. Şi căutând au văzut piatra răsturnată, că era mare foarte. 5. Şi intrând în mormânt, au văzut pe un tânăr şezând de-a dreapta, îmbrăcat în veşmântul alb, şi s-au spăimântat. 6. Iar el le-a zis lor: nu vă spăimântaţi, pe Iisus Nazarineanul căutaţi, cel răstignit, s-a sculat, nu este aici, iată locul unde l-a pus pe El. 7. Ci mergeţi, de spuneţi ucenicilor, şi lui Petru, că va merge mai înainte de voi în Galilea, acolo veţi vedea pe El, cum a zis vouă. 8. Şi ieşind au fugit de la mormânt, că le cuprinsese pe ele cutremur şi frică, şi nimic nimănui nu au spus, că se temeau.

Înmormântarea şi Învierea lui Iisus

În Ierusalim pe acea vreme era un om bogat, Iosif din Arimateea, membru al Sinedriului. Acesta, ca şi Nicodim, era unul dintre timizii şi tăinuiţii admiratori ai lui Iisus. Locul unde s-a răstignit Iisus se vede că era o grădină a lui Iosif. În această grădină el îşi instalase o criptă, scobită în piatră, a cărei uşă se închidea cu o

mare lespede de piatră. Cripta aceasta o destinase el pentru sine, şi, poate, pentru familia sa.

El, probabil era în grădină, când s-a întâmplat moartea lui Iisus. Văzând pe Iisus mort, abandonat de toată lumea, deşi ştia bine că atrage asupra sa ura colegilor săi sinedrişti, se hotărăşte repede să se declare pe faţă şi fără rezervă aderent al lui Iisus, făcându-şi trista onoare de-a înmormânta el pe marele său Învăţător. Şi, ca omagiu al admiraţiei şi al durerii sale pentru cel adormit şi totodată ca protest contra nelegiuirii colegilor săi, el îi afieroseşte cripta sa, care era aşa de aproape de cruce.

El, sfidând orice neajunsuri din partea colegilor săi (vs. 43) *„îndrăznind“* a alergat la Pilat şi a cerut să-i dăruiască trupul lui Iisus, spre a-l înmormânta. Pilat, constând în mod oficial moartea reală a lui Iisus, încuviinţează cererea lui Iosif, care, împreună cu prietenul său Nicodim, cumpără grabnic cele trebuincioase pentru înmormântare, aleargă la Golgota, luă pe Iisus de pe cruce, Îl înfăşoară în giulgiuri curate şi Îl aşează în mormânt, în care depun şi diferite soiuri de aromate, apoi răstoarnă lespedea cea grea pe uşa criptei şi se duc.

Zdrobite de durere, femeile, care din Galileea urmaseră lui Iisus, stăteau la o parte în tăcere şi priveau unde Îl pun.

Când L-au aşezat pe Iisus în mormânt era aproape de ora 6 p.m. sau a 12-a din zi: momentul când se încheia ziua de Vineri şi, cu începutul Sâmbetei, începeau sărbătorile Paştilor.

2. Într-aceea, trecând sâmbăta, prima şi marea zi a Paştilor, care se încheia cu ora 6 seara; cu această oră deschizându-se prăvăliile (vs. 1) femeile, care priviseră

unde L-au pus pe Iisus, au cumpărat miresme, şi în dimineaţa următoare (Duminica), în revărsatul zorilor, ele suie spre Golgota, ca să caute mormântul lui Iisus şi să-I aducă tributul lor de delicată admiraţie şi recunoştinţă, miruri cu care să-i ungă trupul.

În mersul lor grăbit îşi aduc aminte că mormântul e închis cu o piatră grea, pe care ele nu o pot ridica şi cu mirare, se întreabă ce să se facă, cum să-şi ajute: cine să le deschidă mormântul?

Vorbind aşa între ele ajung la mormânt şi, spre mirarea lor, văd piatra răsturnată de pe uşa mormântului. Ele (vs. 1) intrară în mormânt şi spaima le cuprinde. În mormânt, în loc să găsească trupul lui Iisus, văd un înger. Spaima lor creşte când aud pe înger spunându-le că Iisus S-a sculat din morţi, că ele au să-L vadă viu în Galileea. Până atunci însă ele să meargă şi să spună Apostolilor şi lui Petru, că Iisus a înviat.

Spaima şi tulburarea lor este aşa de mare că ele deocamdată nu înţeleg ce le spune îngerul şi nici nu pun la inimă cuvintele lui, ci ieşind din mormânt, aleargă spre casă, şi, de tulburate ce sunt şi de teamă, nu spun nimănui ce au văzut şi ce au auzit la mormântul adoratului lor Învăţător.

3. Şi aceste femei, numite de aici înainte mironosiţe, adică purtătoare de mir, auziseră în mai multe rânduri pe Mântuitorul spunând că fruntaşii iudeilor au să-L prindă, să-L judece, să-L omoare, iar El să învie a treia zi de la moartea Sa. Dar şi ele, ca şi Apostolii, şi ca şi ceilalţi învăţăcei, în naivitatea şi preocuparea lor îşi închipuiau că Iisus, ca de obicei le vorbeşte ceva profund, enigmatic, în alegorie, şi ele nu înţeleg şi nici nu se gândesc că ar putea înţelege dacă şi-ar da seama.

Lor nu le trecea prin gând că El le vorbeşte despre moartea şi mai ales despre învierea Sa reală, deşi Iisus ca o garanţie şi ca o dovadă palpabilă, că despre reala Sa moarte şi Înviere le vorbeşte, înviase morţi şi Se schimbase la faţă.

Autoritatea îngerului îmbrăcat în veşminte albe, semnele curăţeniei şi a sfinţeniei, lor nu le inspiră încredere, ci frică, nu le deschide mintea să înţeleagă şi să se bucure, ci le umple inima de spaimă, de cutremur şi de supărare.

Evanghelia de faţă ne arată două mari evenimente, realitatea morţii şi Învierii lui Iisus:

a). Realitatea morţii o constată însuşi sutaşul pus de pază la locul de supliciu. El fusese martor ocular al morţii şi când a constatat moartea întâmplată, a exclamat „cu adevărat omul acesta Fiul lui Dumnezeu era“ (vs. 39). Şi el, sutaşul, chemat de guvernator, îi raportează acestuia în mod oficial că Iisus cu adevărat a murit. Astfel, în mod oficial se constată din partea autorităţii statului roman, că Iisus a murit cu adevărat;

b). Realitatea Învierii lui Iisus, întâmplată a treia zi de la moartea şi îngroparea Sa, o constată în mod oficial îngerul, şi, după Matei (28, 11-15), o constată şi confirmă în mod oficial şi puterea statului roman, pusă anume să oprească Învierea Lui.

Astfel vedem că, spre a înlătura şi a face imposibilă pentru viitor orice îndoială serioasă în reala moarte şi în adevărata Înviere a Mântuitorului, Providenţa a îngrijit ca ambele aceste mari evenimente să fie constatate în mod oficial prin autoritatea universalei împărăţii romane, menite să treacă în universala Împărăţie a lui Iisus Hristos, Împărăţie a

cărei început şi temelie se pune prin înseşi acele două mari evenimente.

Din manifestaţia lui Iosif şi a Mironosiţelor pentru noi rezultă următoarele:

a). având de model pe Iosif: faţă cu binefăcătorii noştri să ne arătăm recunoştinţa chiar şi dacă manifestarea noastră ar fi împreunată cu neplăceri şi cu primejdii; faţă cu Dumnezeu însă recunoştinţa noastră să o manifestăm prin fapte, mai ales, spre a atrage prin ea pe cei rătăciţi, şi a-i îndemna să ne imite;

b). având de model pe Mironosiţe, noi dis-de-dimineaţă sculându-ne să alergăm nu la Golgota, ci cu gândul la bunătatea şi milostivirea dumnezeiască şi să-i ducem în loc de mir, inima noastră înfrântă şi smerită însoţită de faptele noastre cele bune.

Ambele aceste îndemnuri sunt la locul întâi pentru preot, ale cărui fapte trebuie să fie tot atâtea exemple de imitat, tot atâtea îndemnuri pentru credincioşi.

10
Evanghelia din Duminica Slăbănogului

(Ioan 5, 1-16)

1. În vremea aceea s-a suit Iisus în Ierusalim. 2. Şi este în Ierusalim Lacul Oii, care se cheamă evreieşte Vitezda, având cinci foişoare. 3. Întru acelea zăcea mulţime multă de bolnavi, orbi, şchiopi, uscaţi, aşteptând mişcarea apei. 4. Că îngerul Domnului în vremea sa se pogora în scăldătoare, şi tulbura apa, şi

care intra întâi după tulburarea apei, se făcea sănătos, ori de ce boală era ţinut. Deci era acolo un om, treizeci şi opt de ani având în boala sa. 6. Pe acesta văzându-l Iisus zăcând, şi cunoscând, că iată multă vreme avea în boala sa, zis-a lui: vrei să fii sănătos. 7. Răspuns-a lui bolnavul: Doamne om n-am, că dacă se tulbură apa, să mă bage în scăldătoare, deci până când merg eu, altul înaintea mea se pogoară. 8. Zis-a Iisus lui: scoală, ia patul tău şi umblă. 9. Şi îndată, s-a făcut sănătos omul, şi şi-a luat patul său, şi umbla, şi era într-aceea zi Sâmbătă. 10. Deci ziceau Evreii celui vindecat: Sâmbătă este, nu se cade ţie a-ţi lua patul. 11. Iar el a răspuns lor: Cel ce m-a făcut sănătos, acela mi-a zis: ia-ţi patul tău şi umblă. 12. Deci l-au întrebat: care este omul acela, ce a zis: ia-ţi patul tău şi umblă. 13. Iar cel vindecat nu ştia cine este, că Iisus ieşise din poporul, ce era în acel loc. 14. După aceea l-a aflat pe el Iisus în biserică şi a zis lui: iată că te făcuşi sănătos, de acum să nu mai greşeşti, ca să nu fie ţie ceva mai rău. 15. Mers-a omul acela şi a vestit iudeilor, că Iisus este, care l-a făcut pe dânsul sănătos. 16. Şi pentru aceasta goneau Evreii pe Iisus, şi căutau să-l omoare pe el, căci făcea acestea sâmbăta.

Ingratitudinea iudeilor

1. Slăbănogul din această Evanghelie este un tip simbolic al evreilor. El faţă cu Mântuitorul reprezintă pe iudei şi ţinuta lor morală ingrată, duşmănoasă.

În firea evreilor era dorinţa de a vedea semne şi minuni. Semnele şi minunile pentru ei erau învăţăminte simbolice, ascunse. De această fire a lor ţinând seama,

Dumnezeu, anume, ca ei să poată veni mai uşor la mântuire, iar de nu vor veni să n-aibă motive de scuze, le-a făcut un semn în cetatea lor sfântă, în Ierusalim. Adică: lângă Poarta Oii, pe vremea lui Iisus, a dispus să se formeze un lac, o scăldătoare, cu putere vindecătoare. Scăldătoarea se numea Vitezda. Ea a existat numai pe timpul Mântuitorului, ca un semn, ca admoniţiune pentru evrei. Semnul era că în acea scăldătoare ei aveau să întrevadă sosirea doctorului ceresc, venit anume, ca să-i vindece de îndelungata lor boală, în virtutea căreia ei nu se mai puteau mişca.

Cum vom vedea, ei au rămas numai cu mândria că Dumnezeu i-a învrednicit de un semn, dar învăţătura semnului n-au înţeles-o, n-au vrut să o înţeleagă.

2. Evreii aveau sărbătoare, care anume, nu are importanţă. La acea sărbătoare Iisus s-a suit în Ierusalim. Ajungând la Scăldătoare, află pe un bolnav, care era olog de 38 de ani. Lui I se face milă de acest olog şi-l întreabă: *„vrei să fii sănătos“* – vrei să te fac Eu sănătos?

Nu, răspunde bolnavul, om n-am, care să mă bage în scăldătoare. Tu! Tu nu mă poţi vindeca. Eu rămân slăbănog, căci alţii îmi ies înainte şi se vindecă.

„Scoală, i-aţi patul...“ şi, la cuvântul lui Iisus, în membrele slăbănogului se strecoară forţa vitală: slăbănogul, ologul se face sănătos.

Dar era Sâmbătă în acea zi, şi evreii, robi ai literei şi mai mult robi ai obiceiului lor, considerau ca o profanare a legii orice lucrare, cât de mică şi de neînsemnată să fi fost ea. Luarea aşternutului, care nu putea fi alta decât un sărăcăcios strai, evreii o consideră ca lucrare, deci ca profanare a Legii, şi ei intervin grabnic. *„E sâmbătă“*, nu ştii că lucrarea în zi de

sâmbătă e pedepsită, ca o profanare a celor sfinte? Deci: *„nu ţi se cuvine să-ţi iei patul“*.

Vindecatul însă, în loc să cedeze, să-şi scuze cum ar fi ştiut greşeala, ori în loc să arate evreilor absurditatea pretenţiei lor, face cauză comună cu iudeii: pune vina pe Iisus: „Cel ce m-a făcut sănătos Acela m-a îndemnat să-mi iau patul, să păcătuiesc. De nu mă povăţuia el, eu nu-mi luam patul. Deci El este de vină nu eu; luaţi-L pe El la răspundere“.

Şi fiindcă Mântuitorul se îndepărtase din acel loc, iar vindecatul nu ştia cine este, acesta rămâne deocamdată cu mustrarea, dar cu angajamentul ca, dacă-L va afla pe Iisus, să-L denunţe evreilor. Ocazia i se dă în curând, căci aflându-l Iisus în biserică, îi zice: *„Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greşeşti, ca să nu-ţi fie ceva mai rău“*.

Prin cuvintele Sale Mântuitorul îi arată vindecatului că ştie de unde-i provine boala, că acea boală era o urmare a păcatelor lui, din abuzul senzual, şi, apelând la sentimentul lui de conservare, de iubire de sine, îl invită să nu reînceapă ca nu cumva să cadă în recidivă, în care caz fireşte, are să-i fie mai rău ca întâi.

Cel vindecat, în loc să-şi arate recunoştinţa pentru nemărginitul bine, ce i-a făcut Mântuitorul, în loc să-I mulţumească şi pentru sfatul pe care I l-a dat; în loc să cadă în genunchi înaintea Aceluia, Care, vindecându-l prin cuvânt, şi arătându-i că a pătruns în secretul păcatelor lui, i se descoperă ca o fiinţă supraomenească, – el, cel vindecat, merge şi denunţă evreilor *„că Iisus este“* Cel ce îl făcuse sănătos şi-l pusese la cale să profaneze sâmbăta. Urmarea e că evreii iau pe Iisus la goană, drept răsplată pentru că vindecase pe cel slăbănog.

2. Ca şi slăbănogul, bolnav era şi Israil, reprezentat prin fruntaşii evreilor, numiţi în Evanghelie „iudei".

Din cauza abuzului de poziţia sa excepţională, favorizată, Israil îşi pierduse forţele spirituale şi morale, devenise olog, nu putea face un pas înainte. El aştepta cu nerăbdare să se însănătoşească, dar nu se putea mişca, să intre în baia vindecării. Baia miraculoasă îi era înainte: era Cuvântul lui Dumnezeu, cuprins în Sfintele Scripturi; nu avea decât să intre în spiritul lor, să se spele spre a se vindeca. Dar preocupările lui, tradiţia bătrânilor, care întuneca mintea şi împietrea inima, îl ţinea legat de atâta vreme. Simbolul miraculos al băii Vitezda, menit anume să-l deştepte din letargie, să-i ia albeaţa de pe ochi şi să-l facă să vadă că mântuirea i-a sosit – pentru Israil rămâne un simplu semn, la care se credea îndreptăţit în virtutea poziţiei sale favorizate, fără să afle în acest semn vreo învăţătură, vreo provocare.

Când Iisus, doctorul cel proorocit şi aşteptat, vine la el, la bolnavul, la ologul Israil şi-l întreabă dacă voieşte serios să se însănătoşească, bolnavul nu voieşte să-L recunoască. El, bolnavul îşi recunoaşte ticăloşia, constată însuşi că e paralizat, dar lui îi trebuie un om, nu Dumnezeu, care să-l bage în scăldătoare. Un om îi trebuie, care omeneşte să-l scape de robia romanilor şi să întemeieze o împărăţie pământească, împărăţie, în care Israil, ologul, slăbănogul să aibă poziţia de stăpân, iar toate celelalte popoare: robi ai lui. Aşa doctor aşteptau evreii, şi, deci, firesc era să refuze vindecarea, ce le-o oferă dumnezeiescul doctor, Iisus Hristos.

Cu toate acestea însă doctorului Iisus I se face milă de nechibzuitul slăbănog, şi-l vindecă prin cuvânt.

Evreii aud învăţătura Lui vindecătoare, mântuitoare, care li se dă în zi de sărbătoare, căci întreagă activitatea lui Iisus sărbătoare este; ei văd mântuirea, vindecarea, şi în loc să mulţumească Celui Care le-o dă, fac cum face slăbănogul: aleargă la autoritatea Statului, cerând moartea Lui.

Ingrat în gradul suprem s-a arătat individul slăbănog; dar s-a arătat ca tip, ca reprezentant al unui popor întreg. Aceea ce a făcut el în mic, a făcut poporul Israil în mare. În ambii se arată ingratitudinea încarnată, incapabilă de-a primi vindecarea definitivă, mântuirea. Căci slăbănogul ajuns la slăbănogire prin propriile sale păcate, când este făcut atent la recidivă, în loc să se stăpânească, aleargă la duşmanii Binefăcătorului său, arătând prin fapte că n-are de gând să se abţină de la păcate. Şi, ce face slăbănogul, ca individ, face şi slăbănogul popor: aleargă la chiar duşmanii săi de moarte şi cere moartea Mântuitorului său. El cade în recidivă ca popor. Că recidivul slăbănog, ca individ, a ajuns mai rău, e de la sine înţeles. Iar că recidivul popor slăbănog a ajuns mai rău de cum fusese înainte de vindecarea sa prin Iisus, istoria ne-a dovedit-o şi ne-o dovedeşte destul de elocvent: Slăbănogirea lui recidivă l-a nimicit ca popor, lipsindu-l de patrie şi de limbă şi împrăştiindu-l pe toată faţa pământului, ca urmare firească a ingratitudinii, cu care şi-a tratat pe Binefăcătorul său; dar totodată drept avertisment pentru cei care răsplătesc binele cu rău.

În special pentru preoţi şi pentru viitorii preoţi nici un învăţământ mai zguduitor, ca acest învăţământ: un popor întreg a fost dus la pierire prin ingratitudinea preoţilor şi a cărturarilor lui. Preoţii noştri au să-şi deschidă ochii în patru cât pentru binefacerile

dumnezeieşti pe care le primesc ei şi le primeşte poporul condus de dânşii: să nu se încuibe în inima lor ingratitudinea, ci mai ales să obişnuiască pe popor a-şi arăta prin fapte mulţumirea sa către Dumnezeu şi către oamenii care îi fac bine; mai ales însă către Dumnezeu, ştiind *„că toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit de sus este de la Părintele Luminilor“*.

11

Evanghelia din Duminica Samaritencei

(Ioan 4, 5-42)

5. În vremea aceea a venit Iisus în cetatea Samariei, care se cheamă Sihar, aproape de satul care l-a dat Iacob fiului său, lui Iosif. 6. Şi era acolo puţul lui Iacob: iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, a şezut acolo la puţ, şi era ca la al şaselea ceas. 7. A venit o muiere din Samaria să scoată apă, zis-a ei Iisus: dă-mi apă să beau. 8. (Că învăţăceii lui se duseseră în cetate să cumpere bucate). 9. Deci muierea Samariteancă a zis Lui: cum Tu fiind Evreu, ceri de la mine să bei, muiere Samariteancă fiind: că evreii nu se ating de Samariteni. 10. Răspuns-a Iisus şi a zis ei: de ai şti darul lui Dumnezeu, şi cine este, care grăieşte ţie: dă-mi să beau, tu ai fi cerut de la dânsul şi ţi-ar fi dat ţie apă vie. 11. Grăit-a lui muierea: Doamne, nici vadră ai şi puţul este adânc, dar apă vie de unde ai. 12. Au doar Tu eşti mai mare decât Iacob, părintele nostru, care a dat nouă puţul acesta, din care şi însuşi a băut, şi feciorii lui, şi dobitoacele lui. 13. Răspuns-a Iisus, şi a zis ei: tot cine

va bea din apa aceasta, va însănătoşi iarăşi: 14. Iar cine va bea din apa ce-i voi da eu lui, nu va însănătoşi în veci: ci apa care voi da lui, va fi în dânsul izvor de apă curgătoare în viaţa de veci. 15. Zis-a către dânsul muierea: Doamne, dă-mi această apă, ca nici să mă însănătoşesc, nici să mai vin aici să mai scot apă. 16. Grăit-a ei Iisus, mergi şi cheamă pe bărbatul tău, şi vino aici. 17. Răspuns-a muierea, şi a zis Lui, n-am bărbat. 18. Grăit-a ei Iisus, bine ai zis, că n-ai bărbat, că cinci bărbaţi ai avut, şi acum pe care ai, nu-ţi este ţie bărbat, iată adevărat ai zis. 19. Grăit-a lui muierea, Doamne, văd, că prooroc eşti Tu. 20. Părinţii noştri în muntele acesta, s-au închinat: şi voi ziceţi, că în Ierusalim este locul, unde se cade a se închina. Grăit-a ei Iisus: muiere, crede-mă că va veni vremea, când nici în muntele acesta, nici în Ierusalim vă veţi închina Tatălui. 22. Voi vă închinaţi căruia nu ştiţi, noi ne închinăm, căruia ştim, că mântuirea din Iudei este. 23. Ci va veni vremea şi acum este, când închinătorii cei adevăraţi se vor închina Tatălui cu Duhul şi cu adevărul, că şi Tatăl pe unii ca aceştia caută să se închine lui. 24. Duh este Dumnezeu, şi cine se închină lui, se cade să se închine cu Duhul şi cu adevărul. 25. Grăit-a lui muierea, ştim că va să vie Mesia, care se cheamă Hristos, când va veni acela va spune nouă toate. 26. Grăit-a ei Iisus: eu sunt cel ce grăieşte cu tine. 27. Şi atunci au venit învăţăceii lui şi s-au mirat, căci grăia cu muierea: dar nimeni nu i-a zis: ce cauţi sau ce vorbeşti cu dânsa. 28. Iar muierea şi-a lăsat vadra sa şi a mers în cetate şi a grăit oamenilor: 29. Veniţi şi vedeţi pe omul care mi-a spus mie toate câte am făcut, nu cumva acesta este Hristos. 30. Deci au ieşit din cetate şi veneau către dânsul. 31. Iar între acestea

L-au rugat pe dânsul învăţăceii, grăind: Învăţătorule, mănâncă. 32. Iar el a zis lor, eu am mâncat bucatele, care voi nu ştiţi. 33. Iar Învăţăceii grăiau în sine, au doar i-a adus Lui cineva să mănânce. 34. Grăit-a lor Iisus, mâncarea mea este, ca să fac voia celui ce m-a trimis pe mine, şi să săvârşesc lucrul Lui. 35. Dar nu ziceţi voi că încă patru luni sunt şi secerişul va veni; iată grăiesc vouă, ridicaţi ochii voştri şi vedeţi holdele, că sunt albe şi aproape de seceriş. 36. Şi cel ce va secera, plată va lua, şi va strânge rodul în viaţa vecilor ca să se bucure dimpreună şi cel ce seamănă şi cel ce seceră. 37. Că de aceasta este cuvântul cel adevărat, că altul este cel ce seamănă, şi altul care seceră. 38. Eu am trimis pe voi să seceraţi, unde voi nu v-aţi ostenit, alţii s-au ostenit, şi voi aţi intrat în osteneala lor. 39. Iar din cetatea aceea mulţi au crezut într-însul din Samariteni, pentru cuvântul muierii care mărturisea, că mi-a spus mie toate câte am făcut. 40. Iar dacă au venit la dânsul samaritenii, l-au rugat pe dânsul, ca să petreacă la dânşii, şi petrecu acolo două zile. 41. Şi cu mult mai vârtos au crezut pentru cuvântul lui. 42. Iar muierii au zis: că de acum nu pentru vorba ta credem, că înşine am auzit şi ştim, că acesta este cu adevărat Mântuitorul lumii Hristos.

I. Samariteanca păcătoasă

(4, 5-20)

1. Încă de la dezbinarea împărăţiei a început o înverşunată vrăjmăşie între iudei şi israililteni. Acea vrăjmăşie creşte şi devine din ce în ce mai acută după robie, după amestecul israilitenilor cu păgânii şi

prefacerea lor în samariteni. De aici îşi făceau unii altora fel de fel de mizerii. Ba evreii, care se considerau ca singuri curaţi, priveau spre samariteni, ca spre nişte *„născuţi din curvie“*, ca spre nişte apostaţi, cu un suveran dispreţ şi nu voiau să aibă cu dânşii nici o daraveră, nici chiar să se atingă de ei ori de vreun lucru de al lor, ca să nu se molipsească. Se fereau de ei ca de nişte ciumaţi. În ochii evreilor samaritenii erau cei mai necuraţi oameni mult mai răi decât păgânii, ca stăpâniţi de duhuri necurate. A zice cuiva „samaritean“, pentru evrei, era cea mai gravă insultă ce se putea închipui. Şi evreii, într-un moment de extremă furie, cu această insultă Îl gratifică pe Mântuitorul (Ioan 8, 48).

2. După petrecerea Sa în Ierusalim, la primul Paşte, Mântuitorul, prigonit de evrei, se retrage în Iudeea, unde petrece până toamna târziu, – învăţând şi botezând. Prin decembrie părăseşte Iudeea spre a se întoarce în Galileea, de unde plecase. El trebuia să treacă prin Samaria, unde ajunge la oraşul Sihar. Aproape de oraş era un puţ, numit puţul lui Iacov. Mântuitorul, obosit de cale, se aşează lângă puţ să se odihnească, trimiţând pe Învăţăcei în oraş să cumpere de-ale mâncării. În acest timp, din oraş, vine o femeie să scoată apă. Iisus intră cu femeia în vorbă zicându-i: *„Dă-mi apă să beau“*.

Femeia, văzând că Iisus, ca evreu, îi cere apă, răspunde înţepat: Cum? Tu, evreu fiind, ceri apă de la mine, de la o samariteancă? Ea este interpretul sentimentului de care era stăpânit întreg poporul samaritean. În loc să-I dea apă, ea Îi face observaţia răutăcioasă: voi evreii, ne consideraţi pe noi ca spurcaţi şi nu intraţi cu noi în contact, nu primiţi nimic de la noi, ca să nu vă spurcaţi. Prin urmare de ce ceri apă de la

mine? Dar, voieşte ea să zică: atunci când sunteţi la necaz, când aveţi trebuinţă de ajutorul nostru, atunci ne ştiţi ruga. Ea Îi face observaţie, dar nu-i dă apă să bea.

Mântuitorul prevăzuse aceasta, fiindcă ştia cu cine are de-a face. El ceruse apă numai ca să-şi poată executa planul de-a pune pe această femeie coruptă alături cu evreii din Ierusalim. El nu ţine seamă de observaţia ei, nici nu insistă asupra cererii Sale, ci îndreaptă conversaţia spre cuvântul lui Dumnezeu, zicând: *„De ai fi ştiut...“* (vs. 10).

Cuvintele liniştite, cu ton serios şi demn, rostite de Mântuitorul, atrag băgarea de seamă a femeii. Ea îl priveşte cu surprindere, şi, din faţa Lui maiestuoasă, văzând că este un om superior, uită şi ea de cererea Lui şi de răspunsul ei necuviincios, şi în ton respectuos Îi zice: *„Doamne...“* apoi îşi exprimă mirarea, cum şi de unde poate El să aibă apă, apă vie. Apă vie nu prea înţelegea ea ce va fi fiind, dar presupunea că trebuie să fie mai bună decât apa din puţul lângă care se afla. Iar dacă o are fără să se gândească la puţ, El trebuia să fie un om extraordinar: *„Au doar tu eşti mai mare decât Iacov...“* (vs. 12). Femeia ţine la originea ei israeliteană, pentru care cea mai înaltă mândrie e protopărintele Iacov-Israil, omul neasemănat în mărime. Tu dar, trebuie să fii mai mare decât cel mai mare om, dacă ai apă, afară de cea din puţ.

La această întorsătură Iisus se explică: *„Cine bea din apa aceasta din puţ iar însănătoşează; cine va bea însă din apa pe care o voi da Eu...“*. Iisus înţelege prin apă învăţătura Sa, pe care cel ce o primeşte, devine cu vreme şi cu el însuşi învăţător, – izvor de băutură spirituală pentru alţii. Femeia însă nu-L înţelege. Ea ţine morţiş la apa de izvor, de munte, o apă miraculoasă,

care să se asemene cu untul de lemn al văduvei din Sarepta Sidonului (III Regi 17, 14-16), să nu se mai sfârşească. Deci ea îi cere *„această apă“*, atât de minunată, ca să nu mai fie nevoită să ostenească până la puţ.

Acum găseşte Mântuitorul momentul potrivit să-i atingă conştiinţa, să-i dea ocazia ca să se îndrepte, să primească adevărata apă vie, învăţătura Lui şi să se mântuiască. El îi zice: *„Mergi şi cheamă pe...“* (vs. 16). Femeia se simte neplăcut atinsă de invitarea lui Iisus, şi-i răspunde scurt, ca şi cum ar fi voit să dea altă direcţie vorbirii: „n-am bărbat“.

La rândul Său Mântuitorul iese pe faţă cu planul de a-i atinge conştiinţa şi a provoca o îndreptare. *„Bine ai zis că n-ai...“*. În loc să o mustre pentru viaţa ei păcătoasă, Mântuitorul se mulţumeşte să-i aducă aminte păcatele ei, ştiind că inima ei simţitoare va tresări şi va da loc unei reacţii.

Prevederea lui Iisus se împlineşte: femeia simte remuşcarea pentru viaţa ei destrăbălată: se hotărăşte imediat să facă pocăinţă. În acel moment îi vine în minte însă nesiguranţa cultului; care să fie cel adevărat: cel din Ierusalim ori cel de pe muntele Garizim. Spre a-şi înlătura nedumerirea, ea întreabă pe Mântuitorul unde să-şi facă pocăinţa, ca să fie bine primită?

Ţinuta Mântuitorului, faţă cu samarineanca, oferă Preotului o preţioasă învăţătură. Cum Mântuitorul nu aşteaptă să vină ea la Dânsul, ci merge El la ea şi caută prilej ca să-i vorbească, să o mântuiască; cum El tratează cu dânsa cu blândeţe, cu răbdare îndelungată, nu se supără pe ea, când ea îi vorbeşte necuviincios, ci o tratează cu bunătate, conducând-o aşa ca ea însăşi să-şi recunoască păcatele şi să se hotărască a face pocăinţă

spre a se îndrepta: tot aşa trebuie să facă şi preotul. Să nu aştepte ca cel ce a apucat pe căi rătăcite să vină la dânsul şi să-şi mărturisească păcatele, ci să meargă el, preotul, la cel rătăcit şi cu binişorul, cu blândeţe şi cu îndelungă-răbdare să încerce a-l face să-şi recunoască rătăcirea şi să-l înduplece la pocăinţă. Purtarea insolentă a păcătosului, renitenţa lui, să nu-l descurajeze pe preot, ci mai mult să se înarmeze cu stăruinţa însoţită de dragoste şi bunătate, până ce în cele din urmă va izbuti să *„dobândească pe fratele său“*.

Cum nici un păstor de oi necuvântătoare nu aşteaptă ca oaia cea rătăcită să se întoarcă ea de sine la turmă, ci aleargă el după ea, şi, aflând-o, o ia şi o pune pe umerii săi, şi o duce la turmă: astfel trebuie să facă şi păstorul de oi cuvântătoare: să nu cruţe osteneala spre a scăpa de pieire pe oile cele cuvântătoare: *„Păstorul cel bun îşi pune şi sufletul său pentru oile sale“* (Ioan 10, 11).

12

Evanghelia din Duminica Samarinencei

II. Samarineanca pocăită. Samarinenii

(4, 21-42)

1. Răspunzând la întrebarea femeii doritoare să se îndrepte, Iisus se referă mai întâi la autoritatea Sa: *„Crede Mie“*, apoi adaugă: vine vremea, când va înceta nedumerirea asupra locului de închinare. Pentru acum, să ştii că voi, samarinenii, sunteţi în rătăcire. Lipsindu-

vă proorocii, vă lipseşte făgăduinţa şi pregătirea mesianică. Din partea aceasta voi nu ştiţi cui vă închinaţi: nu cunoaşteţi pe Dumnezeu din punct de vedere al mântuirii. Noi, evreii, Îl cunoaştem: la noi s-a dezvoltat promisiunea, la noi are să se arate şi împlinirea mântuirii – *„că mântuirea din Iudeea este“*. Ce priveşte locul de închinare îndeosebi: va veni vremea, însoţită de mântuirea promisă, când adevăraţii închinători nu se vor închina lui Dumnezeu trupeşte, ci duhovniceşte, *„cu duhul“*. Aceasta are să se întâmple, fiindcă Dumnezeu este Duh, şi cine se închină Lui, trebuie să I se închine cu acea parte din fiinţa sa, cu care se aseamănă lui Dumnezeu, adică cu partea spirituală*. Timpul acestui fel de închinători şi de închinări a sosit Mântuirea promisă este aici.

Femeia deşteptată ca dintr-un vis prin cuvintele Mântuitorului – ea, care, ca toată lumea, aşteaptă cu ardoare venirea lui Mesia, pune în legătură cuvintele lui Iisus cu descoperirea secretului ei, a relaţiilor ei, păcătoase şi cu cele auzite despre Mesia, şi ajunge la o nouă nedumerire: nu cumva omul acesta e Mesia: Cum să-L întrebe? Direct, se sfieşte. Îşi formulează deci, întrebarea în formă de afirmare: *„Ştim că va veni...“* subînţelegându-se: nu cumva eşti tu aşteptatul Hristos?

Cea mai frumoasă recompensă ce se putea face acestei femei pentru grabnica ei convertire, i se şi face: ei i se descoperă Hristos, Cel de mult aşteptat de dânsa şi de neamul ei.

2. Sosind învăţăceii din Sihar, se miră că văd pe Mântuitorul, împotriva preocupaţiilor lor, stând de vorbă cu o femeie samarineancă, şi se miră şi mai mult că vorbeşte cu ea în chestiune de religie. Respectul însă,

ce-l au faţă de El, îi face să nu îndrăznească nici unul să dea expresie mirării lor, să-L întrebe, ori să-i zică ceva.

Într-aceea însă femeia, fericită de cele aflate, uită vadra cu apă şi aleargă în oraş la concetăţenii săi, să le spună vestea cea bună, cea mult aşteptată, pe care ea a aflat-o la puţ; să-i invite ca să meargă şi ei şi să vadă pe Iisus şi să se convingă dacă este el Hristos Mântuitorul. Râvna femeii este încununată de deplin succes: lumea se alarmează şi pleacă cu dor spre fântână, spre a vedea şi a se convinge din propria intuiţie.

Pe când lumea din Sihar pleacă spre puţul, la care se găsea încă Iisus şi se odihnea cu ucenicii Săi, aceştia cred că ar fi timpul mesei şi, deci, aştern merinde pe iarbă şi invită pe Învăţătorul lor să mănânce.

Această invitare îi dă Mântuitorului îndemn să facă importante enunţuri asupra misiunii Sale. Cum apa din puţ îi dăduse prilej să se preocupe de învăţătura Sa mântuitoare şi să o numească apă vie, băutură nemuritoare; aşa mâncarea adusă de Apostoli Îl transportă spiritualiceşte la hrana spirituală, pe care El are misiunea să o reverse asupra omenirii. În faţa acestei hrane dispar necesităţile materiale: Am eu altă mâncare, nu mă gândesc la mâncarea, pe care mi-o oferiţi; mâncarea mea este să-mi împlinesc misiunea!

El zice aceasta privind cu mulţumire la cetele de Samarineni, ce veneau grăbite spre puţ. În aceste cete vede El o garanţie, proorocie totodată, că osteneala Lui va fi încununată de succes. Este o mângâiere faţă cu cele experimentate în Iudeea: *„Au nu ziceţi voi...“* (vs. 35). Iisus constată aici aceea ce se ştia de toată lumea, că peste 4 luni este secerişul. Secerişul se făcea în Aprilie. Prin urmare Iisus vorbeşte prin Decembrie. De aici vedem dar că Mântuitorul a petrecut timpul de la Paşti

până în Decembrie parte în Ierusalim, parte în diferite regiuni ale Iudeii. În Decembrie holdele erau albe (frumoase), răsărite. Dar, pe când semănăturile ţării erau abia răsărite, semănăturile inimii omeneşti erau coapte spre seceriş. Cetele de Samarineni, care vin din Sihar, sunt pentru Hristos lanuri coapte, gata de secere. Prezentul îi este o garanţie pentru viitor, pentru timpul cel rodnic al activităţii Apostolilor. Acestei idei îi dă expresie în vs. 36-38. Secerătorii, care iau plata, sunt Apostolii. Ei încep secerişul îndată după Înălţarea lui Iisus şi după trimiterea Sfântului Duh, după înarmarea lor cu secera spirituală.

Mântuitorul a semănat, ei, Apostolii seceră. Mântuitorul zice însă alţii, făcând aluzie la mai mulţi, la Moisi şi la Prooroci, care au pregătit terenul. El îi consideră ca împreună semănători. Unul seamănă, altul seceră: Unul este Hristos, care a semănat, a pregătit ţarina, a dat sămânţa, învăţătura, hrana spirituală, pe temeiul căreia să se zidească Biserica cea vie, creştinătatea. Altul sunt Apostolii, care seceră, adună societatea creştină într-un întreg, în hambarul împărăţiei cereşti, care zidesc Biserica lui Dumnezeu. De acest rezultat se bucură şi Unul, Hristos, şi alţii, Apostolii. Numai cât, pentru acum, pentru timpul când ei se aflau lângă puţ, Cel ce înţelegea şi se bucura era numai Unul, Semănătorul, Iisus. Înţelegerea pentru Apostoli, pentru secerători, era rezervată pentru mai târziu; pentru mai târziu era rezervată şi bucuria secerării.

Bucuria secerării nu este însă numai a Apostolilor, ea este rezervată şi pentru urmaşii lor, pentru preoţi peste tot. Iar dacă bucurie este pentru preoţi ca ei să fie secerători, să strângă în mănunchi şi în snopi spicele spirituale: această bucurie, pentru ei, se preface în

acelaşi timp în cea mai de căpetenie datorie: să îngrijească, sub grea răspundere, ca să nu rămână spice pe mirişte, să nu se piardă nici un membru, nici un credincios din cei încredinţaţi păstoririi lor. Preotul să nu uite că precum păstorul de oi e răspunzător înaintea stăpânului său de cele pierdute ori bolnave din neglijenţa lui; aşa el este răspunzător înaintea lui Dumnezeu pentru rătăcirea, în care ar cădea vreunul din membrii parohiei sale. Preotul să aibă neîncetat înaintea ochilor avertismentul dumnezeiesc: *„Din mâinile tale voi cere sufletele lor“*.

13

Evanghelia din Duminica Samarinencei

III. Învăţăminte

Evanghelia ne pune în vedere marele contrast dintre evrei şi samarineancă şi dintre evrei şi samarineni.

1. Evreii, poporul ales şi anume pregătit de Dumnezeu pentru primirea lui Mesia – samariteanca, o femeie sărmană, fără nici o cultură, făcând parte dintr-un popor rătăcit.

Firesc ar fi fost, după toate raţionamentele omeneşti ar fi fost, ca evreii să primească pe Mesia cu entuziasm, iar femeia samarineancă, demoralizată, nici să nu voiască a sta de vorbă cu El. Era firesc, lumea întreagă trebuia să se aştepte, ca evreii cei pretinşi

oameni morali, sfinţi, să primească pe Acela, care era în mod absolut moral, sfânt. Ei însă Îl resping, ca o dovadă că nu-I semănau, că moralitatea şi sfinţenia departe era de dânşii. Femeia însă, o femeie depravată, dintr-un popor decăzut şi considerat ca necurat, femeia în păcătoşia ei firească, făcând o puternică sforţare spre îndreptare, se curăţă de păcate, şi, apropiindu-se cu inima smerită de Mântuitorul ei, Îl află: El i se descoperă şi ea îl primeşte cu credinţă, ca pe Mântuitorul lumii, ea se face Apostolul şi Evanghelistul Lui.

În cele zise găsim un avertisment pentru preot şi pentru viitorul preot:

a) să nu se lase a fi stăpânit de preocupării, să nu se lase ca în inima sa să se încuibe interese josnice, egoiste, materiale, care cu siguranţă, îl înstrăinează de înalta sa chemare şi-l duc la pierzare;

b) oricât de greşit, de păcătos ar afla pe unul ori pe altul din fii săi duhovniceşti, să nu-l desconsidere, să nu-l urască şi dispreţuiască, cum nici Hristos n-a dispreţuit pe samarineanca, ci mai vârtos, urmând pe Mântuitorul, să caute prilej spre a-i arăta cu blândeţe rătăcirea şi primejdia, în care se găseşte, şi, prin cuvântul Evangheliei, a-l scăpa de pierire.

2. Cuvintele lui Iisus *„apa pe care Eu voi da lui, se va preface într-însul izvor de apă săltătoare...“* nu au în vedere numai învăţătura proprie, directă şi imediată a Mântuitorului, ci învăţătura peste tot, din toate timpurile, analog cu misiunea dată Apostolilor la Marcu (16, 15). Învăţătura propagată de Iisus şi primită de Apostoli, s-a prefăcut în aceştia izvor de apă săltătoare, din care bând alţii, la rândul lor devin şi ei izvoare de apă pentru sute şi mii, care şi ei se prefac pentru alţii şi

alţii, în asemenea izvoare – trecând astfel în mod progresiv din neam în neam, din veac în veac, în toate timpurile şi la toate popoarele.

Între cei, care primesc *„apa vie“*, ca să se prefacă într-înşii izvoare de apă spre viaţa altora, sunt, în locul prim, viitorii preoţi, în calitate de viitori învăţători. Fiecare din ei are menirea să devină cu timpul Apostol, izvor nesecat de lumină şi de viaţă pentru neamul său. Din lumina lui are să se adape mulţimea viitorilor învăţăcei, spre a o transporta, fiecare la rândul său, printre alte sute şi mii de urmaşi, din neam în neam.

În aceasta consistă misiunea învăţătorească a Preotului, în aceasta şi nemurirea lui: lumina, care se revarsă în neamul său, prin graiul său întâi, apoi prin învăţăceii săi, pe el îl reprezenta din generaţie în generaţie; prin această lumină revărsată el trăieşte din neam în neam: eternitatea, nemurirea lui între oameni, între ai săi, este lumina propagată şi eternizată de către dânsul. În această ameţitor de înaltă apariţie îşi găseşte preotul-învăţător cea mai nobilă, cea mai frumoasă răsplată, răsplată de care alte cariere, oricât de bine dotate şi de ademenitoare ar fi ele, nu pot să fie părtaşe. În această lumină revărsată asupra neamului său rezidă superioritatea preotului-învăţător, faţă cu toate celelalte cariere din societatea omenească.

Tocmai fiindcă urmările binefăcătoare ale preotului-învăţător se resimt în cercuri aşa de largi şi în timpuri aşa de îndepărtate: bine să-şi ia seama cei ce primesc asupra şi înalta şi sfânta misiune preoţească învăţătorească, căci, în proporţie cu meritul, este şi responsabilitatea. Căci cea mai grea răspundere înaintea lui Dumnezeu, înaintea oamenilor şi a viitorimii o are preotul. El trebuie să dea seama de *„talanţii“*, care i s-

au încredinţat spre fructificare. Dacă cei încredinţaţi conducerii, instruirii şi educării lui nu ies oameni luminaţi, vrednici pentru viaţă, a lui, a Preotului este răspunderea: lui îi zice Dumnezeu prin Prooroc despre cel rătăcit: *„Sângele lui din mâna ta îl voi cere“* (Iezechiel 3, 18; 33, 8). Căci dacă din neglijenţa lui, cei încredinţaţi educaţiei lui ies oameni nenorociţi, criminali, pentru cele mai multe cazuri, el, preotul, este considerat moraliceşte nu numai de complice, dar şi ursitor moral al faptelor rele.

Tocmai pentru aceea, câtă vreme se află în seminar, viitorul preot, nu poate fi cu destulă băgare de seamă la cele ce i se spun, nu poate bea cu destulă nesăţioasă lăcomie, *„apa cea vie“*, pe care profesorii i-o dau, nu poate întrebuinţa destul de economicos timpul cel scurt şi scump, ce-i stă la dispoziţie pentru luminarea sa proprie, pregătitoare. Tocmai de aceea, cu deosebită căldură şi greutate, Apostolul strigă viitorilor luminători ai neamului: *„Socotiţi, drept aceea, cum cu pază să umblaţi, nu ca nişte neînţelepţi, ci ca cei înţelepţi, răscumpărând vremea, că zilele grele sunt“* (Efeseni 5, 15-16).

3. Contrar celor întâmplate în Ierusalim, şi în Iudeea se întâmplă în Sihar. În Ierusalim şi în Iudeea, unde terenul era pregătit de veacuri, se arată Iisus în persoană şi nu află crezământ; este respins, gonit. În Sihar, unde nu se făcuse nici o pregătire, unde nu Iisus Se prezintă, ci numai o femeie Îl vesteşte, Samarinenii, cu mulţimea, cred într-Însul şi Îi ies în întâmpinare (vs. 40). Mai mult, ca contrastul să fie mai izbitor, pe când Evreii Îl gonesc, Samarinenii Îl roagă să le facă onoarea, să rămână la dânşii. Credinţa lor Iisus le-o răsplăteşte cu prezenţa Sa: El *„a rămas la ei două zile“*, în care însă

El nu petrece în neactivitate, şi nici Samarinenii nu-I dau răgaz. Ei, setoşi de învăţătură, setoşi de *„apa vie“* a Mântuitorului, se grupează cu fericire în jurul Lui. Îl ascultă, Îi sorb învăţătura dumnezeiască. Propria lor experienţă din cele două zile epocale pentru dânşii, îi face (vs. 41) să creadă într-Însul mult mai mult, ca mai înainte. Ei credeau acum *„nu pentru vorba femeii, ci pentru cuvântul Lui“*. Femeii însă, care le mijlocise această fericire, îi ziceau *„nu mai credem pentru vorba ta“*, ci noi înşine L-am auzit vorbind şi din cuvintele Lui *„ştim că acesta este Mântuitorul lumii, Hristos“*.

În cuvintele samarinenilor, *„Mântuitorul lumii“*, este accentuat, de o parte universalismul creştinismului, de alta contrastul dintre ţinuta evreilor faţă cu Iisus, pe Care aceştia nu vor să-L recunoască nici ca Mesia naţional evreiesc, după cum învăţau şi aşteptau ei, şi prin urmare nici, ba cu atât mai puţin nu, ca Mesia universal.

Şi noi, ca şi evreii, de aproape două mii de ani suntem neîncetat pregătiţi să primim pe Mântuitorul. Şi la noi vine El, atât, ca la evrei, în persoană, cât şi, ca la Samarineni, vestit, propovăduit – numai cât nu de o femeie, ci de sfinţii şi dumnezeieştii Apostoli.

Şi dacă evreii L-au gonit din cetatea şi din ţara lor; oare nouă nu ni se întâmplă ca, prin nevrednicia noastră, să-L gonim din locaşul sufletului nostru, să nu voim a-L primi în cetatea inimii noastre?! Şi dacă evreii, pentru păcatul lor aşa de exemplar au fost pedepsiţi aici, pe pământ, oare pe noi ce ne va aştepta în viaţa viitoare, dacă ne asemănăm evreilor? Să ne deşteptăm, deci, cât mai este timp, să imităm pe samarineanca şi pe samarineni: să credem într-Însul şi să-L rugăm să

petreacă la noi, să ne sfinţească şi fericească prin fiinţa Sa.

Cu îndoită râvnă să facem aceasta, cei ce suntem preoţi şi viitori preoţi, ca să putem fi vrednici de misiunea noastră!

14

Evanghelia din Duminica Orbului

(Ioan 9, 1-38)

1. În vremea aceea, trecând Iisus, văzut-a pe un om orb din naştere. 2. Şi l-au întrebat pe dânsul învăţăceii Lui, grăind: Ravvi, cine a greşit, acesta, sau părinţii lui, de s-a născut orb. 3. Răspuns-a Iisus nici acesta a greşit, nici părinţii lui, ci ca să se arate lucrurile lui Dumnezeu în el. 4. Mie mi se cade a lucra lucrurile celui ce m-a trimis pe mine, până când este ziuă, că va veni noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. 5. Când sunt în lume, lumină sunt lumii. 6. Acestea zicând, a scuipat pe pământ, şi a făcut tină din scuipat, şi a uns ochii orbului cu tină. 7. Şi a zis lui: mergi de te spală în lacul Siloamului, care se tălmăceşte trimis: Deci s-a dus şi s-a spălat, şi a venit văzând. 8. Iar vecinii, şi care îl văzuse pe el mai înainte, că era orb, au zis: oare nu este acesta, care şedea şi cerea. 9. Unii ziceau că acesta este, iar alţii ziceau, că asemenea lui este; iar el a zis: eu sunt. 10. Deci au zis lui, cum ţi s-au deschis ţie ochii. 11. Răspuns-a acela şi a zis: Un

om ce se cheamă Iisus a făcut tină, şi a uns ochii mei, şi a zis mie: mergi la lacul Siloamului şi te spală; şi mergând şi spălându-mă am văzut. 12. Deci ei au zis lui: unde este acela; zis-a el: nu ştiu. 13. Dusu-l-au pe dânsul către Farisei, pe acela, care cândva a fost orb. 14. Şi era Sâmbătă când a făcut tina Iisus, şi a deschis ochii lui. 15. Deci iar l-au întrebat pe dânsul Fariseii, cum a văzut; iar el a zis: tină a pus mie pe ochi şi m-am spălat şi văd. 16. Deci grăiau unii din Farisei, acest om nu este de la Dumnezeu, că nu păzeşte Sâmbetele; alţii ziceau: cum poate omul păcătos să facă acest fel de semne; şi era ceartă între dânşii. 17. Zis-a orbului iarăşi, tu ce zici de dânsul, cum a deschis ochii tăi; iar el a zis, că Prooroc este. 18. Deci Evreii nu credeau de dânsul, că orb a fost şi a văzut, până ce au chemat pe părinţii aceluia ce a văzut. 19. Şi i-a întrebat pe dânşii, zicând: oare acesta este feciorul vostru, de care ziceţi voi, că s-a născut orb, dar acum cum vede. 20. Iar părinţii au răspuns lor, şi au zis: ştim că acesta este feciorul nostru, şi cum că orb s-a născut. 21. Iar acum cum vede nu ştim, sau cine i-a deschis lui ochii, noi nu ştim, însuşi este în vârstă, pe dânsul întrebaţi, însuşi de sine să spună. 22. Acestea au zis părinţii lui, că se temeau de Evrei, că aşa se sfătuiesc Evreii, cum cine va mărturisi pe dânsul Hristos, să se lepede din Sobor. 23. Pentru aceea au zis părinţii lui, că în vârstă este, pe dânsul întrebaţi. 24. Deci au chemat de a doua oară pe omul, care fusese orb, şi i-au zis lui: dă mărire lui Dumnezeu, noi ştim pe omul acela, că este păcătos. 25. Iar el a răspuns şi a zis: de este păcătos nu ştiu, una ştiu, că am fost orb şi acum văd. 26. Deci iar au zis lui: ce ţi-a făcut ţie; cum ţi-a deschis ochii tăi. 27. Răspuns-a lor: iată am spus vouă şi n-aţi auzit, ce vreţi iarăşi să

auziţi; au doar voiţi să fiţi şi voi învăţăceii lui. 28. Iar ei l-au ocărât pe dânsul şi i-au zis: tu eşti învăţăcelul aceluia, iar noi suntem, învăţăceii lui Moise. 29. Noi ştim că lui Moise a grăit Dumnezeu, iar pe acesta nu-l ştim de unde este. 30. Răspuns-a omul, şi a zis lor, că de aceasta este minune, că voi nu ştiţi de unde este şi a deschis ochii mei. 31. Şi ştim că Dumnezeu pe păcătoşi nu-i ascultă, ci de este cineva cinstitor de Dumnezeu şi face voia Lui pe acela ascultă. 32. Din veac nu s-a auzit, cum să fi deschis cineva ochii vreunui orb din naştere. 33. De nu ar fi acesta de la Dumnezeu nu ar putea face nimic. 34. Răspuns-au ei şi au zis lui: în păcate te-ai născut tu tot, şi tu ne înveţi pe noi, şi l-au izgonit pe dânsul afară. 35. Auzit-a Iisus, că îl izgonise pe dânsul afară, şi aflându-l i-a zis lui, tu crezi în fiul lui Dumnezeu. 36. Răspuns-a acela şi a zis: cine este Doamne, ca să cred în dânsul. 37. Iar Iisus a zis lui: şi L-ai văzut pe dânsul, şi cel-ce grăieşte cu tine acela este. 38. Iar el a zis Lui: cred Doamne şi s-a închinat Lui.

I. Vindecarea

(9, 1-7)

1. Orbul din Evanghelia de faţă este antiteza Slăbănogului în 5, 14 de la cap. 10, e păgânismul faţă cu iudaismul: gratitudinea faţă cu ingratitudinea. Căci principalele note, care caracterizează pe orbul acestei Evanghelii, sunt tot atâtea semne caracteristice ale păgânismului. Nu că doar orbul ar fi o invenţie a Evanghelistului, ci Evanghelistul aici, ca şi la cap. 10, ne descrie un caz real, care însă, prin poziţia sa, prin

semnele sale speciale, e menit de Providenţă după cum însuşi Mântuitorul spune la 9, 3, să servească în economia mântuirii ca tip proorocesc pentru viitor, pentru lume.

2. *„Orb din naştere“*. Păgânismul încă era orb, orb din naştere. El, de la naşterea sa, era lipsit de lumină, de Sfânta Scriptură, care era patrimoniul particular al lui Israil. Păgânismul, deci, nu putea să vadă, şi, prin urmare, să ştie voinţa lui Dumnezeu; dar mai ales, lipsindu-i proorociile şi pregătirea, pe care numai Evreii o aveau, nu putea să întrevadă şi să cunoască venirea lui Mesia şi pe însuşi Mesia. Referitor la mântuire şi păgânismul era cerşetor; nu-şi putea agonisi hrana sufletească, ci era avizat să şi-o cerşească.

„Ravvi, cine a greşit, acesta ori părinţii lui...“. Orice slăbiciune, defect organic, nenorocirea, în sfârşit orice rău e urmarea păcatului. Această urmare, conform cu Ieşirea (20, 5), se arată nu numai la cei, care fac păcatul, ci şi la urmaşii lor din neam în neam. Se vede însă, că, pe lângă această credinţă, întemeiată pe autoritatea lui Moise, în popor era şi erezia, că Dumnezeu pedepseşte şi anticipativ pentru păcatele, ce omul avea să le facă.

Apostolii par a fi împărţit această credinţă deşartă. El, văzând pe cel orb, întreabă pe Iisus din curiozitate, cine a păcătuit: cerşetorul, care de aceea s-ar fi născut orb fiindcă avea să păcătuiască, şi deci orbirea lui ar fi o pedeapsă anticipată, o ispăşire a păcatelor lui viitoare; – ori părinţii lui, ale căror fapte ar fi avut urmarea, ca el să se nască orb, ca să expieze el pentru părinţii lui?

Relativ la păgânism: cine e de vină că păgânismul e lipsit de lumina Sfintei Scripturi: păgânismul actual ori părinţii lui din vechime – doar până la Adam şi Eva?

Fără să intre în aprecierea credinţelor exprimate de ucenici – una întemeiată pe Sfânta Scriptură, alta deşartă – Iisus răspunde, ci cum doreau ei, că orbirea cerşetorului nu e urmare nici a păcatelor lui, nici a păcatelor părinţilor lui.

El s-a născut orb anume, fiindcă aşa a voit Dumnezeu: în economia mântuirii trebuia un tip, un orb din naştere. Însuşi Iisus Hristos ne îndrumă la însemnătatea simbolică a acestui om născut orb.

După lămurirea dată de Mântuitorul, nu vina păgânismului era că el, păgânismul, nu avea Sfânta Scriptură pe care o aveau evreii – cum nu era nici vina lui Adam şi a Evei, eventual a urmaşilor lor, ci aşa a fost voinţa lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu a binevoit să dea lui Israil lumina Sfintei Scripturi, i-a dat-o; dacă ar fi binevoit să o dea şi Păgânilor, nimic nu L-ar fi împiedicat. Deci, dacă a dat unora şi n-a dat altora, aici nu este nici un merit pentru aceia cărora le-a dat şi nici un nemerit pentru aceia cărora nu le-a dat. Din contră, cât priveşte pe Evrei, pentru ei este un dezavantaj, că lor li s-a dat lumina şi totuşi nu văd, nu vor să vadă. Ei în faţa lui Dumnezeu sunt mai răi decât păgânii, căci păgânii, dacă nu văd şi nu-L înţeleg pe Iisus, nu sunt de vină, căci sunt orbi, deci n-au păcat; pe când Evreii, care văd şi înţeleg, dar nu vor să vadă şi să înţeleagă, rămân vinovaţi, păcatul lor rămâne (Ioan 9, 41).

În orb aşadar (vs. 3) trebuie să se arate lucrurile lui Dumnezeu, lucruri pe care are să le săvârşească Mântuitorul câtă vreme este pe pământ. Petrecerea Lui între noi este nu numai o sărbătoare, dar este şi o continuă zi, pe care El o luminează, fiindcă (vs. 5) El este lumina lumii.

Orbul avea un defect organic din naştere; era născut cu lipsa ochilor. Lui îi lipseau ochii trupeşti, pământeşti, o părticică din pământ. Această parte de pământ i-o dă Iisus. Cum pe Adam l-a creat întreg din pământ şi, prin suflare, i-a dat viaţă, aşa pe acest om neîntreg, îl face întreg adăugându-i din pământ aceea ce-i lipsea (vs. 6). Iisus scuipă în ţărâna pământului şi din tina ce o formează cu mâna Sa, creează ochii orbului, întregind şi acoperind defectul cu care El, Dumnezeu, dispusese să se nască, anume ca să-i facă ochi ulterior, cu scop special dumnezeiesc. Este ca o a doua creaţie, sau cel puţin o întregire a creaţiei, făcută anume ca lumea să vadă, să creadă şi să înţeleagă. Actul creaţiei s-a săvârşit fără de martori mincinoşi; el putea să fie tras la îndoială. Actul întregirii în creare e săvârşit în faţa martorilor, care mărturisesc cele văzute şi fac nemotivată îndoială. La creaţie e Duhul lui Dumnezeu, urmat de cuvântul Lui *„să fie“*, – aici e scuipatul Cuvântului întrupat, urmat de cuvântul (vs. 7) *„Mergi de te spală...“*.

Lacul Siloam – trimis – este pentru Evanghelist un simbol, reprezentând pe Iisus Hristos – trimis de la Tatăl.

Ungerea cu tină a ochilor celui orb are însă şi un înţeles alegoric instructiv. Orbul era cu adevărat orb, născut fără ochi. Şi, dacă s-ar fi părut cumva că poate să vadă cât de puţin, prin ungerea cu tină se face ca să dispară şi această umbră de prepus, că doar ar putea să vadă ceva, ca cu atât să iasă mai mult la iveală *„mărirea lui Dumnezeu“*.

3. Păgânismul era şi el orb relativ la revelaţiunea divină, la mântuire. Lui, cu toate acestea, i se părea că vede ceva, vede prin ochii filozofiei, ai ştiinţei, prin

revelaţiunea naturală. Ungerea cu tină îi simbolizează adevărul, că, dacă voieşte să primească lumina evanghelică, să abstragă de la orice cunoştinţe şi combinaţiuni filosofice, să se considere ca şi cum n-ar şti nimic, n-ar vedea absolut nimic, – să se lepede de sine şi să primească necondiţionat aceea ce i se dă, ca cu atât să strălucească mai mult lumina ieşită din credinţă.

Această indicaţie la adresa Păgânilor este însă totodată o învăţătură pentru noi: calea mântuirii să nu o căutăm cu ajutorul diferitelor teorii filosofice; adevărurile învăţăturii evanghelice să nu le încercăm cu ştiinţa omenească, ci, abstrăgând de la orice închipuită ori reală ştiinţă, şi, considerându-ne ca şi cum n-am şti nimic, ca şi cum am fi orbi în materie de filosofie şi de ştiinţă, să primim ca indiscutabile adevărurile ce ni se revelează, să avem încredere neţărmurită în ele: să credem în ele.

Dacă avem odată credinţă, avem posibilitatea de a înţelege. Aşa este firea adevărurilor dumnezeieşti, ele sunt nepătrunse de cei necredincioşi, şi sunt înţelese numai cu ajutorul credinţei. Tocmai de aceea şi zice Isaia: *„De nu veţi crede, cum veţi înţelege!?“* (7, 9), iar fericitul Augustin se roagă: „Dă-mi, Doamne, puţină ştiinţă şi multă credinţă“.

15

Evanghelia din Duminica Orbului

II. Recunoştinţa şi răsplata

(Ioan 9, 8-38)

1. Cerşetorul era vindecat prin ungerea cu tină; spălarea era numai un simbol. Ochii lui trebuiau să fie curăţiţi prin spălarea minţii şi a inimii în baia Celui trimis, în baia renaşterii – identică cu *„naşterea de sus, din Dumnezeu“* (Ioan 3, 3). Aceea ce se întâmplă cu cerşetorul este un simbol, ca avertisment la adresa păgânismului şi la adresa noastră. Păgânismului i se spune, şi nouă încă: nu e destul să abstragi de la toată ştiinţa ta, când vrei să primeşti învăţătura Mântuitorului tău; nu e destul să admiţi, să crezi în învăţăturile Lui, ci să te speli de toată întinăciunea trecutului tău, să *„lepezi pe omul cel vechi şi să te îmbraci în cel nou“*, să-ţi schimbi întreaga fire: gândirea, dorinţa, voinţa şi făptuirea să-ţi fie întru toate în consonanţă cu învăţăturile a căror autoritate o admiţi: să te renaşti *„din apă şi din duh“*. Acest înţeles îl are şi Botezul, la care invită Mântuitorul pe Apostoli în ultimele Sale cuvinte, rostite înainte de înălţare, când zice: *„cel ce va crede şi se va boteza“* – se va ameliora moraliceşte – *„se va mântui“*.

Tot ce se referă la păgânism ne priveşte şi pe noi, mai ales pe preoţi şi pe viitorii preoţi: Nu e destul să credem, ci viaţa noastră, faptele noastre să se arate ca un eflux al credinţei noastre, al învăţăturilor, în care noi credem şi pe care le propovăduim. În zadar am crede, dacă faptele noastre nu ar fi în consonanţă cu credinţa noastră, cu învăţătura propovăduită de noi. În acest caz n-am fi cu nimic mai buni decât cei răi, cu nimic n-am folosi nici societăţii, nici neamului, şi nici nouă înşine: *„Şi dracii cred“*, zice Sfântul Apostol Iacov (2, 19). Ba, ca preoţi, dacă una învăţăm pe alţii şi alta facem, prin conduita noastră noi înşine ne persiflăm şi devenim

obiect de scandal pentru aceia pe care chemaţi suntem să-i moralizăm.

2. Îndărătnicia evreilor în a nu voi să creadă pe Iisus şi în a-L învinovăţi cu călcarea Legii, ajunge la absurd, de unde apoi trece în imposibilitatea de-a crede. Absurditatea o vedem în refuzul lor de-a argumenta că Mântuitorul este păcătos, fiindcă în o zi de sâmbătă, scuipând jos, din scuipat şi din ţărână a făcut tină, cu care a uns ochii orbului. Această facere de tină şi această ungere este o lucrare, o profanare a sâmbetei – susţineau evreii în încăpăţânarea lor –, deci profanatorul este un păcătos.

Dus înaintea fariseilor, (vs. 13 ş.u.) cerşetorul istoriseşte din nou cele petrecute cu dânsul. Fariseii, pentru moment, admit fapta, nu se unesc însă asupra concluziilor: unii zic că a profanat sâmbăta, că este păcătos; alţii, de bună seamă o disperată minoritate, susţin contrariul: e un om supranatural, nu poate fi păcătos.

În neînţelegerea lor, cei care simt că le fuge terenul de sub picioare, fără să-şi dea seama asupra urmărilor, aleargă la arbitrajul cerşetorului: să hotărască el – *„tu ce crezi despre dânsul?“*.

Ei aşteptau ca şi acest cerşetor să se intimideze, cum se intimidase slăbănogul, şi să ia partea majorităţii Fariseilor. Cerşetorul însă răspunde fără înconjur: *„este prooroc!“* (vs. 17)și, toate încercările fariseilor de a-l zăpăci, rămân zadarnice. El ia poziţie hotărâtă de admirator şi apărător al Binefăcătorului său. Pentru el este nemărginit mai mult sentimentul recunoştinţei către Acela Care i-a dat lumina, decât teama de puternicii zilei. Puţin îi pasă lui că-l vor excomunica. Excomunicat a fost el câtă vreme a fost orb. Acum scăpase, intrase în

lumină. El renunţă bucuros la societatea coruptă a lui Israil, cu gândul să intre bucuros în societatea Binefăcătorului său. În consecinţă, el se ridică cu demnitate şi ia apărarea lui Iisus, făcându-se în acelaşi timp acuzatorul fariseilor: *„Întru aceasta este minune...“* (vs. 30). Voi ar trebui să-L cunoaşteţi, să ştiţi cine e şi de unde vine, că voi ştiţi Scripturile. Este în contra firii să nu-L cunoaşteţi; este deci o minune cu voi – în felul ei. Că doar noi ştim, noi cei neînvăţaţi, noi orbii, cu atât mai vârtos trebuie să ştiţi voi, că pe păcătoşi nu-i ascultă Dumnezeu. Dacă este aşa, şi aşa trebuie să fie, apoi acest om nu este păcătos; mai mult: fiindcă numai Dumnezeu poate să creeze ochi, El este sau Dumnezeu Însuşi, sau este Dumnezeu cu El.

Ruşinaţi, fariseii îşi iau refugiu la înjurături şi la brutalizare: înjurându-l şi îmbrâncindu-l, îl scot afară (vs. 34). Indirect ei îşi recunosc greşeala, dar răutatea nu le permite să cedeze.

3. Drept răsplată pentru ţinuta sa demnă, cerşetorul se învredniceşte să facă cunoştinţa Mântuitorului, Care, ca şi samarinencei, i se descoperă: *„Eu sunt!”*.

Tot ce şi-a putut dori cerşetorul, a aflat în Iisus: în locul sinagogii din care fusese excomunicat, societatea lui Hristos; în locul Sinedriului, din care a fost îmbrâncit – Însuşi Mântuitorul şi învăţătura Lui; în locul orbirii trupeşti şi sufleteşti – lumina ochilor trupeşti şi sufleteşti.

Se putea o răsplată mai mare?

Cel ce fusese orb, văzând pe Iisus că este Hristos, s-a închinat Lui (vs. 38), I s-a supus, a devenit aderentul şi însoţitorul Lui devotat şi credincios.

Ce s-a întâmplat cu cerşetorul şi cu păgânismul.

Cum evreii n-au voit să admită minunea săvârşită cu orbul din naştere, aşa mai târziu nu vor să admită luminarea păgânismului. Cum evreii excomunică şi brutalizează pe orbul vindecat, – aşa pe timpul Apostolului Pavel – ei declară incompatibilă creştinarea păgânismului şi încearcă prin intrigi şi prin persecuţii, să o zădărnicească.

Cum cerşetorul, împotriva uneltirilor sinedriului, recunoaşte şi susţine pe Iisus Hristos, separându-se de evrei şi se vede recompensat cu descoperirea lui Iisus spre a se întări în credinţă, – astfel şi păgânismul, împotriva tuturor uneltirilor evreieşti, primeşte creştinismul, se face susţinătorul şi propagatorul lui Iisus Hristos, separând cu totul pe evrei. Şi cum sinedriştii, în contra convingerii lor, rămân încăpăţânaţi în păcatul lor, iar cerşetorul primeşte răsplata în persoana lui Hristos, aşa mai târziu, pe când evreii persistă în orbia lor şi-şi primesc osânda, păgânismul primeşte drept răsplată, întreaga învăţătură a lui Iisus Hristos, pe care o dezvoltă în toate direcţiile.

Tipul orbului, ca reprezentant al păgânismului, este scos la iveală şi pus faţă în faţă cu tipul slăbănogului, ca reprezentant al evreismului, de către însuşi Mântuitorul prin ultimele cuvinte, adresate unuia şi celuilalt.

Este o mare şi semnificativă deosebire între întrebarea pe care Iisus o pune cerşetorului şi între admoniţia pe care o adresează fostului slăbănog. Evident că El îi consideră pe amândoi ca tipuri, ca reprezentanţi, – unul al evreilor înrăiţi, plecaţi spre pieire; altul al păgânilor, aplicaţi spre îndreptare, spre mântuire. Pe unul voieşte să-l oprească în nebuna lui pornire spre prăpastie; pe altul îl ajută, ca să iasă la

liman. Unuia, pe care-l vede pornit spre păcătuire, îi zice: „să nu mai păcătuieşti“, ca să nu ajungi mai rău de cum ai fost; altuia, pe care-l vede dispus spre bine, cu dorinţa de a se instrui şi a se înnobila, îi zice: *„tu crezi în Fiul lui Dumnezeu?“* – în Acela, Care este Însuşi lumina dorită? Voieşti să-I faci cunoştinţă şi să te luminezi la minte şi la inimă, cum te-ai luminat la ochii trupeşti, ca să umbli în lumina Lui?

Concluziile practice se deduc uşor!

16

Evanghelia din Duminica Rusaliilor

(Ioan 7, 37-53)

37. Iar în ziua cea mai de pe urmă cea mare a Praznicului, sta Iisus şi striga grăind: de însetoşează cineva, să vie la mine şi să bea. 38. Cel ce crede întru mine, cum zice Scriptura, râuri de apă vie vor curge din pântecele lui. 39. Iară aceasta a zis de Duhul, care vrea să-l primească, cei ce cred întru dânsul, că încă nu era Duh Sfânt, că Iisus încă nu era preamărit. 40. Deci mulţi dintre popoare, auzind cuvântul, zicea: acesta este adevărat prooroc. 41. Alţii ziceau: acesta este Hristos, iară alţii ziceau: au doară din Galileea va să vie Hristos. 42. Dar nu zice Scriptura, că din seminţia lui David, şi din oraşul Betleemului, unde a fost David, va să vie Hristos? 43. Şi se făcuse price întru popor pentru dânsul. 44. Iară unii dintre dânşii vreau să-L prindă pe

El, dar nimeni nu şi-a pus mâinile pe dânsul. 45. Şi au venit slugile la Arhierei şi la Farisei, şi le-au zis lor aceia: pentru ce nu L-aţi adus pe dânsul; 46. Răspuns-au slugile: nici odinioară a grăit aşa om ca acest om. 47. Deci au răspuns lor Fariseii: au doară şi voi v-aţi amăgit; 48. Au doară cineva din boieri a crezut într-Însul, sau din Farisei; 49. Ci poporul acesta care nu ştie legea, blestemat este. 50. Zis-a către dânşii Nicodim, care venise către dânsul noaptea, unul fiind dintru dânşii: 51. Au doară legea noastră judecă pe om, de nu va auzi de la dânsul mai înainte, şi va cunoaşte ce să facă. 52. Răspuns-au şi i-au zis lui: au doară şi tu eşti din Galileea; ispiteşte şi vezi, că prooroc din Galileea nu s-a sculat. Şi s-a dus fiecare la casa sa. Deci iarăşi a zis Iisus: Eu sunt lumina lumii, cela ce umblă după mine, nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieţii.

Efectul predicii lui Iisus

1. La sfârşitul sărbătorii: „Înfigerea Corturilor“, Iisus ţine în curtea Bisericii un discurs, care e rezumat în vs. 37 *„de însetează cineva...“* ori a cărui temă e acest vers. Făcând aluzie ori poate chiar referindu-se la învăţăturile din Iezechiel (47, 1-12), Ioil (4, 18), Zaharia (14, 8), apoi Isaia (44, 3; 55, 1; 58, 11). El în rezumat spune mulţimii adunate în jurul său că (analog cu Ioan 4, 14) acela care simte atragere spre Dânsul, care are încredere într-Însul şi-L primeşte ca pe Mesia, acela să vină la Dânsul şi să asculte învăţătura Lui, să bea din apa cea vie, care curge neîncetat din gura Lui. Că (vs. 38) cel ce crede în El ca în Mesia şi, deci, admite şi

primeşte ca ale sale învăţăturile Lui, acela are şi el să devină ca şi Mesia, izvor de apă vie pentru adăparea spirituală a altora. Cu alte cuvinte: cine doreşte să ia parte la regenerarea lumii prin lumina Evangheliei, să vină la şcoala Mea, să înveţe de la Mine. Acum este timpul de pregătire pentru marea reformă dumnezeiască. E însă numai timpul de pregătire; reforma, regenerarea se va începe mai târziu prin cei anume pregătiţi, care vor primi (vs. 39) autorizaţia şi puterea de a-şi pune în practică cunoştinţele câştigate. *„Aceasta o zicea de Duhul“*, de autorizaţia pe care avea să le-o dea la Rusalii, după Înălţarea Sa. Pentru acum ei însă nu aveau *„Duh Sfânt“*, autorizaţie, fiindcă nu aveau nici pregătirea necesară.

2. Predica asupra acestei teme se vede că a fost ţinută cu aşa căldură, cu aşa putere de convingere, încât mulţimea a rămas extaziată. În mulţimea aceasta, stăpânită de puterea cuvântului Său, se aud diferite păreri despre Iisus (vs. 40). Mulţi zic că este Proorocul cel aşteptat, alţii că este însuşi Hristos. În această mulţime entuziastă se strecoară însă fariseii, care se grăbesc să paralizeze efectul făcut de Iisus asupra ei. Aceştia (vs. 41), neavând argumente contra învăţăturilor lui Iisus, vor să sperie lumea cu Galileea. Pentru evrei era o ruşine să-şi aştepte mântuirea tocmai din Galileea, şi nu din Iudeea, din patria lor neprihănită. De aceea întâmpină ei părerea exprimată, că Iisus ar fi Hristos, cu întrebarea: *„Oare, din Galileea va să vină Hristos?“* şi apoi răspund tot ei prin altă întrebare: *„Oare, n-a zis Scriptura...?”* (vs. 42). Dar autoritatea Scripturii, invocate şi autoritatea fariseilor nu e în stare să producă efectul dorit de farisei. Ei convertesc, cu adevărat, pe unii mai slabi de înger, cei mai mulţi rămânând însă tari

în credinţa lor. Această împrejurare provoacă dezbinare între mulţime: unii, cei buni, cei mulţi, sunt pentru Iisus; alţii, cei slabi, cei puţini trec în partea fariseilor, ca şi la Ioan (7, 12; 10, 19-21). Între cei care iau poziţie contra lui Iisus, sunt însă (vs. 44) şi nişte agenţi ai poliţiei, trimişi de sinedriu, ca să-L prindă şi să-L ducă înaintea sinedriului. Căci, se vede, sinedriul, alarmat de predica lui Iisus, se întrunise repede în şedinţă şi-şi trimise oamenii ca să-L prindă şi să-L aducă înainte-i, spre a-L face inofensiv. Dar cuvântul lui Iisus întru atât i-a captivat pe agenţi, încât ei nu îndrăznesc să-şi pună mâinile pe Dânsul. Fără ispravă agenţii fariseilor se întorc la Sinedriu, şi, întrebaţi: *„de ce nu L-aţi adus?“* răspund: N-am îndrăznit să-L prindem căci aşa cum El a vorbit, nimeni n-a mai vorbit; adevărurile ce El le-a spus şi cu ce putere de convingere le-a spus, L-au pus în faţa noastră mai presus de putinţa de a-L prinde.

3. În faţa sincerităţii nerezervate, care susţine adevărul, vedem că se ridică îndărătnicia în două direcţii, în contra conştiinţei agenţilor şi în contra invocării Legii, pe care Nicodim le-o pune în vedere.

„Au doară şi voi v-aţi amăgit?“ (vs. 47) şi voi aţi intrat în vederile Lui? Voi, ca agenţi ai noştri, n-aveţi voie să priviţi lucrurile altfel, de cum le privim noi, vouă nu vă este permis să aveţi alte convingeri religioase şi politice, deosebite de ale noastre. Că doar, dacă ar fi ceva din omul acela, noi, boierii şi fariseii, am afla şi am constata. Dar nici unul din noi nu-L aprobă. Cine se ia după El este numai *„poporul“* cel ignorant, *„care nu ştie Legea“*, şi care, tocmai pentru aceea, *„blestemat este“*.

Între sinedrişti era însă (vs. 50) un aderent al lui Iisus, Nicodim, pe care, la Ioan (3, 1), îl vedem noaptea

în societatea lui Iisus. Acesta încearcă să tempereze pornirea colegilor săi, făcându-i atenţi la Legea la care ei se referiseră: *„Au doară Legea noastră...“* cu aluzie la Deuteronomul (1, 16), care impune judecătorilor să asculte şi pe acuzat.

Fariseii şi cărturarii, simţind lovitura fină a colegului lor şi neştiind ce să-i răspundă, recurg la insultă. *„Au şi tu eşti din Galileea...?”* (vs. 52) şi tu eşti din tâmpiţii, dintre ignoranţii Galileei. Numai pentru un ignorant din Galileea poate fi Iisus destul de bun; un adevărat Iudeu nu poate crede într-Însul. Dacă nu ştii Scripturile, citeşte: *„cearcă şi vezi, că prooroc din Galileea nu s-a sculat“*.

În susţinerea afirmaţiei lor contra lui Iisus, ei ori uită, ori nu vor să recunoască adevărul că Prooroci au ieşit din Galileea, anume Iona (IV Regi 14, 25) şi probabil şi Osie (1, 2; 7, 5 comparat cu 6, 10). Dacă însă *„nu s-a sculat“* este luat cu înţeles de viitor, în loc de „nu se va scula“, că nu admit proorociile, stă şi mai rău cu afirmaţia sinedriştilor. Căci despre lumina mântuirii vorbeşte Isaia (9, 1 ş.u.), ca venind din Galileea să lumineze pe păgâni.

Astfel vedem cum preocuparea şi ura fac evreilor imposibilă acceptarea luminii, îi împing să rămână cu cerbicozitate în rătăcirea lor, spre susţinerea punctului lor de vedere, care-i conduce cu siguranţă la pieire. Mai întâi ei nu vor să recunoască mesianitatea lui Iisus, mai pe urmă nu o mai pot, chiar şi dacă ar voi; chiar recunoscând în inima lor că sunt în rătăcire, de fapt şi în faţa lumii, direcţia apucată nu-i mai îngăduie să se oprească, să se abată din calea pierzării. Ei sunt ca şi cel ce a început să se prăbuşească într-o prăpastie, care îşi

vede pieirea; s-ar opri, dar nu se poate; închide ochii şi se lasă târât în abis.

4. Poziţia evreilor o au toţi aceia care se obişnuiesc cu direcţii greşite în viaţă, care consideră calea greşită, pe care au apucat, ca singura cale bună. Ei trăiesc preocupaţi şi nu vor să asculte de glasul raţiunii şi al conştiinţei. Ei merg înainte orbeşte spre prăpastia de care nu vor să ştie, nu vor să audă. Şi, cu cât poziţia în societate le e mai importantă, cu cât mai mulţi sunt care se lasă să fie conduşi de dânşii, cu atât mai rău de dânşii, cu atât mai mare rău social produc ei. Sinedriştii erau conducătorii unui întreg popor: un întreg popor i-a urmat, un întreg popor s-a aruncat orbit în prăpastie împreună cu dânşii. Ca sinedriştii pentru poporul evreiesc sunt şi cei care conduc mai mult sau mai puţin destinele popoarelor. Vai de ei dacă apucă direcţii false şi nu se lasă a fi conciliaţi, ci rămân încăpăţânaţi în pornirea lor, conduşi de preocuparea lor. La început ei nu vor cu îndărătnicie să cedeze, la urmă, când ar voi, când sunt nevoiţi să-şi recunoască rătăcirea, nu mai pot, este prea târziu.

Conducători de popoare sunt şi preoţii. Poziţia lor, la noi, este astfel, că ei de multe ori sunt nevoiţi să dea poporului poveţe nu numai pe terenul curat religios, ci şi pe cel cultural şi naţional. De la poveţele pe care le vor da, atârnă adeseori viitorul poporului, care ascultă de ei. De aceea preoţii, ca de foc să se ferească de preocupările în chestiuni delicate, ci continuu să se consulte cu alţii, pe care îi cred bine informaţi şi buni informatori, şi deschisă să le fie urechea spre a auzi, mintea şi inima gata să primească adevărul şi calea binelui, iar gura deschisă spre a povăţui pe popor la fericire.

17

Evanghelia din Duminica I după Rusalii

(Matei 10, 32-34, 37-38; 19, 27-30)

32. Zis-a Domnul învăţăceilor săi, tot cel ce mă va mărturisi pe mine înaintea oamenilor, îl voi mărturisi şi eu pe el înaintea Tatălui meu, care este în ceruri. 33. Iară care se va lepăda de mine înaintea oamenilor: mă voi lepăda şi eu de dânsul înaintea Tatălui meu, care este în ceruri. 37. Cel ce iubeşte pe tată-său sau pe mamă-sa mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine; şi cel ce iubeşte pe fiul său sau pe fii-sa mai mult decât pe mine, nu este de mine vrednic. 38. Şi cine nu-şi ia crucea sa şi să vie după mine, nu este de mine vrednic (19, 27). Atunci răspunzând Petru, i-a zis lui: iată noi am lăsat toate, şi am venit pe urma ta, dar cu noi ce va fi? 28. Iară Iisus a zis lor: adevăr grăiesc vouă, că voi, care aţi venit după mine, când va veni a doua oară, când va şedea Fiul omenesc pe scaunul măririi sale, veţi şedea şi voi pe douăsprezece scaune judecând cele douăsprezece seminţii ale lui Israil. 29. Şi tot cel ce-şi va lăsa casa, sau pe fraţi, sau pe surori, sau pe tată, sau pe mamă, sau pe muiere, sau pe feciori, sau holdele, pentru numele meu, însutit va primi, şi viaţa cea de veci va moşteni. 30. Şi mulţi vor fi cei de apoi întâi, şi cei dintâi de apoi.

Poveţe pentru misiunea apostolică

1. A-şi lua crucea, înţeles figurat, este a-şi lua sarcina cu toate consecinţele ei. Fiindcă înfierarea cu semnul crucii era şi semnul infamiei: a-şi lua crucea înseamnă şi: a se hotărî să se expună la orice neplăceri, la orice tractări ruşinoase, la dispreţul public.

2. Evanghelia cu care ne ocupăm, este un fragment din marea predică a Mântuitorului, rostită cu ocazia trimiterii Apostolilor (Matei cap. 10) şi din învăţătura despre primejdia bogăţiilor (Matei 19, 16-30). Ea e cuprinsă şi în Marcu (8, 34-38; 9, 1) la Duminica a III-a din Sfântul Post.

Ca să o putem înţelege e nevoie să o punem în legătură mai ales cu conţinutul marii predici, din care e luată partea primă.

Trimiţând pe Apostoli să încerce a propovădui, instrucţiunile ce le dă lor, Mântuitorul le pune în legătură cu misiunea lor de pe timpul când ei vor fi singuri, după Înălţarea Sa, şi le arată în culori vii greutăţile ce vor întâmpina în misiunea lor: cum vor fi prigoniţi şi maltrataţi; apoi tot aşa de viu arată urmările imediate ale propovăduirii Evangheliei: dezbinări până şi între cei mai intimi ai familiei şi persecuţii pe toate căile.

Spre a-i încuraja să suporte cu bărbătească statornicie toate mizeriile, Mântuitorul le pune în vedere siguranţa biruinţei lor, cu ajutorul dumnezeiesc, care nu le va lipsi. Dar, adaugă El, acest ajutor însoţeşte numai pe aceia care au îndrăzneală să înfrunte toate greutăţile şi, între orice împrejurări să susţină cauza cea sfântă a Evangheliei. Din contră, cel ce de frica persecuţiilor se va lepăda de Evanghelie, lepădat va fi, o lepădătură va

rămâne – nimeni nu-l va băga în seamă (vs. 32-33). Primejdiile de care vorbesc, continuă Iisus, le poate întâmpina cu succes numai acela care-Mi este cu totul devotat. Dar acela, care ţine mai mult la ai săi decât la Mine şi la învăţătura Mea, nu e pentru apostolat: să nu primească misiunea apostolică, fiindcă n-are să facă nici o ispravă. Mai mult: acela care nu va fi în stare să sufere toate consecinţele misiunii sale, nu este vrednic de ea, deci să nu se facă Apostol. Încă şi mai mult: cel ce voieşte să fie cu adevărat urmaş al Meu, să fie gata a-şi pune oricând viaţa pentru învăţătura Mea. Căci cel ce-şi pune viaţa împlinindu-şi misiunea, devine nemuritor; acela însă, care în faţa greutăţilor şi a primejdiilor ce întâmpină, îşi părăseşte postul, acela, pentru un moment, îşi păstrează viaţa, dar murind, nu lasă nici o urmă după sine, ca şi cum n-ar fi trăit între oameni – trăind un moment, moare pentru vecie (vs. 37-38).

Ca şi cuvintele din Matei (5, 13 ş.u.) şi cele din această Evanghelie sunt adresate tuturor acelora care se ocupă cu propagarea Evangheliei şi a culturii în genere. Înţelesul este: Preotul, care stăruie din răsputeri în înalta sa misiune, care continuă fără preget a revărsa lumină între oameni, are să fie susţinut de Lumina, în serviciul Căreia s-a pus: el devine un reprezentant şi părinte al culturii din neamul său, aflându-şi răsplata în însăşi cultura propagată de el. Această cultură, această lumină este, care mărturiseşte pentru el înaintea oamenilor şi înaintea lui Dumnezeu. Aceasta este răsplata cea mai frumoasă a preotului vrednic, răsplata cea mai nobilă, ce poate fi rezervată unui muritor şi după moarte. El, preotul vrednic vieţuieşte din neam în neam în amintirea plăcută, plină de recunoştinţă a fiilor săi sufleteşti. Din contră: cel ce-şi face datoria numai de silă, se codeşte

unde nu mai poate, adică se leapădă de misiunea sa: o lepădătură este în cinul preoţesc, şi, murind, nu-şi mai aduce nimeni aminte de dânsul, decât doar cu dispreţ, ca de un nevrednic şi model de neglijenţă. De un astfel de Apostol, cu adevărat se leapădă Lumina, se leapădă Hristos, şi în cele din urmă se leapădă ori îl leapădă şi autoritatea lui superioară bisericească (vs. 33).

Misiunea Mântuitorului este misiunea preotului: să provoace lupta între lumină şi între întuneric, între bine şi între rău, între moarte şi între viaţă, lupta în care lumina, binele, viaţa trebuie să biruiască.

Nici o luptă nu se face fără jertfe. Cea mai nobilă luptă este lupta pentru reforma minţii şi a inimii; deci şi jertfa, e firesc să fie cea mai grea, atât trupeşte cât şi sufleteşte. Luptătorii aceştia deci, şi primii lor aderenţi n-au să se odihnească pe roze, ci pe spini.

În aprinderea luptei se arată vitejia. Mulţi dintre viteji mor în luptă, dar, prin moartea lor, ei câştigă victoria. Ceilalţi, care fug din luptă îşi scapă viaţa, dar omoară cauza, pentru care aveau menirea să lupte. Aceasta se aplică şi la apostolat şi la preoţie. Preotul, în râvna sfântă a misiunii sale, se consumă, moare trupeşte mai curând decât ceilalţi, dar, în consumarea sa apostolică, el îşi câştigă nemurirea. Murind grabnic el trăieşte veacuri (vs. 39). Din contră: cel ce se cruţă în misiunea sa, pe care o consideră numai ca un mijloc de trai, îşi menajează viaţa, se poate să trăiască trupeşte cu câţiva ani mai mult, dar când moare, moare pentru toată lumea, pentru vecie. Viaţa pierdută nu o poate răscumpăra cu nimic. Pentru cea viitoare n-are nimic ce să dea spre a o dobândi.

3. Ideile sublime, cuprinse în predica cea mare din cap. 10, şi oarecum repetate în învăţătura despre

primejdia bogăţiilor din cap. 19, sunt şi rămân, pentru moment, neînţelese de Apostoli. Auziseră ei în diferite rânduri şi sub diferite formulări, una mai populară decât cealaltă, învăţăturile lui Iisus despre idealuri, despre înalta sa misiune apostolică, despre recompensa morală ce-i aşteaptă, dar ei tot cei vechi, cei mici la suflet, josnici rămân, legaţi de cele materiale. Va trebui să se pogoare Duhul sfânt peste ei, ca să-i ridice din josnicia în care se găseau. Până atunci însă ei sunt şi rămân stăpâniţi de cele pământeşti, de interese mici, materiale.

Acestei stări sufleteşti, cu naivitate, îi dă expresie Petru, cel mai vorbăreţ şi mai deştept dintre dânşii. El îi zice Mântuitorului: *„Iată, noi am lăsat toate şi am urmat ţie, oare ce va fi nouă?“* – noi ce vom dobândi?

Este uimitor de mare contrastul între sublimitatea idealului lui Iisus şi între micimea şi materialismul de care sunt stăpâniţi Apostolii. Şi era nevoie de dumnezeiasca răbdare prevăzătoare a Mântuitorului, ca să nu iasă la iveală o aspră mustrare.

Spre a nu-i înstrăina, ba, spre a-i mângâia şi încuraja, Mântuitorul se coboară la sfera lor de gândire şi le răspunde aşa cum ei gândeau şi înţelegeau, dar aşa ca răspunsul Lui, ţinut în termeni materiali, atunci când ei vor putea înţelege, să poată fi explicat cu înţeles alegoric şi împăcat cu vederile Sale înalte.

Judecata pe cele 12 scaune, mamă, surori, casă, moşii, e de la sine înţeles, nu se pot lua verbal, ci în sens alegoric: răsplată însutită de la ceea ce au lăsat, viaţă veşnică. Apoi adaugă: *„Şi mulţi dintâi vor fi în urmă şi cei de pe urmă întâi“* (vs. 30). Adică: mulţi din acei care aici sunt fruntaşi, consideraţi de lume, dar nevrednici, la Judecată vor fi puşi la locul lor, între cei răi, între cei din urmă, şi vice-versa. Cu alte cuvinte:

dacă aici meritul modest rămâne nebăgat în seamă: Dumnezeu îl va scoate la iveală, iar vrednicia va fi pusă unde i se cuvine, în frunte. La Dumnezeu părtinire nu e, El nu se uită la faţă, ci la fapte. Aceasta să vă fie mângâiere.

Cuvintele adresate Apostolilor, sunt adresate şi preoţilor.

18

Evanghelia din Duminica a II-a după Rusalii

(Matei 4, 18-23)

18. În vremea aceea umblând Iisus pe lângă Marea Galileei, văzut-au pe doi fraţi, pe Simon, ce se zice Petru, şi pe Andrei fratele lui, aruncând mreaja în mare că erau pescari. 19. Şi a zis lor: Veniţi după mine să vă fac pescari de oameni. 20. Iară ei îndată lăsând mrejele s-au dus după dânsul. 21. Şi mergând de acolo, văzut-au pe alţi doi fraţi, pe Iacov al lui Zevedei şi pe Ioan fratele lui în luntre cu Zevedei tatăl lor, trăgându-şi mrejele sale şi i-au chemat pe dânşii. 22. Iară ei îndată şi lăsând luntrea şi pe tatăl său s-au dus după dânsul. 23. Şi au străbătut Iisus toată Galileea, învăţând în Soboarele lor şi propovăduind Evanghelia împărăţiei şi tămăduind toată neputinţa şi toată boala întru popor.

Chemarea Apostolilor

După întoarcerea din pustie şi după ce Ioan a fost prins (Matei 4, 12) Mântuitorul merge la Marea Galileei. Acolo află pe 4 cunoscuţi ai Săi (vezi Ioan 1, 35-51), ocupaţi cu pescuitul: prindeau peşte cu mreaja în Marea Galileei, îl transportau în târguri, mai ales în Ierusalim şi-l vindeau. Erau fraţii Petru şi Andrei, care locuiau cu familiile lor în Capernaum şi Iacov şi Ioan, care se vede că trăiau încă împreună cu tatăl lor Zevedei, cu care munceau împreună la pescuit.

Toţi aceşti patru făcuseră cunoştinţă cu Iisus înainte de mergea în Cana Galileei, ba şi fuseseră la acea nuntă, ca oaspeţi. Trimişi de Iisus, care se retrăsese în pustie, la ispită, până la reîntoarcerea Lui, ei îşi reluară şi-şi continuară meseria cu pescuitul peştelui, pe care-l scoteau din adâncul mării pentru hrana materială a omenirii.

Mântuitorul, ajungând la dânşii, le pune în vedere un pescuit mai nobil, pescuitul de oameni pentru marele negoţ ceresc: scoaterea oamenilor din adâncul întunericului, din marea ignoranţei şi a decadenţei morale, la lumina cunoştinţei. Ei prin pescuitul cel nou, au să îngrijească de un alt soi de hrană, de hrană spirituală, care este cuvântul lui Dumnezeu, învăţătura, cultura. Ei din simpli pescari, au să devină învăţătorii lumii, luminătorii ei: să schimbe faţa ei prin învăţătura şi prin conduita lor, prin faptele lor.

Deşi oameni simpli, fără cunoştinţă de carte: misiunea pe care Mântuitorul le-o pune în vedere, lor li se pare atât de importantă şi de ademenitoare, încât, fără

să stea pe gânduri, îşi părăsesc tot: şi meserie, şi avut, şi familie; uită tot şi urmează lui Iisus.

În seminar, cu deosebire, profesorul ţine locul lui Iisus Hristos; elevii sunt pescarii. Ei vin să înveţe de la el arta de-a pescui oameni, de a scoate din întuneric la lumină prin instrucţie şi educaţie.

În seminar se pregătesc viitorii luminători ai neamului; ei au menirea la timpul său să scoată pe oameni cu mreaja cuvântului şi cu undiţa conduitei lor, din marea neştiinţei şi să-i conducă la lumină.

Cum cei patru pescari nu stau câtuşi de puţin pe gânduri când îl cheamă Mântuitorul, ci îndată, lăsându-şi mrejele, corabia, întreg avutul şi pe ai lor, urmează pe Cel ce-i cheamă, – aşa şi elevii, dacă voiesc serios să devină Apostoli pentru civilizaţie şi cultură, trebuie să lase afară de circumferinţa Seminarului toate grijile cele lumeşti, să nu fie preocupaţi de nimic alta, decât de viitoarea lor misiune. Căci nu este nici un timp aşa de preţios ca timpul de şcoală, timpul de pregătire, pe care, pierzându-l, nu-l mai putem afla. De aceea celor ce se prepară pentru apostolat le strigă marele Apostol al neamurilor, Pavel: *„Socotiţi, drept aceea, cum să umblaţi cu pază, nu ca nişte neînţelepţi, ci ca cei înţelepţi, răscumpărând vremea, că zilele grele sunt“* (Efeseni 5, 15-16).

Una din condiţiile de căpetenie pentru întrebuinţarea bună a timpului de şcoală este şi imitarea Apostolilor în conduita lor pe timpul pregătirii pentru apostolat. Pe ei îi vedem veşnic nedespărţiţi de Învăţătorul lor, pururea respectuoşi în cel mai înalt grad, cu cea mai mare băgare de seamă la tot ce El face şi vorbeşte şi cerând lămuriri în chestiunile pe care ei nu le înţeleg. Absenţele de la cursuri, distracţia şi lipsa de

atenţie în timpul cursurilor, indiferentismul pentru chestiunile neînţelese, lasă tot atâtea goluri în pregătirea viitorului candidat la preoţie; iar golurile neîmplinite îl fac nevrednic de apostolatul pe care el îl doreşte nu din firească înclinaţie, nu condus de dorul de a-şi servi neamul şi Biserica, şi, deci, a contribui la mărirea lui Dumnezeu, ci din speculă, din interes de căpătuială. Un astfel de elev îşi prepară o carieră plină de nemulţumiri şi de nenorociri, care îl aşteaptă la fiecare pas să-i amărască viaţa şi să-l facă nefericit. Pentru un astfel de viitor candidat preoţia are să fie o sarcină insuportabilă, care, făcându-l nefericit pe această lume, îi pregăteşte pieirea pentru lumea, pentru viaţa viitoare.

Din contră, cel ce întrebuinţează bine timpul de pregătire, câştigă destoinicia necesară pentru frumoasa-i carieră, a cărei sarcină lui îi este uşoară, căci se simte devotat ei, una cu ea, şi, deci, poate uşor şi vesel urma pe Hristos. Acestui fel de candidaţi din toate timpurile le zice Mântuitorul *„Luaţi jugul Meu peste voi... că jugul Meu este bun şi sarcina Mea uşoară“* (Matei 11, 29).

În general: fiecăruia din noi Mântuitorul Hristos îi zice zilnic: *„vino după Mine!“*. Noi Îi auzim glasul, este glasul clopotului care ne cheamă la rugăciune, la meditaţii sfinte. Şi, cum Apostolii, voind şi pe sine să se lumineze şi să se mântuiască, îndată şi-au părăsit ocupaţiile de pe mare şi I-au urmat Lui – aşa şi noi, dacă voim să ne luminăm simţirile şi să vedem pe Hristos strălucind în casa sufletului nostru, ca să ne cureţe şi să ne mântuiască: să părăsim ocupaţiile noastre de pe marea cea înviforată a acestei vieţi materiale şi să alergăm la Dânsul cu evlavie, să-L rugăm cu osârdie ca să ne ajute la tot ce este bun şi folositor nouă şi fraţilor

noştri; să-I ascultăm învăţăturile şi să ne conformăm lor: să facem *„voia Lui“*.

19

Evanghelia din Duminica a III-a după Rusalii

(Matei 6, 22-33)

22. Zis-a Domnul: lumina trupului este ochiul, de va fi dară ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminos. 23. Iară de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci dacă lumina, care este întru tine, este întuneric, atunci întunericul cât va fi; 24. Nimeni nu poate sluji la doi domni, că sau pe unul va urî, şi pe altul va iubi: sau de unul se va ţine, şi pe altul îl va urgisi. 25. Nu puteţi sluji lui Dumnezeu şi lui Mamona. Pentru aceasta zic vouă, nu vă grijiţi cu sufletul vostru ce să mâncaţi, şi ce să beţi, nici cu trupul vostru cu ce să vă îmbrăcaţi. Au doară nu este sufletul mai mare decât hrana, şi trupul decât haina. 26. Căutaţi la păsările Cerului, că nici nu seamănă nici seceră, nici adună în jitniţă: şi Tatăl vostru cel din Cer le hrăneşte pe ele; au nu sunteţi voi cu mult mai buni decât acelea. 27. Dară cine dintre voi grijindu-se poate să-şi adauge statului său un cot? Şi de hrană ce vă grijiţi. 28. Socotiţi crinii câmpului, cum cresc, nici se ostenesc, nici torc. 29. Iară zic vouă, că nici Solomon întru toată mărirea sa, nu s-a îmbrăcat ca unul dintru aceştia. 30. Deci dacă pe iarba câmpului, care astăzi este, şi mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu aşa o îmbracă, au nu cu

mult mai vârtos pe voi puţin credincioşilor. 31. Drept aceea să nu vă grijiţi zicând: ce vom mânca, sau ce vom bea, sau cu ce ne vom îmbrăca; 32. Că acestea toate păgânii le caută. Că ştie Tatăl vostru cel ceresc, că vă trebuiesc acestea toate. 33. Deci căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea lui, şi acestea toate se vor adăuga vouă.

Cunoaşterea de sine

1. Ca omul să poată să corespundă menirii sale, să poată fi bun, virtuos, întâi şi întâi trebuie să fie sincer către sine însuşi. Principiul filosofic: „cunoaşte-te pe tine însuţi“ – „nosce te ipsum“. Mântuitorul Hristos îl exprimă figurat prin sinceritatea către sine însuşi. El zice: *„Luminătorul trupului este ochiul...“* (vs. 22). Cine te poate cunoaşte mai bine pe tine, ca tu însuţi?! Dacă pe tine nu te vei cunoaşte, dacă faţă cu tine însuţi nu vei fi sincer, dacă pe tine însuţi te vei înşela: pe cine vei putea cunoaşte, faţă de cine vei fi sincer, pe cine nu vei înşela?

Dacă ţie nu-ţi poţi fi bun, cui vei fi bun?

Prin urmare bagă bine de seamă ca să-ţi cunoşti adevăratele interese, adevărata destinaţie: să nu te amăgeşti pe tine însuţi, luând binele drept rău şi răul drept bine; să nu te amăgeşti considerându-ţi viciile drept virtuţi, fiind fals faţă de tine însuţi: ochiul tău este conştiinţa ta. Ea să-ţi fie curată, fidelă, certă. În puterea acestei curăţenii, fidelităţi şi certitudini, vei şti că nu poţi sta la îndoială între bine şi între rău, între virtute şi între viciu, căci: *„Nimeni nu poate sluji la doi domni... lui Dumnezeu şi lui Mamona“* (vs. 24). Nu puteţi fi şi

materialişti, robi ai bogăţiei, ai banului şi în acelaşi timp, idealişti, slujitori ai lui Dumnezeu; nu puteţi fi şi virtuoşi şi vicioşi totodată, ci trebuie să vă decideţi numai pentru unul: ori pentru Dumnezeu, pentru bine, pentru virtute, ori pentru Mamona, pentru rău, pentru păcat, pentru viciu.

Aceste norme îşi au valoarea lor pentru toţi Creştinii; mai mult însă o au pentru cei care meniţi sunt să fie altora pildă vie, pentru preoţi. Pentru preoţi, aceste norme se completează prin postulatul din Matei (5, 13-16). Cât de indispensabilă este sarea în bucate, aşa de indispensabilă pentru conduita credincioşilor este pilda vie, pe care preoţii trebuie să o dea prin purtarea, prin faptele lor. Faptele lor sunt şi rămân ca cetatea cea zidită pe munte: toată lumea le vede; ele nu se pot ascunde. Tocmai de aceea: aşa să lumineze faptele Preotului înaintea oamenilor, ca, văzându-le aceştia şi imitându-le, prin a lor conduită virtuoasă, să mărească pe Tatăl cel din ceruri.

În nimic nu este mai multă lipsă de exerciţiu, ca în practica binelui, spre a putea ajunge la un grad oarecare de virtute. Şi, fiindcă preotul trebuie să fie între oameni model de virtute, nimeni mai mult ca viitorul preot nu are trebuinţă să se exercite, încă în seminar fiind, în a practica tot ce este bine şi a se feri de rău. Seminarul, pentru viitorul preot, nu este numai o şcoală de pregătire ştiinţifică, ci mai vârtos o şcoală practică, de încercare, în care elevul se exercită în a fi preot. Vai acelui elev care face exerciţiile acestea numai de mântuială şi nu din dorinţa sinceră de a ajunge la desăvârşire! Acela se înşeală pe sine, ochiul lui este rău, fals. Urmările le poate uşor întrevedea.

2. Şi, dacă veţi fi sinceri cu voi înşivă, uşor vă va fi să aflaţi că (vs. 25) menirea voastră aici, pe pământ, nu este să mâncaţi, să beţi şi să vă îmbrăcaţi luxos. Mâncarea, băutura şi îmbrăcămintea sunt lucruri cu totul secundare: principalul este tendinţa necurmată spre Împărăţia cerurilor prin practicarea virtuţilor. Cât pentru hrană şi îmbrăcăminte, acestea urmează de la sine, îngrijeşte Dumnezeu de ele. Şi, ca omul să nu aibă scuză pentru păcatul de a fi preocupat de cele materiale în contul celor spirituale, Mântuitorul îi pune în vedere că, cum Dumnezeu îngrijeşte de păsări şi de fiarele câmpului, ca să-şi aibă hrana lor, să nu ducă lipsă: îngrijeşte mai ales de om, care e mult mai preţios înaintea Ziditorului decât păsările. Şi, dacă îngrijeşte de crinii câmpului ca să fie mai strălucit împodobiţi decât cel mai luxos din toţi împăraţii lui Israil, cu cât mai vârtos nu va îngriji de om, care tot e mai bun decât ierburile şi decât buruienile câmpului. Mai întâi să caute, deci, omul (vs. 33) să-şi hrănească mintea cu învăţătura şi inima cu sentimente nobile, apoi să practice virtutea spre a se apropia tot mai mult de Dumnezeu; iar partea materială de hrană şi îmbrăcăminte să nu-l preocupe, bine ştiind că Dumnezeu, în purtarea Sa de grijă, va întocmi ca de acestea toate să nu fie lipsit. De la sine înţeles, aceasta o vor face numai aceia, care vor avea deplină încredere în Providenţa dumnezeiască. Cei care nu au această încredere se aseamănă cu păgânii, care nu cred decât în mâncare şi în băutură.

Cuvintele pe care Mântuitorul le adresează ucenicilor Săi sunt şi la adresa tuturor creştinilor, dar mai ales la a preoţilor. Cel ce voieşte să fie bun preot în şi afară de Biserică, să nu fie niciodată şi sub nici o

împrejurare preocupat de grijile materiale ale lumii, de hrană şi de îmbrăcămintea sa. Singurul lucru, care pe el trebuie să-l preocupe, este Biserica, este misiunea sa apostolică: să caute ca întâi să fie el luminat, spre a putea lumina pe alţii prin învăţăturile sale, fie în predici, duminica şi sărbătoarea ori la casualii (înmormântări, cununii etc.), fie în poveţe practice, de care fiii lui sufleteşti adeseori au trebuinţă.

Tocmai ca el, preotul, să nu fie preocupat de cele materiale, Biserica s-a îngrijit şi i-a asigurat subzistenţa materială. E de la sine înţeles că această îngrijire nu este, materialiceşte vorbind, din cele mai favorabile. Ea este numai un ajutor, ce i se dă preotului, ca, sprijinit pe acest ajutor, el, preotul, să-şi poată împlini misiunea, fără a se gândi la răsplata materială. Răsplata lui este mulţumirea lui sufletească şi considerarea societăţii.

Faţă de nimeni, deci, nu se potriveşte cu atâta dreptate, ca faţă de preot, maxima: „Nu trăim ca să mâncăm şi să bem, ci mâncăm şi bem, ca să trăim“, ori cu alte cuvinte: nu salariul, nu recompensa materială, ci entuziasmul sfânt, dorul şi atracţia de a face bine ne îndeamnă să fim Preoţi: salariul, ajutorul benevol, este numai un ajutor material, ca să putem fi slujitori ai Cuvântului. Aşa a fost Hristos, aşa sunt, aşa trebuie să fie şi urmaşii Lui.

Aceste adevăruri bine să şi le însemneze şi să le cumpănească cei ce se pregătesc pentru preoţie, şi bine să se examineze dacă simt în sine înclinare sfântă spre a se jertfi în greaua misiune preoţească. De nu o simt cu o oară mai curând să-şi aleagă altă carieră. Iar dacă o simt, câtă vreme fac stagiul de pregătire, neîncetat să aibă înaintea ochilor sufleteşti povaţa: să nu se gândească nici la hrană nici la îmbrăcăminte, ci la misiunea lor.

Cântarea Heruvimilor, ca o făclie să le lumineze calea: „Toată grija cea lumească să o lepădăm cei ce voim să primim pe Împăratul tuturor“ – ca stăpân, în serviciul Căruia, ca preoţi, voim să intrăm.

20

Evanghelia din Duminica a IV-a după Rusalii

(Matei 8, 5-13)

5. În vremea aceea, intrând Iisus în Capernaum, a venit la dânsul un sutaş, rugându-L. 6. Şi zicând: Doamne, sluga mea zace în casă neputincioasă şi rău se chinuieşte. 7. Şi a zis Iisus lui: venind voi tămădui pe dânsul. 8. Iară sutaşul răspunzând a zis: Doamne, nu sunt vrednic, ca să intri sub acoperământul meu, ci zi numai cu cuvântul, şi se va tămădui sluga mea. 9. Că şi eu sunt om sub stăpânire, având sub mine ostaşi, şi zic acestuia mergi, şi merge, şi altuia vino, şi vine: şi slugii mele, fă aceasta şi face. 10. Iară auzind Iisus aceasta s-a mirat, şi a zis celor ce veneau după dânsul: adevăr grăiesc vouă, că nici în Israil n-am aflat atâta credinţă. 11. Însă zic vouă, că mulţi de la răsărituri, şi de la apusuri vor veni şi se vor odihni cu Avraam şi cu Isaac, şi cu Iacov întru Împărăţia Cerurilor. 12. Iară fiii Împărăţiei se vor arunca întru întunericul cel mai din afară: acolo va fi plângere şi scrâşnire a dinţilor. 13. Şi au zis Iisus sutaşului: mergi, şi precum ai crezut, să fie ţie: şi s-a tămăduit sluga lui în acel ceas.

Modelul credinţei

1. În Iudeea, ca provincie romană, stăpânitorii Romani aveau garnizoane menite să susţină ordinea, şi, la caz de nevoie, să apere provincia de incursiuni duşmane. Aceste garnizoane, după sistemul de guvernământ roman, nu erau din indigeni, ci din străini, din păgâni. Şi în Capernaum era o garnizoană. Capernaumul, un oraş lângă lacul Genezaretului, era centrul de activitate galileeică a lui Iisus. De aceea acest oraş se şi numeşte *„cetatea Sa“*, adică a lui Iisus (Matei 9, 1). Sutaşul, care iese înaintea Mântuitorului se vede că era om şi cu minte şi cu sentimente nobile: religios, milos, modest. El auzise de faptele şi de învăţătura Domnului, şi cu mintea lui sănătoasă, el a conchis, că Iisus Hristos dispune de puterile naturii, ca Dumnezeu (vs. 8). El, sutaşul, avea o slugă neputincioasă, bolnavă cumplit şi, văzând că cu doctorii îi este imposibil să o vindece, cu toată încrederea se adresează lui Iisus (vs. 6). Se consideră însă pe sine atât de mic faţă cu Mântuitorul, încât declară în public că el nu este vrednic ca Iisus să-i facă onoarea de a-i intra în casă, ci Îl roagă să facă numai uz de atotputernicia Sa.

Nimeni nu se aşteptase ca un păgân, care nu mai auzise de Iisus din Nazaret şi de faptele Lui, să întreacă în credinţă pe evrei (vs. 10). Ţinuta sutaşului Îl îndeamnă pe Iisus să facă declaraţia din vs. 11 şi 12, de cuprinsul că: mulţi păgâni vor primi învăţătura Lui şi se vor face părtaşi ai împărăţiei cereşti, menite, de altfel, pentru israieliţi, care însă din pricina răutăţii lor, vor fi alungaţi departe de lumină, în împărăţia întunericului, a remuşcării şi a durerii.

Credinţa sutaşului o răsplăteşte Mântuitorul, vindecându-i sluga.

2. Pe lângă învăţăturile şi concluziile practice, care se deduc cu uşurinţă din analiza acestei Evanghelii, într-însa găsim pe un sutaş, un tip al păgânismului, ca antiteză a iudaismului.

Evreii erau pregătiţi anume într-o şcoală de mii de ani pentru primirea lui Mesia. Pentru ei întreg Testamentul Vechi fusese un educator (pedagog) spre primirea lui Hristos (Galateni 3, 24). Şi ei, pregătiţi cu atâta îngrijire, în atâta amar de timp, încă la începutul arătării Mântuitorului, iau o poziţie ostilă faţă de Dânsul. Această poziţie duşmănoasă este o dureroasă prevestire a rezultatului activităţii lui Iisus între evrei: respingerea, uciderea Lui. La aceasta face aluzie Mântuitorul în Ioan: *„Stricaţi Biserica aceasta, şi în trei zile o voi ridica“* (2, 19).

Faţă cu această ţinută duşmănoasă a evreilor, anume pregătiţi pentru primirea lui Hristos, Evanghelistul Matei ne desemnează un reprezentant al păgânismului, care, fără nici o pregătire (orb, după Ioan – cap. 9), numai auzind de faptele şi de învăţăturile lui Iisus Hristos, devine aderentul Acestuia; mai mult: în umilinţă recunoaşte că Iisus este Dumnezeu cu înfăţişare de om.

Ţinuta prudentă şi devotată a păgânului sutaş, ca tip, întocmai ca şi ţinuta samarinenilor (Ioan – cap. 4) şi a orbului din naştere (Ioan – cap. 9) este o garanţie a ţinutei păgânismului faţă de învăţătura Mântuitorului Hristos. Aceasta ne-o spune Iisus Însuşi în vs. 11-12. Păgânismul din toate părţile lumii are să îmbrăţişeze Evanghelia, împărăţia lui Dumnezeu, lumina; iar evreii, aşa numiţii fii ai împărăţiei, cărora le era rezervat locul prim în împărăţia luminii, adică primirea creştinismului; ei, evreii înşişi se exclud, rămân în întuneric, afară de

sfera luminii. Ei, în întuneric fiind, văd lumina, regretă că nu o au, invidiază pe cei din sfera luminii, dar plângând şi scrâşnind din dinţi de durere şi de necaz, în îndărătnicia şi în încăpăţânarea lor, refuză a intra în lumină, a vedea: ei preferă să rămână orbi. La aceasta face aluzie Mântuitorul în Ioan (9, 39-41).

Ca şi sutaşul, creştinul bun în genere trebuie să fie:

a) religios, adică cu frica lui Dumnezeu: să se roage Lui şi să-şi conformeze viaţa după poruncile şi învăţătura Lui;

b) să fie milos: când vede pe altul că suferă, să-i dea tot ajutorul pe care îl poate da; să aibă milă de casnicii săi, ca şi sutaşul, să-i trateze cu blândeţe şi cu bunătate, considerându-i pe servitori ca pe nişte membri mai îndepărtaţi ai familiei sale, şi, când sunt bolnavi, să îngrijească de dânşii;

c) să fie modest: să nu se mândrească cu darurile spirituale ori materiale, cu care l-a înzestrat Dumnezeu, ci mai vârtos să se umilească, întâi mulţumind lui Dumnezeu că i le-a dat, apoi rugându-L să-L ajute ca să fie vrednic de ele, să le administreze aşa cum este bunăvoinţa lui Dumnezeu. Căci cu cât cineva este mai dotat spiritualiceşte, adică mai inteligent, ori mai învăţat, şi cu cât e mai dotat materialiceşte, adică este mai bogat, cu atât are mai mari sarcini de purtat, mai multe îndatoriri de împlinit; cu atât este mai mare răspunderea lui pentru administrarea acestor bogăţii înaintea Aceluia Care i le-a încredinţat. Căci omul nu este proprietarul, ci numai administratorul darurilor cu care Dumnezeu l-a înzestrat, şi, vai de cel ce abuzează de încrederea Domnului său. Vai de cel ce, mândrindu-se şi îngâmfându-se pentru că are în posesiune acele

bunătăţi, se leneveşte a le administra bine, ori chiar le întrebuinţează spre a-şi strica sieşi ori a face rău altora.

Preocuparea şi îndărătnicia evreilor pentru creştin este o învăţătură: să nu fie preocupat şi îndărătnic; să nu ţină morţiş la o părere ori la o hotărâre greşită, ci, ascultând pe alţii, să-şi recunoască greşeala şi să o părăsească. Din ţinuta sutaşului creştinul să înveţe că: ce aude şi ce vede să cumpănească bine în mintea sa, să judece şi apoi să se hotărască şi să lucreze după cum îi va dicta judecata nepreocupată.

Învăţămintele, care din această Evanghelie rezultă pentru creştinii de peste tot, rezultă mai ales pentru preoţi: ei trebuie să fie modele de religiozitate, de milă, modestie şi chibzuinţă. Prin acestea ei să lumineze înaintea oamenilor, ca nişte făclii vii, spre a fi imitaţi.

21

Evanghelia din Duminica a V-a după Rusalii

(Matei 8, 28-34; 9, 1)

28. În vremea aceea venind Iisus de ceea parte în ţinutul Gherghesenilor, l-au întâmpinat pe El doi îndrăciţi, ieşind din morminte foarte răi, cât nu putea nimeni să treacă pe calea aceea. 29. Şi iată au strigat grăind: Ce ai tu cu noi Iisuse Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici mai înainte de vreme, să ne chinuieşti? 30. Şi era departe de ei o turmă mare de porci păscând. 31. Iară dracii ruga pe dânsul, zicând: dacă ne scoţi afară, porunceşte-ne să ne ducem în turma cea de porci. 32. Şi

a zis lor: duceţi-vă; iar ei ieşind s-a dus în turma de porci, şi iată îndată s-a pornit toată turma porcilor şi a sărit de pe ţărm în mare, şi s-a înecat în apă. 33. Iar păstorii au fugit, şi intrând în cetate, au spus de toate, şi de cei îndrăciţi. 34. Şi iată a ieşit toată cetatea întru întâmpinarea lui Iisus; şi văzându-L L-au rugat, ca să treacă din hotarele lor. 1. Şi intrând în corabie a trecut, şi a venit în cetatea sa.

Renegaţii

1. În partea sudică din Pereea, nu departe de lacul Ghenezaretului, era un oraş, care purta două nume: Gherghese şi Gadara; Gherghese la Matei şi Gadara la Marcu şi la Luca. Locuitorii acestui oraş comercial erau o amestecătură de iudei şi de păgâni. Aceşti locuitori spre a-şi menaja interesele materiale, în cele religioase şi, deci, şi în cele naţionale îşi făceau concesiuni reciproce. Ei, de dragul câştigului, şi iudeii şi păgânii, îşi renegau, ori cel puţin simulau că-şi renegă credinţele şi obiceiurile părinteşti.

Iudeii ţineau ori simulau că ţin la credinţele şi la obiceiurile păgâneşti, nebăgând în seamă pe ale lor proprii, şi păgânii le răspundeau cu aceeaşi monedă.

Aceasta ne-o dovedeşte creşterea porcilor, cu care se îndeletniceau şi iudeii (vs. 30 ş.u.) şi ieşirea întregii cetăţi, prin urmare şi a păgânilor înaintea lui Iisus, spre a-L invita să treacă de la ei (vs. 34).

În ţinutul acestui oraş se aflau doi nebuni, doi îndrăciţi, care locuiau prin peşterile ce serveau şi ca morminte. Aceşti nebuni erau teroarea ţinutului. Ei, oameni puternici, ca fizic, ieşeau în calea trecătorilor şi pe cei pe care puteau pune mâna, îi băteau şi îi chinuiau.

De aceea lumea înconjura acea parte de loc (vs. 28). În aceşti oameni se încuibaseră o mulţime de duhuri necurate (legheon – Marcu şi Luca), care se foloseau de ei spre a aduce nenorocire între oameni.

Duhurile rele, când văd pe Iisus că se apropie, se cutremură. Ele îi ştiu puterea şi se tem că El le va trimite în iad, de unde ele ieşiseră. De aceea, pline de groază, strigă prin gura celor stăpâniţi de ele: Ce ai cu noi, Iisus? Ai venit să ne nimiceşti stăpânirea? (vs. 29).

Porcul la iudei era considerat ca un animal necurat. Iudeii nu-l sufereau în apropierea lor, carnea nu i-o mâncau şi nu se ocupau cu creşterea lui. Dracii simt voinţa atotputernică a Mântuitorului. Pentru ei era poruncă: să iasă din cei doi nenorociţi. Ei se roagă, deci, să nu-i trimită întru adânc, adică în tartar, în iad, ci să le dea voie ca să intre în fiinţe asemenea lor, necurate (vs. 32). Fiind în acelaşi timp urzitorii răului, ai pieirii şi ai pagubei, după ce li se dă voie, ei provoacă pieirea întregii turme şi paguba gherghesenilor (vs. 33), care, văzându-se păgubiţi, ies înaintea lui Iisus şi-l roagă să se ducă de la dânşii (vs. 34).

2. În pericopa aceasta, pe lângă minunea care este o nouă garanţie despre Dumnezeirea lui Iisus, ni se zugrăveşte răutatea, perversitatea gherghesenilor. Gherghesenii, iudeii şi păgânii, care pentru motive de speculă, îşi renegă legea şi neamul, sunt tipul oamenilor răi, speculanţi, care pentru câştig sunt capabili să vândă tot: şi neam şi lege. Cu alte cuvinte, ei sunt tipul renegaţilor.

În înţelesul alegoric-simbolic, cei doi nebuni reprezintă pe ghergheseni. Unul reprezintă pe iudei, celălalt pe păgâni. Cum cei doi nebuni locuiau în peşteri, erau morţi pentru societate, ba erau groaza ei:

aşa erau gherghesenii. Iudeii, care nu mai ţineau la iudaism, erau ca morţi pentru iudei, ba erau groaza, scandalul celor cu râvnă pentru legea şi pentru neamul lor – păgânii asemenea. Aşa cum sunt peste tot şi renegaţii. Ei nu mai locuiesc între ai lor, ci sunt morţi pentru neamul şi pentru legea lor. Cum cei doi îndrăciţi erau *„foarte răi“* aşa sunt şi renegaţii: ei vând tot şi neam şi lege, aducând nenorocire asupra neamului, pe care îl renegă. Ca să ne scoată la iveală, ca exemplu de evitat, răutatea speculanţilor gherghesenі, Mântuitorul îngăduie ca duhurile rele să intre în porci şi să-i înece. După Marcu (5, 13), turma era cam de 2000 de porci. Înecarea acestei turme constituia, deci, o pagubă însemnată. Prin aceasta, întâi, Mântuitorul a pedepsit pe gherghesenі pentru specula lor necurată, arătând că astfel de speculă este urâciune înaintea lui Dumnezeu. Apoi, a doua: Cei îndrăciţi, morţi pentru societate, erau o primejdie pentru acel oraş. O parte din hotarul oraşului rămânea necultivată, neexploatată de groaza îndrăciţilor, care nu cruţau din bătăi nici fraţi şi surori, nici prieteni şi cunoscuţi. Iisus, vindecându-i, îi redă vii rudeniilor, societăţii şi scapă oraşul şi ţinutul de groaza lor.

Pentru acest mare bine, atât cei vindecaţi, cât şi rudeniile lor şi întregul oraş trebuiau să-i fie recunoscători lui Iisus. În vederea acestor motive firesc era ca întreagă populaţia oraşului, ori cel puţin cea iudaică, ori apoi, în cazul cel mai rău, măcar rudeniile şi prietenii celor vindecaţi, să iasă înaintea lui Iisus şi să-şi arate mulţumirea lor.

Dar, locuitorii acelui oraş erau speculanţi, necinstiţi, oameni cu desăvârşire corupţi, răi. Ei nu căutau decât la specula lor, nu vedeau decât paguba lor

materială. Apoi, ştiindu-se răi şi temându-se ca nu cumva Iisus să aducă şi alte pedepse asupra lor, ei, nu numai că nu-I mulţumesc pentru binele făcut, nu numai că nu-L primesc şi nu-L roagă să-Şi reverse bunătăţile asupra lor, dar Îi ies cu toţii (toată cetatea) întru întâmpinare şi-L roagă ca nici în apropiere de oraşul lor să nu vină: *„să iasă din hotarele lor“*.

Aşa erau de înrăiţi aceşti ghergheseni, încât nici binele nu vor să-l primească de la Dumnezeu. Glasul conştiinţei lor era amuţit, idolul materialismului îi încătuşase şi-i orbise, ca ei să nu se poată mişca spre bine, să nu vadă lumina, Care venise să-i lumineze şi să-i mântuiască.

Ghergheseni ne oferă bogate învăţături: Cel ce nu crede cu toată inima în învăţăturile Bisericii Ortodoxe, şi totuşi simulează că este ortodox, este un rău credincios. Răucredinciosul, desconsiderând dreapta credinţă, face concesiuni în învăţăturile Bisericii lui.

Concesiunile făcute în ale credinţei sunt trădări. Cel ce face concesiuni, leapădă ori vinde, trădează anumite învăţături de credinţă şi, deci, este un renegat. Tot aşa este şi în chestiunile naţionale.

Cum nu este nici o simţire, nici o virtute aşa de înaltă şi aşa de înălţătoare ca dragostea de lege şi de neam: tot aşa nu există viciu mai înfricoşat şi mai urgisit decât renegarea legii şi a neamului.

Aceasta ne învaţă că:

a) toată dragostea noastră să o concentrăm în dragostea de neam şi de lege, pentru care oricând să fim gata a aduce orice jertfe, chiar şi viaţa să ne-o punem cu dragă inimă;

b) să ne ferim ca de foc de aceia care nu ţin la legea şi la neamul lor, de care ei vorbesc cu uşurinţă ori

cu dispreţ, bine ştiind că aceia ne sunt cei mai primejdioşi duşmani, gata a ne vinde, numai prilej să li se dea;

c) precum în fiecare fărâmitură din Sfânta Cuminecătură e cuprins întreg trupul Mântuitorului Hristos: aşa, în fiecare fărâmitură de învăţături de ale Bisericii şi de drepturi naţionale, e cuprinsă întreagă învăţătura de credinţă a Bisericii, eventual întreagă demnitatea şi mărirea şi întreg prestigiul neamului. Deci, cel ce, prin concesiuni, trădează cea mai neînsemnată părticică de credinţă, ori cel mai neînsemnat drept naţional, acela trădează întreagă Biserica, eventual întreg prestigiul neamului. Apostolul Pavel ne strigă: *„Cel ce încalcă o poruncă din Lege, toată Legea o încalcă“*.

Urmează deci: să ne ferim ca nu cumva, din nebăgare de seamă, chiar fără voie, să aducem scădere Bisericii ori naţiunii prin concesiuni nechibzuite.

Toţi avem datoria să ţinem cu tărie la Biserica şi la naţiunea noastră. Mai mult decât toţi însă preoţii, meniţi să fie lumina, care să lumineze calea altora.

22

Evanghelia din Duminica a VI-a după Rusalii

(Matei 9,1-8)

1. Şi intrând în corabie, a trecut şi a venit în Cetatea sa. 2. Şi iată i-au adus Lui pe un slăbănog, în

pat: şi văzând Iisus credinţa lor, a zis slăbănogului: îndrăzneşte fiule, iertate sunt păcatele tale. 3. Şi iată oarecare din Cărturari ziceau întru sine, acesta huleşte. 4. Şi văzând Iisus gândurile lor a zis: pentru ce voi cugetaţi cele rele întru inimile voastre. 5. Că ce este mai lesne, a zice, iartă-se ţie păcatele tale: sau a zice, scoală-te şi umblă; 6. Ci, ca să ştiţi, că putere are Fiul omenesc a ierta păcatele pe pământ, atunci a zis slăbănogului, scoală, ia-ţi patul tău şi mergi la casa ta. 7. Şi sculându-se s-a dus în casa sa. 8. Iară popoarele văzând s-au mirat şi au mărit pe Dumnezeu, cel ce a dat putere ca aceasta oamenilor.

Încrederea în Dumnezeu

1. Minunea, descrisă de Matei în această Evanghelie, este descrisă şi de Marcu (2, 1-12). Aceasta serveşte ca text pentru Evanghelia Duminicii a doua din Sfântul Post.

Deosebirea este numai că, la cele scrise de Matei, Marcu adaugă ca întregire: *„neputând ei a se apropia de El pentru popor, au descoperit casa unde era, şi spărgând au pogorât patul, în care zăcea slăbănogul“*.

Aceeaşi materie şi aceeaşi învăţătură fiind în ambele Evanghelii, este firesc să le tratăm într-una. Casele la evrei aveau acoperişul aproape orizontal. Pe acoperişurile aproape plane ale caselor petreceau oamenii în serile răcoroase, stând de vorbă. Din curte conducea o scară pe acoperiş. Pe această scară, se vede, a fost suit slăbănogul.

A vorbi împotriva lui Dumnezeu, a atribui lui Dumnezeu slăbiciuni şi defecte, ori a-şi atribui sieşi atribuţiuni proprii numai lui Dumnezeu, este a înjosi

Maiestatea dumnezeiască, a huli, a defăima pe Dumnezeu. Hula împotriva lui Dumnezeu este pedepsită de lege cu moarte prin lapidare (Leviticul 24, 16).

Iertarea păcatelor este o atribuţiune exclusivă a lui Dumnezeu. Cine şi-o însuşeşte acela huleşte pe Dumnezeu.

2. Tovarăşii slăbănogului, ca şi slăbănogul însuşi, erau deplin convinşi de puterea, bunătatea şi milostivirea Mântuitorului. Ei ştiau că Iisus, numai să-l vadă pe slăbănog, îl va şi vindeca.

De aceea, neputând da altfel faţă cu Domnul, ei se supun cu bucurie la repararea daunei ce o fac, stricând acoperişul casei, spre a lăsa cu patul său pe slăbănog în mijlocul casei, înaintea lui Iisus Hristos.

Slăbănogul, care suferă de urmarea păcatelor sale, este sfiit: el e conştient că Mântuitorul îi ştie păcatele, că ştie de unde-i vine şi slăbănogia; lui îi este ruşine şi nu îndrăzneşte să implore mila Domnului. El aşteaptă însă în tăcere plină de sfială şi de încredere. Încrederea aceasta nemărginită în puterea, bunătatea şi milostivirea lui Dumnezeu, trebuia răsplătită. Trebuia dovedit în faţa lumii, că, cel ce se încrede în Dumnezeu, nu rămâne nemângâiat. Aceasta o şi dovedeşte Mântuitorul. El insuflă întâi curaj slăbănogului, zicându-i: *„îndrăzneşte fiule“*, apoi adaugă cu blândeţe şi cu dragoste de Părinte: *„păcatele“*, pe care le-ai făcut şi care sunt izvorul nenorocirii tale, *„ţi se iartă“*; tu eşti acum, ca şi cum n-ai fi păcătuit. În acest moment, înlăturată fiind cauza, înlăturat este şi efectul: în organele paralizate, stoarse de puterea vitală, se sălăşluieşte viaţa şi puterea ei; slăbănogul este vindecat. Dar, inconştient de însănătoşirea sa, el continuă a zăcea în pat, ca mai înainte.

În întreagă activitatea Sa, Mântuitorul era urmărit, pas cu pas, de farisei şi de cărturari, care căutau să-I zădărnicească activitatea şi să adune argumente, spre a formula o acuză împotriva Lui. Şi în casa în care se află Iisus, erau cărturari, care auzindu-i cuvintele, şi le notează, spre a le întrebuinţa ca armă în contra Lui. Era vorba de nici mai mult nici mai puţin, decât de răpunerea lui Iisus: cuvintele Lui, „iartă-ţi-se ţie păcatele“, constituiau o hulă, o crimă, care se pedepsea, fără doar şi poate, cu lapidare prin mulţimea poporului. Ei îşi concep planul, cum să-şi formuleze acuza, cum să întărâte furia gloatelor ignorante şi docile contra Mântuitorului. Ei, care ştiau câte făcuse El şi erau convinşi că El, Iisus, nu este un om de rând, că nu huleşte prin cuvintele rostite, ei, în contra convingerii lor, plănuiesc nimicirea Lui.

Această pornire satanică o simte Iisus şi o timbrează ca faptă a diavolului, a celui viclean: *„Pentru ce cugetaţi cele rele (viclene) întru inimile voastre?“*. Şi, pentru ca să le ia orice titlu de învinovăţire, ba, ca arma pe care aveau ei de gând să o folosească în contra Lui, opinia publică, El să o întoarcă în contra lor, adaugă: ce este mai uşor, a zice, ori a face? Adică a zice: ţi se iartă, ori a ierta în adevăr, şi, prin aceasta, a face sănătos? Şi, fără să aştepte răspunsul celor surprinşi în gândurile lor, porunceşte slăbănogului să se scoale, să-şi ia patul.

Atunci numai slăbănogul îşi încearcă forţele, se simte sănătos, se scoală, îşi ia patul şi se duce la casa sa.

Dar în acelaşi timp, poporul, la care se gândiseră Cărturarii să-l întărâte împotriva Mântuitorului, se miră de ceea ce vede, şi, atribuind lui Iisus puteri dumnezeieşti, nu admite hula, ci se face aderentul Lui,

luând poziţie contra cărturarilor. Cărturarii cad în cursa pe care plănuiseră să o întindă Mântuitorului.

În orice nenorocire ne-am găsi, să avem încredere în atotputernicia lui Dumnezeu, în bunătatea, în mila şi în iubirea Lui părintească, şi să nu pierdem nici un mijloc spre a ne înfăţişa înaintea Lui şi a-I cere ajutorul. Că El, fiind atotputernic, poate să ne dea orice vom cere – dacă nu cumva vom cere ceva spre răul nostru, ori spre răul altora. El este bun şi milostiv şi este gata să ne dea orice bine vom cere; El ne dă bucuros, că ne iubeşte ca un Părinte.

Cel ce are încredere în Dumnezeu este ca stânca de granit, în faţa furtunilor; nici o nenorocire nu-l poate zgudui, nu-l poate face nenorocit. Din contră cel ce n-are încredere nestrămutată în Dumnezeu, este ca o luntre ori ca o corabie fără anghiră, lăsată în voia valurilor furtunoase: la prima nenorocire ce-l întâmpină, sucombă.

Cum ştim că face Dumnezeu cu noi, să facem şi noi cu semenii noştri: să fim buni cu ei, să ne fie milă de ei, când îi vedem în nenorocire şi în suferinţe şi să-i ajutăm cu ce putem, chiar fără să ceară ei.

Să nu uităm maxima: bis dat qui cito dat!

23

Evanghelia din Duminica a VII-a după Rusalii

(Matei 9, 27-35)

27. Şi trecând de acolo Iisus, au mers după dânsul doi orbi strigând şi zicând: miluieşte-ne pe noi Iisuse Fiul lui David. 28. Iar dacă au venit în casă, s-au apropiat de dânsul orbii, şi le-a zis lor Iisus: credeţi că pot să fac eu aceasta? Au zis Lui: aşa, Doamne. 29. Atunci s-a atins de ochii lor, zicând: după credinţa voastră să fie vouă. 30. Şi s-au deschis ochii lor, şi le-a poruncit lor Iisus, zicând: vedeţi, că nimeni să nu ştie. 31. Iar ei ieşind au vestit pe dânsul în tot pământul acela. 32. Iar după ce au ieşit ei, iată au adus pe un om mut îndrăcit. 33. Şi, după ce a scos pe dracul, a vorbit mutul: şi s-a mirat mulţimea, zicând: că niciodată nu s-a arătat aşa în Israel. 34. Iară fariseii ziceau, cu Domnul dracilor scoate dracii. 35. Şi umbla Iisus prin toate cetăţile şi oraşele învăţând în adunările lor, şi propovăduind Evanghelia împărăţiei, şi vindecând toată boala şi toată neputinţa în popor.

Răsplata credinţei

1. În această Evanghelie ni se descriu două minuni, una săvârşită asupra organului vederii, alta asupra organului vorbirii.

Ca în cele mai multe cazuri, şi în cele de faţă, Mântuitorul pune în legătură vădită fapta cu învăţătura; căci El nu este numai un simplu făcător de minuni, ci întâi şi întâi este învăţător, educator. Minunile sunt lucru secundar, ele au menirea numai să confirme adevărul învăţăturilor Lui, să deştepte credinţa, aderenţa la învăţătura Lui. *„De nu veţi vedea semne şi minuni nu veţi crede“*, zice El la Ioan (4, 48). Dar, în acelaşi timp, tocmai fiindcă tinde să producă în toţi credinţa, El răsplăteşte credinţa prin minuni. Scopul Îi este

mântuirea sufletului; mijloacele de care se serveşte şi care se susţin reciproc, sunt credinţa şi minunile sau credinţa prin minuni şi minunile pentru credinţă.

2. Doi orbi stăruie în urma lui Iisus Hristos, ca să-I fie milă de ei, să le dea lumina ochilor. El ar fi putut să-i vindece, fără ca ei să se mai apropie de Dânsul, şi fără ca El să vorbească cu dânşii. Doară El ştia ce doresc ei, ştia că ei cred că El îi poate vindeca.

Vindecarea de la distanţă şi fără cele ce urmează, nu înceta de a fi minune; dar îşi pierdea importanţa educativă, înceta de a fi mijloc de exploatat pentru scopul lui Iisus. De aceea El îşi urmează calea până în casă, unde, în faţa publicului, îi întreabă: credeţi voi că Eu pot să vă dau vederea ochilor? Şi, primind răspunsul afirmativ, face vindecarea atârnătoare de credinţa lor.

Probă, că încrederea lor în puterea Mântuitorului era desăvârşită, este că orbii s-au vindecat.

Credinţa orbilor este răsplătită. Răsplata însă este învăţătura pentru martorii minunii: cel ce crede în Dumnezeu nu rămâne deşert. Deci un puternic stimulent pentru credinţă şi, prin credinţă, pentru îndreptarea şi înnobilarea moravurilor, iar prin aceasta pentru dobândirea fericirii pământeşti şi cereşti, temporale şi veşnice.

Mântuitorul nu tinde să-Şi câştige popularitate prin faptele Sale. El face binele pentru că este bine şi pentru că binele făcut de El este menit să producă bine peste bine, şi pentru ca, prin aceasta, să pună în practică principiul enunţat de El; să faci binele neaşteptând nici un fel de răsplată. În consecinţă, El porunceşte cu asprime celor vindecaţi, să nu spună nimănui că El le-a dat vedere ochilor.

Această oprire are în vedere alarmarea maselor, reclama admiraţiunii infructuoase, lipsite de efecte morale, cum făceau fariseii. Dar recunoştinţa foştilor orbi şi iubirea către semenii lor, tovarăşi de suferinţe şi de nenorociri, primează datoria lor de a asculta de porunca lui Iisus. Ei, încrezuţi în bunătatea Lui „lesne iertătoare“, preferă să-I calce porunca în formă, decât să se arate nerecunoscători către Binefăcătorul lor şi să nu facă nemărginitul bine şi altor nenorociţi de a-i îndrepta la mântuire. Ei, de formă calcă porunca lui Iisus, *„vestindu-L în tot pământul acela“*, în fond însă sunt în perfectă consonanţă cu vederile Lui. Ei nu-L vestesc ca să-I facă reclamă, ci Îl vestesc ca Învăţăcei, ca Apostoli ai Lui, anume spre a produce în ascultători credinţă ducătoare la mântuire.

3. Abia ies cei doi vindecaţi şi se aduce înaintea Mântuitorului un mut. Hristos vindecă pe mut, scoţând din el defectul (dracul) muţiei, şi omul vorbeşte, spre mirarea tuturor.

Poporul, când vede şi această minune, exclamă cu mirare: aşa nu s-a mai pomenit!

Fariseii însă, care Îl urmăreau cu scopuri rele, văd îngroziţi ce efecte au aceste minuni asupra poporului, şi de aici primejdia pentru ei, să-şi piardă popularitatea. Ei, în gura cărora gloatele se uitau cu admiraţiune, se folosesc de autoritatea lor şi spun mulţimii: nu vă uitaţi oameni buni la cele ce vedeţi, că doară El *„scoate dracii cu domnul dracilor“*. Ei vor să-L discrediteze pe Mântuitorul, producând credinţa în popor că Iisus Hristos stă în legătură nu cu Dumnezeu, ci cu iadul, cu căpetenia dracilor.

Acestei calomnii Mântuitorul nu găseşte necesar să-i răspundă în acest loc. Răspunde El mai târziu

(Matei 12, 31-32), când, la o minune analogă – vindecarea unui surdo-mut –, fariseii susţin din nou că Iisus scoate dracii cu domnul dracilor, cu Beelzebul.

Când facem bine să nu ne gândim la nici un fel de răsplată, care rezidă şi în îndatorirea ori mulţumirea aceluia, căruia i-am făcut binele.

Răsplata să o simţim în inima noastră, să fim mulţumiţi cu noi înşine că am putut face bine. Aceasta este cea mai nobilă răsplată a faptei bune.

Dacă ne-a făcut cineva vreun bine, nimic să nu ne împiedece, nici modestia binefăcătorului nostru, de a-i arăta prin fapte recunoştinţa noastră; căci nerecunoştinţa, nemulţumirea este o pată ruşinoasă, care dovedeşte că nerecunoscătorul nevrednic a fost de binefacere. Ea, nerecunoştinţa este un păcat din cele mai grave, care dovedeşte răutatea inimii şi trage după sine cumplita pedeapsă dumnezeiască. E destul să avem ca model pe poporul evreiesc, care pentru nerecunoştinţa arătată către Dumnezeu binefăcătorul lui, a primit şi poartă şi astăzi pedeapsa cea cumplită a împrăştierii sale pe toată faţa pământului, ca obiect de dispreţ şi de goană între popoare.

Din preocuparea nefastă a fariseilor să învăţăm a ne feri de acest viciu, care orbeşte pe om, îl face să nu vadă, să nu audă, ci să meargă orbeşte spre propria pierzare; îl face ca şi cele mai bune intenţii ale fraţilor săi să le interpreteze în rău; pe binevoitorii şi binefăcătorii săi să-i considere ca vrăjmaşi, şi să caute a le face rău.

Mai ales această învăţătură are deplină valoare pentru Preoţi şi pentru candidaţii de preoţie.

24

Evanghelia din Duminica a VIII-a după Rusalii

(Matei 14, 14-22)

14. Şi ieşind Iisus a văzut popor mult, şi i s-a făcut milă de dânşii şi a tămăduit pe bolnavii lor. 15. Iară dacă s-a făcut seară, au venit la dânsul Învăţăceii lui zicând: locul este pustiu, şi vremea a trecut, dă drumul popoarelor, ca ducându-se în sate, să-şi cumpere bucate. 16. Iar el le-a zis lor: nu trebuie să se ducă, daţi-le voi să mănânce. 17. Iar ei au zis lui: nu avem aici decât cinci pâini şi doi peşti. 18. Iară el a zis: Aduceţi-le încoace Mie. 19. Şi poruncind să şadă popoarele pe iarbă, luând cele cinci pâini şi cei doi peşti căutând la Cer, a binecuvântat, şi frângând a dat Învăţăceilor pâinile, iar Învăţăceii popoarelor. 20. Şi au mâncat toţi, şi s-au săturat, şi au luat rămăşiţe de sfărâmituri douăsprezece coşuri pline. 22. Şi îndată a silit Iisus pe Învăţăceii săi să intre în corabie şi să meargă înaintea lui de cea parte până când va da drumul popoarelor.

Pâinea vieţii

1. Minunile lui Iisus Hristos sunt menite a fi pentru Învăţăceii Săi ceea ce sunt exemplele şi exerciţiile fizico-chimice în şcoli: nişte dovezi şi învăţături plastice, în scop de a concretiza teoriile. Din minuni trebuie să rezulte mai presus de orice îndoială adevărul teoriilor susţinute de Mântuitorul, deci

primirea cu credinţă, credinţa în adevărurile rostite. *„De nu veţi vedea semne şi minuni, nu veţi crede“* a zis El Însuşi (Ioan 4, 48) şi, ca oamenii să creadă, El a făcut minuni. Aşa: a învăţat că El este pâinea vieţii, din care, mâncând cineva, nu mai flămânzeşte, şi, spre dovadă, a săturat cu 5 pâini şi 2 peşti 5000 de oameni, afară de femei şi de copii. A învăţat că El este Domn peste întreaga natură, că Lui Îi stau la dispoziţie puterile naturii, puterile cereşti, însăşi natura, timpul şi spaţiul: a potolit vântul şi marea, a umblat pe apă, ca pe uscat; în faţa Lui a dispărut spaţiul şi timpul (Ioan 6, 19-21). A învăţat că El este lumina lumii, şi, spre încredinţare, a dat vedere orbilor. A învăţat că El este viaţa şi învierea: a înviat morţii, a înviat El însuşi!

2. Pe când Mântuitorul se afla în Galileea (Matei 1, 54) Îi veni veste că Irod a tăiat pe Ioan Botezătorul (Matei 14, 14). Această ştire L-a mâhnit. El, probabil, îşi aduse aminte că peste un an are să cadă şi El jertfă răutăţii evreilor. Şi ca să se liniştească, şi ca să culeagă, ca om, puteri noi în repaus şi în rugăciune, trece cu corabia în Pereea şi se retrage în loc pustiu (14, 13). Dar nici acolo n-are pace. Gloate multe de sărmani aleargă după Dânsul: unii ca să se vindece de boli, alţii atraşi de învăţătura Lui, iar alţii, ca să vadă semnele şi minunile ce făcea. Numai bărbaţi, afară de femei şi de copii erau ca 5000. Pe această mulţime Mântuitorul o hrăneşte cu 5 pâini şi 2 peşti. Şi, ce este mai semnificativ: după ce se satură toţi, sfărâmiturile strânse dau o cantitate mult mai mare de cum fusese cele 5 pâini şi 2 peşti.

3. Pe lângă însemnătatea comună cu a celorlalte minuni, hrănirea celor 5000 de oameni, cu 5 pâini şi 2 peşti, îşi are însemnătatea sa specială.

Domnul nostru Iisus Hristos numeşte învăţătura Sa *„apă vie“*, din care, dacă bea cineva, nu mai însetează, ci apa băută se preface într-însul în izvor de apă săltătoare spre viaţa de veci (Ioan 4, 14); o numeşte, între altele, pâinea vieţii, din care cel ce mănâncă nu flămânzeşte în veac (Ioan 6, 35). Şi, ca această asemănare, această învăţătură abstractă şi alegorică să fie înţeleasă şi crezută, El săvârşeşte minunea, în care hrana materială, cu cât se consumă, cu atât se înmulţeşte. Cum hrana materială, binecuvântată de El, nu numai nu se împuţinează, nu se sfârşeşte hrănind pe cei flămânzi, ci încă se înmulţeşte: tot aşa e şi cu cea spirituală, cu învăţătura Sa, identificată cu personalitatea Sa. Cel ce o primeşte se satură, dar, în acelaşi timp, ca depozitar al învăţăturii, devine cu vremea însuşi Învăţător pentru mulţi, care, primind şi ei învăţătura, devin şi ei, la rândul lor, fiecare izvoare de „apă săltătoare“, din care să se adape nenumărată mulţime, – aşa că treptat învăţătura se lăţeşte, hrana se înmulţeşte în infinit şi în nemărginit.

Mântuitorul porunceşte Învăţăceilor să adune fărâmiturile, ce au prisosit, ca să nu se piardă ceva (Ioan 6, 12), învăţându-ne, prin aceasta, să nu lăsăm să se piardă nimic din darurile dumnezeieşti, fie ele materiale ori spirituale, bine ştiind că păstrarea este mama şi izvorul bogăţiei; iar bogăţia bine întrebuinţată, produce mulţumirea, din care se naşte fericirea.

Minunea însă are şi însemnătatea sa specială, simbolică: Cele 5 pâini şi cei 2 peşti simbolizează învăţătura pe care Mântuitorul o dă Apostolilor Săi, în cantitate mică, cuprinsă în cele 4 Evanghelii. Apostolii o primesc, se hrănesc cu ea, şi din ea le rămâne ca să alimenteze succesiv lumea întreagă. Cele 12 coşuri de

fărâmituri reprezintă hrana lumii întregi, rămasă din hrana dată de Iisus contemporanilor Săi. Cele 12 coşuri de fărâmituri ne îndreaptă la uriaşa literatură dezvoltată în urma celor 12 Apostoli de către Sfinţii Părinţi pe baza Evangheliilor. Cele 5 pâini şi 2 peşti (7 numărul simbolic al lui Israil real) arată că şi ca spaţiu cuvântul lui Dumnezeu pe timpul lui Iisus e limitat numai la Palestina, numai la Israelul real – în cele 12 coşuri de sfărâmituri, pentru fiecare Apostol câte un coş, se arată neţărmurirea lăţirii Evangheliei prin Apostoli şi prin urmaşii lor, cucerirea lumii întregi, a noului Israil, a lui Israil ideal (12).

Fiecare preot e menit să fie un izvor nesecat de apă săltătoare spre viaţa vecilor; să fie pâinea vieţii spirituale pentru credincioşi. Ferice de acel preot, care şi este aceea ce trebuie să fie. Lumina, învăţătura propovăduită de el, se revarsă din generaţie în generaţie, ca un izvor nesecat şi pururea limpede, spre a adăpa din ce în ce mai mari mulţimi de oameni setoşi.

Dar ca el, preotul, să poată fi adevărat izvor de lumină şi de viaţă pentru credincioşi, trebuie să fie el însuşi sătul de apa cea vie, să fie luminat de lumina cea dătătoare de viaţă, să fi mâncat şi să se fi săturat din rămăşiţele ospăţului dumnezeiesc: să fi învăţat destul în vremea menită anume pentru pregătirea sa. De aceea nu i se poate recomanda suficient şi destul de des, ca, pe timpul cât se află în seminar, să fie veşnic flămând şi setos de mâncare şi de băutură spirituală, şi, neîncetat şi din toată inima cu această hrană să se ocupe.

Hrana spirituală, care se dă cu prisos seminariştilor, trebuie cu scumpătate strânsă, îngrijită, ca să nu se piardă nimic dintr-însa. Cum? Aşa că, seminaristul să cugete des la ce a învăţat, spre a repeta

cât mai mult, spre a i se imprima cât mai cu putere în minte şi în inimă. Cel ce nu repetă, risipeşte ce a învăţat!

Şi, cum trebuie să fie seminaristul în seminar, aşa trebuie să facă şi preotul în misiunea sa: să repete, dacă nu voieşte să risipească. Să repete întâi pentru sine ce a învăţat în şcoală, ca să nu uite, şi să repete, a doua, pentru alţii, învăţătura pe care o dă credincioşilor, ca aceştia să nu o uite, să nu o risipească. Adevărurile religiei şi poveţele cele bune nu se pot spune destul de des, prin urmare nu se pot repeta suficient, ca ele să ţină inimile credincioşilor pururea calde în credinţă, pururea gata să-i îndemne la fapte bune şi să-i ferească de rele.

25

Evanghelia din Duminica a IX-a după Rusalii

(Matei 14, 22-34)

22. Şi îndată a silit Iisus pe Învăţăceii săi să intre în corabie, şi să meargă înaintea lui de cea parte, până când va da drumul popoarelor. 23. Şi dând drumul popoarelor, s-a suit în munte singur să se roage, şi făcându-se seară, era singur acolo. 24. Iar corabia era în mijlocul mării învăluindu-se de valuri, că era potrivnic vântul. 25. Iară într-a patra strajă de noapte, a mers la dânşii Iisus, umblând pe mare. 26. Şi văzându-L pe El învăţăceii umblând pe mare, s-au tulburat zicând, că nălucă este, şi de frică au strigat. 27. Iar Iisus îndată a grăit lor, zicând, cutezaţi: eu sunt,

nu vă temeţi. 28. Iar Petru răspunzând, a zis lui: Doamne, de eşti tu, porunceşte-mi să vin la tine pe apă. 29. Iar el a zis, vino. Şi ieşind Petru din luntre, umbla pe apă, ca să vie la Iisus. 30. Iar văzând vânt tare, s-a temut, şi începând a se afunda a strigat, zicând: Doamne mântuieşte-mă. 31. Şi îndată întinzând Iisus mâna, l-a apucat pe el, şi i-a zis: puţin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit. 32. Şi intrând ei în corabie, a stătut vântul. 33. Iar cei ce erau în corabie, venind s-au închinat lui zicând: cu adevărat fiul lui Dumnezeu eşti. 34. Şi trecând au venit în pământul Ghenizaretului.

Încrederea în ajutorul dumnezeiesc şi în forţele proprii

1. Minunea ne-o descrie şi Ioan la 6, 14-21, cu următoarele întregiri şi lămuriri:

a) în vs. 15 ne arată mai de aproape motivul pentru care Mântuitorul se desparte repede de popor: „ Iară Iisus, cunoscând că vor să vie şi să-L răpească, ca să-L facă Împărat, s-a dus iarăşi în munte numai însuşi singur“;

b) pe când corabia era în pericol, ea făcuse cam 25-30 de stadii (vs. 19), deci cam jumătate calea; atunci, când Iisus a dat mâna lui Petru şi s-a liniştit marea şi vântul;

c) corabia, din mijlocul mării, într-un moment a parcurs distanţa până la ţărm, de 30-35 stadii sau 6-7 km (vs. 21).

2. Straja. Spre a asigura castrele şi oraşele împotriva surprinderilor nocturne ale duşmanilor, la

israieliteni era încă din vechime organizată vegherea prin străjeri sau santinele, care, pentru a nu se prea obosi şi a fi cuprinşi de somn, se schimbau din 4 în 4 ceasuri. Aceste vegheri se numeau străji. Erau trei străji: straja întâia, de la ora 6-10, numită straja de seară; straja a doua, straja de mijloc, de la ora 10-2 şi a treia, numită şi straja dimineţii, de la ora 2-6. Romanii însă aveau timpul nopţii împărţit în 4 străji sau vigilii, de câte 3 ore: straja întâia de la ora 6-9; a doua de la ora 9-12; a treia de la ora 12-3 şi a patra de la ora 3-6 dimineaţa. Sub stăpânirea romană această împărţire de timp se introduse şi în Palestina.

Stadii-stadium – o măsură de lungime, având 600 urme greceşti sau 625 urme romane, – a opta parte din un mil roman, sau 19227 m.

3. Văzând minunea săvârşită în beneficiul lor, gloatele îşi închipuiesc că, dacă Iisus le-ar fi Împărat, El nu numai că nu le-ar mai cere biruri şi nu le-ar impune sarcini şi greutăţi, dar le-ar da şi hrana necesară, aşa că ele n-ar mai avea nici o grijă să mai lucreze şi să câştige. Ele se hotărăsc deci să ia cu forţa pe Iisus, să-L ducă la Ierusalim şi să-L instaleze acolo Împărat.

Această pornire nechibzuită ar fi grăbit catastrofa, moartea lui Iisus, căci inamicii Lui L-ar fi declarat revoluţionar, solidar cu gloatele şi cap al acestora, şi întreg planul dumnezeiesc ar fi fost zădărnicit. Jertfirea Lui însă nu putea să atârne de pornirea gloatelor şi de dorinţa inamicilor Săi, ci de la voinţa Sa proprie, identică cu a lui Dumnezeu-Tatăl. El merge la moarte de bunăvoie, şi merge atunci când voieşte El, când găseşte El, că *„a sosit ceasul“*. Adevărat, tot gloatele ignorante şi josnice îl vor conduce în triumf la Ierusalim şi-I vor provoca răstignirea strigând: să se răstignească, dar nu

acum, ci peste un an. De aceea Mântuitorul Se retrage în singurătate, trimiţând pe Învăţăcei să treacă lacul cu corabia şi lăsând mulţimea să se împrăştie.

Pe când furtuna era mai cumplită şi corabia mai primejduită în mijlocul mării, Iisus Se arată umblând pe apă, ca pe uscat şi, la glasul Lui, se linişteşte şi vântul şi marea, şi, la voinţa Lui, dispare distanţa de 6-7 km ce era între corabie şi între ţărmuri. Lui I se supune timpul, căci cel puţin 1 1/2 oră era trebuinţă pentru călătoria de la mijlocul mării până la mal.

Iisus învăţase în teorie că Lui Îi stau la dispoziţie puterile cereşti (Ioan 1, 51), legile naturii, pe care El le stabilise, ca Dumnezeu, şi că prin urmare, El este mai presus de timp şi de spaţiu. Şi teoria o confirmă, o învederează, arătând prin faptă concretă, văzută de lume că: El nu este supus legilor naturii, nu se cufundă în apă, deasupra căreia El umblă, ca pe uscat; că El n-are nevoie nici de timp nici de spaţiu, fiind Domnul lor, dispunând de ele după buna Sa plăcere.

4. Dar atunci, când El se descoperă Învăţăceilor Săi încurajându-i, Petru sare în mare plin de încredere, că, la porunca şi cu ajutorul Mântuitorului, va înfrunta biruitor valurile mării (vs. 19). Şi, câtă vreme încrederea îl conduce, Petru merge cu succes, trecând peste valuri. Dar în momentul în care, văzând valurile mari că vin asupra lui, se înspăimântă şi-şi pierde încrederea, el şi începe a se cufunda. Cufundarea şi primejdia înecării este numai urmarea neîncrederii în puterile sale şi în ajutorul dumnezeiesc nevăzut. Această neîncredere o şi mustră Iisus: *„Puţin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?“*.

Episodul cu Petru este o învăţătură pentru Apostoli. Cariera lor apostolică are să fie o continuă

luptă cu valurile înfuriate ale marii ignoranţe şi a răutăţii. Aceia care vor avea încredere în forţele lor şi în ajutorul dumnezeiesc, vor rămânea stânci neclintite de valurile mării; marea se va linişti şi ei vor umbla peste ea: vor cuceri lumea contrară lor, o vor aduce la picioarele lui Iisus Hristos, ca să primească numele Lui. Aceia însă, care îşi vor pierde încrederea, vor dispărea între valuri, fără să lase vreo urmă după sine.

Învăţătura nu este dată numai Apostolilor de pe vremea Mântuitorului, ci tuturor urmaşilor Lui, tuturor preoţilor. Şi preoţii au să lupte din greu cu valurile ignoranţei, ale răutăţii şi ale perversităţii; şi ei sunt supuşi adeseori la grele încercări.

Dacă un preot, la greutăţile ce întâmpină, se descurajează, nu se încrede în destoinicia sa şi în ajutorul dumnezeiesc, că va izbuti să lumineze pe cei ignoranţi şi să îndrepteze pe cei căzuţi – acel preot n-are să facă vreo ispravă; el se pierde, se îneacă în valurile lumii, rămânând învins, în loc să fie învingător, după cum îi este menirea. Acel preot nu alungă întunericul intelectual şi moral, ci e copleşit de întuneric. Şi deci: cum Iisus adeseori se retrăgea în singurătate şi se ruga Tatălui, şi prin rugăciune dobândea o nouă forţă şi nouă încredere în Sine: aşa preotul, fără preget şi cu deosebire în faţa momentelor grele, să se retragă în liniştea Sfântului Altar şi să se roage cu osârdie, ca Dumnezeu să-i inspire putere şi încredere, spre a putea învinge greutăţile ce îi stau înainte. Şi, cu cât vede că greutăţile sunt mai mari şi mai anevoie de înlăturat, cu atât să-şi încordeze puterile mai mult, cu atât să pună mai multă energie şi stăruinţă, însoţită de încrederea în ajutorul Celui de sus. Mai curând ori mai târziu, biruinţa

va fi a lui. Şi cu cât vor fi mai mari greutăţile înlăturate, cu atât şi meritul lui va fi mai mare.

Dar învăţătura nu se referă numai la preot, ci la fiecare om. Fiecare om, pe terenul moral are să lupte cu „marea vieţii, înălţată de viforul ispitelor". Dacă omul are încredere că poate învinge acest vifor, că se poate stăpâni, el luptă contra poftelor şi a pasiunilor şi le învinge; devine şi rămâne om virtuos. Dacă însă n-are încredere, ci se lasă în voia valurilor, se lasă desfrâului, devine vicios, spre ruina sa morală şi materială.

Învăţătura din episodul de mai sus are însă o extensiune mult mai mare: ea se referă la orice întreprindere omenească. Cel ce n-are încredere în sine, când începe o lucrare, adică nu crede el însuşi că o va termina, acela să fie sigur că nici nu o va isprăvi. Încrederea în puterile proprii este o forţă, cu care nimic nu se poate asemăna, şi care cu nimic nu se poate înlocui. Cea mai vitează armată, condusă de cel mai abil general, dacă şi-a pierdut încrederea în sine, nădejdea că va birui, s-a demoralizat, – se poate considera ca şi învinsă, pierdută.

26

Evanghelia din Duminica a X-a după Rusalii şi a IV-a din Postul Sfintelor Paşti

(Matei 17, 14-21)

14. Şi mergând ei spre popor, s-a apropiat de dânsul un om îngenunchind înaintea lui. 15. Şi zicând:

Doamne fie-ţi milă de fiul meu, că lunatec este, şi rău pătimeşte, că de multe ori cade în foc, şi de multe ori în apă. 16. Şi l-am adus la Învăţăceii tăi, şi nu au putut să-l tămăduiască. 17. Iară Iisus răspunzând, a zis: o, neam necredincios şi îndărătnic, până când voi fi cu voi, până când vă voi răbda pe voi, aduceţi-l aici la mine. 18. Şi l-a certat pe el Iisus, şi a ieşit dintr-însul dracul, şi s-a tămăduit pruncul din acel ceas. 19. Atunci apropiindu-se Învăţăceii către Iisus de o parte au zis: De ce noi n-am putut să-l scoatem din el. 20. Iară Iisus a zis lor: pentru necredinţa voastră, că adevăr grăiesc vouă: de veţi avea credinţă ca grăuntele de muştar, veţi zice muntelui acestuia, treci de aici acolo, şi va trece şi nimic nu va fi vouă cu neputinţă. 21. Dar acest neam de demoni nu iese, decât numai cu rugăciune şi cu post.

Încrederea în darul dumnezeiesc primit

Când Mântuitorul a trimis pe Apostoli (Matei 10, 1-16) să se exercite în a-L suplini, a face ceea ce El face, le-a dat putere să facă şi minuni: *„să tămăduiască toată boala şi toată neputinţa“*. Apostolii însă, în simplitatea lor, nu-l înţeleseră. Ei îşi închipuiseră că Iisus a vorbit şi cu această ocazie în metafore, neînţelese de ei. De aceea lor nici nu le trecuse prin minte că Hristos le-ar fi dat în adevăr puterea de care El le-a vorbit; ei se credeau tot aşa de neajutoraţi şi de neputincioşi ca mai înainte, şi, deci nici nu încercară măcar să vadă, dacă pot ori nu. Ba, vedem mai târziu că cei 70 de ucenici, primind şi ei, ca şi Apostolii, împuternicirea de a face minuni, dar ca şi Apostolii, nici nu se gândiră că o şi au, rămân uimiţi când văd că

dinaintea lor dispar bolile, că şi dracii li se pleacă, fără ca ei, ucenicii, să intervină direct (Luca 10, 17).

Cum se vede însă, în public se zvonise că Iisus a dat Apostolilor putere de-a vindeca, căci un om veni la ei şi-i rugă să vindece pe un copil al său lunatic. Apostolii însă, care nici nu se gândeau la puterea ce li se dăduse, declară că ei nu pot. Atunci omul merge înaintea lui Iisus, şi, îngenunchind, se scuză, spunându-I, că el a dorit să nu-L supere şi, deci, a rugat pe Învăţăceii Lui, dar ei nu l-au putut ajuta. De aceea aleargă acum la Dânsul şi-L roagă să vindece pe fiul său.

Văzând că Apostolii săi nu sunt capabili nici măcar să se folosească de puterea ce El le-a dat, şi că, prin urmare, proba, experienţa făcută, Îi dovedeşte că n-are să se sprijine într-înşii cât de puţin, Iisus se amărăşte, şi, în durerea Sa, exclamă: *„O, neam necredincios şi îndărătnic...“*.

Necredincioşi erau Apostolii şi îndărătnici, adevăraţii reprezentanţi ai Evreilor, care, în proorociri, sunt prea adeseori calificaţi cu aceste epitete.

Cum Domnul Dumnezeu, în Testamentul vechi, a trebuit să aibă o nemărginită îndelungă-răbdare cu evreii, tot aşa şi Iisus Hristos Dumnezeu cu reprezentanţii evreilor. Dar Iisus se întreabă: *„până când?”* (vs. 19).

La întrebarea naivă a Apostolilor, de ce ei n-au putut vindeca pe lunatic, Iisus răspunde: fiindcă sunteţi nişte becisnici, n-aveţi încredere în voi şi în puterea ce v-am dat. Şi, câtă vreme voi înşivă nu veţi crede că puteţi face vreo treabă, nici nu o veţi face. Din contră, de veţi avea cât de puţină încredere în voi, numai cât e un grăunte de muştar, nimic nu vă va fi cu neputinţă

(Marcu 11, 23). Cu alte cuvinte: orice veţi întreprinde, dacă veţi avea încredere nestrămutată că puteţi face şi veţi stărui fără preget, o veţi scoate la cale. Este aceeaşi învăţătură, cu aceleaşi consecinţe, pe care am văzut-o în Evanghelia precedentă, învăţătură, prin care Iisus voieşte să ridice moralul Apostolilor şi a urmaşilor lor, inspirându-le încredere: să facă eroi din fricoşi, lei din iepuri – cum a şi făcut.

„Acest neam", adaugă Iisus, „nu iese fără numai cu rugăciune şi cu post". Cum se vede, la bolile de natura somnambulismului, la bolile aşa numite sufleteşti, Mântuitorul recomandă dietă, pentru temperarea sângelui şi rugăciune, pentru liniştirea sufletească; cu alte cuvinte: linişte fizică şi psihică.

Şi preotului i se dă dar dumnezeiesc de a face minuni. Dar, dacă voieşte ca să-şi facă minuni vădite – afară de cele sacramentale – preotul trebuie, mai presus de toate, să fie conştient de darul ce i s-a dat, de puterea ce i s-a încredinţat. Prin rugăciune şi prin post, adică prin implorarea ajutorului dumnezeiesc şi prin înfrânare şi trezie, Preotul poate, cu adevărat, face minuni. El, şi dacă nu va face momentan minuni, cum au făcut Sfinţii Părinţi (ex. Sfântul Vasile cel Mare), poate schimba faţa parohiei, care i s-a încredinţat, făcând pe oameni să părăsească obiceiurile rele: certurile, procesele, nedreptăţile, furtişagurile, imoralitatea de tot soiul, beţia şi alte vicii şi să se împodobească cu viaţa paşnică, frăţească, cu temperanţa şi cu alte virtuţi aducătoare de fericire. Aceasta o poate face preotul numai dacă el însuşi, conştient de puterea darului său, pe lângă învăţătura evanghelică în predici şi în poveţe particulare, va fi între credincioşi model de conduită în vorbe şi în fapte. În vorbe: preotul să fie veşnic

cumpătat şi măsurat, demn. Glumele şi cuvintele cu înţelesuri îndoielnice, vorbele de măscară, care unui laic, în împrejurări date, pot să i se ierte, considerându-se ca vorbe de spirit: din gura preotului sunt blasfemii, negaţiunea darului preoţesc. Buzele preotului e un sacrilegiu să fie pângărite de vorbe triviale, cu atât mai vârtos de înjurături şi vorbe de ruşine. Ele au să fie rostul înţelepciunii, al blândeţii şi al cuviinţei. El, preotul, să nu uite nicicând că este Părinte educator între fiii săi minori. Faptele lui trebuie să fie modele de imitat, tot atâtea lumini, care să lumineze şi să atragă pe credincioşi spre imitare.

Ce s-a zis în alt loc despre viitorii preoţi, se repetă: seminaristul, dacă doreşte să fie adevărat preot, stimat şi iubit, trebuie cu multă sârguinţă să se exercite în seminar prin vorbe şi prin fapte a fi preot, să-şi formeze deprinderi bune de mare valoare.

27

Evanghelia din Duminica a XI-a după Rusalii

(Matei 18, 23-35)

23. Drept aceea asemănatu-s-a împărăţia cerurilor omului împărat, care a vrut să se socotească cu slugile sale. 24. Şi începând el a se socoti, i-au adus lui un datornic cu zece mii de talanţi. 25. Şi neavând el să dea, a poruncit stăpânul lui să-l vândă pe el, şi pe femeia lui şi pe prunci, şi toate câte avea, şi să plătească. 26. Deci căzând sluga se închina lui, zicând: Doamne, mai îngăduieşte-mă, şi toate-ţi voi plăti. 27. Şi

milostivindu-se stăpânul slugii aceleia, l-a slobozit pe el, şi i-a iertat lui datoria. 28. Iar ieşind sluga a aflat pe unul din cei împreună cu sine slujitori, care era lui dator cu o sută de dinari, şi prinzându-l pe el îl sugrumă, zicând: plăteşte-mi ce-mi eşti dator. 29. Deci căzând cel împreună cu el slugă la picioarele lui, ruga pe dânsul, zicând; mai îngăduieşte-mă, şi toate voi plăti ţie. 30. Dar el nu a vrut, ci ducându-se, l-a băgat în temniţă până va plăti datoria. 31. Iar văzând cei împreună cu el slugi, cele ce s-au făcut, s-au întristat foarte şi venind au spus stăpânului său toate cele ce se făcuse. 32. Atunci chemând pe el stăpânul său, a zis lui: slugă vicleană, toată datoria aceea am iertat ţie, pentru că m-ai rugat. 33. Au nu se cădea şi ţie să-ţi fie milă de cel împreună cu tine slugă, precum şi mie mi-a fost milă de tine. 34. Şi mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe el muncitorilor, până va plăti toată datoria lui. 35. Aşa şi Tatăl meu cel ceresc va face vouă de nu veţi ierta fiecare fratelui său din inimile voastre greşelile lor.

Iertarea

1. Talantul este originar o măsură de greutate, corespunzând la aproape 50 kg. Mai târziu a ajuns să fie măsură de valoare, reprezentând, ca talant de argint, cam 900 coroane, iar, ca talant de aur, cam 15.000 coroane. Când Mântuitorul vorbeşte, deci, de 10.000 de talanţi, înţelege o sumă enormă: dacă se înţelege talanţi de argint, cam 9.000.000, iar dacă se înţeleg talanţi de aur, cam 150.000.000 coroane.

Dinarul era moneda obişnuită, cum e la noi coroana, a cărei valoare aproximativă o reprezintă.

Legea constituţională a israieliţilor dădea drept creditorului, nu numai asupra averii, dar şi asupra persoanei şi a familiei datornicului. Creditorul putea lua ca sclavi pe datornic şi pe familia acestuia şi îi putea vinde (IV Regi 4, 1; Neemia 5, 5-8; Isaia 50, 1).

2. Ca să trăiască liniştit şi în pace, omul are trebuinţă să fie în relaţii bune, în armonie cu ceilalţi oameni. Dar, în rătăcirile sale, omul, vrând-nevrând, greşeşte, supără pe alţii, şi, prin aceasta, stricând armonia dintre el şi cel supărat, îşi face imposibilă viaţa tihnită. Ca să-şi redobândească liniştea, omul are trebuinţă de restabilirea armoniei alterate. Această restabilire se poate face numai prin împăcare, prin neconsiderarea, iertarea greşelii.

Cum fiecărui om i se întâmplă să greşească altuia, şi altul să-i greşească lui, fiecare om, pentru binele său, trebuie să fie iertat şi trebuie să ierte.

Pentru liniştea sufletească a omului aceeaşi importanţă are a fi iertat de alţii ca şi a ierta pe alţii. Ambele stau în strânsă legătură: una fără cealaltă nu poate da liniştea dorită, echilibrul putându-se susţine numai punând greutăţi egale în ambele cumpene. Şi cum fiecare om, în general, greşeşte el altora neasemănat mai mult decât îi greşeşte lui un altul – aşa are trebuinţă să primească de la alţii neasemănat mai multă iertare, decât să dea el altuia.

Dacă considerăm acum că omul nu greşeşte numai semenilor săi, ci şi lui Dumnezeu şi că, tot ce greşeşte el altora, ba tot ce greşeşte şi împotriva sa e considerat ca greşeală făcută lui Dumnezeu, ca păcat: toate aceste greşeli şi păcate, adunate, sunt enorm de multe, şi, de toate aceste greşeli şi păcate, el are trebuinţă să fie

iertat, să fie iertat de oameni şi să fie iertat de Dumnezeu.

În zadar ar dobândi el iertarea tuturor greşelilor şi chiar a păcatelor sale, că el linişte sufletească, viaţă tihnită tot nu poate avea, dacă nu iartă şi el celor ce i-au greşit lui. Echilibrul în liniştea sufletului său îl poate avea numai punând iertarea desăvârşită în ambele cumpene: deoparte iertând el pe alţii, de alta iertat fiind el de alţii. După parabolă, proporţia, între ceea ce trebuie să ierte el faţă cu ceea ce trebuie să i se ierte, este ca extrem de mic către uriaş de mare. Dar importanţa acestei iertări trece peste sfera vieţii pământene.

Dumnezeu, ca Părinte al tuturor, aşteaptă de la noi să avem milă de fiii Săi, fraţii noştri, cum şi El are milă de noi: să-i ajutăm ca să fie fericiţi, să le înlesnim liniştea sufletească. El de la noi cere să facem aşa de puţin pentru fiii Săi, să le iertăm aşa de puţin, ca, în schimb, El să ne poată da, să ne poată ierta enorm de mult. El ne dă nouă de milioane de ori mai mult, decât aşteaptă să dăm noi semenilor noştri. El cere de la noi ca să ne asemănăm Lui, să fim generoşi, dar numai a milioana parte de cum este El generos faţă de noi!

Şi, când ne gândim cât de mult pune El în perspectivă să ne dea pentru un bagatel, pe care noi trebuie să-l dăm semenilor noştri: tot numai şi numai spre binele nostru – ar fi absurd numai să se gândească cineva, că, dacă noi nu vom da nici extrem de puţinul şi de micul dar să ne putem aştepta la enorm de marele dar dumnezeiesc. Şi aici este un do ut des: do 1ut des milioane!

Iertarea din partea noastră (1) nu este un dar, care priveşte numai pe aproapele, numai cumpăna liniştei lui

sufleteşti, ci este un dar, care jumătate este în beneficiul nostru, este greutatea pe care o punem în cumpăna liniştei noastre sufleteşti. Ei bine, dacă pentru noi nu voim să punem nimic în cumpănă, cum se va putea restabili echilibrul? Aceea ce punem noi înşine în cumpăna liniştei noastre sufleteşti este râma (1), cu care voim să prindem uriaşul peşte (milioane), iertarea dumnezeiască. Cu undiţa goală nu se prinde peştele. Şi, precum un nebun ar fi acela, care ar încerca să prindă peşte cu undiţa goală – tot aşa nebun este acela, care aşteaptă să-i ierte Dumnezeu noianul păcatelor, fără ca el să fi iertat neînsemnatele şi puţinele greşeli ale fratelui său.

3. Întreagă viaţa socială e bazată pe iertări, pe concesiuni reciproce. Dacă oamenii nu şi-ar face unii altora concesiuni, ar fi veşnic încăieraţi, neîntrerupt în ceartă, în procese, ar fi un fel de bellum omnium contra omnes. Cu cât o societate este mai cultă, cu atât membrii ei sunt mai îngăduitori unii cu alţii, cu atât se iartă mai mult unii pe alţii. Şi cu cât în o societate membrii ei se iartă mai mult, cu atât ei sunt mai liniştiţi, mai fericiţi. Peste tot însă, în orice societate, cel ce se arată îngăduitor, tolerant, iertător faţă cu greşelile şi cu scăderile altora, este privit ca om nobil, generos, şi societatea, la rândul ei, îi trece şi ea mai uşor cu vederea scăderile şi greşelile.

În societate însă preotul întru toate are să fie un educator prin conduita sa, un model pentru promovarea fericirii între oameni. Una din calităţile care înalţă pe preot mai mult în ochii publicului şi îndeamnă pe alţii să-l privească cu stimă şi cu respect şi să-l imite, este fără îndoială iertarea celor ce-i greşesc şi tratarea lor cu blândeţe. Dar este de la sine înţeles, că şi această iertare

trebuie să-şi aibă marginile sale: să nu treacă peste limitele demnităţii lui, ca nu cumva iertarea prea îndelungată, şi, în anumite cazuri grave, necondiţionat nepermise, să i se interpreteze rău, să se ia drept laşitate ori slăbiciune, şi, în cele din urmă, el, preotul prea iertător, să devină ridicol şi imposibil.

Ca în toate şi în practicarea acestei virtuţi să nu se uite măsura cumpătului, dar mai ales demnitatea misiunii.

Ca toate virtuţile şi aceasta pretinde exerciţiu. Exerciţiul preotul trebuie să şi-l fi făcut de mic, practicarea iertării să i se fi prefăcut în a doua natură. Seminarul este locul şi cuprinde şi timpul, în care, cei ce n-au făcut încă acest exerciţiu, să-l facă cu îndoită ardoare, iar cei ce l-au practicat şi mai înainte, să continue, spre a ajunge la desăvârşire.

28

Evanghelia din Duminica a XII-a după Rusalii

(Matei 19, 16-26)

16. Şi iată unul apropiindu-se a zis Lui: învăţătorule bune, ce voi face, ca să am viaţa de veci. 17. Iar El a zis lui: ce-mi zici bun; nimeni nu este bun, numai unul Dumnezeu, iar de vrei să intri în viaţă, ţine poruncile. 18. Zis-a lui: care? Iar Iisus a zis: să nu ucizi, să nu preacurveşti, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb. 19. Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, şi să

iubeşti pe aproapele tău, ca pe tine însuţi. 20. Zis-a lui tânărul: toate acestea le-am păzit din tinereţile mele, ce-mi mai lipseşte încă? 21. Zis-a Iisus lui, vinde averea ta, şi o dă săracilor, şi vei avea comoară în cer, şi vino după mine. 22. Iar tânărul auzind cuvântul s-a dus întristat, că avea avuţie multă. 23. Iar Iisus a zis învăţăceilor săi: adevăr zic vouă, că anevoie va intra bogatul întru împărăţia cerurilor. 24. Şi iarăşi zic vouă, că mai lesne este a trece cămila prin urechile acului decât bogatul să intre întru împărăţia lui Dumnezeu. 25. Iar învăţăceii auzind se mirau foarte, zicând, cine dar se va putea mântui? 26. Iar Iisus căutând a zis lor, la oameni aceasta este cu neputinţă, iar la Dumnezeu toate sunt cu putinţă.

Primejdia bogăţiilor

1. După cum vedem cu deosebire din Matei (6, 15. 16 ş.a.), fariseii căutau toate chipurile să facă reclamă spre a deveni populari, ca apoi să poată exploata mai cu înlesnire poporul. Bogatul, de care ni se vorbeşte în această Evanghelie se vede că este unul din farisei. Evanghelistul Luca (18, 18) îl numeşte boier. El vine cu planul să obţină de la Mântuitorul un certificat de înaltă vrednicie morală, pe care apoi să-l exploateze faţă de poporul de rând. Apropiindu-se, deci, de Iisus, bogatul încearcă a se insinua, adresându-I-se în termeni linguşitori (vs. 16) *„Învăţătorule bune“*. El crede că prin o linguşire bine ticluită, va izbuti să-L momească pe Iisus ca să-i întoarcă linguşirea prin vreun cuvânt de laudă, pe care el să-l întrebuinţeze ca adevărat certificat. Când colo, Mântuitorul, Care ştie cu cine are de a face, constată simplu că, dacă epitetul „bun“ I-l adresează e

ca un compliment, ca o linguşire, nu se prinde. Dacă însă este luat în serios, prin acest epitet I se recunoaşte Dumnezeirea, căci epitetul „bun“ se cuvine numai lui Dumnezeu.

După insinuare, bogatul, sigur de răspunsul favorabil al lui Iisus, întreabă: ce bine să facă spre a dobândi viaţa de veci. Iar, la răspunsul scurt şi cuprinzător al Domnului (vs. 18), să ţină poruncile, el, anume ca să atragă asupră-şi atenţia publicului, întreabă *„care?“* şi apoi puţin îi pasă dacă minte când se laudă cu îngâmfare: *„Toate acestea le-am împlinit...“*. Această afirmaţie, crede el, îl ridică mult în ochii poporului şi în ochii lui Iisus. Dar, spre a stoarce de la Iisus un cuvânt de laudă, cu încrederea proprie oamenilor bogaţi, obişnuiţi să primească complimente şi linguşiri, el întreabă pe Iisus: *„ce încă îmi mai lipseşte?“*. El îşi închipuia că Mântuitorul va fi nevoit să-i răspundă că nu-i mai lipseşte nimic, că e un ideal de om virtuos; iar acest răspuns să-l înalţe şi mai mult în ochii mulţimii ignorante, pe care apoi, cu atât mai uşor, să o poată duce de nas, după plac.

Întrebarea vicleană dar nesăbuită, Iisus o foloseşte spre a-l demasca. El, fariseul, susţinuse, între altele, că în toată viaţa sa a iubit pe aproapele său ca pe sine însuşi (vs. 19). Şi, ca să-i probeze contrariul, Iisus îi zice: Ţi se dă ocazie să probezi prin faptă că ai împlinit măcar una din porunci, că ai iubit şi că iubeşti pe aproapele, ca pe tine însuţi. Proba e: *„vinde-ţi avuţiile şi le dă săracilor“* şi apoi practică iubirea servindu-i, cum fac Eu.

La această nenorocită întorsătură nu se aştepta tânărul fariseu, care avea mari bogăţii, strânse nu din iubirea, ci din spolierea aproapelui. Din limbut şi

îngâmfat ce era, el, ca prin farmec, se schimbă, devine tăcut, umilit, ruşinat, se simte dat de gol, şi, fără să mai stea de vorbă, pleacă pe unde a venit.

2. O lecţie binemeritată la adresa făţarnicilor Farisei, care toate le speculau spre a se îmbogăţi şi a trăi pe nemuncite din sudoarea celor naivi!

Dar această lecţie, dată în special fariseilor, Mântuitorul o întrebuinţează ca învăţătură generală pentru toată lumea. El Îşi dezvoltase teoriile în privinţa bogăţiilor la Matei (6, 19-21). Teoriile acelea aici le exemplifică, punându-ne în vedere pe un rob al materialismului, care, îndumnezeind bogăţia, tinde, în cele din urmă, la îndumnezeirea sa proprie.

Bogatul îşi câştigase bogăţiile, numai el ştia cum, şi acum, bazat pe aceste bogăţii, căuta prin înşelăciune să-şi satisfacă ambiţia deşartă, făcând ca lumea să-l admire, să i se prosterne, pe motivul că el ar fi, moraliceşte, fără de prihană, un ideal de corectitudine, un sfânt.

Aşa este, din fire, cel stăpânit de pofta bogăţiilor şi a măririi deşarte: întâi nu cruţă nici un mijloc, nu se dă în lături din faţa nici unei fărădelegi, a nici unei crime, numai bani să câştige, avuţii să strângă; apoi, cu avuţiile aşa agonisite, dă goană după idolul deşertăciunii lumeşti. În umbră cursurile lui, calea îi rămâne presărată cu crime, cu nenorocirile celor spoliaţi, înşelaţi şi înjosiţi – până i se înfundă: se demască, ca şi fariseul din Evanghelie şi îşi ia răsplata. Răsplata cea mai straşnică îl aşteaptă însă după moarte; ea este straşnică, fiindcă este după merit: înaintea lui Dumnezeu nu se pot ascunde faptele rele, cum se pot ascunde înaintea oamenilor.

3. Pe un astfel de bogat îl aduce Mântuitorul ca model spre a îndemna pe ai Săi să se ferească de a se înjuga la carul fatal al lui Mamona. Un astfel de om, preocupat de bogăţiile lui, nu se gândeşte la Dumnezeu, la bine. Pentru el binele, Dumnezeu, altruismul, sunt nişte fantasmagorii, bune de a speria cu ele pe cei fricoşi şi de a prinde pe cei naivi. De aceea zice Hristos (vs. 23) că un astfel de bogat *„cu anevoie va intra întru împărăţia cerurilor“* – cu anevoie va fi om bun, virtuos, ba (vs. 24) e absolut imposibil, fiindcă nimeni nu poate fi în acelaşi timp şi rău şi bun, nu poate sluji lui Mamona şi în acelaşi timp şi lui Dumnezeu (Matei 6, 25).

Robul materialismului, îndumnezeitorul avuţiei, nu se poate apropia de Dumnezeu!

Învăţăceii nu-L înţeleg pe Iisus. Ei se îngrozesc şi-L întreabă: *„Dar cine poate să se mântuiască?“* (vs. 25).

Văzând Mântuitorul că nici o chestiune atât de simplă şi atât de uşoară nu o înţeleg, spre a curma discuţia, le răspunde: *„ce nu este cu putinţă la oameni, este cu putinţă la Dumnezeu“* – cu alte cuvinte: ce nu înţelegeţi acum, cu mintea voastră de oameni mărginiţi, va da Dumnezeu de veţi înţelege mai târziu, adică atunci când veţi fi insuflaţi de Duhul Sfânt, după Înălţarea Mea.

Nici în această Evanghelie, ca peste tot nicăieri în învăţăturile Sale, Mântuitorul nu combate bogăţiile. El combate numai abuzul de bogăţii, alipirea prea mare de ele, considerarea lor ca scopul vieţii noastre, ori apoi ca mijloace spre a duce cu ele o viaţă nevrednică.

După spiritul învăţăturilor lui Iisus, suntem datori să ne câştigăm avuţii prin muncă cinstită (I Tesaloniceni

4, 11; II Tesaloniceni 3, 7-12) şi cele câştigate, ori moştenite, să nu le risipim, ci să le îngrijim şi să le folosim spre binele nostru şi al aproapelui. Când avem bogăţii să fim ca şi cum nu le-am avea, adică să nu ne fie inima legată de ele, ci, oricând, să putem renunţa la bogăţii pentru scopuri mai înalte, fie naţionale, fie bisericeşti.

Mai ales preotul, în ce priveşte bogăţiile materiale, trebuie să premeargă cu exemplul bun, atât cu privire la câştigarea, cât şi cu privire la întrebuinţarea şi păstrarea lor.

După preot trebuie să se orienteze enoriaşii lui. De aceea în gospodăria sa, preotul trebuie să fie pildă vie. El, ca om cult trebuie să fie la curent cu dezvoltarea raţională a cultivării pământului, vitelor de rasă bună, apiculturii, grădinăritului şi a tuturor izvoarelor de câştig prin muncă cinstită; să îndemne pe agricultori la asociaţie pentru procurarea uneltelor celor mai bune în agricultură, a seminţelor celor mai rodnice după natura pământului, de care ei dispun. Exemplul lui trebuie să-l urmeze agronomii în îngrijirea recoltei şi în păstrare, în utilizarea raţională a caselor de economii. Acolo, unde, în cele economice, preotul este la locul său, se sălăşluieşte bunăstarea, care alungă sărăcia şi viciul. seminaristul să nu uite, nici în acest ram, a face practică, exerciţiu.

29

Evanghelia din Duminica a XIII-a după Rusalii

(Matei 21, 33-43)

33. Ascultaţi altă pildă, era un om stăpân de casă, care a sădit vie, şi cu gard a îngrădit-o, şi a săpat într-însa teasc, şi a zidit turn, şi a dat-o lucrătorilor, şi s-a dus departe. 34. Iar când s-a apropiat vremea roadelor, a trimis slugile la lucrători să ia roadele ei. 35. Iar lucrătorii prinzând slugile lui pe unul l-au bătut, iar pe altul l-au omorât, iar pe altul cu pietre l-au ucis. 36. Şi iarăşi a trimis alte slugi, mai multe decât cele dintâi, şi au făcut lor asemenea. 37. Iar mai pe urmă a trimis la ei pe fiul său, zicând: se vor ruşina de fiul meu. 38. Iar lucrătorii văzând pe fiul, au zis întru sine: acesta este moştenitorul, veniţi să-l omorâm pe el, şi să ţinem moşia lui. 39. Şi prinzându-l pe el l-au scos afară din vie şi l-au omorât. 40. Iar când va veni stăpânul viei, ce va face lucrătorilor acelora? 41. Zis-a lui: pe cei răi, rău îi va pierde, şi via o va da altor lucrători, care vor da roadele la timpul lor. 42. Zis-a lor Iisus: au niciodată nu aţi citit în scripturi: piatra care nu au socotit-o ziditorii, aceasta s-a făcut în capul unghiului, de la Domnul s-a făcut aceasta, şi este minunată întru ochii noştri. 43. Pentru aceea zic vouă, că se va lua de la voi împărăţia lui Dumnezeu, şi se va da neamului, care va face roadele ei.

Pedeapsa celor răi

1. Piatra din capul unghiului. La evrei în colţurile caselor se puneau de comun pietre mari, puternice, în care să se încheie bine pereţii şi prin care casele să fie apărate de eventuale izbituri. Aceste pietre erau considerate ca forţa şi siguranţa trăiniciei caselor. Şi,

fiindcă, în mod figurat, nu numai familia, ci şi seminţia sau neamul, ba şi poporul e numit adeseori cu numele „casă“: casa lui David, casa lui Aaron, casa lui Israil, de aceea principii care stau în fruntea neamurilor, sunt numiţi, ici colo, în mod figurat pietre din capul unghiului (pietre unghiulare). În Isaia (28, 16), Psalmul 117, 21 piatra din capul unghiului este o numire în care se cuprind toate instituţiile întemeiate de Dumnezeu, instituţii care formează temelia Împărăţiei lui Dumnezeu, din care cauză textele din Noul Testament (cu piatra din capul unghiului) cu explicare tipică, se referă la Hristos (I Petru 2, 4 ş.u.; Romani 9, 33).

Poporul israielit forma o împărăţie teocratică, în fruntea căreia era Dumnezeu-Domnul (Iahve). De aceea împărăţia teocratică a lui Israil era împărăţia lui Dumnezeu reală, pământeană. Ea, împărăţia pământeană, era pregătitoare împărăţiei cereşti, a împărăţiei lui Dumnezeu ideală. Ea avea să se perfecţioneze pe pământ, spre a trece simplu în împărăţia lui Israil ideal sau în împărăţia cerească.

2. Mântuitorul intrase în Ierusalim cu mare zgomot. Opoziţia evreilor era la culme. Ei hotărâseră în sinedriu să-L prindă şi să-L omoare. Iisus ştia aceasta. El ar fi putut prea uşor să se retragă din Ierusalim şi să-şi scape viaţa. Dar în loc să facă vreo încercare de scăpare, El îi întăreşte pe evrei în propusul lor şi-i sileşte să-şi îndeplinească planul atunci când voia El, atunci când Îi „soseşte ceasul, nu când lor le-ar veni mai bine la socoteală“. Mijloacele de care El se foloseşte, spre a le impune hotărârea Sa dumnezeiască, luată încă de la întemeierea lumii, sunt asemănările, prin care scoate în relief perversitatea fruntaşilor evreieşti şi vaiurile (cap. 23), ca corespunzătoare fericirilor de la

începutul activităţii Sale (Matei cap. 5) – vaiuri în care se demască întreagă răutate a fariseilor şi a cărturarilor şi în urma cărora o amânare a catastrofei era peste putinţă.

3. În asemănarea de faţă Iisus ne pune în vedere conducătorii poporului de la începutul existenţei lui, ca popor şi până acum.

Religia lui Israil, ca religie revelată, e religie impusă, cu menirea de a înfrâna poftele şi a îmblânzi moravurile.

Încă de la început fruntaşii poporului, ca reprezentanţi legitimi ai lui, iau poziţie faţă de această religie incomodă, şi, în nenumărate rânduri, încearcă să o lepede şi să o înlocuiască cu idolatria. Cu aceşti fruntaşi îndărătnici Dumnezeu, prin Prooroci, poartă o continuă luptă. Proorocii, trimişi de Dumnezeu, nu numai că nu sunt ascultaţi, dar unii dintr-înşii sunt batjocoriţi, alţii omorâţi.

Această luptă Mântuitorul o reprezintă printr-o asemănare. El aseamănă poporul israielit cu o vie, pe care Stăpânul a dat-o unor lucrători, ca să o cultive, şi, la timpul său, să-i dea rodurile. Lucrătorii viei sunt fruntaşii, conducătorii poporului, însărcinaţi cu pregătirea lui pentru împărăţia cerească a lui Dumnezeu. Stăpânul viei este Dumnezeu Domnul; slugile lui sunt Proorocii; Fiul este Iisus, pe care ei, lucrătorii, Îl prind, Îl scot afară din Ierusalim, ca centru şi reprezentant al viei şi Îl omoară. Iisus le spune, destul de înţeles, cine este Fiul Stăpânului şi cine sunt lucrătorii, cine slujitorii etc. Ei însă, preocupaţi, pentru moment, nu înţeleg unde va să-i ducă Mântuitorul, şi, la întrebarea: *„Când va veni stăpânul viei, ce va face lucrătorilor acelora?“* îşi enunţă ei înşişi sentinţa: *„Pe cei răi cu rău îi va pierde*

iar via o va da altor lucrători, care vor da lui rodurile în vremile sale“.

Această sentinţă odată enunţată, Iisus o confirmă, atrăgând atenţia fruntaşilor evrei, că ea pe ei îi priveşte. Ceea ce ei au desconsiderat devine lucru principal: din punct de vedere al împărăţiei cereşti, ei, ziditorii casei lui Israil, conducătorii poporului, pe El, pe Iisus L-au desconsiderat, pe când El este piatra unghiulară a casei lui Israil celui ideal, El este Principele, Împăratul împărăţiei cereşti. Şi, vai celui ce va cădea peste această piatră, ori peste care ea va cădea, că, *„Cel ce va cădea peste această piatră se va strica, iară pe care va cădea ea, îl va sfărma“* (vs. 44).

Fruntaşii lui Israil, ca reprezentanţi şi conducători ai poporului, aveau datoria să pregătească poporul pentru trecerea din Împărăţia reală, pământească la cea ideală, cerească. Dar ei fac contrariul. Pe trimişii lui Dumnezeu îi persecută, pe Fiul Lui Îl omoară; căci lor nu le trebuie un Împărat ideal, Care să-i pregătească pentru idealuri; ei aşteaptă un Mesia lumesc, curat pământesc, care să întemeieze o împărăţie lumească, pe care ei să o poată exploata materialiceşte – prin urmare o împărăţie în opoziţie cu cea dumnezeiască. De aceea adaugă Mântuitorul: „Împărăţia lui Dumnezeu se va lua de la voi şi se va da neamului, care va face rodurile ei, Ea se va lua, fiindcă voi, în faptă v-aţi lepădat de ea.

Acum îl înţeleg fariseii şi arhiereii; şi văd că Iisus pe ei îi înfierează, şi, presimţind că El n-are să se oprească aici, ci va continua a-i discredita înaintea poporului, caută să-L prindă şi să-L omoare. Văzând însă că e prea multă gloată, deocamdată entuziasmată pentru El, spre a nu provoca tulburări, îşi amână executarea planului.

– Vie e şi Biserica cea vie, în care preoţii sunt lucrătorii, însărcinaţi să o cultive şi roduri să dea Stăpânului, preotului nu-i este dat să aştepte ca să vină la dânsul slugile să ia rodurile: el este dator să le prezinte însuşi Stăpânului său. Vai de acel preot, care asemănându-se fariseilor, nu cultivă via cu destulă sârguinţă şi nu este în stare să dea rodurile ei la vremea sa. Rodurile acestea sunt conduita, viaţa morală a enoriaşilor săi. Cu viaţa morală în înţeles religios, stă în strânsă legătură şi viaţa în înţeles naţional, patriotic şi economic. Una fără cealaltă nu se poate nici măcar închipui. În toate aceste direcţii preotul, ca lucrător al viei, încredinţate lui, trebuie să arate rodurile la vremea sa. Vai lui, dacă nu este în stare să le arate. În acest caz el este un rău şi, deci, cu rău îl va pierde Stăpânul viei.

Tocmai spre a evita pierzarea din perspectivă, cel ce voieşte să se facă lucrător în via Domnului, să se pregătească timp îndelungat, ca, la vreme, să poată fi un bun lucrător. Un bun lucrător al viei va putea fi însă numai dacă timpul de pregătire îl va folosi cu toată sârguinţa în scopul pentru care stă în seminar. Cel ce-şi pierde vremea cea scumpă fără să se pregătească din destul, este înainte pierdut pentru cariera preoţească, este considerat ca rău, şi: *„pe cei răi cu rău îi va pierde“*.

30

Evanghelia din Duminica a XIV-a după Rusalii

(Matei 22, 1-14)

1. Şi răspunzând, Iisus iar a grăit lor în pilde, zicând: 2. Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor omului împărat, care a făcut nuntă fiului său. 3. Şi a trimis slugile sale să cheme pe cei chemaţi la nuntă, şi nu vor să vie. 4. Iar a mai trimis pe alte slugi, zicând: ziceţi celor chemaţi, iată am gătit prânzul meu, juncii mei, şi cele grase ale mele s-au junghiat şi toate sunt gata, veniţi la nuntă. 5. Iar ei nebăgând seama s-au dus, unul la ţarina sa, altul la neguţătoria sa. 6. Iar ceilalţi prinzând pe slugile lui, i-au batjocorit şi i-au ucis. 7. Şi auzind împăratul, s-a mâniat, şi trimiţând oştile sale, a pierdut pe ucigaşii aceia şi cetatea lor a ars-o. 8. Atunci a zis slugilor sale: iată nunta este gata, iar chemaţii nu au fost vrednici. 9. Deci mergeţi la răspântiile căilor, şi pe câţi veţi afla, îi chemaţi la nuntă. 10. Şi ieşind slugile acelea la căi, au adunat pe toţi câţi au aflat, şi răi şi buni, şi s-a umplut nunta de cei ce şedeau. 11. Iar împăratul intrând să vadă pe cei ce şedeau, văzut-a acolo pe un om neîmbrăcat în haină de nuntă. 12. Şi i-a zis lui: prietene, cum ai intrat aici, neavând haină de nuntă, iar el a amuţit. 13. Atunci a zis împăratul slugilor: legându-i mâinile şi picioarele, luaţi-l pe el şi-l aruncaţi întru întunericul cel din afară, acolo va fi plângere şi scrâşnirea dinţilor. 14. Că mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi.

Perversitatea evreilor

1. În asemănare împăratul e Dumnezeu-Tatăl, Hristos este Fiul Împăratului. Nunta e învăţătura lui Iisus, Evanghelia. Cei chemaţi la nuntă sunt evreii, căci ei sunt poporul ales al lui Dumnezeu, pentru care, în

special s-a pregătit masa, şi pentru care a venit Hristos pe pământ. Slugile, prin care îi cheamă la masă, sunt întâi Proorocii, care îi prepară, apoi Apostolii, care îi deşteaptă, arătându-le faptele împlinite.

Evreii nu dau ascultare nici Proorocilor nici Apostolilor, ba pe unii îi ucid, cum au ucis şi pe capul tuturor proorocilor, pe Iisus Hristos. Din ţinuta mai mult decât vrăjmăşească a evreilor rezultă: ei se exclud de la ospăţul Evangheliei, la care vor fi invitaţi păgânii (vs. 9, 10), care vor primi fără înconjur.

Când mergem la vreun om mai distins, nu mergem în haine de toate zilele, ci în haine mai alese, de sărbătoare. În casele regilor vom merge în cele mai sărbătoreşti haine ale noastre. Ar fi o desconsiderare a maiestăţii regeşti, prin urmare o vătămare a regelui, dacă în casa lui am merge rău îmbrăcaţi. Dar apoi când mergem în casa şi înaintea Împăratului împăraţilor?!

Cel fără „haină de nuntă“ reprezintă pe omul care intră în creştinism, în Biserică, fără pregătirea necesară, fără dispoziţia sufletească, proprie adevăraţilor creştini, lipsit de respectul ce-l datoreşte Maiestăţii dumnezeieşti, deci lipsit de haina curăţeniei morale, a sfinţeniei, care este haină de sărbătoare sufletească, haină de nuntă – ci îmbrăcat în haina speculei, condus de interese josnice.

Un astfel de om e considerat ca nevrednic de creştinism, ca unul care vatămă sfinţenia societăţii creştine, morale.

Deşi sunt toţi chemaţi să intre în creştinism, totuşi numai puţini sunt aduşi: unii se exclud ca evreii, prin vrăjmăşia lor făţişă, alţii sunt opriţi de-a intra, nefiind pregătiţi, nefiind vrednici. De aceea zice Mântuitorul: *„Mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi“*.

2. În asemănările Sale, în care biciuieşte răutatea Evreilor, Iisus Hristos are oarecare gradaţie. În asemănarea din cap. 21, cercetată în Evanghelia precedentă, Evreii sunt nişte lucrători, cărora Stăpânul le încredinţează o vie, ca să o cultive, în asemănarea din cap. 22 (1-14), cu care ne ocupăm în această Evanghelie, Evreii sunt oameni aleşi, cărora Împăratul le face marea onoare să-i cheme la masă. Onoare era ea, în oarecare măsură, ca chestiune de încredere, şi pentru lucrători; dar neasemănat mai mare este onoarea, ce o face Împăratul acelora pe care îi află vrednici să stea la masa Sa împărătească, şi încă la cea mai aleasă sărbătoare familială: la nunta Fiului Său. În aceasta consistă gradaţia. Dar în proporţie cu onoarea este şi gravitatea crimei, provenite din perversitatea lor, şi mărimea pedepsei.

În asemănarea întâi, cei răi sunt daţi afară şi via este încredinţată altor lucrători – ca proorocie pentru evrei. Evreii vor fi lepădaţi din graţia, de care au abuzat, ca popor al lui Dumnezeu; ei vor rămâne excluşi de la binefacerile creştinismului. În asemănarea a doua, ei, evreii, nu numai că resping onoarea ce le-o face Împăratul, dar în perversitatea lor, ca vătămarea Împăratului, crima lesei maiestatice, să fie la culmea gravităţii ei, ei ucid pe trimişii Împăratului.

Cea mai grea crimă, ce se poate închipui, uciderea solului împărătesc, identică cu uciderea însuşi Împăratului, nu poate avea o pedeapsă mai mică decât moartea. Moartea se anunţă şi evreilor: Împăratul trimite oşti ca să ardă cetatea lor şi pe ei să-i piardă. Însemnătatea proorociei pentru evrei: Dumnezeu va trimite oştile romane să risipească Ierusalimul şi să piardă pe evrei, ca popor: să-i împrăştie pe toată faţa

pământului, – ceea ce cu atâta durere o spune Mântuitorul la Matei 23, 37, 38 şi 24, 2: *„Ierusalime, Ierusalime, care omori pe prooroci şi ucizi cu pietre pe cei trimişi la tine: iată se va lăsa vouă casa voastră pustie, că nu se va lăsa nici piatră pe piatră, care nu se va desface“*.

Preoţia nu este altceva decât o masă strălucită, la care se servesc cele mai alese bucate şi cele mai alese băuturi sufleteşti. Cine vine la această masă, dacă vrea serios să stea la ea, să se veselească hrănindu-se spiritual întâi şi întâi să vină cu vrednicie: dezbrăcat de toate grijile si preocupările lumeşti şi îmbrăcat în haina cea sfântă, sărbătorească a curăţeniei sufleteşti: îndemnat numai de dorul de a se ospăta spiritual şi a ospăta şi pe alţii „din ospăţul cel fără de moarte“. Fiecare, înainte de a intra în tagma preoţească, să se examineze bine şi să constate dacă se simte chemat, dacă are vocaţie, înclinare firească spre preoţie ori nu. Dacă după o examinare de ani de zile, a aflat că este pentru preoţie, să o primească, dacă nu, nu!

Examinarea sufletească se face în şcoală, în seminar. Dar şi înainte de această examinare, trebuia să premeargă o altă examinare, care să deschidă elevului uşa seminarului. Căci elevul, care intră în seminar, fără să se simtă atras de misiunea preoţească, de dorul de a-şi servi Biserica şi neamul, ci numai condus de nevoia de a-şi forma o carieră, un chip de subzistenţă mai mult ori mai puţin comodă: acela nu vine la masa cea sfântă, îmbrăcat în haine de sărbătoare, ci în haina comună de toate zilele, în hainele interesului egoistic. Unul ca acela în seminar nu simte atracţie şi sete pentru învăţătură, nu se devotează misiunii sale, şi nici spor nu face. Urmarea este că, dacă nu este dat afară din seminar, ca omul fără

haină de nuntă, este dat afară, ori la examenul final de capacitate, ori în primii ani ai funcţiei sale. Un astfel de tânăr uşor de minte, jucându-se cu viitorul său îşi este însuşi cel mai primejdios duşman; el îşi face lui-şi cel mai mare rău, se nenoroceşte; şi apoi, „cel ce nu-şi e lui-şi bun, cui va fi bun?“.

(A se vedea şi Evanghelia din Duminica a XXVIII-a după Rusalii).

31

Evanghelia din Duminica a XV-a după Rusalii

(Matei 22, 33-45)

33. Şi auzind popoarele s-au mirat de învăţătura lui. 34. Iară fariseii auzind că a ruşinat pe saduchei, s-au adunat împreună. 35. Şi l-a întrebat pe el unul din ei învăţător de lege, ispitindu-l, şi zicând: 36. Învăţătorule, care poruncă este mai mare în lege? 37. Iisus a zis lui: să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta şi cu tot sufletul tău, şi cu tot cugetul tău. 38. Aceasta este întâia şi mai mare poruncă. 39. Iară a doua asemenea acesteia: să iubeşti pe aproapele tău, ca pe tine însuţi. 40. În aceste două porunci toată legea şi proorocii atârnă. 41. Şi fiind adunaţi Fariseii i-a întrebat pe ei Iisus. 42. Zicând: ce se pare vouă despre Hristos, al cui fiu este? Zis-a ei: al lui David. 43. Zis-a lor, dar cum David cu Duhul pe dânsul îl numeşte Domn, zicând: 44. Zis-a Domnul Domnului meu, şezi

de-a dreapta mea, până voi pune pe vrăjmaşii tăi aşternut picioarelor tale. 45. Deci dacă-l cheamă David pe el Domn, cum este el lui fiu?

Cea mai mare poruncă din Lege

1. În Evanghelia de faţă găsim modul de învăţământ, aşa numit socratic, de pe timpul lui Hristos (66).

Mai ales Cărturarii, care tindeau să pună în perplexitate pe rivalii, ori contrarii lor, erau meşteri în iscodirea de întrebări sucite şi întortocheate. În întrebările puse şi în răspunsurile date constă profunzimea gândirii, agerimea judecăţii şi vastitatea erudiţiei.

Saducheii, vrând să ironizeze şi să aducă ad absurdum învăţătura lui Iisus despre Înviere, şi totodată să dea şi o zdravănă lovitură contrarilor lor, fariseilor, îi adresează Mântuitorului întrebarea din Matei – la înviere a cui va fi femeia care a avut şapte bărbaţi? (22, 23-28). Peste aşteptarea lor însă Iisus le răspunde cu textul legii aşa de potrivit, încât Saducheii sunt nevoiţi să recunoască ei înşişi că, faţă de Mântuitorul, sunt nişte ignoranţi, şi se retrag ruşinaţi.

Lecţia dată saducheilor, le convine fariseilor din următoarele consideraţii:

a) învăţătura lor despre Înviere este pusă mai presus de orice discuţie;

b) contrarii lor de principii sunt dovediţi ca necunoscători ai Scripturilor, deci înjosiţi în ochii poporului, şi aceasta în avantajul fariseilor.

Dar fariseii nu se mulţumesc numai cu acest câştig. Ei vor să exploateze situaţia spre a se înălţa şi mai mult în ochii poporului (vs. 34). Se întrunesc, deci, şi se sfătuiesc cum să-i pună ei întrebări lui Iisus, dar aşa întrebări, încât, prin ele, deoparte să-şi arate superioritatea faţă de saducheii, pe de alta, prin sofisme să-L încurce pe Iisus, să-I găsească motive spre a-L acuza ca stricătorul legii. Ei mai făcuseră o asemenea încercare, bine combinată, la sărbătoarea trecută a înfigerii corturilor, cu femeia adulteră (Ioan 8, 2-11) şi alta cu banul de dajdie (Matei 22, 17-21). Înfrângerile ce le suferiseră atunci, nu-i descurajează, ei nu vor să se lase învinşi.

Din sfatul ţinut, în care ei au stabilit împreună întrebarea, pe care să I-o pună lui Iisus Hristos, ei trimit pe un jurisconsult, de bună seamă pe cel mai capabil dintre ei, ca să-I pună Mântuitorului întrebarea, şi apoi, din răspunsul, ce va primi, să înceapă disputa, spre a-L încurca (vs. 35). La multe chipuri de răspuns se vor fi gândit ei, şi vor fi chibzuit şi ce să replice, dar la răspunsul pe care Iisus l-a dat imediat, nu s-au gândit; aşa eventualitate ei nu calculaseră. Drept ce, cu toată destoinicia lui în dialectică, distinsul Cărturar rămâne mut.

Când Mântuitorul vede efectul răspunsului Său, trece Însuşi, din defensiva în care a stat până la această dată, la ofensivă: le pune El întrebarea, şi încă nu numai cărturarului, ci tuturor fariseilor adunaţi (vs. 41-44), întrebare, la care ei nu îndrăznesc să răspundă, fiindcă prin răspunsul lor, din nou s-ar fi osândit ei înşişi. Ei părăsesc acest câmp de luptă, în care recunosc că sunt bătuţi pe toată linia, şi că orice încercare pe viitor e zadarnică.

Din răspunsul Mântuitorului (vs. 37-39) vedem că chintesenţa întregii Sfinte Scripturi a Testamentului Vechi este iubirea: cel mai nobil sentiment, care însuşi sfinţeşte totul. „Nimic nu este atât de sfânt, ca să nu poată fi sfinţit prin iubire“, căci Însuşi *„Dumnezeu dragoste este“* (I Ioan 4, 8). Toată învăţătura Sfintei Scripturi se rezumă în: să iubeşti pe Dumnezeu şi pe aproapele tău, ca pe tine însuţi. Întreagă fericirea vremelnică şi veşnică e condiţionată de dragostea către Dumnezeu şi către aproapele. Toate faptele noastre au să fie măsurate cu măsura dragostei. Deci fapta care nu e motivată de dragoste, oricum s-ar arăta ea, fapta morală, bună, nu e (I Corinteni 13, 1-7); din contră: singura faptă bună e fapta provenită din dragoste. De aceea principiul moralei creştine e dragostea.

2. Din cuvintele lui David (vs. 43) rezultă că el, David, recunoştea că Hristos, pe lângă firea omenească, după care îi este fiu, va avea şi fire dumnezeiască, după care îi este Domn. Aceasta nu voiau, nu puteau să o recunoască fariseii, în preocupările lor contra lui Iisus. Ei prevedeau că în acest caz îşi taie înşişi creanga de sub picioare, dând lui Iisus în mână tocmai arma de care ei voiau să se servească. Ei voiau să-L acuze că este un hulitor, fiindcă s-a făcut Fiul lui Dumnezeu. Răspunsul lor nu putea fi decât o confirmare a adevărului susţinut de Mântuitorul. Astfel dintr-un rău ei trec în altul. Întâi, preocupaţi, ei nu L-au înţeles şi, deci, L-au respins; apoi porniţi pe această cale, ei nu se mai pot opri.

Chiar dacă ar voi să se retragă, interesele lor, preocupările lor care îi stăpânesc, îi împing înainte.

Ei închid ochii să nu vadă lumina şi fug dinaintea ei, fug însă ca să clocească în întuneric lucrurile întunericului.

Câţi dintre noi nu ajungem în poziţii analoage cu a Fariseilor: să fim preocupaţi contra vreunui frate al nostru şi chiar, convinşi de bunătatea şi de nevinovăţia lui, să-i răstălmăcim vorbele şi faptele, spre a-l înfăţişa lumii în culori negre. Şi, dacă nu voim să ajungem în halul în care ajunseseră fariseii, până mai este vreme, să ne deşteptăm, să ne dezbrăcăm de preocupări şi să ne îmbrăcăm în haina dragostei, care singură este în stare, nu numai să ne scape de pieire, dar să ne dea liniştea sufletească, şi, prin aceasta, fericirea vremelnică şi veşnică.

Mai ales în seminar, elevul să se ferească din toată puterea a fi preocupat contra vreunui obiect de învăţământ, a vreunui profesor ori a vreunui coleg. Preocuparea contra obiectului de învăţământ, îl face pe elev să neglijeze obiectul, şi, deci, pregătirea să şi-o facă defectuoasă, iar prin aceasta să-şi câştige multe neplăceri în şcoală şi în viaţa practică. Preocuparea contra profesorului de asemenea îl face pe elev, ca, de o parte să neglijeze obiectul pe care profesorul respectiv îl predă, de alta în anumite momente să-şi piardă cumpătul, să se poarte necuviincios, şi să-şi atragă neplăceri.

Preocuparea contra colegilor îi face duşmani din aceia, care meniţi sunt, pentru întreaga viaţă, să-i fie prieteni, cu care să se ajute reciproc ca fraţii.

32

Evanghelia din Duminica a XVI-a după Rusalii

(Matei 25, 14-30)

14. Că în ce chip, un om, mergând departe, a chemat slugile sale, şi le-a dat lor avuţia sa. 15. Şi unuia i-a dat cinci talanţi, altuia doi, iar altuia unul; fiecăruia după puterea lui, şi îndată s-a dus. 16. Deci mergând cel ce luase cinci talanţi, a lucrat cu ei şi a făcut alţi cinci talanţi. 17. Aşişderea şi cel cu doi, a dobândit şi el alţi doi. 18. Iar cel ce luase unul, ducându-se a săpat în pământ, şi a ascuns argintul stăpânului său. 19. Şi după multă vreme venit-a stăpânul slugilor acelora, şi a făcut socoteală cu ei. 20. Şi venind cel ce luase cinci talanţi, adus-a şi alţi cinci talanţi, zicând: Doamne, cinci talanţi mi-ai dat, iată alţi cinci talanţi am dobândit cu ei. 21. Iar stăpânul său i-a zis lui, bine slugă bună şi credincioasă, peste puţin ai fost credincios, peste multe te voi pune, intră întru bucuria stăpânului tău. 22. Şi venind şi cel ce luase doi talanţi, a zis: Doamne, doi talanţi mi-ai dat, iată alţi doi talanţi am dobândit cu ei. 23. Şi i-a zis lui stăpânul său, bine slugă bună şi credincioasă, peste puţin ai fost credincios, peste multe te voi pune, intră întru bucuria stăpânului tău. 24. Şi venind şi cel ce luase un talant, a zis: Doamne, te-am ştiut că eşti om aspru, seceri, unde nu ai semănat, şi aduni, de unde nu ai risipit. 25. Şi temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ, iată ce este al tău. 26. Şi răspunzând Domnul său, i-a zis lui: slugă leneşă şi vicleană, ştiut-ai că secer unde n-am semănat, şi adun de unde nu am risipit. 27. Pentru aceea se cuvenea să dai argintul meu schimbătorilor, şi venind eu aş fi luat al meu cu dobândă. 28. Luaţi dar de la el talantul, şi-l daţi celui ce are zece talanţi. 28. Că tot celui ce are, se va da lui,

şi-i va prisosi, iară de la cel ce nu are, şi ce are se va lua de la el. 30. Şi pe sluga cea netrebnică aruncaţi-o întru întunericul cel mai din afară, acolo va fi plângere şi scrâşnirea dinţilor.

Judecata parţială. Progresul

1. După ce, indirect, prin asemănări, şi direct, prin vaiurile din Matei cap. 23, a silit pe Farisei şi pe Cărturari să rămână statornici în hotărârea lor, de a-L omorî, şi încă chiar acum, cu ocazia Sărbătorilor, fiindcă acum era sosit ceasul Său, Mântuitorul lasă pe duşmanii Săi să-şi facă planul cum să-L răstignească, iar El dă ucenicilor Săi îndeosebi (24, 3) poveţe, pentru timpul când vor fi fără El: să fie circumspecţi, totdeauna treji, gata a sta faţă înaintea lui Dumnezeu şi a răspunde de faptele lor (24, 42-25), căci faptele fiecăruia vor fi judecate după vrednicie. Această judecată şi răsplată, Iisus, face ca Învăţăceii să o înţeleagă din asemănarea cuprinsă în vs. 14-30, asemănare, în care, figurat vorbeşte de judecata parţială, însoţită de răsplata ori de pedeapsa meritată. Căci, după cum omul din parabolă cheamă şi judecă pe fiecare slugă în particular şi-l răsplăteşte ori îl pedepseşte după merit: aşa Dumnezeu cheamă în particular, pe fiecare om, după moarte, să-şi dea seama de faptele sale, de chipul cum a neguţătorit cu talanţii încredinţaţi lui, deci să fie judecat parţial, spre a-şi lua răsplata ori pedeapsa particulară, provizorie, până la judecata generală, cu răsplata ori pedeapsa definitivă.

2. Prin omul cel bogat e închipuit Dumnezeu, Care dă oamenilor diferite grade de talente sau facultăţi

intelectuale şi morale: unul genial, altul mai mult ori mai puţin talentat, iar altul mai mărginit. Tot aşa şi cu înclinările sufleteşti spre bine.

Fiecare însă este dator, spre binele său propriu, că ceea ce a primit, să mărească, să cultive. De cultivarea aceasta atârnă toată fericirea omenească, întreg progresul în ştiinţă, în cultură şi în civilizaţie.

Facultăţile spirituale sunt sădite în sufletul omului ca nişte scântei, de care omul are să îngrijească, aşa ca din ele să se aţâţe foc, care să încălzească, să îndemne spre fapte. Această îngrijire se face prin cultivare: cultivarea inimii în armonie cu cultivarea minţii.

Cu cât cineva îngrijeşte, cultivă mai mult acest dar dumnezeiesc, cu atât el devine mai cult, cu atât câştigă mai multă vrednicie (vs. 20-23), deci cu atât mai mare răsplata la judecata parţială.

Cel ce însă nu cultivă scânteia dumnezeiască din sufletul său, o înăbuşă, o face să se stingă din lipsa de alimentare, acela nu rămâne staţionar, ci dă îndărăt, degenerează, pierzând şi ceea ce a primit (vs. 28); într-însul precumpănesc înclinările cele rele, şi el devine un depozitar al viţiului, al cărui sfârşit este pieirea (vs. 30), la judecata parţială: excluderea din locaşurile luminoase ale Tatălui ceresc.

În viaţă, virtutea şi ştiinţa cu atât strălucesc mai mult, cu cât alături stau viciul şi ignoranţa. Cel bun înaintează pe socoteala celui rău; cel învăţat se înalţă, căzând cel neînvăţat. Cel cuminte şi virtuos, şi pe terenul material, câştigă şi păstrează, se îmbogăţeşte, ajunge mulţumit şi fericit, că nu duce lipsă, şi poate ajuta şi pe alţii; cel fără învăţătură ori vicios câştigă puţin, şi ce câştigă risipeşte fără cumpăt, şi rămâne veşnic sărac: risipa risipitorului se opreşte în punga

cruţătorului. În chipul acesta, cel ce cruţă, se îmbogăţeşte din risipa celui ce risipeşte. Într-un cuvânt: Cu cât mintea şi inima omului sunt mai dezvoltate, cu atât mai bine de el; şi, cu cât cineva este mai incult şi mai vicios, cu atât mai rău pentru el.

Calea pe care omul poate ajunge să fie bine în viaţă, este şcoala. În şcoală, omul e chemat să neguţătorească cu talentul pe care l-a primit de la Dumnezeu, adică să-l dezvolte prin învăţătură şi prin conduită, spre a forma din mica scânteie a sufletului său un mare foc, care să-l încălzească în toată viaţa.

Nici o şcoală însă nu este aşa de sus pusă, cu menire aşa de înaltă ca seminarul, şcoala menită pentru pregătirea celor care vor înmulţi talanţii. Cei ce vin aici sunt aceia, cărora li s-au încredinţat câte cinci talanţi. Motivul este: au să muncească mai mult, cu mai mare capital intelectual şi moral, spre a produce mai mult.

În aceasta se arată bunătatea şi credinţa lor, ca slugi în serviciul lui Dumnezeu, în serviciul culturii neamului lor.

Cu atât este însă mai de condamnat acela care, ştiind ce jertfe aduce naţiunea şi Biserica pentru dânsul, anume spre a-l face bună şi credincioasă slugă; ştiind ce mari speranţe leagă naţiunea şi Biserica de viitorul lui – nu-şi face datoria în şcoală; îngroapă talentul său în trândăvie, pierzându-şi vremea şi pierzând jertfele neamului şi ale Bisericii şi provocând nenorocirea sa proprie. Asupra lui trebuie să cadă, ca nişte stânci zdrobitoare cuvintele Mântuitorului: *„Şi pe sluga cea netrebnică aruncaţi-l întru întunericul cel mai din afară, acolo va fi plângere şi scrâşnirea dinţilor“*.

Mare parte din popor, mai ales din poporul nostru, n-a avut fericirea să-şi înmulţească talentul în şcoală; o

parte, şi dacă a umblat la şcoală, puţinul ce a învăţat, e în primejdie să-l uite de tot, să ajungă în starea celor care n-au cunoscut şcoala. Pentru această parte de popor, dar mai ales pentru aceasta, biserica este şi trebuie să fie şcoală, preotul trebuie să fie învăţător: amvonul, mai ales pentru acest fel de nenorociţi, trebuie să se schimbe în catedră. Aici, la acest loc, se validează, cu întreaga ei putere, porunca Mântuitorului, dată Apostolilor şi preoţilor: să înveţe poporul. Aici se arată vrednicia preotului: să lumineze pe cei întunecaţi, să îndrepte pe cei rătăciţi, să vindece pe cei bolnavi. Rezultatul obţinut, are să se măsoare cu măsura din parabola de faţă: ori va intra întru bucuria Domnului său, dacă va fi agonisit talanţii sufletelor, ori va fi aruncat, ca un netrebnic, în focul remuşcării veşnice, în întunericul cel mai din afară.

33

Evanghelia din Duminica a XVII-a după Rusalii

(Matei 15, 21-28)

21. Şi ieşind de acolo Iisus, s-a dus în părţile Tirului şi ale Sidonului. 22. Şi iată o femeie cananeiancă, ieşind din hotarele acelea, striga către dânsul, zicând: miluieşte-mă Doamne, Fiul lui David, fiica mea rău se îndrăceşte. 23. Iar El nu a răspuns ei cuvânt, şi apropiindu-se Învăţăceii lui, rugau pe dânsul, zicând: slobozeşte-o pe dânsa, că strigă după noi. 24. Iară el răspunzând, a zis: nu sunt trimis decât către oile

cele pierdute ale casei lui Israil. 25. Iar ea venind, s-a închinat Lui, zicând: Doamne ajută-mi. 26. Iar El răspunzând, a zis: nu este bine a lua pâinea fiilor şi a o arunca câinilor. 27. Iar ea a zis: aşa este Doamne, că şi câinii mănâncă din fărâmăturile care cad din masa domnilor săi. 28. Atunci răspunzând Iisus a zis ei: o, femeie, mare este credinţa ta, fie ţie cum voieşti, şi s-a tămăduit fiica ei dintr-acel ceas.

Stăruinţa în rugăciune

1. Urmaşii lui Canaan, nepotul lui Noe (Facerea 9, 22, 25) s-au numit Cananieni, şi au ocupat partea vestică a Iordanului (Facerea 10, 19). După ocuparea Palestinei prin israieliţi, cananienii au continuat a-şi păstra caracterul lor deosebit naţional şi religios. Ei erau idolatri. Mai ales ţinutul apropiat de Fenicia, coastele mării, era şi pe timpul lui Hristos locuit de hananieni. Între ei şi israieliţi erau veşnice neînţelegeri. Israieliţii îi considerau pe cananieni ca spurcaţi, şi întocmai cum Turcii, în fanatismul lor, spre a-şi arăta dispreţul şi urgia către cei de altă lege, îi numesc „câini, ghiauri spurcaţi“, tot asemenea şi israieliţii numeau „câini“ pe cananieni. Acest epitet insultător îl întrebuinţează şi Iisus în Evanghelia de faţă.

2. Pentru a doua oară se pune în evidenţă credinţa plină de însemnătate a păgânilor, faţă de necredinţa Evreilor.

Femeia cananeiancă auzise şi ea de faptele lui Iisus şi de misiunea lui Mesia. Ea era convinsă că acest Iisus, după faptele Lui, trebuie să fie Mesia, fiul lui David, şi că, cum a ajutat atâta lume, o va ajuta şi pe ea. Ea strigă deci, în urma lui Iisus, implorându-I ajutorul.

Iisus se preface că nu o bagă în seamă. El voieşte să o prezinte Evreilor ca un model de statornicie în credinţă – cum prezentase înainte pe Centurion, şi cum fusese în timpurile de mult trecute Iov şi Avraam.

Ucenicii, lucru de la sine înţeles, nu bănuiesc intenţia lui Iisus. Ei văzând că femeia nu încetează a se ruga, atrag atenţia lui Iisus asupra ei, ca să-i scape de ea, să nu mai strige în urma lor.

Iisus refuză, dar aşa, ca ea să audă: *„Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israil“*.

Ea nu se descurajează, ci, alergând înaintea Lui şi închinându-I-se, Îl roagă din nou: *„Doamne ajută-mi“*.

Atunci Iisus, ca să-i pună la cea mai grea probă încrederea în Dumnezeu, îi răspunde cu insulta cea mai simţitoare, ce se putea adresa cananienilor: *„Nu este bine a lua pâinea fiilor“* (lui Israil) *„şi a o arunca câinilor“* (cananienilor).

Iar ea, în loc să se simtă atinsă şi supărată, şi să se retragă, în modestia ei recunoaşte că da, ei cananeenii sunt nişte rătăciţi, nişte nevrednici, cu drept cuvânt asemănaţi câinilor. În acelaşi timp, având neclintită încredere în bunătatea atotputernică a lui Iisus, ea stăruie cu adâncă smerenie în rugăciunea ei, cerând să-i dea numai ceea ce leapădă fii casei lui Israil, zicând: *„Aşa este, Doamne“*, câini nevrednici suntem noi cananeenii, dar *„şi câinii“* sunt creatura Ta, şi lor le-ai rânduit hrana: după porunca Ta, ei *„mănâncă din sfărâmăturile care cad din masa domnilor săi“*.

La această declaraţie voia Iisus să vină, spre a ne-o da ca învăţătură. Credinţa neclintită în bunătatea, puterea şi dragostea lui Dumnezeu, însoţită de smerenie şi inimă înfrântă, trebuie să însoţească rugăciunea, dacă e, ca ea, să fie adevărată rugăciune şi să aibă efectul

dorit – în consonanţă cu Isus Sirah: *„Rugăciunea celui smerit norii va pătrunde, şi nu se va mângâia până nu se va apropia, şi nu se va depărta până ce va socoti Cel Preaînalt şi va judeca cu dreptate şi va face judecată“* (35, 18-19).

Declaraţia aceasta, a femeii, o şi pune Iisus în evidenţă, atrăgând asupra ei atenţia celor de faţă şi a celor din veacurile viitoare, şi zicând: *„O, femeie, mare este credinţa ta, fie ţie precum voieşti“*. În alte cazuri zice Iisus: *„după credinţa ta, după credinţa voastră să vă fie“*. Aici: *„după cum voieşti“*. Acolo scoate la iveală credinţa din rezultatul ei, aici credinţa este dovedită cu prisosinţă, şi voinţa ei e răsplătită prin vindecarea bolnavei ei fiice.

Evanghelia de faţă are însă şi un înţeles mai înalt simbolico-profeţie. Cananeanca, reprezentanta păgânismului fiind, cuvintele şi ţinuta ei se raportează la întregul păgânism. Păgânismul are să se hrănească din sfărâmăturile de hrană spirituală care vor cădea de pe masa domnilor, a fiilor casei lui Israil. Căci domnii din casă, fiii, la care se referă Iisus şi despre care zice, că special pentru ei e trimis, nu şi pentru păgâni: aceşti fii ai casei vor refuza întreaga hrană spirituală a lui Iisus: toată această hrană va deveni sfărâmături, aruncate jos de pe masa casei lui Israil, ca să le culeagă câinii şi să se sature ei. Evreii, în cele din urmă, resping, leapădă învăţătura lui Iisus: creştinismul trece de la fiii casei Domnului la păgâni.

Şi nouă ni se întâmplă adeseori, aceea ce s-a întâmplat femeii cananeence: rugăciunile noastre par a fi refuzate, pare că Dumnezeu nu voieşte să ne asculte. Dumnezeu, însă, numai ne pune la încercare răbdarea, încrederea şi credinţa – nu că doar El n-ar şti în ce

măsură avem aceste virtuţi, ci ca să ne întipărim şi mai mult în virtute şi ca să ne arate şi altora ca pilde vii, în scop de educaţie pentru alţii. Şi dacă noi ne pierdem răbdarea, disperăm şi, deci renunţăm la aceea pentru ce ne-am rugat, e semn că rugăciunea noastră n-a fost serioasă, a fost lipsită de încredere nestrămutată în Dumnezeu, şi, prin urmare, firesc a fost şi este, ca noi, să nu fim ascultaţi. Dacă, însă, stăruim cu încredere că Dumnezeu are de unde, poate şi voieşte să ne dea şi să ne dea, atunci, când El va găsi că e bine să ne dea – mai curând ori mai târziu, El ne face pe voie.

Stăruinţa cu încredere trebuie să fie arma de căpetenie a preotului în misiunea sa pastorală. Să aibă înaintea sa ca model pe cananeanca: orice dificultăţi i s-ar opune, chiar supărări personale, el să le desconsidere, având în vedere numai ţinta la care voieşte să ajungă: fericirea temporală şi veşnică a fiilor săi sufleteşti. Pe lângă aceia trebuie să stăruie mai mult, pe care îi va vedea că sunt mai rătăciţi, mai îndărătnici, mai demoralizaţi, căci, cu cât greutăţile învinse vor fi fost mai mari, cu atât meritul învingătorului va fi şi el mai mare. În şcoală, în seminar este asemenea: Numai prin stăruinţă, însoţită de nădejde în Dumnezeu, elevul poate învinge greutatea studiilor şi poate ajunge să fie cu vremea un bun cetăţean, un membru folositor neamului, un bun şi vrednic preot.

34

Evanghelia din Duminica a XVIII-a după Rusalii

(Luca 5, 1-11)

1. Şi a fost când năvălea mulţimea la el, ca să audă cuvântul lui Dumnezeu, şi era lângă lacul Ghenizaretului. 2. Şi a văzut două corăbii stând lângă lac, iar pescarii ieşind dintr-însele spălau mrejele. 3. Şi suindu-se într-o corabie, care era a lui Simon, l-a rugat pe dânsul, să o depărteze puţintel de la mal, şi, şezând învăţa pe popoare din corabie. 4. Iar după ce a încetat a grăi, zis-a către Simon: depărtează-o la adânc, şi aruncaţi mrejele voastre de pescuit. 5. Şi, răspunzând Simon, a zis Lui: Învăţătorule, toată noaptea ne-am trudit, şi nimica nu am prins, iară după cuvântul tău, voi arunca mreaja. 6. Şi făcând aşa, prins-a mulţime multă de peşti, şi se rupea mreaja lor. 7. Şi a făcut semn soţiilor sale, care erau într-altă corabie, ca să vie să le ajute lor, şi au venit şi au umplut amândouă corăbiile, încât se afundau ele. 8. Iară Simon Petru văzând, a căzut la genunchii lui Iisus, zicând: ieşi de la mine, că păcătos sunt eu, Doamne. 9. Că-l cuprinsese pe el spaima, şi pe toţi cei ce erau cu dânsul, de vânarea peştilor, care prinsese. 10. Aşijderea, şi pe Iacob, şi pe Ioan, feciorii lui Zevedei, care erau însoţitorii lui Simon, şi a zis Iisus către Simon: nu te teme, de acum vei pescui oameni; 11. Şi scoţând amândouă corăbiile la pământ, lăsând toate, a mers după el.

Creştinismul universal

1. După naraţiunea Evanghelistului Luca, Mântuitorul se afla la începutul activităţii Sale lângă lacul sau marea Ghenizaretului. Elocinţa vorbirii lui

Iisus atrăgea lumea pe lângă Dânsul: oamenii, doritori să asculte cuvântul lui Dumnezeu, învăţătura, se îmbulzeau care de care să fie mai aproape de Iisus, ca să-L poată auzi mai bine.

Văzând aceasta, Mântuitorul, şi pentru ca să poată fi mai liber, şi ca să poată fi ascultat în linişte, se urcă în corabia lui Simon, şi, şezând într-însa, vorbeşte mulţimii, care se aşează pe ţărmuri şi-L ascultă cu evlavie. Despre ce a vorbit Mântuitorul cu acest prilej, Evanghelistul nu ne spune; tot ce ne spune e: cuvântul lui Dumnezeu. Este însă semnificativ, tocmai aceea ce el nu ne spune, ci ne lasă să înţelegem din aceea ce face Mântuitorul. Căci aceea ce face Iisus este o alegorie, care se arată ca o exemplificare a învăţăturilor, despre care Evanghelistul nu ne raportează.

Din alegoria ce urmează, rezultă că Mântuitorul vorbise despre propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, despre extinderea creştinismului peste întreagă lumea, conform cu principiul universalismului, de care e condus evanghelistul. Minunea săvârşită se arată ca o confirmare alegorică a învăţăturii despre universalismul creştinătăţii.

2. Erau două corăbii, una a lui Simon, a unui Evreu, cealaltă nu ne spune a cui era; ne dă să înţelegem că era a unui străin. Simon, cu tovarăşii săi evrei, Iacov şi Ioan, se trudiseră toată noaptea şi nu putuseră prinde nimic.

Cele două corăbii, în alegorie, reprezintă, una a lui Simon şi soţilor săi, iudaismul, – cealaltă, a străinilor, reprezintă păgânismul. Reprezentanţii iudaismului, toată noaptea trecutului lor istoric s-au trudit în zadar: ei n-au putut prinde pe nimeni, ca să-l aducă în împărăţia

cerurilor, în care nici ei nu puteau intra pentru întunericul de care era cuprins spiritul şi inima lor.

A trebuit să vină Iisus Hristos şi să-i dea poruncă lui Petru, ca să îndrepteze corabia la adânc, şi, după truda zadarnică a unei nopţi întregi, să arunce mrejele şi să prindă atâta peşte, încât să umple, nu numai corabia, în care era Simon cu ai săi, ci şi corabia cea străină.

Ca adevăraţi reprezentanţi ai iudaismului, Petru, Iacov şi Ioan, cei mai iubiţi Învăţăcei ai lui Iisus, aveau menirea, după înălţarea Lui la ceruri, să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu. Vânătoarea lor se pune în perspectivă, că are să fie aşa de îmbelşugată, încât creştinii au să umple lumea întreagă – ambele corăbii, atât a iudaismului, cât şi a păgânismului.

3. Înţelesul alegoric, al pescuitului acestuia, ni-l descoperă însuşi Mântuitorul Hristos, când, după săvârşirea minunii, Petru, cade în genunchi înaintea lui Iisus şi-I declară: Doamne, eu sunt un om păcătos, nu pot să stau la un loc cu Tine, fiindcă aduc înjosirea personalităţii Tale – şi, când, spre a-l încuraja atât pe Petru, cât şi pe Iacov şi pe Ioan, Mântuitorul îi zice: *„Nu te teme, de acum vei fi pescui oameni“*. După care Evanghelistul adaugă (vs. 11): *„Şi scoţând corăbiile la pământ, lăsând toate, au mers după Dânsul“*.

Evident, încheierea ne îndreaptă la Matei (4, 18-28) – Chemarea Apostolilor, tratată la cap. 18. Deosebirea, ce vedem între versiunea de la Matei şi cea de la Luca, provine din scopul special al Evangheliştilor respectivi: unul, Matei, scriind special pentru evrei, celălalt pentru păgâni. Ambele, tratând despre acelaşi eveniment, se întregesc şi se completează reciproc.

Concluziile şi învăţămintele, ce rezultă din cuprinsul Evangheliei, a se vedea la cap. 18.

35

Evanghelia din Duminica a XIX-a după Rusalii

(Luca 6, 31-36)

31. Şi precum vreţi să vă facă vouă oamenii, şi voi să le faceţi lor asemenea. 32. Şi de iubiţi pe cei ce vă iubesc pe voi, ce dar este vouă; că şi păcătoşii iubesc pe cei ce-i iubesc pe ei. 33. Şi de faceţi bine celor ce vă fac vouă bine, ce dar este vouă; că şi păcătoşii aceeaşi fac. 34. Şi de daţi împrumut, de la care aşteptaţi a lua, ce dar este vouă; că şi păcătoşii păcătoşilor dau împrumut, ca să ia întocmai. 35. Însă iubiţi pe vrăjmaşii voştri, şi faceţi bine, şi daţi împrumut, nimica aşteptând, şi va fi plata voastră multă, şi veţi fi fii ai Celui de sus, că El este bun spre cei nemulţumitori, şi spre cei răi. 36. Deci fiţi milostivi, cum şi Tatăl vostru este milostiv.

Raportul cu semenii noştri

1. Cuprinsul acestei Evanghelii este o parte din măreaţa predică a Mântuitorului, reprodusă de Matei în întregime în cap. 5-7, iar de Luca în rezumat la 6, 26-48.

În această mare predică, Mântuitorul pune 9 „Fericiri“ faţă cu cele 10 „Porunci“, pune Evanghelia faţă cu Legea. Nu însă în antiteză, nu ca contradicţie ori negaţie, ci ca perfecţionare: *„Să nu socotiţi că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să o*

desăvârşesc" – spune El însuşi (Matei 5, 17). Şi, desfăşurând în ce stă plinirea Legii, Mântuitorul ajunge la raportul dintre om şi om – cum îl prescrie Moise şi cum îl perfecţionează Dânsul, Mântuitorul.

Moise, în dragostea sa nemărginită pentru neamul său, reduce raportul dintre om şi om, îl restrânge, punând anumite bariere. El cere, conaţionalilor săi, să fie exclusivişti, să se iubească şi sprijine numai ei între ei şi de sprijinul şi de iubirea lor să nu facă părtaşi şi pe străini. Aceasta o dispune el în scop de a conserva pe israeliţi şi a-i feri de amestecare cu alte neamuri. În cartea Leviţilor scrie: *„Să nu umbli cu vicleşug întru neamul tău, să nu te întărâţi asupra vecinului tău; cu mustrarea să mustri pe aproapele tău, ca să nu ai pentru dânsul păcat. Şi să nu izbândească mâna ta şi să nu ţii mânie asupra fiilor poporului tău, şi să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi"* (19, 16-18). Cu alte cuvinte, după tâlcuirea Mântuitorului Însuşi: israelitul să iubească numai pe israelit şi să urască pe străin (Matei 5, 43).

Această lege exclusivistă, egoistă, era reclamată de necesitatea conservării neamului, a naţiunii israiele, în scopul mântuirii.

Înaintea lui Dumnezeu însă nu există neamuri, nu există naţiuni, nu există străini. Toţi sunt deopotrivă oameni, fii într-o măsură iubiţi de Părintele lor. De aceea înaintea lui Dumnezeu porunca cu restricţiunea naţionalistă este defectuoasă. mai ales după ce şi-a împlinit scopul, după ce a conservat pe Israil până la naşterea lui Mesia Celui făgăduit, ea nu mai are rost de a fi păstrată în defectuozitatea ei, ci trebuie perfecţionată, ca să cuprindă pe toţi oamenii ca fraţi, fiind toţi fii ai aceluiaşi Părinte.

Această perfecţionare reclamată, o anunţă Mântuitorul mai întâi în teză generală, apoi o analizează, o lămureşte. El zice în teză generală: *„Precum vreţi să vă facă vouă oamenii, şi voi să le faceţi lor asemenea“* – de la sine înţeles şi: ce voiţi să nu vă facă oamenii, nici voi să nu le faceţi lor. Deci: dacă vreţi să vă respecte, să vă vorbească de bine, să vă ajute în nenorociri – peste tot, să vă facă bine: şi voi respectaţi pe toţi oamenii, grăiţi-i de bine, ajutaţi-i în nenorociri: faceţi-le bine; şi din contra: dacă nu voiţi ca alţii să vă vorbească de rău, să vă bată, să vă jefuiască şi peste tot să vă facă neplăceri: nici voi să nu vorbiţi de rău pe nimeni, să nu bateţi şi să nu supăraţi pe nimeni, să nu faceţi neplăceri nimănui. Căci aceea ce faceţi voi altora, le daţi dreptul să vă facă şi ei vouă.

2. Şi, ca să lămurească înţelesul general, universal, în care vorbeşte El despre oameni, ca să înlăture restricţiunea legii mozaice, Mântuitorul se explică, zicând: *„Şi de iubiţi pe cei ce vă iubesc pe voi, ce dar este vouă, că şi păcătoşii iubesc pe cei ce-i iubesc pe ei. Şi, de faceţi bine...“* – adică dacă numai pe aceia îi iubiţi şi numai acelora le faceţi bine, care vă iubesc şi vă fac bine, dacă nu faceţi alta decât daţi împrumutul înapoi, ori daţi împrumut ca să vi se înapoieze, cu cât sunteţi mai buni decât aceia, despre care voi ziceţi că sunt păcătoşi, oameni răi, că şi aceia, oricât ar fi ei de decăzuţi şi de corupţi, fac acelaşi lucru, pe care-l faceţi voi. Deci, dacă numai atât faceţi, cât fac cei răi, dacă prin faptele voastre, vă asemănaţi cu cei răi, cu cei păcătoşi: răi şi păcătoşi sunteţi şi voi.

Dacă vreţi însă să fiţi mai buni decât cei păcătoşi, voi *„iubiţi pe vrăjmaşii voştri şi faceţi bine şi daţi*

împrumut, nimic aşteptând": răsplătiţi răul cu bine (Matei).

Culmea altruismului, a iubirii aproapelui, este să iubeşti pe vrăjmaşi şi să faci bine celor ce-ţi fac ţie rău. După sublima învăţătură a Mântuitorului şi vrăjmaşii şi răuvoitorii noştri, şi cei de alt neam – toţi ne sunt fraţi, căci şi ei au, ca şi noi, acelaşi tată în ceruri. Şi, precum Tatăl ceresc pe toţi ne iubeşte, pe cei răi ca şi pe cei buni, tuturor deopotrivă la bunătăţile Sale; tot aşa trebuie să facem şi noi, să ne arătăm fii vrednici de Părintele nostru. Tocmai, prin altruismul cel mai larg ni se dă ocazia să imităm pe Tatăl ceresc, să fim desăvârşiţi ca şi El (Matei 5, 48) şi să fim milostivi, ca şi El (Luca 6, 36). Noi trebuie să ne arătăm superiori celor răi, tocmai prin nobleţea noastră, care desconsideră relele, ce ni le fac, şi ne îndeamnă să-i considerăm ca fraţi şi să le facem bine. Punctul înalt de vedere ideal al Mântuitorului ne îndeamnă să nu facem deosebire de naţionalitate, deosebire de prieten ori neprieten, de cunoscut ori străin, când e vorba să-i facem bine: pe toţi să-i ajutăm, tuturor să le facem binele deopotrivă şi rău nimănui, întocmai cum face Dumnezeu.

Mai îndeosebi adevărata valoare a creştinului se arată în ţinuta lui faţă cu oamenii răi, demoralizaţi şi faţă cu duşmanii săi. Creştinul trebuie să considere răutatea, depravaţiunea morală viciul, ca o boală, şi, pe cei cuprinşi de ea, el să nu-i urască ci, compătimindu-i, să caute a-i vindeca prin iubirea sa. El să urască numai faptele cele rele, boala lor, de care să se ferească din toate puterile.

3. Înălţimea altruismului, recomandat de Mântuitorul, este identică cu un cosmopolitism ideal,

care, tocmai fiindcă este ideal, din ce înaintăm în cultură, din ce se pare că este mai departe de noi, şi din ce vedem că popoarele se apropie mai mult de principiul naţional, enunţat de Moise.

Tocmai fiindcă acest principiu ideal are menirea să tindă veşnic spre dânsul, fără ca să-l putem realiza, decât atunci când Providenţa va afla timpul sosit – Apostolul Pavel accentuează principiul mai conform cu înclinările fireşti ale omului, zicând: *„Faceţi bine tuturor, dar mai vârtos celor de o credinţă cu voi“* (Galateni 6, 10) – adică să preferăm pe cei de o credinţă, şi de la sine înţeles, de un sânge cu noi (că sângele apă nu se face).

Şi, când vedem că naţiunile cele mari, ca naţiuni, nu vor să ştie nimic de altruism, ci cultivă egoismul naţional chiar zdrobind pe alte naţiuni, nu ne va prinde mirarea, dacă naţiunea română, care, ca naţiune mică, atât de mari jertfe a adus pentru idealul creştinismului, va urma şi ea mai mult principiul Apostolului Pavel, anume: spre conservarea ei ca naţiune şi ca creştină.

36

Evanghelia din Duminica a XX-a după Rusalii

(Luca 7, 11-16)

11. Şi după aceea s-au dus într-o cetate, care se cheamă Nain, şi cu dânsul mergeau şi ucenicii lui mulţi, şi popor mult. 12. Şi dacă s-au apropiat de porţile cetăţii, iată scoteau pe un mort fiu unul născut al maicii

lui, şi aceea era văduvă şi popor mult din cetate cu dânsa. 13. Şi văzând-o pe dânsa Domnul i s-a făcut milă de ea, şi i-a zis ei: nu plânge. 14. Şi mergând s-a atins de pat, iară cei ce-l duceau au stat, şi au zis: tinere eu zic ţie, scoală. 15. Şi a şezut mortul, şi a început a grăi, şi l-a dat pe dânsul mamei lui. 16. Şi a luat frica pe toţi şi măreau pe Dumnezeu zicând: că Prooroc mare s-a sculat întru noi şi cum a cercetat Dumnezeu pe oamenii săi.

Mila

Nain era un oraş în Galileea, nu departe de Capernaum şi de muntele Tabor. Astăzi este un sat mititel.

Minunile Mântuitorului se raportează la întreaga natură organică şi anorganică – o dovadă că El este Domn al întregii naturi, al celei vii, ca şi al celei moarte, de care dispune după cum binevoieşte.

Până acum am examinat minuni, în care Mântuitorul se arată Domn peste natura moartă, anorganică, am examinat minuni săvârşite asupra naturii vii, organice, îndreptând defectele ei, vindecând-o. Acum ni se înfăţişează o minune, în care vedem cum Iisus, prin cuvântul Său, influenţează asupra naturii devenite moarte, spre a o face să redevină vie, spre a vivifica organismul ei mort. Aici vedem cum Mântuitorul săvârşeşte, prin cuvânt, o minune mai mare decât toate cele de până acum: învie un mort.

„Tinere, ţie-ţi zic: scoală“, este cuvântul lui Iisus, şi în acest cuvânt este cuprinsă viaţa, prin acest cuvânt se dă viaţă trupului, pe care-l duceau să-l înmormânteze.

Cum la crearea lumii, Cuvântul este, care dă fiinţă pământului; *„să fie“* este care dă naştere lucrurilor, „vivifică“ fiinţele; Cuvântul este, *„prin Care toate s-au făcut”* (Ioan 1, 2): astfel, prin cuvântul Cuvântului întrupat, se sălăşluieşte viaţa în trupul devenit anorganic.

Atât prin această minune, cât şi prin celelalte de categoria ei, Iisus Hristos arată ucenicilor Săi în exemplu adevărul şi realitatea învăţăturii Sale, că El este Domn peste viaţă şi peste moarte; că El este viaţa întrupată, din care când voieşte şi cum voieşte poate da viaţă atât temporală cât şi veşnică.

Minunea însă, ca şi celelalte de felul ei, este menită şi să servească drept garanţie pentru o altă învăţătură a Mântuitorului, pentru învierea morţilor la Judecata de pe urmă. Învierile parţiale sunt precursorii învierii tuturor morţilor. Cum, acum, la glasul Lui învie aceia, care El voieşte să învie, aşa la a doua Sa venire, când vor auzi glasul Lui, toţi cei din morminte vor învia (Ioan 5, 21-28 ş.u.).

2. Dar pe lângă învăţătura pe care o găsim în firea specială a minunii, în istorisirea, în descrierea acestei minuni, ni se dă o altă învăţătură, pusă în motivul special, din care Mântuitorul a săvârşit minunea. Motivul este mila: „Şi văzând-o pe dânsa Domnul, I s-a făcut milă de ea.“ Învăţătura: să avem şi noi milă de cei nenorociţi şi să le venim în ajutor.

Minunea este o exemplificare a principiului enunţat în Evanghelia precedentă (cap. 35). „Fiţi voi milostivi, cum şi tatăl vostru milostiv este“. Acolo (cap. 35) a enunţat învăţătura, aici (cap. 36) o aplică Însuşi, dând probă de consonanţa desăvârşită între învăţătura şi practica Sa, anume spre a fi imitat. El nu se mulţumeşte

numai să dea poveţe oamenilor cum să făptuiască binele, ci poveţele le exemplifică, făptuind Însuşi – exemplele atrag, dacă cuvintele mişcă.

Văduva din Nain avusese toată nădejdea concentrată în singurul ei fiu, că-i va fi reazimul şi scutul bătrâneţilor. Acest fiu îi murise; cu el speranţele ei: ea era în adevăr nenorocită, vrednică de compătimire. De aceea o şi însoţeşte pe ea popor mult din cetate, spre a-i alina durerea, spre a o mângâia.

Cum, Mântuitorul, prin exemplul dat Îşi îndreaptă atenţia spre cei ce merită să fie ajutaţi, aşa, prin însuşi exemplul dat, ne învaţă şi pe noi, ca acelora, care în adevăr sunt nenorociţi şi nu-şi pot ajuta, cum văduva din Nain nu-şi putea ajuta, să le venim întru ajutor. Mântuitorul nu aşteaptă ca ea să-l roage, ci, din propriul Său îndemn, *„făcându-I-se milă“*, îi dă neaşteptatul ajutor şi i-l dă la moment, nu stă pe gânduri, nu lasă să mai treacă timp la mijloc. Asemenea şi noi, când aflăm despre vreun nenorocit şi putem să-l ajutăm, să nu aşteptăm ca el să ne roage, ci să-l ajutăm grabnic, căci o tărăgănare poate provoca nouă nenorociri şi să facă mai pe urmă iluzoric ajutorul ce i-am dat. Maxima: „bis dat qui cito dat“ nu trebuie uitată de câte ori suntem în faţa vreunei nenorociri.

Ca şi Mântuitorul, preotul este adeseori în poziţie să înveţe pe credincioşi să fie miloşi, să vină grabnic în ajutor celor care au trebuinţă de ajutor. Dar învăţătura preotului ar rămâne o simplă *„aramă răsunătoare“*, dacă ea n-ar fi confirmată prin fapte. Şi nimeni n-are ocazii binevenite atât de dese şi atât de uşor de împlinit ca preotul, numai el să fie la locul său. Câte dureri, câte răni sufleteşti nu sunt şi nu se dezvoltă zilnic între credincioşi!? Nimeni altul nu este chemat să le vindece

decât numai doctorul sufletesc, preotul. El, ca un părinte iubitor, veşnic deştept, veşnic priveghind, dator este să afle însuşi acele răni şi să alerge în grabă spre a vărsa peste dânsele balsamul mângâierii şi al vindecării, nelăsând ca rana să se cangreneze şi să devină, dacă nu incurabilă, cu anevoie de vindecat.

Chiar şi materialiceşte, preotul harnic găseşte chip cum să vină în ajutor celor nevoiaşi. Dacă nu dispune el, calea îi este deschisă la inimile generoase ale credincioşilor mai cu dare de mână: el n-are decât să intervină.

Seminaristul, cu dor de-a ajunge un adevărat binefăcător al parohienilor săi viitori, nu va cruţa nici o ocazie spre a se exercita în practicarea altruismului, în a se pregăti în practică pentru nobila misiune de doctor sufletesc şi ajutor miraculos al celor lipsiţi.

37

Evanghelia din Duminica a XXI-a după Rusalii

(Luca 8, 5-15)

5. Ieşit-a semănătorul să semene sămânţa sa, şi când a semănat: una a căzut lângă cale, şi a fost călcată, şi păsările Cerului au mâncat-o. 6. Iar alta a căzut pe piatră, şi dacă a răsărit s-a uscat, pentru că nu

avea umezeală. 7. Şi alta a căzut în spini, şi crescând spinii au înăbuşit-o. 8. Iar alta a căzut pe pământ bun, şi crescând a făcut rod cu sutele, acestea zicând a strigat: cel ce are urechi de auzit, să audă. 9. Şi l-au întrebat Învăţăceii lui pe dânsul, ce este pilda aceasta. 10. Iar el a zis: vouă este dat a şti tainele împărăţiei lui Dumnezeu, iar celorlalţi în pilde, ca văzând să nu vadă, şi auzind, să nu înţeleagă. 11. Iar pilda este aceasta: sămânţa este cuvântul lui Dumnezeu. 12. Iar cea de lângă cale, sunt cei ce aud, iar după aceea vine diavolul, şi ia cuvântul de la inima lor, ca nu cumva crezând să se mântuiască. 13. Iară cea de pe piatră, sunt, care când aud, cu bucurie primesc cuvântul şi aceştia rădăcină nu au, care cred până la o vreme, şi în vreme de ispită se leapădă. 14. Iar ceea ce a căzut în spini, aceştia sunt cei care aud, dar cu bogăţiile şi cu dulceţurile lumii, aceştia umblând, se îneacă şi nu rodesc desăvârşit. 15. Iar cea de pe pământ bun, aceştia sunt, care cu inima bună şi curată auzind cuvântul îl ţin şi fac rod întru răbdare.

Progresul în cultură

Parabola acestei Evanghelii este veşnic de actualitate. Într-însa semănătorul este preotul ca liturghisitor şi ca învăţător, ţarina sunt credincioşii şi elevii, cărora le este preot şi învăţător.

1. Preotul liturghisitor. Când zicem liturghisitor înţelegem pe preot în funcţiunile sale preoţeşti, la diferitele soiuri de rugăciune. Toate rugăciunile, pe care liturghisitorul le săvârşeşte, fie ele în biserică, fie afară de biserică, la cazualii, sunt cuvântul lui Dumnezeu,

menite a instrui, a educa, a mângâia, a îndrepta şi a îmbărbăta pe credincioşii asistenţi. Aceste lecţii de cuvântul lui Dumnezeu au destinaţia să fie asistate de credincioşi. Şi, dacă credincioşii evită de a asista la serviciul dumnezeiesc, ori dacă, asistând, mare parte asistă numai de mărturie, fără să dea atenţie celor ce se citesc şi se cântă din sfintele cărţi: în cele mai multe cazuri, dacă nu chiar în toate cazurile, preotul este de vină. Căci:

a) Dacă credincioşii nu asistă la rugăciunile săvârşite de preot, este semn că rugăciunile se fac fără efect, fără demnitate: cuvântul lui Dumnezeu nu se rosteşte la înţeles, cântările n-au nici o atracţie, aşa că asistenţii nu găsesc nici o hrană spirituală în serviciul preotului, se plictisesc, şi deci, este firesc, să nu vină la sfânta rugăciune. Dacă, peste tot, bisericile sunt goale pe timpul serviciului dumnezeiesc, în primul rând preoţii sunt de vină. Acolo însă, unde preotul oficiază cu toată demnitatea: citeşte sonor, răspicat, armonic, cu intonaţie, care e dovada convingerii, acolo unde cântările se execută în toată frumuseţea lor fermecătoare şi atrăgătoare: acolo poporul aleargă cu nesaţ şi asistă cu evlavie, participând însuşi în mod activ la sfânta rugăciune. Acolo cuvântul lui Dumnezeu, rostit de preot, asistat de cântăreţ, şi, în unele cazuri, şi de popor, acolo rodeşte ca sămânţa aruncată în pământul cel bun; acolo preotul este un adevărat locţiitor al lui Hristos.

b) Dacă credincioşii asistenţi nu dau atenţie celor ce se citesc şi se cântă la serviciul dumnezeiesc, este dovadă că acei credincioşi sunt, ce e drept, obişnuiţi să asiste la sf. rugăciune, dar, fiindcă citirea şi cântarea la care asistă, se face fără ca ei să înţeleagă, – ei se plictisesc, gândul lor zboară în alte părţi, îşi caută

distracţie chiar sub decursul acelei rugăciuni şi, în cele din urmă, se aleg cu mulţumirea, dacă mulţumire poate fi, de-a fi asistat numai trupeşte la sfânta slujbă. Pentru astfel de credincioşi preotul nu este semănătorul cuvântului lui Dumnezeu, nu este locţiitorul lui Iisus Hristos, ci un năimit, un mercenar; el nu produce nici un rod în ţarina cea vie a Domnului.

2. Preotul învăţător. Misiunea preotului nu este numai să liturghisească: să citească, să cânte şi să îndeplinească actele ceremoniale şi sacramentale, ci, mai ales, să înveţe pe alţii. Cuvântul lui Dumnezeu luminător, mângâietor, îmbărbătător, îndreptător, moralizator trebuie să izvorască din rostul lui, ca un curent de apă vie, aşa cum ni-l descrie Proorocul Maleahi, când zice: *„Buzele preotului vor păzi ştiinţa şi Legea vor încerca din rostul lui, că Îngerul Domnului, Atotţiitorului este“* (2, 7). Poziţia preotului, ca învăţător, este mult mai favorabilă de cum era a mântuitorului, a Apostolilor şi a urmaşilor acestora. Căci, pe când aceia îşi dezvoltau învăţăturile înaintea unor oameni preocupaţi, interesaţi şi duşmănoşi – acesta, preotul, are de-a face cu oameni setoşi de învăţătura lui, prin urmare dispuşi să-l asculte cu plăcere şi să se conformeze poveţelor lui. De aceea mult mai puţină muncă, mai puţină încordare trebuie să depună preotul, ca învăţător, spre a obţine roduri mulţumitoare, de cum trebuia să depună aceia. Şi, dacă, cu tot avantajul de care preotul se bucură, el nu obţine rezultate, nimeni nu poate fi de vină decât singur el, preotul. El, ori nu este învăţător, nu învaţă pe credincioşi, ori apoi, şi dacă este, este mai mult numai de formă, un simulacru, nevrednic de înalta sa misiune. *„Din roadele lor îi veţi cunoaşte pe dânşii”* (Matei 7, 20), este teribila sentinţă, adusă de

Mântuitorul contra celor ce cu nevrednicie ocupă misiunea de preoţi-învăţători*).

Ca cineva să poată fi bun liturghisitor şi învăţător trebuie să fi trecut printr-o serioasă şcoală teoretică şi practică. Această şcoală e seminarul, în care elevul, conştient de greutatea sarcinii ce-l aşteaptă, poate depune destulă silinţă spre a se exercita în citire răspicată, sonoră, armonioasă, cu sentiment şi încântare armonioasă şi bine înţeleasă; de asemenea în compunerea şi rostirea diferitelor soiuri de predici, fie duminicale, fie ocazionale.

38

Evanghelia din Duminica a XXII-a după Rusalii

(Luca 16, 19-31)

19. Era un om oarecare bogat, ce se îmbrăca în porfiră şi în vison, veselindu-se în toate zilele luminate. 20. Şi era un om sărac oarecare, anume Lazăr, care zăcea înaintea uşii lui plin de bube. 21. Şi poftea să se sature din fărâmiturile care cădeau de la masa bogatului, încât şi câinii venind lingeau bubele lui. 22. Şi a murit săracul, şi l-au dus îngerii în sânul lui Avraam, şi a murit şi bogatul şi l-au îngropat. 23. Şi în iad ridicându-şi ochii săi fiind în munci, văzut-a pe Avraam de departe şi pe Lazăr în sânul lui. 24. Şi el strigând a zis: Părinte Avraame miluieşte-mă, şi trimite pe Lazăr, să-şi întindă vârful degetului în apă, şi să-mi răcorească limba mea, că mă chinuiesc în văpaia aceasta. 25. Iar Avraam a zis: fiule, adu-ţi aminte, că ai

luat cele bune ale tale în viaţa ta, şi Lazăr aşijderea cele rele, deci acum acesta aici să mângâie, iar tu te chinuieşti. 26. Şi peste toate acestea între noi, şi între voi prăpastie mare s-a întărit, ca cei ce ar vrea să treacă de aici la voi să nu poată, nici de acolo la noi să treacă. 27. Şi a zis: rogu-te dar Părinte, ca să-l trimiţi în casa tatălui meu. 28. Că am cinci fraţi, să le mărturisească lor, ca să nu vie şi ei la acest loc de muncă. 29. Şi a zis Avraam lui: au pe Moise şi pe Prooroci, să-i asculte pe ei. 30. Iar el a zis: ba, Părinte Avraame, ci, de va merge cineva din morţi la dânşii, se vor pocăi. 31. Şi i-a zis lui: dacă pe Moise şi pe Prooroci nu-i ascultă, chiar de s-ar şi scula cineva din morţi, nu vor crede.

Milostenia. Compătimirea

1. Porfira, purpura, un fel de melc marin, din al cărui sânge în vechime se pregătea splendida culoare numită porfiră sau purpură. Şi fiindcă sângele de porfiră se dobândea cu mari greutăţi şi în cantităţi mici – abia câţiva picuri de la un melc – culoarea era foarte rară şi foarte scumpă. Era deci firesc ca veştmintele, colorate cu porfiră să poarte numai principii şi oamenii cu deosebire bogaţi. Veştmintele, de la sine înţeles, foarte fine şi moi, colorate în porfiră, purtau numele culorii „porfiră“, după greceşte, ori „purpură“, după cuvântul latin.

a) Visson, byssus – o specie de in indian, aproape ca mătasea de moale. Unii considerau vissonul drept bumbac. Veşmintele de visson erau cele mai preţioase, atât pentru fineţea şi delicateţea lor, cât şi pentru culoarea lor strălucitoare de albă.

b) Sânul lui Avraam. Protopărintele evreilor, Avraam, era considerat că petrece în perfectă fericire, în împărăţia cerească. Împrejurimea lui Avraam era deci socotită ca sinonimă cu locul fericirii veşnice. În imediata apropiere de el, ca centru al fericirii, petreceau aceia, care erau mai aproape de el cu vrednicia; ei erau ca şi în sânul lui. De aici, în mod figurat, zice Mântuitorul despre Lazăr că se află *„în sânul lui Avraam“*, şi despre cei fericiţi se zice că se odihnesc *„în sânurile lui Avraam“*.

2. În parabola bogatului Mântuitorul ne dă o întreită învăţătură: despre milostenie, despre starea sufletelor după moarte şi despre autoritatea Sfintei Scripturi.

a) Învăţătura despre milostenie ne-o arată în partea ei negativă: lipsa sentimentului de compătimire, care, este şi tema principală a parabolei, celelalte, fiind chestiuni secundare. Ea este un fel de paralelă exemplificatoare a învăţăturii despre judecata de pe urmă (Matei 25, 31-46). Exemplificarea o face Mântuitorul punându-ne în vedere pe un om putred de bogat, extrem de luxos (se îmbracă în porfiră şi vison) şi de voluptuos (se veselea în toate zilele luminat – strălucit, petrecând tot în chefuri), dar în acelaşi timp extrem de fără inimă: un om, care nu caută decât plăcerile sale şi nici nu voia să audă de suferinţele celor lipsiţi – un bogat mai nemilos decât câinii. Căci alături cu bogatul luxos şi îmbuibat, este un sărman, Lazăr, care stă afară flămând şi aşteaptă zadarnic ca bogatul să-l miluiască măcar cu fărâmiturile ce-i cădeau de pe masă. El, sărmanul, aşteaptă zadarnic, căci bogatul nu-i învoieşte nici atât. Câinii însă, care în orient, aproape sălbatici, vagabondând în cete, sunt o plagă pentru

oameni – câinii, cu toată răutatea lor, sunt totuşi mai miloşi decât bogatul: ei, neputând să-i ajute lui Lazăr în alt chip, îi ling bubele de puroi ca să-i uşureze durerile.

După moarte însă fiecare îşi primeşte răsplata meritată. Lazăr, om bun, virtuos, este dus în rai *„în sânul lui Avraam"*; iar bogatul, rob al plăcerilor senzuale, vicios şi inuman, se chinuieşte în iad.

b) În iad aflându-se bogatul şi, prea târziu, recunoscându-şi greşeala, încearcă zadarnic să obţină alinarea cumplitelor sale suferinţe. Ca între bine şi rău, aşa între rai şi iad, între urmările binelui şi ale răului, este o mare prăpastie. Tot aşa după moarte cel bun nu mai poate fi rău şi cel rău nu mai poate fi bun. În iad omul nu se mai poate îndrepta, nu mai poate face pocăinţă, şi, cum cel din rai nu poate trece în iad, aşa cel din iad nu mai poate trece în rai – afară, bineînţeles, de intervenirea milei dumnezeieşti*). Şi, deci, cine, în viaţa pământească fiind, n-a găsit un moment de pocăinţă şi de îndreptare, după ce odată şi-a primit osânda sancţionată de Judecătorul cel drept şi imparţial, rămâne pentru veci sub greutatea ei. Deci un straşnic avertisment pentru noi: să ne pocăim, să ne ameliorăm viaţa morală până mai este timp, că, după moarte osânda ne aşteaptă.

c) De asemenea bogatul osândit încearcă zadarnic să mijlocească trimiterea lui Lazăr la fraţii săi (ai bogatului), ca să-i provoace la pocăinţă. *„Au pe Moise şi pe prooroci"*– adică scrierile lor: să asculte de dânşii. Prin aceste cuvinte Mântuitorul ne arată că *„tot ce s-a scris spre învăţătura noastră s-a scris"* (Romani 15, 4), şi că aceea ce e cuprins în sfintele Scripturi trebuie să fie pentru noi suprema autoritate, şi, deci, să ne conformăm lor. În zadar am aşteptat şi alte dovezi, că

dovezi mai puternice decât însuşi cuvântul lui Dumnezeu nu există, nu se pot da. Cine nu se conformează cuvântului lui Dumnezeu este pierdut, nimic nu-l mai poate scăpa – afară, bineînţeles, de mila dumnezeiască.

De la bogat se aştepta ca, dacă pe nenorocitul Lazăr nu-l pune la masă, să-i dea măcar aceea de ce el, bogatul, şi aşa se lipsea; fărâmiturile, care îi cădeau de pe masă.

În aceasta Mântuitorul ne arată că nu se aşteaptă de la noi să dăm celor lipsiţi tot ce avem, ci numai din prisosul nostru, numai aceea de ce noi ne putem lipsi, fără ca mai pe urmă să suferim noi înşine şi să sufere ai noştri. Căci dacă *„nu este bine a lua pâinea din gura fiilor şi a o arunca câinilor“*, tot aşa este cel puţin un exces de zel a ne lăsa în lipsă pe noi şi pe ai noştri, dând săracilor tot ce avem; sau, cu alte cuvinte: vrând să facem bine altora, străinilor, să facem rău fiilor, părinţilor şi fraţilor noştri, sau să ne facem pe noi şi pe ai noştri cerşetori, ajutând pe alţii. Dând tot ce avem, ne punem în poziţia de a nu mai avea posibilitatea de a face bine, de a mai ajuta pe alţii, ba ajungem noi înşine şi ai noştri în starea ruşinoasă de a întinde mâna după milostenie. Nici în milostenie cumpăna chibzuinţei să nu lipsească.

Sfatul evanghelic al sărăciei de bună voie are aplicare la aceia care se hotărăsc a se retrage din societate şi a duce viaţă singuratică de anahoreţi, eventual călugări.

39

Evanghelia din

Duminica a XXIII-a după Rusalii

(Luca 8, 26-39)

26. Şi a venit cu corabia în ţinutul Gadarenilor, care este de cealaltă parte de Galileea. 27 Şi ieşind El pe pământ, l-a întâmpinat pe El un bărbat oarecare din cetate, care avea draci de multă vreme, şi în haină nu se îmbrăca şi în casă nu rămânea, ci în mormânt. 28. Iar văzând pe Iisus, şi strigând a căzut înaintea lui, şi cu glas mare a zis: ce este mie, şi ţie Iisuse, Fiul lui Dumnezeu celui de sus, rogu-te nu mă munci pe mine. 29. Că poruncea Duhului celui necurat să iasă din omul acela, că de ori vremi îl apuca pe dânsul, şi-l lega pe el cu lanţuri de fier, şi cu obezi, păzind pe el, şi fărâmând legăturile, era gonit de dracul prin pustie. 30. Şi l-a întrebat pe el Iisus, grăind: care îţi este numele; iar el a zis: Legheon, că draci mulţi intrase într-însul. 31. Şi ruga pe El, ca să nu poruncească lor să meargă întru adânc. 32. Şi era acolo o turmă mare de porci ce păştea în munţi, şi rugă pe El, ca să poruncească lor să intre într-înşii, şi le-a poruncit lor. 33. Şi ieşind dracii din om au intrat în porci, şi s-a pornit turma de pe ţărmuri în iezer şi s-a înecat. 34. Iară păstorii văzând ceea ce se făcuse au fugit, şi mergând au spus în cetate şi prin sate. 35. Şi au ieşit să vadă ce a fost, şi au venit la Iisus, şi au aflat omul din care ieşiseră dracii îmbrăcat, şi întreg la minte, şezând lângă picioarele lui Iisus, şi s-au temut. 36. Şi le-a spus lor cei ce văzuseră, cum s-a mântuit îndrăcitul. 37. Şi L-a rugat pe dânsul tot poporul din ţinutul Gadarenilor, să se ducă de la dânşii, că erau cuprinşi cu mare frică. 38. Iar El intrând în corabie, s-a întors. Iar bărbatul din care ieşiseră dracii,

ruga pe El ca să fie cu dânsul, iar Iisus l-a slobozit pe El grăind: 39. Întoarce-te la casa ta, şi spune câte ţi-a făcut ţie Dumnezeu, şi s-a dus mărturisind prin toată cetatea, câte i-a făcut Iisus lui.

Alungarea duhurilor rele

1. Legheon este latinescul legio – legiune, întrebuinţat în Imperiul roman universal spre a determina cea mai mare concentrare de puteri de ale statului. În înţeles figurat legheon (legiune) este identic cu complexul unei mari sume de puteri ascunse, nevăzute.

2. Cuprinsul Evangheliei pare a fi acelaşi ca la Matei (8, 28-34; 9, 1) tratat de noi la cap. 21. Deosebirea este pe lângă numirea cetăţii – Gadara în loc de Gherghese – în redactare.

Pe când Matei, conform scopului său special de a influenţa asupra evreilor, ne vorbeşte de doi îndrăciţi, punându-ne în vedere pe evreii degeneraţi, renegaţi, care, ca şi o parte din păgâni nici binele nu vor să-l primească de la Mântuitorul Hristos: Luca, iarăşi conform scopului său special, de a predica universalismul creştinismului prin convertirea păgânilor din întreaga împărăţie universală a Romei, ne vorbeşte numai despre un singur îndrăcit, ca reprezentant al păgânismului, stăpânit de duhurile cele rele. Deosebirea de redactare poate să fie din deosebirea întâmplărilor, care numai se aseamănă.

În vederea Evanghelistului Luca este întocmai ca şi în a Evanghelistului Marcu, că păgânismul ajunsese în stadiul ultim de demoralizare, astfel cum ni-l descrie

Seneca*), plin de toate viciile, ce numai se pot închipui; că aceste nenumărate vicii erau efectul spiritelor rele, care dominau nenorocita omenire. Că, prin urmare, era sosită, *„plinirea vremii“*, când să se arate Dumnezeu întrupat, care să alunge dintre oameni spiritele rele, oamenilor să le dea viaţă nouă, speranţe noi. Ideea stăpânirii spiritelor rele ne-o redă Evanghelistul şi în numele alegoric al reprezentantului păgânismului *„legheon“*.

Omul „era îndrăcit de multă vreme“, – cu referire la păgânism: de mult păgânismul era demoralizat, stăpânit de draci; acum îi sosise vremea mântuirii.

Spre deosebire de renegaţii de la Matei, omul vindecat îşi arată recunoştinţa către Iisus, rugându-L să-i permită ca *„să fie cu Dânsul“* (vs. 38), să se facă ucenic al Lui.

Semnificativ pentru Evanghelist este răspunsul lui Iisus: *„Întoarce-te în casa ta, şi spune câte ţi-a făcut ţie Dumnezeu“* (vs. 39). Iisus avea să treacă di nou lacul Ghenizaretului, spre a propovădui evreilor, căci gadarenii Îl respinseseră. Locul Lui la gadareni îl ia cel vindecat, ca Apostol, care *„s-a dus, mărturisind în cetatea aceea câte i-a făcut Iisus lui“*. Pe el îl ascultă gadarenii, nu-l resping. Aşa se întâmplă şi cu păgânismul din Imperiul universal roman, care, deşi la început, prin goanele cele înfricoşate, respinge creştinismul, totuşi, vindecat de duhurile cele rele, devine Apostolul, propagatorul învăţăturilor lui Hristos în toată lumea.

Duhurile rele, durere, şi astăzi se arată printre oameni. Căci în parohia fiecărui Preot, din nenorocire, se găsesc şi îndrăciţi, care „în haina“ pocăinţei, a curăţeniei „nu se îmbracă“; „în casa“ Domnului „nu

rămân“ , ca să se mântuiască şi să fie vii, ci, fiind morţi sufleteşte, petrec „în mormânturi“, – îndrăciţi, care rup orice legături morale, şi „se gonesc de dracul prin pustie“, adică pe unde lipsesc faptele bune. Ei îşi manifestă demonizarea ca şi păgânii de pe vremea lui Hristos, prin faptele lor rele, prin tot soiul de păcate şi de vicii, ca produse ale demonilor, care îi stăpânesc şi îi îndeamnă la rele.

Şi Hristos, care a scos dracii din omul asupra căruia ei luaseră stăpânire, putere a dat celor ce-I urmează să scoată şi ei dracii din oamenii, în care vor fi intrat. Căci El a zis: *„Iar semne celor ce vor crede acestea vor urma: cu numele Meu dracii vor scoate“*.

Cei ce urmează lui Hristos sunt preoţii: lor le-a dat deci această putere. Şi prin urmare cum, prin cuvânt, Cuvântul întrupat a alungat duhurile cele rele, tot prin cuvânt şi Preotul are menirea să scoată dracii din sfera lui de putere sacramentală, din staulul cel viu al turmei sale cuvântătoare. Dracii îi scoate prin învăţătura Cuvântului, propovăduind, învăţând şi arătând cu dragostea şi căldura părintească urmările triste ale păcatelor, şi, cu toată răbdarea îndemnând, mustrând, şi, la nevoie, certând pe cei greşiţi, ca să se îndrepte şi să-şi părăsească viaţa păcătoasă. Înlăturând efectele, faptele rele, preotul alungă pe cei ce seduc pe oameni să facă rele, pe diavoli. În acest înţeles fiecare preot poate şi dator este să scoată dracii din fiii săi sufleteşti.

Ca însă cuvântul preotului să aibă destulă putere de a alunga dracii din credincioşii săi, trebuie să dovedească prin conduita sa, prin faptele sale vădite, că el nu e stăpânit de dânşii, ci că el este stăpân peste ei, peste draci. Drept ce:

Cel ce are de gând să se facă preot, din bună vreme şi timp îndelungat trebuie să se exercite în înfrânarea poftelor, în evitarea răului în gând, vorbă şi faptă, şi în practicarea binelui, ca în acest chip să iasă de sub influenţa spiritului rău, peste care la vreme să poată ajunge stăpân şi aşa să-şi poată împlini cu sfinţenie înalta misiune.

Dar Mântuitorul Hristos nu numai preoţilor a dat putere să scoată duhurile cele rele, ci fiecărui creştin, care are credinţă tare în Dumnezeu, şi care stăruie în rugăciune şi în post. Fiecare creştin, înarmat cu puterea rugăciunii, şi, având ca pavăză sfântul post, poate el însuşi să alunge de la sine spiritele rele, rezistând ispitelor şi biruindu-şi poftele, aplecările şi pornirile spre faptele rele. Cel ce s-a îndreptat însuşi prin pocăinţă, s-a făcut însuşi stăpân peste duhurile cele rele, pe care le-a alungat şi, prin exemplul său, dă ajutor şi altora să biruiască pe cel viclean.

40

Evanghelia din Duminica a XXIV-a după Rusalii

(Luca 8, 41-56)

41. Şi iată a venit un bărbat, căruia îi era numele Iair, şi acela era domnul Sinagogii, şi căzând la picioarele lui Iisus L-a rugat să intre în casa lui. 42. Că avea numai o fiică, ca de 12 ani, şi aceea murea, iar când mergea îl împresurau popoarele. 43. Şi o femeie având curgere de sânge de doisprezece ani, care

cheltuise la doctori toată avuţia sa, şi nici de la unul nu a putut să se vindece. 44. Şi apropiindu-se din dos s-a atins de poala hainei Lui, şi îndată a încetat curgerea sângelui ei. 45. Şi a zis Iisus, cine este, care s-a atins de mine, iar lepădându-se toţi, zis-a Petru, şi cei ce erau cu el: Învăţătorule popoarele te îmbulzesc, şi te împresoară, şi zici: cine este cel ce s-a atins de mine. 46. Iar Iisus a zis: s-a atins de Mine cineva, că eu am simţit puterea ieşind din mine. 47. Şi femeia văzând că nu s-a ascuns, a venit tremurând, şi căzând înaintea lui, şi a spus înaintea a tot poporul, pentru care pricină s-a atins de El, şi cum s-a tămăduit îndată. 48. Iar el i-a zis ei: Îndrăzneşte fiică, credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace. 49. Încă grăind El venit-a oarecare de la mai marele Sinagogii zicând lui: că a murit fiica ta, nu supăra pe Învăţătorul. 50. Iar Iisus auzind, a răspuns lui, zicând, nu te teme, numai crede, şi se va mântui. 51. Şi intrând în casă nu a lăsat pe nici unul să intre, fără numai pe Petru şi pe Iacov şi pe Ioan şi pe tatăl fecioarei şi pe mama ei. 52. Şi plângeau toţi şi se tânguiau pentru dânsa, iar el a zis, nu plângeţi, că nu a murit, ci doarme. 53. Şi-şi băteau joc de El ştiind că a murit. 54. Iar El scoţând pe toţi afară şi apucând-o de mână, a strigat zicând: fecioară, scoală. 55. Şi s-a întors duhul ei, şi s-a sculat îndată, şi a poruncit să-i dea ei să mănânce. 56. Şi s-au înspăimântat părinţii ei, iar el a poruncit lor să nu spună nimănui ce s-a făcut.

Credinţa, dragostea şi nădejdea

1. În Evanghelia de faţă ni se descriu două minuni, prin care se răsplăteşte practicarea celor trei virtuţi

cardinale, numite virtuţi teologice: credinţa, dragostea şi nădejdea: credinţa şi nădejdea la femeia bolnavă; credinţa, dragostea şi nădejdea la mai-marele (Domnul) sinagogii. Credinţa femeii, care de 12 ani îşi cheltuise zadarnic toată avuţia cu doctorii, este aşa de tare, că Iisus este Dumnezeu; încrederea ei în bunătatea, mila şi atotputernicia Lui, aşa de nemărginită, încât ea este deplin convinsă că, numai dacă s-ar atinge de sfânta lui haină, mila, bunătatea şi puterea dumnezeiască se va revărsa asupra ei, şi ea se va vindeca. În consecinţă şi din nemărginitul respect ce-l avea pentru Iisus, nevoind a-L mai ocupa şi ea, se furişează prin mulţime şi se atinge de haina Lui. Şi, minune! în momentul atingerii, ea simte nădăjduind efect: se vindecă!

Mântuitorul ştia ce se petrece în jurul său; El răsplătise credinţa, încrederea şi nădejdea femeii, dar voia ca această credinţă, încredere şi nădejde să o scoată la iveală ca model de imitat pentru toţi cei amărâţi şi necăjiţi. De aceea S-a prefăcut a întreba, ca şi cum n-ar fi ştiut: *„Cine s-a atins de Mine?“*.

Femeia nu cutează să se dea pe faţă; în emoţia fericirii ei, pentru moment e cuprinsă de frică, să nu o certe pentru îndrăzneala ei. „S-a atins cineva de Mine cu încredere, cu credinţă şi cu nădejde că se va mântui, şi Eu l-am mântuit, cine este?” – întrebă Iisus din nou, cu blândeţe încurajatoare.

Atunci femeia, văzând că Iisus o ştie şi că nu e chip de scăpare, văzând că Iisus aşteaptă ca ea însăşi să se mărturisească, iese din mulţime, tremurând de emoţie şi de nemărginită gratitudine, şi, căzând la picioarele lui Iisus, mărturiseşte în faţa mulţimii că ea este care s-a atins de haina Lui şi istoriseşte îndelunga ei suferinţă,

apoi arată motivul atingerii sale şi încheie mulţumind Mântuitorului că a vindecat-o.

În faţa mulţimii, uimite de cele ce aude şi vede, Iisus zice femeii vindecate: *„îndrăzneşte fiică“*, nu te teme, căci fapta ta nu e faptă rea, vrednică de mustrare, ci o faptă bună, vrednică de laudă, deci *„mergi în pace“*.

Rămânea acum, ca din această pildă vie de credinţă, de încredere şi de nădejde în Dumnezeu, asistenţii să nu rămână numai cu simpla admirare a recompensei, ci să ia învăţătură, să se facă următori femeii acum vindecate, mântuită. Dar în acelaşi timp rămâne şi pentru noi, ca, văzând cum a fost mântuită femeia prin credinţa şi prin nădejdea în Dumnezeu, să credem şi noi într-Însul; să avem încredere în bunătatea, în mila şi în atotputernicia Lui, şi să nădăjduim că, în neajunsurile noastre, ne va mântui, ştiind că *„nădejdea nu ruşinează“* (Romani 5, 5).

2. Din compararea acestei pericope, cu pericopele paralele de la Matei (9, 18-26) şi Marcu (5, 21-43), vedem că Iisus se întorsese din Pereea în Capernaum şi se afla lângă mare, primit de mulţimea care-L aştepta atunci, când îl întâmpină Iair; că pe lângă funcţiunea ce ocupa domnul sau mai-marele sinagogii din bogatul oraş Capernaum, de bună seamă ca subordonat sinedriului, Iair era unul din boierii, din fruntaşii evreilor, deci om cu multă trecere între evrei şi în strânse legături cu conducătorii din Ierusalim. Tocmai în această dublă calitate, ca subaltern al sinedriului şi coleg al sinedriştilor, el era, trebuia să fie ostil lui Iisus – întrucât toţi funcţionarii subalterni trebuie să urmeze direcţiunea dată de autoritatea supremă, şi întrucât el, ca

membru al unei caste, ca boier, trebuia să meargă alături cu colegii săi, să ţină la interesul comun de castă.

Când însă acest boier, înalt funcţionar al Sinedriului vede că fiică-sa e în extremă primejdie de moarte, dragostea ce o are pentru fiică-sa îl face să uite toate preocupările şi interesele boiereşti, toate consideraţiile ce le avea faţă cu oficiul său şi să recurgă la Iisus, marele şi modestul doctor, despre care ştia că pe alţii i-a vindecat, şi de care era sigur că-i poate vindeca fiica. El, auzind că Iisus s-a întors de peste mare, aleargă în întâmpinarea Lui la ţărm, şi, lepădând mândria sa de boier şi de mare demnitar, se prosternează cu umilinţă la picioarele lui Iisus şi-L roagă să-i vină într-ajutor.

Văzând Iisus umilirea acestui mândru boier, umilire provenită din nemărginita lui iubire paternă, şi, în credinţa lui văzând îndreptarea, pocăinţa, I se face milă de dânsul. Mila aceasta, Iisus o foloseşte spre a stabili un exemplu, o învăţătură pentru cei mândri, pentru duşmanii Săi, pentru cei mai mari judecători. El voieşte să arate boierilor şi peste tot sinedriştilor cât de lesne iertător este El şi cum vine El de grabnic într-ajutor şi duşmanilor Săi celor mai aprigi, dacă aceştia se îndreaptă, dacă încetează de a fi răi şi Îi cer ajutorul. De aceea, fără să stea un moment pe gânduri, Iisus pleacă spre casa boierului, deşi în acelaşi timp I se aduce ştirea că fata bolnavă a murit.

„Nu te teme, crede numai şi fiica ta se va mântui“, îi zice Iisus, încurajându-l şi arătându-i că credinţa lui are să fie răsplătită, că credinţa lui este, care-L înduplecă pe Iisus să-i mântuiască fiica. Şi credinţa lui Iair este răsplătită peste toate aşteptările.

Iisus nu voieşte să facă reclamă pentru Sine; de aceea nu permite ca în odaia cu patul mortuar să intre decât cei mai apropiaţi din învăţăceii Săi cu părinţii moartei. Înaintea a cinci martori, prin cuvânt, Iisus dă viaţă moartei, pe care o face, în acelaşi timp, deplin sănătoasă. La urmă şi acestor martori le impune să nu spună nimănui ce au văzut, anume ca să evite senzaţia în gloatele nepricepute.

Spre a constata deplina sănătate a fetei, Iisus porunceşte să i se dea de mâncare, căci, organismul ei fiind acum sănătos, iar stomacul gol, ei îi e foame, şi deci, ea şi mănâncă înaintea celor de faţă.

Din ajutorul dat lui Iair, care era unul din duşmanii lui Iisus, unul din aceia, care, în faţa lui Dumnezeu erau mai păcătoşi, dar care, la un moment dat, îşi vine în sine: încetează cu răutatea, crede în Dumnezeu şi se roagă Lui, – din ajutorul dat acestui boier păcătos, vedem învăţătura pentru noi că, oricât de mult şi oricât de greu ar fi păcătuit cineva, să nu dispere, ci să se întoarcă cu umilinţă şi cu încredere în milostivirea şi în bunătatea lui Dumnezeu, să înceteze de a mai face rele şi să-I ceară iertare, să-I implore ajutor, şi Dumnezeu îl iartă, Dumnezeu îi ajută.

Dar, pe de altă parte, pentru noi este o învăţătură, un îndemn, ca să facem şi noi, cum face Dumnezeu: oricât de mult şi de greu ne-ar greşi cineva, oricâte rele ne-ar fi făcut, dacă vine înaintea noastră, şi arătând părere de rău pentru cele ce ne-a făcut, şi, dându-ne garanţii că nu ne va mai face rău, ne roagă să-l iertăm, noi să nu ne împietrim inima, să-l iertăm ca, prin aceasta, şi noi să meritătm iertarea, pe care o cerem în rugăciunea domnească.

Cum, păcat neiertat este disperarea în mila, în bunătatea şi, deci, în iertarea lui Dumnezeu, şi cum aceasta aduce după sine osânda veşnică, – tot aşa păcat neiertat este, dacă noi nu voim cu nici un preţ să iertăm pe cel ce ne-a făcut rău şi se roagă de iertare.

Cel mai ales sentiment şi cea mai nobilă mulţumire pentru om este mulţumirea ce o poate avea iertând pe acela care i-a greşit. De această mulţumire preotul nu se poate lipsi. Şi în practicarea acestei virtuţi el trebuie să fie o făclie luminătoare pentru parohienii săi, un exemplu atrăgător spre plăcută şi satisfăcătoare imitare.

41

Evanghelia din Duminica a XXV-a după Rusalii

(Luca 10, 25-37)

25. Şi iată un legiuitor, s-a sculat ispitind pe el şi zicând: Învăţătorule, ce voi face, ca să moştenesc viaţa de veci. 26. Iar el răspunzând a zis: în lege ce este scris; cum citeşti. 27. Iar el răspunzând a zis: să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, din toată inima ta, şi din tot sufletul tău, şi din toată virtutea ta, şi cu tot cugetul tău, şi pe aproapele tău, ca însuţi pe tine. 28. Şi i-a zis lui: drept ai răspuns, fă aceasta, şi vei fi viu. 29. Iar el vrând să se îndrepte pe sine însuşi a zis către Iisus; şi cine este vecinul meu. 30. Iar Iisus răspunzând a zis: un om oarecare s-a pogorât din Ierusalim în Ierihon, şi a căzut în tâlhari, care dezbrăcându-l pe el, şi rănindu-l s-au dus lăsându-l abia viu. 31. Şi s-a întâmplat de a

trecut un preot pe acea cale, şi văzându-l l-a trecut 32. Aşijderea, şi un levit, fiind la acel loc; venind, şi văzându-l l-a trecut. 33. Iar un Samarinean mergând a venit la el şi văzându-l i s-a făcut milă de el. 34. Şi apropiindu-se a legat rănile lui, şi turnând untdelemn şi vin şi punându-l pe dobitocul său l-a dus la o casă de oaspeţi, şi a purtat grijă de el. Şi a doua zi când a purces scoţând doi arginţi, i-a dat gazdei şi a zis: poartă-i de grijă, şi orice vei mai cheltui, întorcându-mă eu îţi voi plăti. 36. Care dintre acei trei ţi se pare a fi mai aproape celui ce a căzut în tâlhari. 37. Iar el a zis: care a făcut milă cu dânsul, deci a zis Iisus lui: mergi de fă şi tu aşijderea.

Aproapele nostru

1. Un făţarnic de felul celui cu care ne-am ocupat în Evanghelia din Duminica a XII-a (cap. 28) este cărturarul, legiuitorul din această Evanghelie – un fariseu care, ca şi cel de la cap. 28, voieşte să se însinue ca un om absolut bun, fără păcate, şi care se încearcă şi el a stoarce în favorul său o laudă de la Iisus Hristos, pe care apoi să o exploateze spre a-şi mări popularitatea. Şi acesta, ca şi cel din Matei (19, 16 ş.u.) adresează Mântuitorului întrebarea: ce să facă spre a moşteni viaţa veşnică.

Mântuitorul îi răspunde prin o întrebare pe care i-o adresează tocmai fiindcă Fariseul era specialist în lege, *„legiuitor“* zicându-i: *„Ce este scris în Lege, cum citeşti?“*. Fariseul, se vede, luase act de răspunsul lui Iisus Hristos, la întrebarea ce-I adresase un alt legiuitor (Matei 22, 37-38), că Îi răspunde cu cuvintele proprii ale lui Iisus, acolo citate şi luate de altfel din Lege

(Deuteronomul 6, 5 combinat cu Leviticul 8, 5; 19, 19 şi Numerii 9, 29). Dar, ca şi fariseul bogat de la Matei şi cel de la Luca, nu se mulţumeşte cu răspunsul primit, ci, crezând că va izbuti să stoarcă de la Mântuitorul o mărturisire, cu ajutorul căreia apoi să se arate grozav înaintea gloatelor, el întreabă pe Iisus: *„Şi cine este aproapele meu?“*.

După Leviticul (19, 16-19) aproapele israeliteanului este numai israeliteanul, deci, prin consecinţă, al evreului numai evreul, şi prin urmare evreul numai pe evreu este obligat să-l iubească, pe când pe ceilalţi trebuie să-i urască.

Aceasta o scoate în relief şi Mântuitorul la Matei 5, 43. 44; Luca 6, 34 ş.u. (a se vedea Evanghelia din Duminica a XIX după Rusalii, cap. 35). Şi legiuitorul se şi aştepta la un răspuns conform cu suscitatul text din Moise, ca apoi pe acest răspuns să clădească fraze bombastice de naţionalism, de jertfire pentru interesele, pentru binele şi pentru fericirea poporului evreiesc.

Mântuitorul, care-i ştia gândurile, şi care şi de altfel nu se putea contrazice, îşi dezvoltă şi îşi exemplifică învăţătura anunţată la Matei (5, 44-48 şi cele paralele), spunându-i întâmplarea cu samariteanul milostiv.

2. Preoţii şi leviţii, cărturarii poporului învaţă pe necărturari să facă milostenie cu cei nenorociţi, după cum Legea prescrie. Dar, ca învăţătura lor să fie pusă în practică de către popor, ei sunt ţinuţi, în locul întâi, să şi facă aceea ce îndeamnă pe alţii să facă; ei sunt datori să fie nu numai învăţători teoretici ai Legii, ci şi împlinitorii ei, învăţătorii ei prin exemple.

Un astfel de preot, dator să împlinească el întâi aceea ce cere de la alţii, trecând pe cale, vede pe cel

nenorocit, şi, fiindcă nu este nimeni de faţă să-l vadă, şi, deci, prin ajutorul, ce ar da celui nenorocit, nu poate face reclamă, trece nepăsător pe lângă fiul poporului său. Un levit, care şi el se hrănea ca şi preotul din credinţa poporului, din aderarea poporului la Legea, pe care o propovăduiesc preoţii şi leviţii, trece şi el pe aceeaşi cale, vede pe cel rănit, şi, nepăsător şi rece, trece înainte ca şi cum nu l-ar fi văzut, îl lasă să moară fără a-i da ajutor. Aceştia, după Legea lui Moise, erau cei mai aproape de cel căzut între tâlhari, aceştia, mai mult ca oricine, datori erau să-i întindă o mână de ajutor. Dar ei îl tratează ca pe un lucru de nimic, ca şi cum n-ar fi om şi n-ar merita compătimirea semenilor săi.

Preotul şi levitul erau din tagma fariseului – legiuitor, care-L întrebase pe Iisus. Ei făceau binele numai când ştiau că sunt văzuţi de gloate, ca să fie lăudaţi, admiraţi. Când însă, ştiau că nu sunt văzuţi, că din fapta, ce ar fi săvârşit, nu era să tragă nici un folos conduita lor era cum se exemplifică în această Evanghelie.

Ca o antiteză a acestor doi oameni, consideraţi de popor ca sfinţi, ca învăţători şi împlinitori ai Legii: trece pe acea cale un om cu totul străin, de alt neam, un necurat, cu care evreii nu voiesc să aibă nimic, nici în clin, nici în mânecă, un samaritean. Văzând pe evreu rănit, acestui om „rău“ i se face milă, se coboară de pe asin, spală şi leagă pe cel rănit, apoi îl pune călare, iar el merge pedestru până ajunge cu dânsul la o casă de oaspeţi, unde îl aşează şi poartă grijă de însănătoşirea lui.

Aşa lucrează cel „rău“, cel „necurat“, Samariteanul, aşa se poartă străinul cu evreul, pe care nu-l bagă în seamă preotul lui şi levitul.

Şi, la întrebarea Mântuitorului, în cazul de faţă, care a fost aproapele evreului nenorocit, răspunsul firesc nici nu putea fi altfel, decât aşa cum l-a formulat cărturarul, răspuns, care era totodată în contra nu numai a fariseilor, ci şi a preocupării întregului popor evreiesc. Fariseul e nevoit să recunoască, în contra învăţăturii sale, că aproapele nu este numai conaţionalul, care adeseori poate să fie fără de inimă, ci oricare om, fie el oricât de nefavorabil descris de preocuparea omenească. El recunoaşte că orice om îţi poate face bine, te poate scăpa chiar şi de la moarte, că, prin urmare, şi tu, oricărui om, fără deosebire de naţionalitate, când ţi se dă ocazia, să-i faci bine, să-i dai ajutorul, de care el are trebuinţă.

În faţa exclusivismului naţional al lui Moise se ridică altruismul creştin, dezvoltat cu altă ocazie până la ideal, altruism spre care trebuie să tindă întreaga omenire (vezi şi cap. 35).

Exclusivismul naţional, în parabola de faţă, se vede că degenerase în cel mai josnic egoism, aşa că în Iudeea, nici la cei mai buni, la preoţi şi la leviţi, nu se găsea altruismul nici chiar în cadrul cel îngust al exclusivismului naţional evreiesc.

Din ţinuta preotului şi a levitului rezultă maxima de conduită pentru toţi, dar mai vârtos pentru preoţi şi pentru seminarişti, că datori sunt să-şi pună în concordanţă faptele cu vorbele; să se poarte cum le e vorba. Şi, dacă împrejurările politice îi silesc să fie exclusivişti, naţionalişti: să nu facă paradă şi speculă cu naţionalismul lor, ci naţionalişti să fie cu trup, cu suflet, gata a-şi jertfi şi viaţa în orice moment pentru naţiunea lor. În acelaşi timp ca de foc să se ferească de a-şi restrânge naţionalismul, altruismul în cadre

profesionale, ori provinciale, mai mult încă de a-l reduce la familia ori chiar, în ultima analiză, la persoana lor. Aceasta ar fi decadenţa la un josnic egoism.

42

Evanghelia din Duminica a XXVI-a după Rusalii

(Luca 12, 16-21)

16. Şi a zis pildă către ei zicând: unui om bogat foarte-i rodise ţarina. 17. Şi cugetă întru sine zicând: ce voi face, că nu am unde aduna roadele mele. 18. Şi a zis: aceasta voi face, sparge-voi jitniţele mele, şi mai mari le voi zidi şi voi strânge acolo toate roadele mele, şi bunătăţile mele. 19. Şi voi zice sufletului meu: suflete, ai multe bunătăţi strânse pe mulţi ani, odihneşte-te, mănâncă, bea, veseleşte-te. 20. Iar Dumnezeu i-a zis lui: nebune, întru această noapte vor să ceară sufletul tău de la tine, dar cele ce ai gătit, cui vor fi. 21. Aşa este cel ce strânge lui şi comoară, iar în Dumnezeu nu se îmbogăţeşte.

Lăcomia

1. Ca să putem înţelege deplin parabola din această Evanghelie, este necesar să-i cunoaştem motivul: ce a îndemnat pe Mântuitorul să o rostească. Motivul îl găsim parte în metoda Sa de a-şi exemplifica şi, prin aceasta, a-şi desluşi teoriile susţinute, parte arătat în textul, ce imediat precede parabolei.

a) În marea predică de pe munte, (Matei, cap. 5-7) Mântuitorul învăţase în teză generală: *„Nu vă adunaţi vouă comori pe pământ..., ci vă adunaţi vouă comori în cer..., că unde este comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră”* (Matei 6, 19-21) – fără să fi desluşit prin exemple această înaltă teorie. Ea trebuia, deci, exemplificată, desluşită, lămurită. Între alte exemple, Mântuitorului Îi este binevenită şi parabola din chestiune.

b) În textul, ce precede parabolei vedem că un anumit om de rând, care, aşa se vede, îşi luase partea, ce i se cuvenea din avuţia părintească, încă fiind părinţii în viaţă, acum, după moartea lor, ar mai fi luat şi din partea rămasă fratelui său. La judecată nu îndrăznea să meargă, deoarece se temea că nu va câştiga. Ştiind însă, că Mântuitorul este aşa de bun, face bine tuturor, crede că Îl va putea îndupleca să intervină El cu înalta-i autoritate ca să înduplece pe fratele său la împărţirea moştenirii.

Mântuitorul, care *„nu avea trebuinţă să-I mărturisească cineva pentru om, că El ştia ce era în om“* (Ioan 2, 25), ştie că numai lăcomia este, care împinge pe acest om naiv să vină la Dânsul şi să-I ceară ajutorul; apoi, pe lângă aceasta, chiar dreptate de ar fi avut omul, Mântuitorul nu avea misiunea a se amesteca în neînţelegerile, dependente de dreptul civil, şi nu putea să dea armă în mâna duşmanilor Săi, că se face însuşi judecător. De aceea El refuză a se pronunţa, răspunzând omului: *„cine M-a pus pe Mine Judecător peste voi?“* – cu alte cuvinte: caută-ţi de treabă, şi Mă lasă în pace! nu încerca a Mă face pe Mine instrument scopurilor tale egoiste.

Apoi, ca să arate celor de faţă că lăcomia este, care l-a împins pe acel om să recurgă la Dânsul, adaugă: *„Vedeţi de vă feriţi de lăcomie, că nu în a prisosi cuiva din avuţiile sale, este viaţa lui”* (vs. 15), adică: nu în avuţii stă fericirea acestei vieţi, că avuţiile, oricât de multe ar fi, ele nu pot să lungească viaţa celui ce le are. Şi, ca să o dovedească aceasta, în legătură cu teoriile arătate la Matei (6, 19-21).

2. Mântuitorul spune celor de faţă, parabola bogatului, care adunase atât, încât nu mai avea unde să-şi strângă agoniseala. El, bogatul, adunase în cursul unei vieţi întregi, lipsindu-se pe sine, nedreptăţind pe alţii, făcând tot ce poate să facă un om, al cărui scop este îngrămădirea de bogăţii, peste care apoi să dispună după plac. Dar, când privea mulţumit de rezultatul îndelungatei sale vânători după avuţii, şi, când îşi făcea planul să înceteze de a mai alerga după câştig, ci să se retragă în odihnă, în care să ducă o viaţă dezmierdată, lipsită de griji, de zbucium şi de nevoi; pe când el îşi plănuia o îndelungată viaţă tihnită şi plăcută, îi zice Dumnezeu; nebune, în noaptea aceasta vei muri; dar cele ce ai câştigat cu atâta zbucium, privaţiune şi nedreptate, ale cui vor fi? Ai trăit o întreagă viaţă ca un sărac, nepermiţându-ţi din câştigul tău să faci vreun bine cuiva, nici chiar ţie; ai trăit sărac, ca să mori bogat, şi ca, la moarte, să-ţi primeşti o parte din aspra pedeapsă: remuşcarea că n-ai beneficiat de avuţiile tale şi durerea de-a ştii că alţii le vor utiliza, alţii care n-au ostenit la câştigarea lor.

Concluzia firească este: aşa se întâmplă tuturor avarilor, tuturor lacomilor după bogăţii lumeşti. Asupra acestei concluzii Evanghelia ne atrage deosebita băgare de seamă când adaugă admoţiunea Mântuitorului: *„Cel*

ce are urechi de auzit să audă", să cumpănească bine cele ce am zis şi să se ferească de viciul lăcomiei.

Fără îndoială unul din cele mai grave vicii este lăcomia, ca mamă a o mulţime de păcate. Cel stăpânit de lăcomie, în goana sa după avuţii, unde numai i se dă ocazia, înşeală, fură, răpeşte, ucide, lăsând în mizerie şi pieritori de foame pe aceia, pe care i-a jefuit. Ca să înşele, el nu se fereşte de minciună, de clevetire, de falsuri, de jurământ fals; ca să poată fura, răpi şi ucide, el amăgeşte pe alţii, ca să-i facă părtaşi, să-l ajute la fărădelegea sa. El duce, deci, şi pe alţii la pierzare. Şi, în schimb pentru atâtea crime, ce săvârşeşte, cu ce se alege? Aici el, pentru care banul e Dumnezeu, nu se îndură să cheltuiască din câştigul său necinstit nimic pentru satisfacerea plăcerilor sale nobile, anume: să-şi lumineze mintea şi să-şi înnobileze inima prin citire de cărţi, ziare şi reviste, care toate costă bani; ba e în stare de multe ori să se lipsească şi de o hrană mai cumsecade, şi preferă să îndure frig, şi să umble zdrenţos, decât să cheltuiască ceva pentru lemne şi pentru haine. Unde punem că se lipseşte şi de nobila mulţumire de-a fi ajutat pe vreun sărman, ori de-a fi contribuit cu ceva la vreo întreprindere culturală, naţională şi filantropică? În societate el e considerat ca acei israieliţi lacomi, care, în călătoria lor prin pustie, strângeau mană şi potârnichi, în cantitate mai mare decât aveau trebuinţa pentru câte o zi, şi ceea ce le prisosea se umplea de viermi şi se împuţea, aşa că toţi fugeau de cei lacomi şi de agonisita lor. La moarte remuşcare, iar după moarte osândă pentru faptele lui cele rele.

Antiteza lăcomiei, ca viciu, este risipa. Cel ce risipeşte, ce agoniseşte orice moşteneşte, ajunge în

ruşinoasă sărăcie: să fie nevoit a recurge la mila altora. Mijlocul între aceste două vicii este virtutea cruţării, mama bunei stări, care aduce îndestulare, mulţumire şi fericire.

Ferindu-se de cele două vicii, preotul, ca o pildă vie între parohienii săi, trebuie să fie cruţător: în toate cheltuielile să fie cumpătat, îngrijind ca din agonisita sa cinstită, să păstreze câte o părticică spre a adăuga la avuţia sa, din care să aibă, la vreme de nevoie, de unde suporta cheltuieli extraordinare şi neprevăzute, necesitate de susţinerea familiei şi de creşterea cuviincioasă a copiilor săi; apoi să aibă cu ce veni la timp în ajutor celor nenorociţi şi de unde să facă jertfe materiale pentru scopuri filantropice şi instituţii naţionale-bisericeşti.

Şi în cruţare seminaristul trebuie să facă exerciţii. Din micile sume, ce primeşte pentru acoperirea cheltuielilor sale, el poate economisi câte puţin şi, punând la casa de economie, se exercită în păstrare. Acest exerciţiu îi prinde bine în întreaga viaţă: îi este ca un stimulent pentru continuare şi îndemnarea altora spre imitare.

43

Evanghelia din Duminica a XXVII-a după Rusalii

(Luca 13, 10-17)

10. Şi era învăţând într-o Sinagogă sâmbăta. 11. Şi iată o femeie era, care avea duhul neputinţei de optsprezece ani, şi era gârbovă, şi nu putea să se

îndrepteze nicidecum. 12. Şi Iisus văzându-o pe ea, a chemat, şi i-a zis ei: femeie, slobozitu-te-ai de boala ta. 13. Şi şi-a pus pe ea mâinile, şi îndată s-a îndreptat, şi mărea pe Dumnezeu. 14. Iar Mai-merele Sinagogii mâniindu-se, căci o vindecase Iisus sâmbăta, răspunzând, zicea poporului: şase zile sunt, în care se cade a lucra, deci în acelea venind vă veţi vindeca, iar nu în ziua Sâmbetei. 15. Iar Domnul răspunzând a zis lui: făţarnice, fiecare din voi sâmbătă nu-şi dezlega boul său, sau asinul de la iesle, şi-l duce de-l adapă. 16. Dar aceasta fiica lui Avraam fiind, pe care o legase satana iată de optsprezece ani, nu se cădea a se dezlega din legătura aceasta în ziua sâmbetei. 17. Şi acestea zicând el, toţi cei ce stau împotriva lui, se ruşinează, şi toată mulţimea se bucură de toate lucrurile cele mărite, care se făceau de la El.

Sfinţirea sâmbetei

1. Porunca a patra din Decalog *„Să sfinţeşti ziua sâmbetei“* era ţinut la evrei cu o extremă rigoare. Chiar Legea mozaică impunea această rigoare: orice lucrare trebuie sistată în această zi sfântă. Neobservarea acestei interdicţiuni e pedepsită cu moarte (Ieşirea 35, 2). Interdicţiunea merge până în minuţiozităţi: nici foc să nu-ţi faci în casă (Ieşirea 35, 3), fiindcă şi aceasta este lucrare. De aceea, când *„fiii lui Israil“* aflară pe un om adunând lemne de foc în pustie într-o zi de sâmbătă şi-l duseră înaintea lui Moise, acesta îl osândi la moarte, şi israieliţii îl omorâră cu pietre (Numerii 15, 31-36).

Străşnicia aceasta a Legii în cursul timpului s-a dezvoltat până la ridicol, şi pentru evrei a avut dezastruoase urmări. După cum vedem din I Macabei

cap. 2, evreii, zeloşi observatori a Legii, consideră şi apărarea vieţii lor proprie ca o lucrare, oprită de Lege, şi preferă mai bine să se lase ca să-i măcelărească sirienii pe toţi, decât să facă cea mai nevinovată încercare de apărare. Ei se mulţumesc numai să strige că, lor Legea nu le permite să lucreze în zi de sâmbătă, şi că, martor le este cerul şi pământul, ei sunt nevinovaţi şi mor observând Legea. Chiar căderea Ierusalimului în mâinile Romanilor a fost facilitată prin ridicola observantă a Legii, după cum ne spune istoriograful evreu Iosif Flavius.

Ceea ce ajunge însă culmea ridicolului este practica unei secte samarinene, numite a dositeianilor. Aceştia considerau ca lucrare, prin urmare ca abatere de la Lege, orice mişcare a corpului. Deci, ca să nu calce Legea: în ce poziţie îi apucă începutul sâmbetei (vineri seara la apusul soarelui), fie culcaţi, fie stând în picioare, desculţi, îmbrăcaţi, ori dezbrăcaţi, în aceea rămâneau, ca înlemniţi, până ce apusul soarelui de sâmbătă spre Duminică ridică vraja deasupra acestor fanatici nenorociţi.

Adevărat că, până chiar şi evreii îşi băteau joc de observanţa ridicolă a dositeianilor. Dar în acelaşi timp nici ei nu ieşeau din ridicol. Lăsând la o parte cazuistica lor ridicolă, e destul să atingem învinuirea, ce ei fac lui Iisus, că, scuipând în pulberea pământului şi cu degetul făcând tină – a lucrat, a călcat Legea. Culmea însă este practica lor, pe care Iisus o combate cu ocazia minunii ce săvârşeşte, vindecând pe femeia cea gârbovă de îndelungată ei boală. Anume: cei mai zeloşi dintre evrei nu-şi permiteau în zi de sâmbătă nici bine să facă unul altuia. Şi, mai-marele sinagogii nu este decât expresia fidelă a credinţei şi practicii acelora, care erau mai cu

râvnă în aplicarea exterioară a Legii, în aşa numita observanţă a formalismului nomistic.

2. Spre a deştepta pe evrei, a-i face să recunoască ei înşişi absurditatea dogmelor şi a practicelor lor, Iisus, în zi de sâmbătă, în sinagogă, în faţa oamenilor religioşi, adunaţi la rugăciune, vindecă prin cuvânt pe femeia cea bolnavă, gârbovită de boală.

Şi, la observarea răutăcioasă a mai-marelui Sinagogii, că Sâmbăta nu e permis a vindeca pe oameni, Iisus demască atât absurditatea rigorismului Legii, cât şi diabolicul interpretatorilor ei, de către farisei, din care făceau parte şi conducătorii sinagogilor, ca oameni cu renume de oameni religioşi, drepţi, buni, sfinţi. Ei, în învăţăturile lor, opreau în zi de sâmbătă orice lucrare, care s-ar raporta la om, dar nu şi la animale. A da vitelor de mâncare şi apă nu era lucrare, după doctrina fariseilor, nu era păcat; a scăpa o vită de la pieire era permis, sau mai bine nu era interzis. Şi, ce nu e interzis în Lege, e permis în practică. Fariseii aşa şi practicau: ei în zi de sâmbătă omului nu-i făceau bine, zicând că e păcat: dobitocului însă îi făceau, susţinând că aceasta este permis.

„Cum? – le zice Mântuitorul –, după vederile voastre o vacă, o oaie, ori un asin e mai mult decât un om? Unei vaci îţi este permis să-i faci bine, unui om nu? Pe un asin să-l scapi de la moarte, că nu e păcat, pe om să-l laşi să moară, că e păcat să-l ajuţi? Cum, Legea opreşte a face bine omului în zi de sâmbătă şi permite să faci dobitocului?”.

Şi a fost firesc să se ruşineze toţi fariseii, care erau de faţă şi-i făceau opoziţie, şi să se bucure poporul, care acum înţelegea perversitatea pretinşilor săi oameni sfinţi.

A face bine sâmbăta, nu numai că nu e în contra Legii, dar e chiar în consonanţă cu ea; prin binefacere se sfinţeşte ziua sâmbetei.

Aceea, ce zice Mântuitorul despre ziua sâmbetei, are îndoită valoare pentru Duminica creştinilor. Cum Domnul nostru Iisus Hristos mai ales sâmbăta făcea bine celor nenorociţi, aşa şi noi, câtă vreme numele lui (creştini) îl purtăm, datori suntem a căuta prilej ca să facem bine mai ales Duminica. Cum Mântuitorul sfinţea Sâmbăta prin binefacerile Sale, şi noi într-un grad mai mic, după puterile noastre, putem şi datori suntem să sfinţim Duminica prin binefaceri către cei nenorociţi, care au trebuinţă de ajutorul nostru. Aceasta ne-o porunceşte adevăratul înţeles al poruncii a patra: *„Să sfinţeşti ziua sâmbetei (Duminica)“*. Noi o putem sfinţi, nu petrecând în trândăvie, ca evreii, ci imitând pe Mântuitorul, adică făcând bine altora – de la sine înţeles, pe lângă observarea şi a poruncii întâi bisericeşti.

În nici o altă zi n-are preotul atâta ocazie de-a face bine, ca Duminica. În această zi sfântă, el nu este reţinut de ocupaţiuni economice şi parohienii sunt de obicei pe acasă. În această zi are, deci, timp să cerceteze pe cei întristaţi, şi să-i mângâie, pe cei certaţi să-i împace, spre a-i opri de la procese păgubitoare. În această zi poate cerceta pe cei vicioşi, şi, stând cu dânşii de vorbă, să-i aducă la calea cea bună; pe bolnavi şi pe cei grabnic nenorociţi, îi poate cerceta în toate zilele. În această zi preotul poate ţine cuvântări şi prelegeri, prin care să arate obştii urmările nenorocoase ale viciilor, de care poate suferă unii şi alţii, şi să provoace îndreptarea. În această zi preotul vrednic poate întruni pe fruntaşii parohiei la consfătuiri pentru binele obştii bisericeşti.

Iată, aşa poate sfinţi preotul în parohia sa ziua Domnului.

Şi, de la sine înţeles, seminaristul, mai ales în timpul vacanţelor, are destul prilej de a se exercita în sfinţirea Duminicii – fireşte, sub conducerea şi supravegherea preotului. Dar şi în seminar are prilej, între colegii săi, a face bine şi, prin aceasta, a sfinţi ziua Duminicii.

44

Evanghelia din Duminica a XXVIII-a după Rusalii

(Luca 14, 16-24)

16. Iar El i-a zis lui: un om oarecare a făcut cină mare, şi a chemat pe mulţi. 17. Şi a trimis pe sluga sa la ceasul cinei să zică celor chemaţi, veniţi că iată gata sunt toate. 18. Şi au început toţi într-un chip a se lepăda, cel dintâi a zis lui: moşie am cumpărat, şi merg să o văd, rogu-te să mă ierţi. 19. Şi altul a zis: perechi de boi am cumpărat cinci, şi voi merge să-i încerc, rogu-te să mă ierţi. 20. Şi altul a zis: m-am însurat, şi pentru aceea nu pot veni. 21. Şi întorcându-se sluga aceea a zis Domnului său acestea, atunci mâniindu-se stăpânul casei a zis slugii sale: ieşi curând la căile, şi la uliţele cetăţii, şi săracii, şi ciungii, şi orbii, şi şchiopii adu-i aici. 22. Şi a zis sluga: Doamne, s-a făcut cum ai poruncit, şi încă mai este loc. 23. Şi a zis Domnul către slugă: ieşi la drumuri, şi la răspântii, şi îndeamnă să intre, ca să se umple casa mea. 24. Că zic vouă, că nici unul din bărbaţii cei chemaţi nu va gusta cina mea.

Universalismul în Creştinism

1. Parabola de faţă o avem şi la Matei (22, 1-14). (Am tratat-o la cap. 30, Duminica a XIV-a după Rusalii). Este însă o deosebire între redactarea de la Matei şi între cea de la Luca, provenită din formularea dată în două rânduri de Însuşi Iisus.

La Matei se accentuează exclusivismul, la Luca universalismul în creştinism. La Luca cel ce dă cina este „un om oarecare", la Matei este un „Împărat", care face nuntă fiului său. Aici avem pe evreii chemaţi la nunta lui Mesia, a Fiului lui Iehova, colo pe toţi, fără deosebire, chemaţi la masa unui om din lumea mare. Evangheliştii aleg, fiecare, acea formulare, dată de Mântuitorul, care corespunde scopului său special: unul, spre a câştiga în special pe evrei pentru creştinism, celălalt spre a converti pe păgâni.

2. Exclusivismul la Matei stă într-aceea că, deşi, după renunţarea iudeilor de a participa la masa creştinismului, sunt invitate toate neamurile, şi răi şi buni, totuşi cei nevrednici sunt înlăturaţi – cel ce *„nu avea haină de nuntă"*. Nu sunt primiţi în creştinism decât cei curaţi la inimă, cei virtuoşi, care nu vin din speculă, cu atât mai vârtos nu cei aduşi de silă.

Universalismul la Luca este accentuat atât în omul, care dă cină mare, cât mai ales în ordinul dat slugii pentru a doua oară: *„ieşi la drumuri şi la răspântii şi-i sileşte să intre..."* pe toţi pe care îi vei găsi, fără deosebire, sileşte-i să intre, nu te uita dacă este vreunul vrednic ori nu, dacă este careva în haine de sărbătoare ori nu; scopul este *„ca să se umple casa mea"*. Aici n-are de a face cu ceremonialuri şi

consideraţiuni, care trebuie să se observe faţă cu regii şi cu împăraţii. Aici împărăţia lui Dumnezeu nu este asemănată cu o împărăţie lumească, ci cu o ospătărie universală, unde lumea trebuie să intre, de voie, de nevoie.

Aceste două direcţiuni fundamentale opuse, le vedem reprezentate în cele două mari Biserici, în care e divizată creştinătatea, în orient şi în occident.

În Biserica de răsărit încă de la începutul creştinismului, vedem că e normativă vederea din Matei: Nu oricine se primeşte în creştinism. Cei, care vor să intre, se supun la aspre probe, ei trec prin diferite grade de pregătire, şi, numai după ce dovedesc, atât prin viaţa lor morală, cât şi prin instrucţiunea primită şi prin statornicia în credinţă, că au *„haină de nuntă“*, şi, deci, sunt vrednici să intre la *„cina cea de taină“* a Fiului Împăratului, numai atunci sunt admişi să intre în societatea creştină, în Biserică. Şi, câtă vreme creştinismul, a ţinut cu rigoare la acest principiu, el, creştinismul, a fost în continuu progres pe toate terenurile. Ca simbol al observării acestui principiu, conducătorul Bisericii, Episcopul, în oficiul său sacramental poartă o cârjă, în capul căreia se văd doi şerpi, cu capetele spre olaltă – semnul înţelepciunii inofensive, paşnice. Drept ce şi Biserica răsăriteană, întrucât a propagat creştinismul între păgâni, l-a propagat pe cale paşnică, liniştită, prudentă.

Biserica apuseană însă, având ca deviză cuvintele de la Luca: *„îi sileşte să intre“*, n-a ţinut şi nu ţine seama de povaţa de la Matei, ci, unde cuvântul, unde învăţătura paşnică şi înţeleaptă n-a ajuns, acolo a recurs la forţă: să-i silească să intre. Această silă, biserica de apus n-a întrebuinţat-o numai faţă cu păgânii cum s-a

făcut cu popoarele de la nord, ci şi faţă cu creştinii, care nu erau şi nu voiau să fie sub ocârmuirea romană. De aici: persecuţii, cruciade, războaie în numele lui Dumnezeu.

Cum în Biserica orientală principiul, deviza ei de conducere şi de viaţă este exprimată în toiagul, ba şi în mitra episcopală, astfel şi în biserica de apus: cârja Episcopului are la capul superior forma unui cârlig, cu care să prindă în fugă pe cel ce nu voieşte de bună voie să vină acolo, unde păstorul voieşte. Biserica apuseană consideră ca oi rătăcite, fugite din turmă pe aceia, care nu-i aparţin, şi, cum păstorul cu cârja lui cu cârlig, numită pe alocuri caţă, prinde oile răzleţe, rătăcite; tot aşa şi păstorul sufletesc, Episcopul, prinde şi aduce în staulul oilor lui Hristos pe păgâni şi pe creştinii, care nu sunt sub a lui păstorire. Cum e cârja, şi mitra: semn de atac – gură deschisă.

Din cele ce preced, în mod firesc rezultă pentru Preot învăţătura că parohia lui fiind o lume mică, o Biserică vie sau o turmă, peste care el este păstor răspunzător pentru buna ei păşunare: el în păstorirea turmei sale trebuie să adopte şi înţelepciunea plină de blândeţe a Bisericii ecumenice de răsărit, şi sila plină de înţelepciune. Blândeţea trebuie să le aplice în genere faţă cu toţi credincioşii. Acolo însă unde blândeţile nu sunt suficiente spre a îndrepta pe cel rătăcit şi a-l aduce la calea binelui, acolo trebuie să recurgă la silă: să-l silească să intre în casa şi la masa Domnului. Sila aceasta nu poate să fie însă fizică, cum o aplică Biserica romană, ci morală cum o recomandă Apostolul Pavel, când zice preotului: *„Propovăduieşte cuvântul, stai asupra cu vreme şi fără de vreme, mustră, ceartă,*

îndeamnă, cu toată răbdarea şi cu învăţătura" (II Timotei 4, 2).

Preotul vrednic şi cu tact ştie în parohia sa să se impună într-atât, încât, autorităţii sale stăruitoare şi dezinteresate, trebuie să se plece şi cei mai decăzuţi. El îi sileşte moraliceşte să se abată de la rele şi să fie buni.

45

Evanghelia din Duminica a XXIX-a după Rusalii

(Luca 17, 12-19)

12. Şi intrând El într-un sat, L-au întâmpinat pe El zece bărbaţi buboşi, care stătea departe. 13. Şi aceia au ridicat glas zicând: Iisuse învăţătorule, miluieşte-ne pe noi. 14. Şi văzându-i le-a zis lor, mergeţi, de vă arătaţi preoţilor, în timp ce mergeau ei s-au curăţit. 15. Iar unul dintre dânşii văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare mărind pe Dumnezeu. 16. Şi a căzut cu faţa sa la picioarele Lui, mulţumindu-I, şi acela era samarinean. Iar Iisus răspunzând a zis: au nu zece s-au curăţit; dar cei nouă unde sunt. 18. Nu s-a aflat să se întoarcă să dea mărire lui Dumnezeu, fără numai acest străin. 19. Şi i-a zis lui; scoală şi te du, credinţa ta te-a mântuit.

Gratitudinea şi ingratitudinea

1. Lepros – bubos – lepră. Din cea mai adâncă vechime este cunoscută lepra, ca o boală egipteană, pe

cât de urâtă şi de respingătoare, pe atât şi de primejdioasă şi de îndărătnică. Sunt mai mult specii de lepră, unele mai uşoare, altele mai grele. Cele mai grele abia se vindecă după 9, 18 şi chiar după 30 de ani. Proveniența acestei boli este încă necunoscută. Atât la evrei, cât şi la celelalte popoare din vechime, ca şi la Arabii moderni, lepra era şi este considerată ca o pedeapsă dumnezeiască pentru cel bolnav. Bolnavul se încarcă de bube pe întreg corpul, care se deformează îngrozitor. Bubele puroiază infectând aerul cu mirosul lor de nesuferit. Boala fiind molipsitoare, la evrei, cei cuprinşi de lepră erau excluşi din societate, în care nu aveau voie să reintre până nu dovedeau cu certificat de la preoţi, că sunt vindecaţi.

2. Minunea cuprinde un dureros model de ingratitudine evreiască. Faţă cu ingratitudinea evreiască iese însă la iveală gratitudinea păgânismului.

Cei nouă leproşi israieliteni sunt reprezentanţii iudaismului, iar samarineanul ţine locul păgânismului. Proporţia în care se găsesc evreii leproşi, nemulţumitori în raport cu samarineanul, tovarăşul lor de nenorocire, ne oglindeşte proporţia în care Dumnezeu, Iisus Hristos şi-a dezvoltat activitatea Sa pentru evrei şi pentru păgâni. Ea este un fel de confirmare a declaraţiei Mântuitorului (Matei 15, 24), că nu e *„trimis fără numai către oile cele rătăcite ale casei lui Israil“*, de o parte, şi a declaraţiei cananencei (Matei 15, 27) *„că şi câinii mănâncă din sfărâmăturile care cad de pe masa domnilor săi“*, de altă parte. Şi, pe cât de preocupat se părea a fi fost Iisus Hristos pentru mântuirea evreilor, desconsiderând pe păgâni, pe atât de ingraţi, de nemulţumitori, se arată evreii faţă de Dânsul; iar păgânii cei desconsideraţi, trataţi numai cu sfărâmăturile care

pică de pe masa cea bogată a evreilor, cad cu faţa la pământ şi mulţumesc lui Dumnezeu pentru darul primit.

Cel care singur se întoarce şi mulţumeşte lui Dumnezeu pentru mântuirea de care s-a făcut părtaş, e un samarinean – după părerea evreilor, un spurcat, un câine, tocmai pentru aceea considerat ca dispreţuit, osândit de oameni şi de Dumnezeu. Evreii însă, în faţa Samarineanului, se considerau ca oameni aleşi sfinţi, ca poporul lui Dumnezeu.

Fapta evreilor de aici ca şi a reprezentantului lor din cap. 10 (slăbănogul), demască pretinsa lor sfinţenie, arătându-i în toată perversitatea lor; de asemenea fapta samarineanului, ca şi a orbului din naştere (cap. 14 şi 15), dovedeşte că el, deşi desconsiderat, este superior evreilor, cum superior s-a arătat păgânismul peste tot, primind cu recunoştinţă învăţătura Mântuitorului, deşi această învăţătură i s-a dat numai în fărâmituri, numai după ce au refuzat-o evreii.

3. Câinii, emblema şi tipul samarinenilor, oricât ar fi ei de dispreţuiţi, dacă le întindem câte o fărâmitură de pâine, se gudură, îşi arată mulţumirea; ba această mulţumire a lor şi-o dovedesc mai târziu prin alipirea lor cu credinţă de cei care le-au făcut bine. Şi omul care primind vreo binefacere, desconsideră pe binefăcătorul său, se arată mai josnic, mai puţin şi mai nevrednic chiar decât un câine. De această înjosire şi nevrednicie s-au făcut părtaşi cei nouă evrei vindecaţi de lepră şi se fac părtaşi toţi aceia care, primind câte o binefacere de la cineva, uită de binefăcătorul lor, nu-şi arată recunoştinţa pentru facerea de bine.

De aceea ingratitudinea este considerată ca una din petele cele mai urâte, care arată nevrednicia omului, în sânul căruia se încuibează. Pe cât de neagră este pata

păcatului nemulţumirii, pe atât de firească, de conformă cu demnitatea omului, se arată virtutea numită gratitudine, recunoştinţă, mulţumită pentru facerea de bine.

Această gratitudine se manifestă în sufletul nostru întâi către Dumnezeu pentru nemăsuratele Sale binefaceri, apoi către părinţii noştri trupeşti şi sufleteşti – preoţi şi învăţători, – către autorităţile bisericeşti şi civile, în general, şi către toţi particularii noştri binefăcători, îndeosebi.

Mulţumirea aceasta, arătată mai întâi în sufletul nostru, se manifestă în afară prin acţiunile noastre, prin conduita noastră vădită, faţă cu aceia cărora le păstrăm gratitudinea în inima noastră.

Cum *„credinţa fără de fapte moartă este“* (Iacov 2, 20), aşa şi gratitudinea nemanifestată prin fapte. Gratitudinea ne-o manifestăm către acela, căruia i-o păstrăm, prin faptele noastre, săvârşite spre plăcerea şi deplina aprobare a binefăcătorului nostru.

Vechii Romani, strămoşii noştri, se lăudau că ţin minte binele şi răul (Salust. Iughurta, cap. 104).

Despre poporul român se zice că „ţine minte“ – pe unele locuri, mai mult răul decât binele. Misiunea preotului este ca, la poporul încredinţat educării lui, aducerea aminte de rău să o schimbe în generoasă iertare şi uitare; iar aducerea aminte de bine să o dezvolte şi cultive în recunoştinţă. La aceasta va putea ajunge numai învăţând şi făptuind: aceea ce învaţă el şi îndeamnă în predici şi la scaunul mărturisirii, să practice el însuşi, ca, prin exemplul său, să se îndemne credincioşii a i se asemăna lui: a fi mulţumitori celor ce le-au făcut bine, a se feri de păcatul ingratitudinii şi de a ţine în minte răul. Nu va premerge preotul cu exemplu,

ci una va învăţa şi alta va făptui: *„aramă răsunătoare“* se va face.

Câte ocazii nu are seminaristul ca să se exercite în a trece cu vederea răul făcut, a-şi arăta prin fapte gratitudinea sa către cei ce îi fac bine şi a se feri de ingratitudine!?

46

Evanghelia din Duminica a XXXI-a după Rusalii*

(Luca 18, 35-43)

35. Şi a fost când s-a apropiat el de Ierihon, un orb şedea lângă cale cerşind. 36. Şi auzind poporul trecând, a întrebat ce este aceasta. 37. Şi i-au spus lui, că Iisus Nazarineanul trece. 38. Şi a strigat, zicând: Iisuse, Fiul lui David, miluieşte-mă. 39. Iară cei ce mergeau înainte îl certau pe el să tacă, iar el cu mult mai vârtos striga: Fiul lui David miluieşte-mă. 40. Şi stând Iisus, a poruncit să-l aducă pe el la sine, iar apropiindu-se el de dânsul, l-a întrebat. 41. Zicând: ce vrei să-ţi fac? Iară el a zis: Doamne, să văd. 42. Şi Iisus i-a zis lui: vezi, credinţa ta te-a mântuit. 43. Şi îndată a văzut, şi a mers după el, mărind pe Dumnezeu şi tot poporul văzând a dat laudă lui Dumnezeu.

Răsplata credinţei

1. Minunea descrisă în această Evanghelie este, dacă nu identică, cel puţin analoagă cu cea descrisă la

Matei (9, 27-31), tratată la cap. 23, Evanghelia a VII-a după Rusalii.

Variantele sunt: La Matei se vorbeşte despre doi orbi, la Luca despre unul; la Matei minunea se săvârşeşte în casă, la Luca afară.

În ambele cazuri credinţa este care provoacă minunea, credinţa tare şi neclintită că Iisus, Fiul lui David, are putere să le dea vedere ochilor.

În ambele cazuri, orbii, ca şi cananeanca (cap. 33) stăruie, nu se intimidează de mustrările ce li se fac; ba oprirea, piedica ce li se pune, îi face să stăruie mai mult, să fie mai încredinţaţi că Mântuitorul şi poate şi voieşte să le ajute.

Credinţa lor, pusă la încercare, biruieşte. Iisus Hristos o cunoaşte până a nu şi-o manifesta dânşii. El o scoate la iveală, spre a servi ca îndemn de imitare pentru alţii: *„Credinţa ta te-a mântuit“* (Luca) – *„după credinţa voastră fie vouă“* (Matei).

Aceasta o face Mântuitorul, ca educator, spre a arăta încă o dată mai mult că cine îşi pune încrederea în Dumnezeu, nu rămâne nemângâiat.

Credinţa de care este vorba aici, nu este credinţă în înţeles propriu, ci încredere, care şi ea este tot un fel de credinţă, nu atât o nuanţă, cât mai mult o rezultantă a credinţei. Orbii, crezând că Iisus, Fiul lui David, are putere dumnezeiască, s-au încrezut în atotputernicia Lui, în bunătatea şi în milostivirea Lui şi au stăruit în rugăciune: să le ajute.

Această încredere neclintită în bunătatea, atotputernicia şi milostivirea lui Dumnezeu, ca rod al credinţei, în Dumnezeirea lui Iisus, este care face minuni cu cei orbi, care răsplăteşte aşa de strălucit. Acest soi de credinţă ni se cere şi nouă, spre deosebire

de simpla credinţă, despre care Apostolul Iacov (3, 19) zice că şi dracii o au, şi totuşi nu se mântuiesc.

Puterea acestei credinţe n-a săvârşit minuni numai la glasul şi în prezenţa trupească a Mântuitorului Hristos: ea s-a manifestat mai rodnică pe timpul sfinţilor Părinţi, care nesfârşite şi negrăite minuni au făcut numai printr-însa. E destul să cercetăm mai de aproape, dacă nu vieţile şi faptele Sfinţilor, măcar viaţa şi activitatea Sfântului Vasile cel Mare, ca să ne umplem şi noi de râvnă după asemenea credinţă, care şi în timpul nostru poate face minuni, numai să-şi aibă sălaşul în vase alese.

Vase alese pentru credinţa făcătoare de minuni, meniţi sunt să fie îndeosebi preoţii. Acei preoţi, care nu se lasă să fie amăgiţi de învăţăturile rătăcite ale veacului acestuia, ci, crezând cu toată tăria în cuvântul lui Dumnezeu, se conformează lui şi au deplină încredere în mila, bunătatea şi puterea Lui, şi care nu se îndoiesc în puterea darului dumnezeiesc, ce li s-a dat prin punerea mâinilor arhiereşti – acei preoţi, vase alese, prin credinţa lor săvârşesc minuni, după cuvântul Domnului: *„De veţi avea credinţă şi nu vă veţi îndoi... toate câte veţi cere în rugăciune veţi primi”* (Matei 21, 21-22, compară cu Marcu 16, 17-18 şi cele paralele).

În Evanghelia de faţă găsim însă şi o altă învăţătură. Orbi suntem şi noi în nenumărate chestiuni, mai ales de credinţă. Şi noi dorim să ni se deschidă ochii, să vedem, să înţelegem. Şi, cum orbilor din Evanghelie li s-au deschis ochii „după credinţa lor“, care i-a mântuit – aşa şi ochii noştri ni se vor deschide şi vom înţelege tainele ştiinţei dumnezeieşti, dacă vom crede şi numai dacă vom crede, şi nu ne vom îndoi. Căci nouă ne strigă, cu glas pătrunzător, Proorocul Isaia: *„De*

nu veţi crede, nici nu veţi înţelege" (7, 9). Iar credinţa, în înţelesul ei propriu, este arătată, definită de Apostolul Pavel ca *„adeverirea celor nădăjduite şi dovedirea lucrurilor celor nevăzute"* (Evrei 11, 1).

Înarmaţi, dar, cu acest soi de credinţă, deci, primind cu toată inima ca adevărate cele ce, după cuvântul Domnului, le nădăjduim şi ca dovedite lucrurile, pe care nu le putem vedea, avem cheia cu care putem descuia înţelesul şi al celor mai grele învăţături.

Dacă vrem să fim preoţi desăvârşiţi, spre a putea revărsa lumină asupra celor care în cele teologice sunt orbi, nu văd, trebuie întâi să ne deschidem ochii noştri proprii, prin puterea credinţei şi apoi, înţelegând despre ce este vorba, să putem lumina pe alţii, să facem şi noi minuni – în felul lor.

Cu arma cea puternică a credinţei, viitorul preot se poate înarma în seminar, numai dacă, dând deosebită atenţie învăţăturilor referitoare la credinţă, va evita cu desăvârşire citirea de cărţi, care ar putea să-i zdruncine credinţa.

Mai ales pentru cei încă neîntăriţi din destul în credinţă, pentru aceia a căror credinţă e încă în formaţie, cum e a seminariştilor, are deplină valoare înţeleapta şi părintească poruncă bisericească: „Să nu citeşti cărţi eretice".

47

Evanghelia din Duminica a XXXII-a după Rusalii

(Luca 19, 1-10)

1. Şi intrând trecea prin Ierihon. 2. Şi iată un om anume Zaheu şi acesta era mai mare vameşilor, şi era bogat. 3. Şi căuta să vadă pe Iisus, cine este, şi nu putea de popor, că era mic de stat. 4. Şi alergând înainte s-a suit într-un dud, ca să-l vadă pe el, că pe acolo era să treacă. 5. Şi dacă a venit în locul acela căutând Iisus, l-a văzut pe el, şi a zis către el: Zahee grăbeşte de te pogoară, că astăzi în casa ta mi se cade să rămân. 6. Şi grăbindu-se s-a pogorât şi l-a primit pe dânsul bucurându-se. 7. Şi văzând toţi cârteau, zicând că la un om păcătos a intrat să sălăşluiască. 8. Iară Zaheu stând către Domnul: Iată jumătate din avuţia mea o dau săracilor, şi de am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. 9. Zis-a către el Iisus: că astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, pentru că şi acesta fiul lui Avraam este. 10. Că a venit fiul omenesc să caute şi să mântuiască pe cel ce era pierdut.

Mântuirea prin pocăinţă

1. Vameş. Pe lângă birul care se plătea după venit şi după avuţie, pe vremea lui Hristos, trebuia să se răspundă la casa statului şi dări pentru intrarea mărfurilor în ţară şi dări pentru ieşirea lor din ţară. Aceste dări, introduse mai întâi la egipteni, şi de la ei adoptate de toată lumea, se numeau vămi, iar încasatorii lor vameşi.

În imperiul roman vămile se luau după provincii, la intrare în provincie şi la ieşire dintr-însa. Taxele variau de la 2% la 25% din valoarea mărfii. În Palestina vămile se exarendau la mari antreprenori (publicani),

care apoi, prin funcţionarii lor, încasau volniceşte, apăsând greu asupra poporului, cu vămi deosebite pentru fiecare district. Funcţionarii subalterni, prin lipsa lor de scrupule la încasare, ajunseră să fie cei mai urgisiţi, consideraţi ca oamenii cei mai răi, cei mai fără inimă şi fără frica lui Dumnezeu, încât, a zice vameş era identic cu a zice scelerat, criminalul criminalilor.

2. Zaheu, se vede că era antreprenorul vămilor. Era, deci, firesc să fie bogat. El auzise despre Iisus Hristos, despre învăţăturile şi despre faptele Lui. Acum îi vine vestea că Iisus soseşte în Ierihon. Ce n-ar fi dat el să poată fi în societatea marelui Învăţător!? Dar conştiinţa că el este vameş, mai mult, că este antreprenorul, stăpânul vameşilor, şi prin urmare că el e considerat de compatrioţii şi conaţionalii săi ca cel mai păcătos între toţi păcătoşii, îi impune rezerve.

Apăsat, oarecum de greutatea opiniei publice şi conştient de păcătoşenia sa, se crede atât de nevrednic, încât i se pare că ar profana sfinţenia „Proorocului din Galileea“, dacă ar îndrăzni să se apropie de Dânsul.

În smerenia sa, el se simte mulţumit, fericit chiar, numai să poată vedea pe Proorocul cel minunat, cu care nu se crede vrednic să vorbească. Fiind însă mic de stat, ca să poată vedea peste mulţimea în care nu îndrăznea să intre, şi, ca să-şi poată sătura dorinţa, privind la Iisus, se suie într-un dud, în calea pe unde avea să treacă Mântuitorul.

Iisus Hristos, care cunoştea gândurile şi sentimentele oamenilor, ştia pentru ce Zaheu s-a suit în dud, ştia că antreprenorul vămilor simte în sufletul său remuşcare pentru faptele sale, că este hotărât să se îndrepte, gata să facă orice spre a-şi expia păcatele – ştiindu-o aceasta, îi vine grabnic în ajutor, răsplătindu-i,

peste toate aşteptările, hotărârea luată în tăcere. Căci ce răsplată poate fi asemenea cu onoarea de-a primi în casă pe Fiul lui Dumnezeu? Şi, cu această onoare, cu această distincţie răsplăteşte Mântuitorul hotărârea de îndreptare a lui Zaheu.

Dar lumea, preocupată, critică conduita lui Iisus Hristos: se face una cu vameşii, se compromite, primeşte să fie oaspetele unui om aşa decăzut, aşa de păcătos!

Pe când cei de faţă cârteau contra Mântuitorului, Zaheu dovedeşte că Iisus nu s-a înşelat în aprecierea dispoziţiilor lui sufleteşti. În mulţumirea sa de-a se vedea atât de onorat, spre a se arăta vrednic de această distincţie, el pune la dispoziţia săracilor, jumătate din avuţia sa, referindu-se la Ieşirea (22, 1): că, dacă va fi năpăstuit pe cineva, întoarce cel puţin maximul prescris de lege.

Acum găseşte Mântuitorul momentul potrivit să-Şi motiveze instructiv, în faţa mulţimii, intrarea Sa în casa lui Zaheu. El declară că, prin canonul ce-şi impune, Zaheu, completându-şi pocăinţa, s-a spălat de necurăţia păcatelor, s-a mântuit. Mântuitorul i-a dat numai prilejul mântuirii. El pentru aceasta a venit – a venit să caute şi să mântuiască pe cel pierdut, care se lasă a fi aflat, care, prin pocăinţă, contribuie din parte-şi ca să poată fi mântuit.

3. Zaheu este pentru noi un clasic tip caracteristic. În el vedem concentrate: conştiinţa păcătoşeniei, sfiala de opinia publică, conştiinţa nevredniciei sale de-a sta faţă cu Iisus, dorul fierbinte de a cunoaşte, cel puţin din vedere, pe Fiul lui Dumnezeu, adâncul regret pentru faptele sale rele, pentru care nu invocă nici un motiv de dezvinovăţire. Apoi, nemărginita mulţumire şi fericire

de a se afla în societatea lui Iisus Hristos şi completarea pocăinţei, prin aceea că, el însuşi îşi impune şi execută conştiincios cel mai greu canon, dând săracilor jumătate din întreagă avuţia sa, şi rezervând pentru sine, pentru pruncii şi casnicii săi cealaltă jumătate.

Fiecare din noi ajunge în poziţia în care afla Zaheu, înainte de venirea lui Iisus în Ierihon; fiecare din noi este un Zaheu, un vameş păcătos. Dar fiecare din noi trebuie să tindă a fi şi un Zaheu pocăit, mântuit, concentrând în sufletul său calităţile, virtuţile lui Zaheu. Fiecare din noi trebuie să aibă conştiinţa neajunsurilor şi de aici a păcătoşiei sale, conştiinţă care este baza întregii noastre vieţi morale, este izvorul pocăinţei şi al îndreptării noastre. Îndreptarea, ameliorarea vieţii noastre morale, e posibilă însă numai, dacă noi, ruşinându-ne de faptele noastre rele, ne sfiim de societate, ca să nu-şi facă opinie rea despre noi, iar la întâmplare, când, prin conduita noastră, i-am dat motive să ne judece nefavorabil, – ne smerim, ne ruşinăm în faţa publicului, şi, prin conduita noastră corectă, îl înduplecăm să-şi schimbe opinia despre noi.

Fiecare dintre noi, examinându-se pe sine, trebuie să se vadă ca într-o oglindă, în trecutul său, în faptele sale şi să-şi recunoască nemernicia în faţa lui Dumnezeu şi nevrednicia de a sta înaintea lui Hristos.

Dar, cu toată nemernicia şi nevrednicia sa, ba tocmai pentru aceasta, fiecare din noi trebuie să năzuiască din toate puterile ca să cunoască pe Mântuitorul, să-I cunoască de-aproape învăţăturile şi faptele şi să se conformeze voinţei Lui: regretând faptele sale rele, fără încercare de scuze şi dându-şi silinţa a se îndrepta. Şi pentru noi vine Mântuitorul, prin urmare şi noi Îl putem vedea, nu numai în Ierihon, şi nu

o singură dată, ca Zaheu, ci în biserică, de câte ori vom avea dorinţa fierbinte să-L vedem făptuind, să-L auzim vorbind. Şi, dacă vom alerga şi noi cu dispoziţiile sufleteşti ale lui Zaheu, şi în casa noastră se va sălăşlui Hristos, atât în casa zidită de mână, cât mai vârtos în casa sufletului nostru. Şi cum Zaheu, în culmea fericirii sale, îşi completează pocăinţa, impunându-şi şi executând la moment canonul sever şi, prin aceasta dobândeşte mântuirea sa şi a casei sale: tot asemenea şi noi, pătrunşi de învăţăturile Lui şi completându-ne pocăinţa, primind sfânta Euharistie, ne vom mântui de păcat.

48

Evanghelia din Duminica Vameşului şi a Fariseului

(Luca 18, 10-14)

10. Doi oameni au intrat în biserică să se roage, unul Fariseu şi altul Vameş. 11. Fariseul stând aşa se ruga întru sine: Doamne mulţumescu-Ţi că nu sunt ca ceilalţi oameni, jefuitori, nedrepţi, preacurvari sau ca şi acest vameş. 12. Postesc de două ori în săptămână, dau zeciuială din toate, câte dobândesc. 13. Iar vameşul de departe stând, nu vrea nici ochii săi la cer să-i ridice, ci îşi bătea pieptul său, zicând: Dumnezeule fii mie milostiv păcătosului. 14. Zic vouă: că s-a pogorât acesta mai îndreptat la casa sa, decât acela. Că tot cel ce se înalţă se va smeri, iar cel ce se smereşte se va înălţa.

Adevărata şi falsa pocăinţă

1. Avem înaintea noastră două tipuri cunoscute: unul, Fariseul, tipul omului făţarnic, celălalt, vameşul, modelul omului păcătos.

Fariseul, voind să facă reclamă demagogică şi în biserică, merge mândru printre lumea adunată, ca să atragă asupră-şi atenţia celor de faţă. El ştie că lumea naivă priveşte spre dânsul cu admiraţie şi cu sfială, considerându-l ca om sfânt, şi foloseşte ocazia ca să o întărească în această credinţă a ei. Lui nu-i este de rugăciune, ci de deşertăciune. Căci, în loc să-şi recunoască greşelile făcute şi să se roage de iertare, în loc să ceară cu umilinţă ca Dumnezeu să-i ajute a face bine – fariseul, stăpânit de mania sa după popularitate, în faţa oamenilor numai simulează că se roagă. În fapt însă el nu se roagă, ci, adresându-se către sine însuşi, vorbind aşa, în vânt, dar ca să-l audă oamenii, zice: *„Dumnezeule, mulţumescu-Ţi că nu sunt ca ceilalţi oameni, răpitor, nedrept, preacurvar...“*. Nu că el, în adevăr, n-ar fi fost ca ceilalţi oameni, ci el voia să întărească lumea în părerea greşită, ce o avea despre el, că el ar fi, cu adevărat, fără de păcat.

Aceea însă ce trădează, ba şi măreşte perversitatea fariseului, este asmuţirea gloatelor contra unui smerit rugător. El ştia cât sunt de porniţi oamenii simpli contra vameşilor, şi, de alta, cât de ieftin se poate dobândi simpatia celor naivi, dând dreptate părerilor lor, şi simulând că le iei partea. În pretinsa rugăciune deci, tot spre a mări reclama, fariseul arată cu dispreţ spre vameşul, care stă departe prosternat: *„...mulţumescu-Ţi... că nu sunt ca şi acest vameş“*. El o zice aceasta cu

calcul, ca lumea auzindu-l, să zică: vezi, omul acesta sfânt compătimeşte cu noi, îl doare inima de nedreptăţile ce ne face mişelul de vameş. Deci, fariseul e omul nostru; el ne va scăpa de cei răi, mai ales de vameşi.

Dar fariseul, spre a-şi completa aureola ce însuşi îşi face înaintea mulţimii adaugă: *„postesc de două ori...“*. Nici vorbă, el ştia că mulţimii naive, care-l asculta cu admiraţie, nici prin gând nu-i trecea că laudele lui nu sunt adresate lui Dumnezeu, ci acelora, pe care el voia să-i momească. Nimeni nu ştia mai bine decât el însuşi că, tot ce a zis el în chip de rugăciune, a fost neadevăr, minciună.

2. Celălalt, vameşul, conştient de păcătoşenia sa şi conştient şi de opinia rea pe care o au oamenii despre dânsul, se simte foarte nenorocit. El nu îndrăzneşte să se apropie, căci se simte nevrednic a înainta în biserică, şi prin urmare se opreşte aproape de uşă – *„departe stând“* prosternat cu faţa la pământ. În conştiinţa greutăţii şi a mulţimii păcatelor sale, care îl strivesc – cum nu îndrăzneşte să înainteze în biserică, aşa nu îndrăzneşte nici ochii să şi-i ridice spre cer, temându-se ca nu cumva, prin privirile sale înveninate de păcate, să profaneze sfinţenia bisericii şi a cerului. Pe lângă aceasta, el simte cu ce ură şi cu ce dispreţ îl priveşte mulţimea preocupată şi asmuţită de fariseu; lui i se pare că-l ard privirile publicului. Aceasta îi măreşte consternarea şi el nu găseşte nici un cuvânt de scuză pentru faptele sale, ci îşi bate pieptul, părându-i rău de cele făcute şi zicând numai: *„Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului“*.

În convingerea sa că el este cel mai păcătos om din lume, deci nevrednic a intra în sanctuarul lui

Dumnezeu, stă departe, şi cu inima înfrântă şi zdrobită, abia îndrăzneşte să ceară mila lui Dumnezeu.

De aceea pocăinţa lui este adevărată pocăinţă şi este urmată de iertare, pe când a fariseului este, în cazul cel mai bun, o falsă pocăinţă, care în loc să-i aducă iertare, i-a adus însărcinarea cu noi păcate.

Fariseul, prin ţinuta sa falsă în biserică, a voit să se înalţe şi s-a şi înălţat în ochii publicului, dar a căzut nemărginit din graţia lui Dumnezeu; s-a întors osândit, fiindcă îşi închipuia că, precum poate amăgi pe oameni, poate desconsidera şi pe Dumnezeu.

Vameşul, din contră, recunoscându-şi greşelile, s-a arătat mic, nevrednic a sta înaintea lui Dumnezeu, şi, cu inima zdrobită, a implorat mila dumnezeiască, şi Dumnezeu l-a iertat, l-a înălţat. Aşa că, faţă cu aceşti doi, s-a confirmat adevărul: *„cel ce se înalţă se va smeri, şi cel ce se smereşte se va înălţa“*.

3. Parabola aceasta este de mare însemnătate pentru noi, pentru învăţătura noastră. În ea vedem exemplificat ce ţinută trebuie să avem noi când mergem la biserică, cum să ne rugăm, cum să facem pocăinţă, cum să ne judecăm pe noi înşine şi cum să judecăm pe alţii. În ea ne vedem, ca într-o oglindă: vedem că fiecare din noi e păcătos, ca vameşul, şi suntem îndemnaţi ca în biserică să-i urmăm lui: să avem deplină convingere şi conştiinţă că ne găsim înaintea lui Dumnezeu, în locaşul Lui şi să ne revocăm în memorie toate faptele noastre rele, să le regretăm şi, luând hotărâre de îndreptare, smeriţi şi cu frică să-L rugăm ca să ne ierte. De altă parte vedem cât de fatală este mândria pentru om. Vedem că omul, preocupat de poftele lui deşarte, chiar şi în biserică, tot la cele lumeşti se gândeşte; el uită că

se află în sfânta casă a lui Dumnezeu şi se preocupă de deşertăciunile lumii.

Osânda fariseului ne îndeamnă să ne ferim, ca de faţa şarpelui, de însuşirile lui; iertarea vameşului este un stimulent pentru noi ca să-l imităm în biserică. În viaţă să ne dăm silinţa ca să fim aşa cum pretinde fariseul că este; în biserică să fim ca vameşul şi să evităm conduita fariseului.

4. Dar parabola mai are pentru noi o învăţătură. Admiţând că Fariseul ar fi fost în adevăr aşa, precum el pretindea; nu el era chemat să-şi dea atestat de laudă înaintea lui Dumnezeu, Care-i ştia toate tainele. Atestatul ce el însuşi îşi dă, este dovada mândriei, a îngâmfării. Prin urmare, chiar dacă până la această dată, el nu ar fi păcătuit, acum a căzut în cel mai greu păcat, în păcatul mândriei, din care izvorăsc o mulţime de alte păcate. Fariseul însă, pe când faţă cu sine este aşa de indulgent, judecă atât de aspru pe vameş. El, cu insolenţă, se adresează lui Dumnezeu şi constată vinovăţia aproapelui său; în loc să se roage pentru iertarea lui, indirect, îi cere pedeapsa. Un dublu păcat provenit din mândrie.

Aşadar, chiar şi la caz când fariseul ar fi fost fără de păcate, când a venit în biserică – el a ieşit încărcat de păcate, osândit. Motivul? Mândria!

Vameşul se concentrează în sine, nu se gândeşte la nimeni decât numai la nevrednicia sa. El se crede mult mai rău chiar decât este, şi prin pocăinţă obţine iertare. Motivul? Modestia, smerenia!

Concluzia: să ne ferim de mândrie şi să îmbrăţişăm modestia; să nu judecăm pe alţii, şi mai vârtos să nu ne închipuim că suntem buni, mai buni decât alţii.

Smerenia este cea mai frumoasă podoabă, care înfrumuseţează pe un preot, întocmai cum mândria şi ireligiozitatea sunt cele mai urâte pete ale lui. Aceste calităţi, cele bune, ca şi cele rele, îl arată de departe în adevărata lui lumină. El nu le poate ascunde, căci ele sunt pentru el *„cetatea cea zidită deasupra muntelui“*. Pe când preotul evlavios şi smerit de departe şi în cercuri îndepărtate este stimat, ascultat şi respectat, pe atunci cel mândru şi ireligios este dispreţuit, hulit în toate părţile, de-aproape şi în depărtare.

Haina smereniei şi a evlaviei să o îmbrace seminaristul şi să o păstreze în strălucitoarea ei curăţenie, ferind-o ca de foc, de murdăria mândriei şi a lipsei de cucernicie.

49

Evanghelia din Duminica fiului risipitor

(Luca 15, 11-32)

11. Şi a zis: un om avea doi feciori. 12. Şi a zis cel mai tânăr tatălui său: tată, dă-mi partea ce mi se cade din avuţie, şi le-a împărţit lor avuţia. 13. Şi nu după multe zile, adunând toate, feciorul cel mai tânăr, s-a dus într-o ţară departe şi acolo a risipit toată avuţia sa, vieţuind întru dezmierdări. 14. Şi cheltuind el toate, a fost foamete mare într-aceea ţară, şi el a început a se lipsi. 15. Şi a mers de s-a lipit lângă un locuitor din aceea ţară, şi l-a trimis pe el la satul său, să pască porcii. 16. Şi dorea să-şi sature pântecele său de

roşcovele pe care le mâncau porcii, şi nimeni nu-i da lui. 17. Iar venindu-şi în sine, a zis: câţi argaţi ai tatălui meu se satură de pâine, iar eu, pier de foame. 18. Sculamă-voi, şi mă voi duce la tatăl meu, şi-i voi zice: tată, greşit-am la cer şi înaintea ta. 19. Şi nu sunt mai mult vrednic a mă chema fiul tău, fă-mă ca pe unul din argaţii tăi. 20. Şi sculându-se a venit la tatăl său, iar încă departe fiind el, l-a văzut tatăl lui, şi i s-a făcut milă, şi alergând a căzut pe grumazul lui, şi l-a sărutat pe el. Şi i-a zis lui feciorul: tată, greşit-am la cer şi înaintea ta, şi de acum nu mai sunt vrednic a mă chema fiul tău. 22. Şi a zis tatăl către slugile sale: aduceţi haina cea dintâi, şi-l îmbrăcaţi pe el şi daţi inel în mâna lui şi încălţăminte în picioare. 23. Şi aduceţi viţelul cel gras de-l junghiaţi şi mâncând să ne veselim. 24. Că fiul meu acesta era mort, şi a înviat, şi pierdut era şi s-a aflat, şi au început a se veseli. 25. Iar feciorul lui cel mai mare era la câmp, şi când a venit s-a apropiat de casă, a auzit cântece şi jocuri. 26. Şi chemând un fecior, l-a întrebat, ce sunt acestea. 27. Iar el a zis lui, pentru că fratele tău a venit, şi a junghiat tatăl tău viţelul cel gras, căci l-a văzut sănătos. 28, Şi s-a mâniat, şi nu vrea să intre, iar tatăl său ieşind l-a rugat pe el. 29. Iar el răspunzând a zis tatălui său: iată de atâţia ani slujesc ţie, şi niciodată porunca ta nu am călcat, şi mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc, şi eu cu prietenii mei. 30. Iar când a venit fiul tău acesta, care a mâncat cu desfrânatele avuţia sa, ai junghiat viţelul cel gras. 31. Iar el a zis lui: fiule, tu în toată vremea eşti cu mine, şi toate ale mele alte tale sunt. 32. Ci se cădea a ne veseli, şi a ne bucura căci fratele tău acesta mort era, şi a înviat, şi pierdut era, şi s-a aflat.

Pocăinţa

1. Tot ce cuprinde această parabolă are înţeles figurat. Omul, fiul cel tânăr, fiul cel mai mare, ţara îndepărtată, păşunarea porcilor, haina de sărbătoare, inelul, ospăţul: toate îmbracă înţelesuri referitoare la om, la educaţia lui morală, în scop de a ne arăta cum poate omul să se îndrepte şi cât de mare este mila dumnezeiască pentru cel ce se pocăieşte.

2. Omul cu cei doi fii este Dumnezeu. Fiul cel mai tânăr: majoritatea oamenilor. În el, în fiul cel tânăr, fiecare din noi, mai mult ori mai puţin, se vede pe sine, căci:

Ca şi fiul cel uşor de minte, şi omul cu înclinări rele, care, orbit de pasiuni, nu-şi cunoaşte adevăratele sale interese, se simte strâmtorat de voinţa dumnezeiască, prin care el se opreşte de a-şi face sieşi rău şi de a face şi altora, şi ca şi fiul cel tânăr, omul păcătos, primind de la Părintele ceresc darurile dumnezeieşti de înţelepciune, bunătate şi nevinovăţie, ca să scape de sub autoritatea părintească, manifestată în rugăciunile şi în poveţele Bisericii şi în societatea oamenilor virtuoşi, fuge cu gândul departe în regiunea, ţara păcatului, şi acolo, crezându-se scos de sub supravegherea şi controlul Părintelui său, se simte la largul său şi îşi risipeşte moştenirea în desfrâu, ruinându-se fiziceşte şi moraliceşte. Şi, lucru firesc: ca şi fiul cel fără de minte, dacă continuă a se tăvăli în păcate, în viciu, omul păcătos pierde toate calităţile, pierde până şi conştiinţa demnităţii sale: este ca pierdut de foame – cât pentru a fi bun şi a face bine. Ba, chiar şi când ar licări în sufletul său câte o scânteie de voinţă de-a face binele, de-a fi şi el bun în anumite cazuri, el nu

poate: viciul, care s-a făcut stăpân peste dânsul, care i s-a prefăcut în a doua natură, îl opreşte de la bine şi-l împinge spre prăpastia pieirii. El vede pe alţii hrănindu-se cu făptuirea binelui, şi nu-i poate urma: el este ca şi pierdut. Şi în sfârşit:

Ca şi tânărul rătăcit, el, omul păcătos, oricât de adânc ar fi căzut în ticăloşia păcatelor, se poate scăpa de pierire numai să-şi vină în simţiri, să-şi tragă seama cu sine însuşi, să facă o eroică sforţare, prin care întâi şi întâi, să-şi părăsească viaţa cea păcătoasă. Apoi, ştiind că Părintele ceresc este vistierul milei şi al iubirii de oameni, Care aşteaptă cu dor îndreptarea celui rătăcit – să se hotărască a se adresa către Acelaşi bun Părinte cu smerenie şi cu deplină încredere în dragostea şi în mila Lui părintească, spre a-I arăta şi căderea şi regretele sale, şi a-I cere iertare.

3. Ca şi părintele fiului risipitor, Părintele ceresc, când vede că omul a recunoscut în inima sa că a greşit, că a simţit o adâncă remuşcare pentru cele făptuite şi că s-a hotărât să nu mai facă rele, ci să meargă la reprezentantul Părintelui ceresc, la duhovnic, să-şi mărturisească păcatele – încă atunci Părintele ceresc îl întâmpină cu iubire, şi cel păcătos este ca şi iertat, iar mărturisindu-şi păcatele, el este iertat, spălat desăvârşit. Lui i se dă haina de sărbătoare (haina de nuntă) a curăţeniei şi i se pune în deget inel, semnul vredniciei, ca să intre în casa Tatălui ceresc, spre a lua parte întâi la masa cea sfântă, la Sfânta Cuminecătură, apoi la festivităţile şi la bucuriile, ce se fac în ceruri pentru întoarcerea lui. Căci, cum se bucură tatăl fiului rătăcit pentru întoarcerea acestuia, aşa: mare bucurie se face în ceruri, între îngerii lui Dumnezeu pentru întoarcerea unui păcătos (Luca 15, 10).

Dar, cum a greşit fiul cel mare, luând în nume de rău mila părintească, aşa ar greşi şi acela, care întreagă viaţa sa ar fi bun, dar, la sfârşit, ar cârti împotriva lui Dumnezeu pentru că iartă pe cei păcătoşi. Acel om ar dovedi că e lipsit de iubirea frăţească şi de respectul către voinţa şi autoritatea părintească; ar dovedi că e lipsit şi de milă către cei căzuţi, pe care noi toţi, datorie avem să-i ajutăm ca să se ridice; dar ar dovedi şi că este pizmătareţ, părându-i rău de binele, pe care Tatăl ceresc îl face unui nenorocit.

4. Din această parabolă învăţăm în special că:

a) fiecare din noi, fiind fiul cel rătăcit, căci fiecare păcătuieşte, să facă pocăinţă din toată inima, spre a se îndrepta, a se face mai puţin păcătos: că în această pocăinţă se arată indispensabile următoarele momente:

– recunoaşterea păcatului;

– părerea de rău pentru săvârşirea păcatului:

– hotărârea de a nu mai păcătui;

– mărturisirea înaintea Duhovnicului; la care se adaugă:

– împlinirea canonului, impus de duhovnic;

b) că oricât de mult şi de greu am fi păcătuit, să nu disperăm în mila, iubirea şi bunătatea lui Dumnezeu, care iartă aşa de uşor, numai noi să ne arătăm vrednici de iertare, adică să facem pocăinţă din toată inima;

c) să ne ferim de mândrie, de a ne închipui că suntem buni, mai buni decât fratele nostru căzut şi ridicat, şi, în această închipuire, să-l dispreţuim şi să-l pizmuim.

Conformarea cu aceste învăţăminte, cuprinzând întreg sectorul şi singura cale a îndreptării, a ameliorării vieţii morale, deci a fericirii pământeşti şi cereşti: este de la sine înţeles că preotului i se impune, în locul întâi,

să urmeze cu extremă rigurozitate acestor cerinţe. Să urmeze, căci conduita lui, mai ales în această direcţiune, este pentru parohieni o irezistibilă putere de atracţie:

Un preot evlavios, cuvios, smerit, ale cărui fapte sunt lumină conducătoare pentru parohieni, nu se poate să nu fie urmat cu religiozitate de fii săi sufleteşti. *„Nu poate pomul bun să producă poame rele“* (Matei 7, 18).

Aceea ce trebuie să fie preotul în misiunea sa, candidatul de preoţie trebuie să exercite cu râvnă, mai ales în seminar. Lipsa acestui exerciţiu serios o resimte preotul în întreaga cariera sa.

50

Evanghelia din Duminica lăsatului de carne

(Matei 25, 31-46)

31. Iar când va veni fiul omenesc întru mărirea sa, şi toţi sfinţii îngeri cu dânsul, atunci va şedea pe scaunul măririi sale. 32. Şi se vor aduna înaintea lui toate neamurile, şi va despărţi pe ei unul de către altul, cum desparte păstorul oile din capre. 33. Şi va pune oile de-a dreapta sa, iar caprele de-a stânga. 34. Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta lui, veniţi binecuvântaţi părintelui meu, moşteniţi Împărăţia, care este gătită, vouă de la întemeierea lumii. 35. Că am flămânzit, şi mi-aţi dat de am mâncat, însetoşat-am şi mi-aţi dat de am băut, străin am fost, şi m-aţi primit. 36. Gol, şi m-aţi îmbrăcat, bolnav am fost şi m-aţi cercetat pe mine, în temniţă am fost, şi aţi venit la mine. 37. Atunci voi răspunde lui drepţii zicând: Doamne, când

te-am văzut flămând, şi te-am hrănit; sau însetat, şi ţi-am dat de ai băut. 38. Sau când te-am văzut străin, şi te-am primit; sau gol şi te-am îmbrăcat. 39. Sau când te-am văzut bolnav, sau în temniţă şi am venit la tine. 40. Şi răspunzând Împăratul, va zice lor: adevăr zic vouă, încât aţi făcut unuia dintre aceşti fraţi mai mici ai mei, mie aţi făcut. 41. Atunci va zice şi celor de-a stânga lui, duceţi-vă de la mine blestemaţilor în focul de veci, care este gătit diavolilor şi îngerilor lui. 42. Că am flămânzit, şi nu mi-aţi dat să mănânc, însetoşat-am, şi nu mi-aţi dat să beau. 43. Străin am fost, şi nu m-aţi îmbrăcat, bolnav şi în temniţă şi nu m-aţi cercetat. 44. Atunci vor răspunde lui şi ei, zicând: Doamne, când te-am văzut flămând, sau însetat, un străin, sau gol, sau în temniţă, şi nu am slujit ţie? 45. Atunci va răspunde lor zicând: adevăr zic vouă, încât nu aţi făcut unuia din aceşti mai mici, nici mie nu aţi făcut. 46. Şi vor merge aceştia în munca de veci, iar drepţii în viaţa de veci.

Judecata de pe urmă

1. Întocmai cum la Ioan cap. 5, de la Învierea parţială Mântuitorul trece la învierea generală, servind cea dintâi ca garanţie pentru a doua, aşa şi aici, de la judecata parţială (25, 14-30, tratată în cap. 32 – Duminica a XVI-a după Rusalii) trece la Judecata generală – Judecata parţială servindu-I mai mult ca o introducere ori ca o pregătire pentru cea generală.

Despre a doua Sa venire vorbeşte Mântuitorul Hristos de repetiţie ori (ex. Matei 16, 27; 24, 30 ş.a.). Aici însă, la sfârşitul activităţii Sale, simte trebuinţă să completeze această învăţătură luminându-o printr-un

admirabil tablou, pe cât de simplu, pe atât de măreţ, pe atât de la înţelesul şi al celui mai naiv şi mai mărginit.

2. Mântuitorul se asemănase El Însuşi cu un bun păstor, care-şi pune viaţa pentru scăparea oilor de atacul lupilor (Ioan 10, 11). Aceasta Îl îndreptăţeşte să fie şi Judecător (Ioan 5, 28).

Blândeţea şi sacrificiul de sine al păstorului alături cu severitatea şi cu dreptatea nepărtinitoare a judecătorului sunt combinate de Mântuitorul ca motive ale grandioasei scene de la ultima judecată.

Întrunirea omenirii în jurul Său la ultima Judecată, o aseamănă cu o turmă în jurul păstorului ei. Şi, cum păstorul alege oile cele blânde şi inofensive din caprele cele neastâmpărate şi rău nărăvite, aşa are să aleagă El, actualul Păstor şi viitorul Judecător pe cei buni din cei răi.

În calitatea Sa de Învăţător şi Mântuitor, El a venit blând şi smerit, în cea mai mare sărăcie. Născut, nu în locuinţă omenească, oricât de sărăcăcioasă ar fi fost ea, ci într-o peşteră, în care se ocroteau dobitoacele în vreme de furtuni. La naşterea Sa, El n-are aşternut, nici măcar ca cel mai sărac din fiii oamenilor: se naşte în ieslele dobitoacelor, servindu-i ca aşternut restul de nutreţ, pe care vitele nu-l putuseră roade. În viaţa Sa Mântuitorul este aşa de sărman, încât cu El sunt de invidiat vulpile şi păsările, căci, constată El Însuşi: *„Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi, iar Fiul Omului nu are nici unde să-Şi plece capul“* (Matei 8, 20). El este, în cel mai strâns înţeles al cuvântului sărac, blând şi smerit. El, care putea să Se nască într-un palat, în mătăsuri, a preferat să se nască şi să vieţuiască în extrema sărăcie, ca în această sărăcie să lucreze, şi pe cei ce erau cuprinşi de ea, materialiceşte şi moraliceşte,

să-i ajute, să-i scape (Matei 11, 28-29). El s-a smerit până la cel mai jos grad de umilire, ca, de aci începând, să ridice pe cei umiliţi: *„a îngenunchiat, ca să ridice oaia cea pierdută, să o pună pe umerii Săi şi să o mântuiască“*.

Această umilire uimitoare are drept consecinţă înălţarea Sa. De aceea: acum după ce Şi-a împlinit misiunea de Învăţător şi în parte şi de Păstor şi e pe pragul completării misiunii de Păstor şi a împlinirii celei de Mântuitor, – acum este la locul său să le anunţe celor pentru care a venit, pentru care S-a jertfit, că la a doua Sa venire, ca Judecător, nu va mai veni umilit şi sărman, ci în cea mai înaltă strălucire şi mărire, precum mintea omenească nici nu poate să-şi închipuiască: pe norii cerului, anunţat de glasul Arhanghelului şi de trâmbiţa lui Dumnezeu (I Tesaloniceni 4, 16) şi însoţit de toţi sfinţii îngeri – ca Împărat ceresc!

Cum *„se vor aduna înaintea lui toate limbile“* (vs. 32) ne spune Apostolul Pavel *„după cuvântul Domnului“*, că morţii se vor scula nestricaţi, şi cei vii se vor schimba într-o clipire a ochiului (I Corinteni 15, 52; I Tesaloniceni 4, 15-16) şi aşa vor sta înaintea Judecătorului, toţi egali, fără considerare la rangurile sau poziţiile sociale, pe care le-au avut în viaţă.

Motivul sentinţei vor fi faptele noastre către aproapele.

Orice faci unui copil, bine ori rău, se răsfrânge asupra tatălui copilului. Tatăl copilului îţi consideră fapta ca şi cum lui însuşi i-ai fi făcut-o: îţi este recunoscător, dacă i-ai făcut bine copilului său, şi îţi cere socoteală dacă i-ai făcut rău.

Dumnezeu încă este tată. Toţi oamenii sunt fiii Săi. Şi, deci, aceea ce facem noi oamenilor, fiilor lui

Dumnezeu, lui Dumnezeu Însuşi Îi facem. De aceea aduce Mântuitorul, ca motiv al recompensei şi al pedepsei, faptele noastre pentru sau contra fraţilor noştri, fapte, care toate îşi au motivul în iubire.

Aceia, care au practicat iubirea, vor fi răsplătiţi cu viaţă veşnică; cei care n-au practicat-o, vor fi pedepsiţi cu osândă veşnică.

3. Gândindu-ne serios la înfricoşata judecată şi la înspăimântătoarele ei urmări, ne va fi peste putinţă să nu ne zguduim în toată fiinţa noastră şi să nu căutăm toate chipurile, ca să împlinim cu sfinţenie datoriile, pe care sfânta Biserică ni le impune în: faptele milei celei trupeşti şi în faptele milei celei sufleteşti.

Dacă gândul la judecata de pe urmă este zguduitor pentru fiecare om particular, cu cât mai zguduitor trebuie să fie el pentru un preot, care îşi dă seama de poziţia şi de răspunderea sa. Preotul ştie ca înaintea Judecătorului nu va sta singur, ca om, ci ca preot, ca conducător, în mijlocul acelora, pe care el i-a condus la bine ori la rău. Faptele lui vor vorbi prin păstoriţii lui, a căror poziţie de-a dreapta ori de-a stânga Judecătorului, îl va aduce şi pe el necondiţionat între cei buni, ori între cei răi. Între cei răi, ca culpabil pentru multele rele ale celor mulţi, pe care el i-a condus prin exemplul său, ori din neglijenţă i-a lăsat să meargă la rele – ca sluga cea rea mai mult va fi certat, mai grea pedeapsă va lua.

Singură această împrejurare trebuie să facă pe fiecare preot să se cutremure şi să-l cuprindă sudori reci, gândindu-se la misiunea şi răspunderea sa, şi să-şi încordeze toate puterile, ca păstoriţii săi să nu facă fapte împotriva milei trupeşti şi sufleteşti. În aceasta va izbuti cu siguranţă, dacă cuvântul său de învăţătură şi de îndemnare va fi însoţit şi susţinut de faptele sale.

51

Evanghelia din Duminica lăsatului de brânză

(Matei 6, 14-21)

14. Că de veţi ierta oamenilor greşelile lor, iertava şi vouă Tatăl vostru cel ceresc. 15. Iar de nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici tatăl vostru nu va ierta greşelile voastre. 16. Şi când ajunaţi nu vă faceţi ca cei făţarnici; trişti, că-şi smolesc feţele sale, ca să se arate oamenilor, că postesc. Adevăr zic vouă, că-şi iau plata sa. 17. Iar tu când posteşti, unge capul tău, şi faţa ta o spală. 18. Ca să nu te arăţi oamenilor că posteşti, ci tatălui tău, celui ce este întru ascuns, şi tatăl tău cel ce vede întru ascuns va da ţie la arătare. 19. Nu vă adunaţi vouă comori pe pământ, unde rugina şi moliile le strică, şi unde furii le sapă şi le fură. 20. Ci vă adunaţi vouă comori în cer, unde nici rugina, nici moliile nu o strică, şi unde furii nu le sapă, nici le fură. 21. Că unde este comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră.

Iertare, Ajunare, Materialism

Începutul acestei Evanghelii (vs. 14-15) este un reflex explicativ al cererii a cincea din rugăciunea domnească, cuprinsă cu câteva versuri mai înainte (vs. 11). Motivarea: a se vedea Evanghelia Duminicii a XI-a, tratată la cap. 27.

2. În marea Sa predică de pe munte (Matei, cap. 5-7), Mântuitorul, între altele demască făţărnicia fariseilor, care tot ce făceau cu colorit moral ori legal, făceau numai ca să fie văzuţi de oameni şi apoi lăudaţi şi admiraţi.

După ce a arătat în toată urâciunea ei ridicolă procedura fariseilor la facerea milosteniei (Matei 6, 1-4) şi a rugăciunii (6, 5-8), tot cu aceeaşi severitate necruţătoare îi biciuieşte pentru înşelătoria lor cu ajunarea sau cu postul. Mântuitorul arată că fariseii, în demagogia lor exploatau şi postul, anume, spre a provoca admiraţia maselor, spre a-şi câştiga popularitate. Ei, posteau nu posteau, dar ţineau să se arate gloatelor că ajună riguros. Spre scopul acesta în zile de post ei îşi smoleau feţele, umblau nespălaţi, trişti, ca şi cum ar fi gata, gata, să cadă de foame şi de oboseala privegherii şi a petrecerii în rugăciune. Masele inculte îi admirau, credeau că ei, în adevăr, de preocupaţi ce sunt cu cele dumnezeieşti, nu-şi iau răgaz nici măcar să se spele şi să se pieptene, ci petrec nemâncaţi, muncindu-şi corpul cu postul, cu foamea, în priveghere şi în rugăciune. Această mişelească exploatare a naivităţii poporului cu simularea postului şi a rugăciunii, o biciuieşte Mântuitorul în vs. 16, arătând, în vs. 17-18, adevăratul înţeles al postului. Făţarnicii popularitate căutau, popularitate aflau; dar numai atât: numai în aceasta constă *„plata sa“*. Încolo, cât pentru partea morală, fondul şi motivul postului: răi erau, răi rămâneau. În loc să se îndrepte, să-şi amelioreze viaţa morală cu ajutorul postului, după cum li se porunceşte prin Isaia (58, 5-7) şi Ioil (2, 12-13); ei deveneau mai răi, mai corupţi.

Adevăratul rost al postului sau al ajunării este, analog cu rugăciunea, tocmai contrarul de la practica cărturarilor şi a fariseilor: să nu arătăm prin nici un semn exterior că postim; să ştim numai noi singuri că postim. Este întocmai acelaşi înţeles, aceleaşi motive, ca şi la facerea rugăciunii: ferirea de vanitate, apoi mulţumirea sufletească, împăcarea cu conştiinţa proprie. La aceasta se mai adaugă că omul, prin adevăratul post, îşi înfrânează mai uşor poftele, care-l duc la păcate, şi, prin urmare, îşi ameliorează viaţa morală, se îndreaptă. Îndreptarea, însoţită de mulţumirea sufletească, este răsplata „la arătare" a Tatălui ceresc. Această răsplată şi-o poate dobândi fiecare om prin rugăciune smerită şi din inimă şi prin post nefăţărit, urmat de înfrânarea poftelor.

Dacă peste tot exemplele atrag: exemplele de postire şi de rugăciune cu osârdie ale preotului trebuie să atragă în mod irezistibil pe credincioşii parohieni. Postul şi rugăciunea în vremuri de grele încercări, au fost anghira cea tare a corăbiei noastre bisericeşti şi naţionale, au fost paladiul, sub care neamul românesc s-a ocrotit în cursul veacurilor: postul şi rugăciunea vor fi şi în viitor aceea ce au fost în trecut. De aceea se impune cu îndoită putere datoria ca preotul să premeargă cu exemplul bun în post şi în rugăciune, spre a le păstra veşnic vii, în deplină vigoare la poporul român. Preotul, care, îmbătat de fantasmagoriile duşmanilor noştri naţionali bisericeşti, desconsideră postul şi, scandalizând pe evlavioşii parohieni, le slăbeşte credinţa şi prin aceasta, puterea de rezistenţă, deci forţa vitală a neamului, nu este cu nimic mai bun decât cel ce ucide pe mama sa. Deci, preotule, ia aminte!

Şi, este de la sine înţeles că, spre a putea practica nealterat aceste virtuţi vivificatoare, viitorul preot trebuie să se exercite îndelungat, mai ales în seminar: să petreacă mult în rugăciune şi să se obişnuiască cu postul, cu abstinenţa, cu înfrânarea, cu renunţarea la plăceri.

3. De la ideea înfrânării poftelor trupeşti, Mântuitorul trece la înfrânarea de la poftele bunurilor lumeşti, la biciuirea materialismului. El zice: *„Nu vă adunaţi vouă comori pe pământ, unde rugina şi moliile le strică, şi unde furii le sapă şi le fură”*, adică: să nu fiţi preocupaţi de strângerea averilor materiale, lumeşti, să nu le consideraţi ca scop al vieţii.

Mântuitorul nu condamnă în mod absolut strângerea averilor materiale, ci numai prea multa îngrijire de astfel de comori, cu neglijarea comorilor spirituale. El combate materialismul, îndumnezeirea materiei, a bogăţiei pământeşti, a cărei deşertăciune, nestatornicie şi nesiguranţă o învederează atât de luminos, mai ales în admirabila parabolă de la Matei (19, 16-26) tratată la cap. 28, Evanghelia a XII-a după Rusalii, şi în cea de la Luca (12, 16-21), tratată la cap. 42, Duminica a XXVI-a după Rusalii. Faţă cu comorile pământeşti, temporale, Mântuitorul pune pe cele veşnic stabile, comorile spirituale; El zice: *„vă adunaţi comori în ceruri...“* (vs. 20) virtuţi creştineşti, însoţite de cultura cea adevărată.

Virtuţile şi cultura nu se pot lua de la noi; ele sunt veşnice: sunt ale noastre în mod absolut, dacă ni le-am câştigat. În acelaşi timp comorile materiale, tocmai fiindcă se pot lua de la noi, ori se pot deteriora (rugina, moliile), nu se pot numi ale noastre în înţeles propriu.

Scopul vieţii noastre să fie comorile spirituale, cereşti, veşnice; fericirea cerească; comorile materiale să le avem numai ca mijloace, prin care să ajungem la scop.

Dacă vom considera ca scop al vieţii noastre comorile spirituale: inima noastră, preocuparea noastră va fi virtutea, cultura; dacă însă vom fi materialişti, dacă vom fi cu gândul la bogăţiile lumii materiale: ne vom face robi ai comorilor pământeşti (vs. 21). Că unde este comoara voastră, acolo este şi inima voastră.

Comoara preotului este dublă: cea auxiliară şi cea propriu-zisă sau sufletească. Cea auxiliară este cultura sa intelectuală şi morală, menită să-i fie ajutor la îngrijirea şi paza comorii sufleteşti. Comoara sufletească, cea mai scumpă a lui comoară, este turma cuvântătoarea, încredinţată păstoririi lui. La păşunarea acestei turme cu păşunea adevărului şi a vieţii, la apărarea ei de lupii răpitori şi la ferirea ei de păşune stricăcioasă trebuie să-i fie inima ziua şi noaptea, dacă voieşte să fie adevărat păstor de suflete.

Nicăieri nu are mai puternică aplicare maxima: *„Că unde este comoara voastră, acolo este şi inima voastră“,* ca în şcoală, în seminar. Preocuparea întreagă, inima seminaristului trebuie să-i fie cartea şi exerciţiul în practica virtuţilor. Aceasta să-i fie comoara, singura lui comoară. Spre dobândirea comorii, cuprinse în studii şi în practicarea virtuţilor, să-i fie îndreptată toată energia, ca să poată, la vreme, să răspundă cu succes marilor aşteptări, pe care Biserica, naţiunea şi patria le leagă de viitoarea lui misiune. Ferice de cel ce ştie să întrebuinţeze bine timpul, ca un bun econom de bunuri spirituale.

52

Evanghelia din Duminica I-a a Postului Mare

(Ioan 1, 43-51)

43. A doua zi vrut-a Iisus să meargă în Galileea, şi a aflat pe Filip şi i-a zis lui: vino după mine. 44. Şi era Filip din Betsaida, din oraşul lui Andrei şi a lui Petru. 45. Aflat-a Filip pe Natanail, şi zise lui: de care a scris Moise în Lege, şi proorocii, am aflat pe Iisus fiul lui Iosif, care este din Nazaret. 46. Şi a zis Natanail lui: din Nazaret poate fi ceva bue; zise Filip lui: vino şi vezi. 47. Şi a văzut Iisus pe Natanail venind către dânsul, şi a zis de dânsul: iată cu adevărat israielitean, întru care vicleşug nu este. 48. Zis-a Natanail lui: de unde mă cunoşti; răspunse Iisus, şi a zis lui: mai înainte până nu te-a chemat pe tine Fiul, fiind sub smochin te-am văzut. 49. Răspuns-a Natanail, şi i-a zis lui: Ravvi, tu eşti fiul lui Dumnezeu, tu eşti Împăratul lui Israil. 50. Răspuns-a Iisus, şi i-a zis lui: pentru că am zis ţie, că te-am văzut sub smochin, crezi; mai mari decât acestea vei vedea. 51. Şi i-a zis lui: adevăr, adevăr grăiesc vouă, de acum veţi vedea cerul deschis, şi Îngerii lui Dumnezeu suindu-se, şi pogorându-se peste Fiul omului.

Iisus – Mesia Cel aşteptat

1. Mântuitorul se află lângă Iordan, în partea locului, unde boteza Ioan. Acolo I se asociază Andrei, Ioan, Simon, Petru şi Filip. Acesta, după o petrecere oarecare în societatea lui Iisus, întâlneşte pe Natanail şi-

i spune că a aflat pe Mesia cel proorocit: Este Iisus din Nazaret, cunoscut ca fiu al lui Iosif.

Un cap deschis, sincer, fără rezerve şi fără falsitate era Natanail. El, când aude vorbindu-se de Nazaret, despre care Testamentul vechi nu face nici o pomenire, nu admite că Mesia ar putea fi din acea localitate, neînsemnată. El ştia că Mesia trebuie să fie din familia davidică, din Betleem. De aceea îi şi răspunde lui Filip, că Scripturile sunt împotriva acestuia şi a clientului lui: unul înşeală, celălalt se înşeală.

„Din Nazaret poate fi ceva bun?“.

Ce putea alta să-i răspundă Filip, decât să-l invite ca să meargă, să-L vadă şi să se încredinţeze din propria intuiţie: „Vino şi vezi“.

Mântuitorul vede în interiorul lui Natanail, vede trecutul lui (vs. 47) şi, când se apropie de Dânsul, îi zice: *„Iată, cu adevărat israielitean, întru care vicleşug nu este“*.

În câteva cuvinte Iisus îi descrie întreaga fiinţă, întreagă starea lui sufletească.

Natanail, omul cel „fără falsitate“, aşa cum trebuia să fie israieliteanul, Natanail se simte atins, se simte cunoscut de Iisus. El recunoaşte că Mântuitorul are dreptate; dar, îşi zice el: de unde ştie omul acesta, pe care eu îl văd, şi care, pe mine mă vede acum pentru prima dată în viaţă – de unde ştie El, cine sunt eu şi cum sunt eu? Pentru aceea Îl şi întreabă pe Iisus, scurt şi rece: *„De unde mă cunoşti?“*.

Explicarea răspunsului lui Iisus Hristos: *„Mai înainte, până nu te-a chemat pe tine Filip, fiind sub smochin, te-am văzut“* (vs. 38) ne-o dă vs. 49 *(„Ravvi...”*).

Până a nu pleca de acasă, Natanail se ocupase cu ideea, care preocupa pe întreg poporul israieltean, despre venirea lui Mesia. În grădina casei sale, înconjurată de jur împrejur cu zid, Natanail, el singur, neobservat de nimeni, se aşezase la umbra unui smochin, şi, cele auzite despre Ioan la Iordan combinându-le cu Scripturile, pe care le consultase cu ardoare, îl adusese la convingerea că a sosit timpul venirii lui Mesia. Ba din cele auzite despre predica lui Ioan, în combinare cu proorociile şi cu situaţia politică, în care se află poporul israielitean, el plănuise că Mesia trebuie să fie Fiul lui Dumnezeu şi Împăratul lui Israil – un om supranatural, înarmat cu puteri dumnezeieşti, fără de care nu poate să scoată pe evrei de sub jugul romanilor şi să întemeieze o mare împărăţie iudaică. Petrecerea lui sub smochin şi combinaţiile lui nu le ştia nimeni; erau un scump şi dulce secret al său.

De la Cana Galileii până în ţinutul Betabarei este o distanţă bunicică. Şi, cum, când acest om serios şi cumpătat la vorbă şi la faptă, îşi vede secretul descoperit; când constată el însuşi că Iisus din Pereea l-a văzut pe el în Galileea, în Cana, că din aşa îndepărtare a pătruns în taina sufletului lui – nu e nici o mişcare dacă, din rece şi neîncrezător ce era cu un minut mai înainte, deodată se schimbă într-un cald entuziast. El îşi recunoaşte idealul în persoana lui Iisus: aşa îşi închipuie el că trebuie să fie Mesia cel proorocit şi aşteptat aşa, precum vede el acum că este Acela, care i-a pătruns secretul inimii. Ce declară el, vs. 49, este că şi-a văzut visul cu ochii: că Iisus este întocmai idealul, pe care el şi l-a format sub smochin: Mesia cel aşteptat, cu atâta dor de poporul israilitean: *„Ravvi, Tu eşti Fiul lui*

Dumnezeu, Tu eşti Împăratul lui Israil", aşa, precum mi-am închipuit eu că trebuie să fie Mesia.

Fiindcă ţi-am pătruns taina inimii, de aceea crezi? (vs. 51) – îi răspunde Mântuitorul. Aceasta, oricât de extraordinară este, ea e un bagatel pe lângă cele ce vei vedea de acum. Apoi, adresându-se către cei de faţă, zice: *„Amin, amin, grăiesc..."*. Cu alte cuvinte: mă veţi vedea în plină activitate, stându-mi la dispoziţie puterile dumnezeieşti, la care se gândise Natanail.

2. Schimbarea grabnică şi declaraţia lui Natanail ne readuce în minte schimbarea şi declaraţia analogă a lui Toma (cap. 8). Natanail, la începutul activităţii, Toma la sfârşitul activităţii lui Iisus. În ambele cazurile avem câte un neîncrezător, câte un sceptic, pe care realitatea îl converteşte grabnic. Pentru Natanail, Iisus, la începutul activităţii Sale, întruneşte garanţia împlinirii speranţelor lui Israil: Fiul lui Dumnezeu, ca Împărat al lui Israil – pentru Toma, la sfârşitul activităţii Sale, El este Domn şi Dumnezeu: Domn-Iehova al evreilor şi Dumnezeu al Universului. Gradaţiunea este firească. În deplină armonie cu situaţiile este şi răspunsul lui Iisus: celui dintâi, lui Natanail, îi zice: *„fiindcă ţi-am zis că te-am văzut, crezi... vei vedea"* celui din urmă, lui Toma: *„fericit cel ce n-a văzut şi a crezut"*.

3. Mântuitorul se numeşte Fiul Omului, pare că anume, ca răspuns la declaraţia lui Natanail, că El este Fiul lui Dumnezeu. Nu se arată însă ca răspuns, ci ca completare istorică. Iisus Hristos se numeşte pe Sine Fiul omului, omul, în înţeles mai înalt, cum se numeşte şi Fiul lui Dumnezeu şi Fiul lui David.

Fiul lui Dumnezeu, în înţeles absolut, se numeşte El, ca Dumnezeu; dar în înţeles relativ încă are această

numire, întrucât El este om, şi ca om, al doilea om, care, fiind fără de păcat, este al doilea Adam, creat şi, prin urmare, născut de Dumnezeu. Adam în starea lui de nepăcătuire se putea, cu drept cuvânt, numi Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu mic.

Mântuitorul se numeşte Fiul lui David, al doilea David, indicând că în El se împlinesc aşteptările poporului israilitean, promisiunile avraamitice, care culminează în gloria davidică reînviată. El este aşteptarea împlinită a întregului Israil. Aceasta ne-o indică şi genealogia de la Matei (Duminica dinaintea Naşterii, cap. 57). Dar Mântuitorul se numeşte, şi cu predilecţie la sinoptici, Fiul Omului, indicând că el este al doilea Adam: om cum a fost Adam înainte de păcătuire. Din acest punct de vedere El este deoparte aşteptarea şi mântuirea întregii omeniri, după indicaţia Evangheliei de la Luca; de alta întemeietorul unei noi omeniri, ca un al doilea Adam. Precum este El ţinta istoriei şi speranţa poporului israilitean, aşa este El şi ţinta şi speranţa întregii omeniri.

Cuvintele: *„De acum veţi vedea cerurile deschise şi pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi pogorându-se peste Fiul Omului“* ne sunt adresate şi nouă, anume pentru ziua de astăzi. Şi, Sfânta Biserică a dispus ca ele astăzi, în Duminica I-a din Sfântul Post, să ni se citească, spre a ne pune la inimă înţelesul lor. Cum Sfinţii Apostoli, de la ziua alipirii lor de Domnul, până la Înviere, fiind nedespărţiţi de Învăţătorul lor, au văzut pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi pogorându-se peste Dânsul, I-au văzut mărirea Lui: aşa şi nouă ne este dat ca, dacă vom fi nedezlipiţi de învăţătura Lui şi, urmându-o, în timpul acestui post, vom face pocăinţă serioasă şi ne vom ameliora viaţa morală, Îl vom însoţi

în aceste zile fiind cu gândul şi cu inima în dumnezeiasca Sa operă a mântuirii: ne vom putea bucura de Învierea şi de Înălţarea Lui, şi vom putea şi noi zice cu mulţumire: Am văzut mărirea Lui!

Cea mai frumoasă parte din bucuria, ce se vesteşte în această Evanghelie, este rezervată Preotului neclintit credincios, care, ca şi Natanail priveşte în Iisus pe Fiul lui Dumnezeu şi pe Împăratul noului Israil! Ferice, de trei ori ferice de el!

53

Evanghelia din Duminica a V-a a Postului Mare 1)

(Marcu 10, 33-45)

33. Că iată ne suim în Ierusalim, şi Fiul Omului se va da Arhiereilor, şi cărturarilor, şi-L vor judeca pe El spre moarte, şi-L vor da păgânilor. 34. Şi-L vor batjocori pe El, şi-l vor bate pe El, şi-L vor scuipa, şi-L vor omorî, şi a treia zi va învia. 35. Şi au venit la El Iacov şi Ioan, feciorii lui Zevedeu, zicând, Învăţătorule, voim ca ce vom cere, să ne faci nouă. 36. Iar el a zis lor: ce voiţi să vă fac vouă? 37. Iar ei au zis lui: dă-ne nouă, ca să şedem unul de-a dreapta ta, şi altul de-a stânga ta întru mărirea ta. 38. Iar Iisus a zis lor: nu ştiţi ce cereţi, putea-veţi bea paharul, care-l voi bea eu, şi cu botezul cu care eu mă voi boteza, a vă boteza? 39. Iar ei au zis Lui: putea-vom, iar Iisus a zis lor: paharul, cu adevărat, care eu voi bea, îl veţi bea, şi cu botezul cu care eu mă voi boteza, vă veţi boteza. 40. Iar a şedea

de-a dreapta mea şi de-a stânga mea, nu este al meu a da, ci celor ce s-au gătit. 41. Şi auzind cei zece au început a le părea greu de Iacov şi de Ioan. 42. Iar Iisus chemându-i pe ei le-a zis lor: ştiţi că celor ce li se pare, că împărăţesc neamurile, le stăpânesc pe ele, şi mai marii lor le domnesc pe ele. 43. Iar întru voi nu va fi aşa; ci care va vrea să fiu mai mare întru voi, să fie vouă slugă. 44. Şi, cel ce va vrea să fie întru voi mai întâi, să fie tuturor slugă. 45. Că şi fiul omenesc nu a venit, ca să-i slujească lui, ci ca să slujească el, şi să-şi dea sufletul său răscumpărare pentru mulţi.

Ranguri între Apostoli

1. Mântuitorul plecase cu ucenicii Săi spre Ierusalim (10, 32). Seriozitatea, de care era cuprins înspăimânt pe ucenicii care îl urmau în tăcere. Era firesc ca această călătorie să-I înfăţişeze lui Iisus tot mai vie catastrofa de care se apropia, şi, deci, era natural ca El, în aceste momente, să devină excepţional de serios.

Ucenicii nu era permis să fie surprinşi de catastrofa, care-i aştepta; ei trebuiau să fie prevestiţi, pregătiţi Iisus încercase în două rânduri (Marcu 8, 31, 9, 31) să-i familiarizeze cu ideea jertfirii Sale, dar fără succes: Ucenicii săi erau atât de mărginiţi, încât nu-L înţelegeau, şi să-L întrebe nu cutezau (9, 32). De aceea simte El trebuinţă să-i prepare mai de-aproape acum, în ajunul desfăşurării marilor evenimente. El le şi spune fără înconjur, pe faţă şi lămurit (vs. 33, 34) că, ajungând în Ierusalim, Arhiereii şi Cărturarii au să-L prindă, să-L dea în judecată, să-L chinuiască şi să-l omoare; dar că a treia zi El va învia.

Nici de astă dată nu-L înţeleg ucenicii: ei cred că şi acum le vorbeşte în vreo alegorie, al cărei înţeles ar avea să li-l spună Învăţătorul.

2. Că deloc nu L-au înţeles ucenicii ne este dovadă faptul că, Mântuitorul încă nu terminase bine vorba despre tortura şi moartea Sa, şi doi dintre Apostoli – după Matei (20, 20), însoţiţi şi conduşi de mama lor, – care înţeleseseră numai atât că Iisus are să se facă Împărat, Îi cer, ca o particulară graţie, să-i pună pe ei, pe amândoi, în cele mai înalte ranguri, când va fi Împărat – întru mărirea Sa (vs. 37).

În loc să se supere pentru aceasta, mai mult decât naivitate: cu îngerească şi dumnezeiasca Sa blândeţe şi îngăduinţă, le răspunde: *„Nu ştiţi ce cereţi“*; apoi întrebuinţând obişnuitul său limbaj figurat atât de des întrebuinţat de Prooroci, îi întreabă: *„putea-veţi bea paharul, care voi bea Eu şi cu botezul, cu care Eu mă voi boteza, a vă boteza?“* – adică putea-veţi voi suporta amarul şi sarcina pe care Eu am să le suport?

Ei nu-L înţeleg nici acum, ci luând zisa Mântuitorului în înţeles verbal, fără să se mai gândească, răspund *„putea-vom“*. Dar ei, inconştient, spun un adevăr istoric, răspunzând în mod proorocesc. Aceasta o ştie Mântuitorul şi le zice serios şi apăsat.

Da, da *„paharul, cu adevărat pe care Eu voi bea, îl veţi bea, şi cu botezul cu care Eu mă voi boteza, vă veţi boteza“* – cu înţelesul dar nu în sensul, în care gândiţi voi, ci în care Eu înţeleg: amarul Meu îl veţi bea şi greutatea Mea o veţi purta la timpul său (vs. 40), dar onorurile, pe care voi le cereţi, nu se pot promite înainte; ele sunt rezervate şi vor fi acordate celor ce le vor merita În Împărăţia lui Dumnezeu favoritismul şi hatârul n-au loc.

3. În nepilduita lor naivitate, ceilalţi zece, când au văzut că Ioan şi Iacov se insinuară în graţia Învăţătorului lor, s-au şi cuprins de necaz şi de ură în contra colegilor lor, despre care îşi închipuiau că ar fi şi primit întâietatea, iar ei, cei zece, ar rămâne de scădere, inferiori în ranguri.

Aici vedem îndelunga răbdare a Mântuitorului pusă la cea mai aspră probă. Pe când îi era limba mai amară în gură, pe când El privea cu groază la înfiorătorul Său martir, ucenicii Săi erau gata să se încaiere pentru închipuite ranguri, menite a satisface deşertăciuni josnice – întocmai cum, ceva mai târziu, soldaţii brutali şi nesimţitori, îşi vor disputa hainele Lui lângă crucea pe care El, înaintea lor, va suferi chinurile morţii. Mântuitorul însă îi priveşte ca un părinte pe copiii săi mici şi nepricepuţi, şi animozităţile şi susceptibilităţile lor copilăreşti, le împacă cu bunătate, întocmai cum un părinte indulgent îşi împacă copiii arţăgoşi. El le zice: *„Care va vrea să fie mai mare întru voi, să fie vouă slugă“* (vs. 44) – cum şi Eu, mai marele vostru, slugă vouă tuturor m-am făcut, şi-Mi dau viaţa pentru cei mai mici decât mine. Această învăţătură o găsim aşa de admirabil exemplificată şi lămurită la Ioan (13, 4-17).

Cu cât cineva este mai cult, firesc e să aibă mai puţine veleităţi de ranguri şi onoruri, care satisfac deşertăciunea omenească. Şi iarăşi cu cât este mai cult, mai sus pus în societate, cu atât are, ba simte însuşi îndatorirea a servi mai mult şi pe mai mulţi, a servi şi a lumina pe toţi, câţi îi sunt inferiori, câţi sunt mai puţin instruiţi decât dânsul.

În acest înţeles: cu cât cineva ocupă în stat ori în Biserică un post mai înalt, cu atât are mai mare

răspundere, căci cu atât atârnă mai mult binele şi fericirea mai multora de la dânsul, care pe toţi trebuie să-i servească. În acest înţeles înaltele posturi în stat nu sunt înalte ranguri de domni ai statului, ci de harnici servitori ai poporului. În acest înţeles acela, care face şi care trebuie să facă cele mai mari servicii poporului întreg care nu cruţă şi căruia nu-i este permis să cruţe nici o jertfă pentru binele ţării este capul statului; el este mai marele tuturor, dar el îi şi serveşte şi trebuie să-i servească pe toţi şi *„îşi pune şi viaţa pentru mulţi“* (vs. 46).

Ce este capul statului pentru supuşii săi este Arhiereul (Mitropolit, Episcop) pentru credincioşii din Eparhia sa. Şi, ce este în Biserică peste tot Arhiereul, aceea este în parohia sa parohul. El este în cele spirituale, cel mai mare, ca un părinte în familia sa, dar, în acelaşi timp servitorul tuturor, gata în orice moment a face serviciu oricărui parohian.

Pe când purtarea copilărească a Apostolilor ne învaţă să ne ferim de acte copilăreşti şi de josnica ambiţie deşartă, care este proprie oamenilor mici de suflet, pe atunci tratarea cea îngăduitoare şi plină de răbdare a Mântuitorului, ne stimulează să fim şi noi cu îngăduinţă faţă de scăderile semenilor noştri. Când îi vedem că greşesc, fie din naivitate, fie împinşi de porniri rele, să nu-i bruscăm, să nu-i mustrăm cu asprime numaidecât, ci, mai ales când vedem că au greşit din naivitate, să-i luăm cu binişorul, cu blândeţe şi să-i facem să-şi recunoască greşeala, ca să şi-o îndrepte, fără a-i înjosi şi a-i face să roşească.

În procedura noastră de-a moraliza pe alţii, cu deosebire pe cei mai mult ori mai puţin integri, necorupţi, trebuie să-i tratăm ca educatori: să fim

cruţători, nu să-i înjosim, ci să-i ridicăm; să nu le atingem demnitatea, ci, arătându-le cu cruţare defectele, să le facem posibilă îndreptarea.

Această procedură se recomandă, se impune preotului cu toată insistenţa în feluritele lui atingeri cu parohienii săi. El să nu uite niciodată că el este părinte, şi, ca părinte, are să-şi trateze fiii minori şi nepricepuţi, cu dragoste şi cu îndelungă răbdare.

Tratarea aceasta este o artă, care se poate câştiga numai prin o îndelungată exercitare făcută din toată inima. Şi pentru această exercitare timpul şi locul cel mai propriu este seminarul. Seminaristul să nu piardă din vedere adevărul că: cel ce nu adună, risipeşte; cu alte cuvinte cel ce nu utilizează timpul petrecut în seminar pentru pregătirea sa, acela îl risipeşte şi risipeşte cu anticipaţie, şi timpul viitor, pe care nu-l va putea utiliza cum se va cere de la dânsul.

54

Evanghelia din Duminica Stâlpărilor

(Ioan 12, 1-18)

1. Deci Iisus mai înainte de Paşti cu şase zile a venit în Betania, unde era Lazăr cel ce murise, pe care l-a înviat din morţi. 2. Şi au făcut lui acolo cină, şi Marta slujea, iar Lazăr era unul din cei ce şedeau cu dânsul. 3. Iar Maria luând o litră de mir de nard curat, de mult preţ, a uns picioarele lui Iisus, şi a şters cu

părul său picioarele lui, iar casa s-a umplut de mirosul mirului. 4. Deci a zis unul din Învăţăceii lui, Iuda a lui Simon Iscarioteanul, care avea să-L vândă pe El. 5. Pentru ce acest mir nu s-a vândut cu trei sute de dinari, şi să se fi dat săracilor. 6. Şi a zis aceasta, nu pentru că doară de săraci, era grija lui, ci pentru că era fur, şi pungă avea, şi ce se punea într-însa, purta. 7. Şi a zis Iisus: las-o pe dânsa, spre ziua îngropării mele a făcut aceasta. 8. Că pe săraci pururea îi aveţi cu voi, iar pe Mine nu Mă aveţi pururea. 9. Şi au înţeles popor mult din evrei, că acolo este, şi au venit, nu pentru Iisus numai, ci ca să vadă şi pe Lazăr, pe care îl înviase din morţi. 10. Iar s-au sfătuit Arhiereii, ca şi pe Lazăr să-l omoare. 11. Căci mulţi pentru el mergeau din evrei şi credeau în Iisus. 12. Iar a doua zi popor mult, care venise la praznic, auzind, că venise Iisus în Ierusalim.; 13. Au luat stâlpări de finic, şi au ieşit întru întâmpinarea lui şi strigau: osana, bine este cuvântat cel ce vine în numele Domnului, Împăratul lui Israil. 14. Şi aflând Iisus un mânz de asină, a şezut pe el cum este scris. 15. Nu te teme fata Sionului, că iartă Împăratul tău vine şezând pe mânzul asinei. 16. Iar acestea nu le-au cunoscut Învăţăceii lui mai înainte, ci după ce S-a preamărit Iisus, atunci şi-au adus aminte, că aceste erau pentru El scrise, şi acestea I-au făcut Lui. 17. Deci mărturisea poporul care era cu El, când pe Lazăr l-a strigat din mormânt, şi l-a sculat din morţi. 18. Pentru aceea L-a şi întâmpinat poporul, că a auzit, că El făcuse această minune.

I. Cina din Betania. Maria şi Iuda

(1-11)

1. După învierea lui Lazăr evreii luaseră hotărâre formală să-L omoare pe Iisus (Ioan 11, 53). Ca moartea Lui să se întâmple, nu atunci când evreii vor voi, ci atunci, când Dumnezeu va binevoi, Mântuitorul se retrage din preajma Ierusalimului aproape de pustie, de unde cu şase zile înainte de Paşti, însoţit de Învăţăceii Săi, Se întoarce în Betania, la prietenul Său Lazăr, pe care-l înviase. Lazăr dă o cină în onoarea scumpului său oaspe. La această cină, la care, bineînţeles, iau parte şi Învăţăceii, Marta serveşte ea însăşi pe Iisus; iar Maria, luând o litră (327,45 gr.) de nard curat foarte preţios, o toarnă pe picioarele Lui, şi cu părul capului I le şterge.

2. La evrei, ca peste tot la Orientali, era obicei, ca oaspeţii, sosiţi pedeştri, să-şi spele picioarele la intrarea lor în casă, – atât spre a se curăţi, cât şi spre a se răcori. Pentru acest act erau anume servitori. La astfel de servitori face aluzie Ioan Botezătorul, când zice despre sine, că nu este vrednic să dezlege curelele încălţămintelor lui Iisus – spre a-I spăla picioarele.

Acum, venind Mântuitorul în casa prietenilor Săi, Maria, în nemărginita ei gratitudine pentru marele ei oaspete găseşte că e nedemn să-l trateze ca pe oamenii comuni. Ea nu îngăduie să se apropie de El servitorii casei, ci faţă ca El, cel mai potrivit loc al ei, ca doamnă a casei, este să ţină ea locul servitorilor. Deci, după ce Mântuitorul se aşează în casă, pe când sora ei Îl servea la masă, ea Îl serveşte spălându-I picioarele.

În locul apei, cu care se spală toată lumea, ea întrebuinţează cel mai preţios mir. În loc să-I şteargă picioarele cu un prosop sau ştergar obişnuit, ea I le şterge cu ce are o femeie mai preţios, cu podoaba capului ei, cu părul ei.

Astfel în procedura Mariei ni se arată cea mai înaltă şi cea mai nobilă dovadă de respect, de admiraţie şi de gratitudine pentru binefacerea primită de la Mântuitorul. Astfel, în faţa negrei ingratitudini a evreilor, ni se desemnează, ca o binefacere şi pentru noi, nobila faptă de nemărginită gratitudine a Mariei. Ea este binefăcătoare pentru noi însă mai vârtos ca exemplu, ca model de imitat; întocmai cum ingratitudinea Evreilor este şi ea un învăţământ pentru noi: să ne ferim de-a ne arăta nerecunoscători, să ne silim în tot chipul să răsplătim cu bine binefacerile primite.

3. Între Învăţăceii lui Iisus Hristos era însă unul, o notă discordantă, Iuda din Iscariot, un om avar, speculant, care era un fel de casier al societăţii Mântuitorului. El îşi împlinea misiunea de casier mai mult în beneficiul său particular, decât în cel comun. De acea Evanghelistul îl numeşte fur. *„Fur era şi pungă avea“*, şi ce intră pentru societate, el nu cheltuia în scopurile societăţii, ci păstra pentru sine: „purta“ într-însa, adică în pungă.

Acest Iuda, când vede ce calitate şi ce cantitate de mir a vărsat Maria pe picioarele lui Iisus, nu se poate stăpâni să nu dea expresie necazului său că i s-a luat prilejul de a face o însemnată economie pentru punga sa.

Auzind cuvintele lui Iuda, care răsunau ca o blasfemie, în acest locaş de pace, de armonie şi de iubire, Mântuitorul cu dumnezeiasca Sa blândeţe, ia în apărare fapta Mariei: *„Lăsaţi-o...“*.

Din cuvintele Mântuitorului vedem că Maria nu cumpărase anume pentru Dânsul mirul de nard, ci îl avea de mai înainte, şi-l păstrase anume pentru această

ocazie. De când să-l fi avut, şi cu ce ocazie să-l fi cumpărat?

Răspunsul nu poate fi altul decât acela, că, murind Lazăr, ea cumpărase mirul ca să ungă pe fratele său. Întârziind însă Iisus cu venirea Sa, şi, la sosire, înviind pe Lazăr, ocazie pentru ungere cu acel mir n-a venit. Astfel mirul a rămas în casă, şi Maria „l-a păzit", ca drept recunoştinţă, să-l utilizeze cu proxima vizită a Binefăcătorului ei, spre a-I arăta negrăita ei mulţumire.

Ea însă nu ştia că fapta ei serveşte drept semn, simbol pentru Mântuitorul: „Spre ziua îngropării mele l-a păzit", ne spune El Însuşi. Uncţiunea aceasta simboliza pregătirea Lui spre moarte.

În loc să fie uns după moarte, Mântuitorul e uns înainte de moarte, încă fiind viu, ca un semn, că viu va fi şi după moarte, şi că, după moarte nu va putea fi uns, deoarece va învia înainte de-a ajunge Mironosiţele la mormânt ca să-L ungă.

4. Faţă cu gratitudinea, care ne e desemnată cu atâta frumuseţe, Evanghelistul (vs. 9-11) în vii culori ne înfăţişează ingratitudinea şi orbirea evreilor. El ne spune, că, auzind de cele întâmplate în Betania cu Lazăr, iudeilor, care îl văzuseră mort şi acum aud că este viu, vin în Betania, nu numai ca să vadă pe Iisus, dar vin, mai vârtos, ca să vadă pe Lazăr, şi să se convingă prin sine înşişi despre realitatea învierii lui.

Împrejurarea este zdrobitoare pentru farisei şi pentru cărturari: ea face ca lumea să le desconsidere autoritatea şi să simpatizeze cu Iisus, „Proorocul cel mare din Galileea".

Aceasta este un pericol pentru ei, este moartea lor.

Din pricina lui Lazăr, care era cea mai incontestabilă dovadă vie despre Dumnezeirea lui Iisus,

mulţi dintre iudei, chiar dintre farisei, crezură în Iisus. Spre a împiedica creşterea acestui curent, ei, fariseii şi cărturarii, în orbirea lor, hotărăsc să înlăture cu orice preţ această dovadă: *„s-au sfătuit Arhiereii, ca şi pe Lazăr să-l omoare“*.

Era deci hotărât ca să omoare pe Mântuitorul, dar să omoare şi pe Lazăr. Mântuitorul ştia această hotărâre.

Până acum, de câte ori evreii au încercat să-L omoare, Mântuitorul S-a dat la o parte din calea lor, fiindcă nu sosise ceasul Său. Acum, când ceasul a sosit, provocat de El Însuşi, acum, mai ales acum, când ar fi putut prea uşor să se pună în siguranţă, acum pleacă Mântuitorul de bună voie, ca să se predea în mâinile vrăjmaşilor Săi, care siliţi sunt să-L execute atunci când El voieşte, chiar împotriva planului lor.

Statornicia Mântuitorului în planul Său, de a mântui lumea cu propria Sa jertfire, este pentru noi o frumoasă pildă de învăţătură. Când ne hotărâm să facem binele, şi ştim că, de la binele pe care avem să-l facem, atârnă binele şi fericirea fraţilor noştri, să nu ne descurajăm în faţa niciunei greutăţi, ce ni s-ar opune, ci, stăruind, dacă ar fi trebuinţă, chiar şi viaţa să ne-o jertfim, pentru binele şi fericirea fraţilor noştri. În stăruinţa de a face binele înlăturând orice piedici, preotul trebuie să premeargă cu exemplul. Întru atât preotul este ostaşul lui Dumnezeu!

55

Evanghelia din Duminica Stâlpărilor

II. Intrarea triumfală în Ierusalim

(12-18)

1. Mântuitorul purtase un lung şi neîntrerupt război contra ignoranţei şi contra corupţiei şi pentru liberarea omenirii de sub jugul întunericului şi al păcatului. Acum vine să dea ultima luptă, ultimul asalt, asaltul pe cruce şi în mormânt. Acest asalt are să fie coroana victoriei desăvârşite, căci are să fie urmat de Învierea Sa. Victoria din perspectivă este atât de sigură, încât după modul de vedere şi de procedare al Proorocilor, care scriau despre viitor, ca şi cum ar fi trecut, anume spre a arăta siguranţa împlinirii, ea, victoria, e considerată ca şi împlinită.

Mânecând din acest punct de vedere, precum în ajun, în Betania, s-a serbat funcţiunea Sa, ca şi cum Mântuitorul ar fi fost răstignit mort – se serbează, serbează Iisus, El însuşi, intrarea Sa triumfală în Ierusalim.

Dar, ce fel de intrare triumfală?!

Toţi Evangheliştii ne vorbesc despre această sărbătoare. Din rapoartele tuturor să încercăm a ne înfăţişa mişcătorul şi măreţul tablou.

2. Mântuitorul era cunoscut în Ierusalim, cunoscut iudeilor din Palestina şi celor din străinătate, pentru învăţăturile şi minunile Sale. Minunea cu Lazăr încă îi mai mărise popularitatea. Şi cei, care Îl cunoşteau personal, ca şi cei, care Îl cunoşteau numai după nume, doreau să-L vadă, şi, fiind ei acum în Ierusalim, Îl aşteptau cu nerăbdare să vină şi El la sărbătoare. Mulţi se temeau chiar că nu va veni, şi aşteptarea lor va fi zadarnică (Ioan 11, 55-56).

În această stare sufletească aflându-se vizitatorii, ca şi locuitorii Ierusalimului, a fost firesc ca atunci, când au aflat că Iisus a sosit în Betania, şi, că din Betania, de la poalele muntelui, pe care se ridică Ierusalimul, vine în cetate – a fost firesc ca aceste cete nenumărate, cuprinse de neastâmpăr, să se grăbească a-I ieşi înainte şi să se înşiruiască pe întinsa şi pitoreasca şosea şi să se posteze pâlcuri-pâlcuri pe coastele prin care trecea şoseaua de la Betania la Ierusalim.

Pe când Ierusalimul se mişcă şi fierbe la auzul sosirii Mântuitorului, în Betania încă se fac preparative. Iisus trimite în Betaghi de I se aduce o asină cu mânzul ei, mânzat, după ea. Învăţăceii îşi pun hainele pe asină, pe care unul, o ia de căpăstru şi o conduce; iar Mântuitorul încalecă pe mânz, care fără căpăstru, merge liber după asină.

Astfel în Betania sosiseră cete-cete de călători, între care, de bună seamă, erau şi mulţi de aceia, cărora Iisus le făcuse bine: îi vindecase, îi ajutorase; deci Îl cunoşteau, Îi erau recunoscători, devotaţi chiar. Aceste cete de călători se unesc cu ceata, care însoţea pe Iisus şi pleacă împreună să suie muntele cel pitoresc, împodobit cu verdeaţă, mai ales cu finici.

Ideea de a proclama pe Iisus Împărat, manifestată cu un an înainte (Ioan 6, 15) revine în mintea gloatelor. Acum însă mai lămurită, curăţită de pornirile turbulente, josnice. Fără să-şi dea mult seama ce fac, aceste cete de oameni, care însoţesc pe Mântuitorul, când se apropie să suie muntele, într-un avânt sărbătoresc încep să-L aclame cu entuziasm: *„Osana, bine este cuvântat Cel ce vine întru Numele Domnului, Împăratul lui Israil“*.

În aclamaţia aceasta, cetele entuziasmate, ba inspirate de Duhul Sfânt, recunosc că Iisus este Mesia.

Când convoiul ajunge la cetele, care ieşiseră în întâmpinarea lui Iisus, aceste de departe încep să clatine ramuri verzi de finic, ca semn de salutare şi binecuvântare sărbătorească, apoi se asociază şi ele convoiului purtând şi clătinând mereu ramuri şi strigând *„Osana...“* de se cutremurau munţii şi răsunau văile, şi mai ales „s-a cutremurat Ierusalimul“.

Unii aştern pe şosea verdeaţă şi flori, alţii îşi aştern hainele, ca Iisus Hristos să treacă peste ele, ca peste nişte covoare, şi, cu toţii, zeci de mii de oameni se înşiruiesc pe şosea spre a conduce pe Împăratul lui Israil în cetatea împărătească.

În mijlocul acestei enorme mulţimi, parte entuziasmată pentru El, parte din ea asociată din curiozitate, Iisus Hristos intră în Ierusalim în triumf împărătesc – ca triumfător asupra întunericului şi asupra morţii.

3. Acest triumf în ochii profanilor se arată numai ca un simulacru, ca o parodie a unui triumf împărătesc. Căci:

– în locul falnicului Împărat, îmbrăcat în purpură şi strălucind în podoabe, profanul vede numai un om smerit, blând, sărman, desculţ, cu capul gol, îmbrăcat cu o singură haină săracă şi încins peste dânsa;

– în locul superbului cal alb, pe care să nu fi încălecat nimenea, şi care să poarte cu fală pe biruitorul Împărat – un mânz de asină, tipul sărăciei smerite;

– în locul suitei măreţe de generali, încărcaţi de semnele biruinţei şi ale vitejiei lor – nişte smeriţi pescari, toţi desculţi, cu capetele goale, toţi săraci lipiţi pământului, ca şi tovarăşul lor călăreţ;

– în locul armatei triumfătoare, încărcate de arme, de răni şi de prăzi – mii şi mii de declasaţi, oameni săraci, fără căpătâi.

Acest tablou, cu adevărat, pentru un profan, nici nu poate fi alta, decât parodia unui triumf împărătesc.

Şi totuşi el este un adevărat, un veritabil triumf. Căci: în ce priveşte pe Împăratul Mesia – proorociile spun că El are să intre în Ierusalim blând şi smerit: nu călare pe superbul cal alb, ci pe smeritul mânz tânăr de asină (Isaia 62, 11; Zaharia 9, 9).

Este deci triumf proorocit, acum împlinit. Apoi:

Cum Împăratul încalecă pe calul mândru, pe care nimenea nu încălecase – aşa şi Iisus încălecă pe asinul smerit, încă neîncălecat de nimeni. Deci triumf, în conformitate, cu uzul de la triumfurile Împăraţilor lumeşti – substituind numai, conform proorociilor, mândria calului cu smerenia asinului.

Pescarii smeriţi, care constituiau suita lui Iisus, sunt generalii, nu care au biruit, ci care vor birui şi cuceri lumea. Eroismul şi victoria lor sunt în viitor, dar cu atâta siguranţă, încât se serbează de pe acum.

Cetele de declasaţi, miile de oameni fără căpătâi, care reprezintă armata biruitoare, sunt ca şi pescarii, adevăratele armate, ale căror merite sunt în viitor, dar tot aşa de sigure ca şi moartea şi Învierea lui Iisus Hristos şi ca şi meritele Apostolilor Lui. Sărăcia lor, credinţa, blândeţea şi entuziasmul lor sfânt, sunt armele, cu care vor câştiga victorii asupra bogaţilor necredincioşi şi decăzuţi prin desfrâu. Cu aceste arme vor regenera ei omenirea, nu fără a se răni, a se jertfi, nu fără a muri moarte de eroi.

Astfel, aceea, ce se pare profanului o parodie, un simulacru, în realitate este un serios, real şi totodată strălucit triumf.

În acest triumf se sărbătoreşte deoparte rezultatul activităţii de până acum a Mântuitorului: recunoştinţa celor ce L-au primit: de alta succesul viitor: biruinţa asupra morţii şi a întunericului spiritual-moral, – biruinţă pe care tot Evanghelistul Ioan o cântă aşa de sublim în admirabila sa poemă „Apocalipsa“, cu care se încheie seria sfintelor cărţi ale Testamentului nou.

Intrarea triumfală a Mântuitorului în Ierusalim pentru noi cuprinde o învăţătură:

Cum atunci pentru omenirea întreagă a intrat El ca să moară şi să învieze în împărătească cetate: astfel acum, pentru fiecare din noi intră în cetatea sufletului nostru prin Sfânta Cuminecătură, spre viaţa noastră, dacă îl vom primi cu vrednicie, şi spre moarte, dacă îl vom primi cu nevrednicie. Cu vrednicie Îl vom primi, dacă în haine de nuntă îl vom întâmpina, casa, cetatea împărătească a sufletului nostru, cu pocăinţă o vom curăţi şi cu ramurile verzi ale faptelor noastre bune Îl vom binecuvânta. Aceasta se raportează la preoţi în locul întâi, ca la conducătorii turmei cuvântătoare.

56

Evanghelia din Duminica înainte de Înălţarea Sfintei Cruci

(Ioan 3, 13-17)

13. Şi nimeni nu s-a suit în cer, numai cel ce s-a pogorât din Cer, Fiul Omenesc, care este în cer. 14. Şi precum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa se cade a se înălţa Fiul Omenesc. 15. Ca tot cel ce crede în el, să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică. 16. Că aşa a iubit Dumnezeu lumea, cât şi pe Fiul său cel unul născut l-a dat, ca tot cel ce crede în dânsul să nu piară, ci să aibă viaţa de veci. 17. Că n-a trimis Dumnezeu pe Fiul său în lume, ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască lumea prin el.

Importanţa Crucii

1. Evanghelia de faţă este o parte din convorbirea lui Iisus cu Nicodim (Ioan 3, 1-21). Ca să o putem înţelege este nevoie să o punem în legătură cu întregul.

Iisus ne spune Ioan, mersese pentru prima dată cu ucenicii Săi la sărbătoarea Paştilor. Minunile şi învăţăturile Lui Îi câştigaseră o mulţime de aderenţi. Între aceştia erau chiar şi unii dintre farisei. Fariseii însă luaseră de timpuriu poziţie ostilă contra Lui (Ioan 1, 19-28) şi hotărâseră să excludă dintre dânşii pe acela, care ar sta cu El de vorbă. De aceea, acei farisei, care Îi erau aderenţi, stăteau în rezervă, nu se dădeau pe faţă. Între aceştia era unul, Nicodim, un boier erudit, care, spre a-şi procura mulţumirea de a avea o întrevedere cu Iisus, fără să se compromită în ochii colegilor săi, se duse noaptea (vs. 2), în taină, de se întâlni cu minunatul Învăţător.

Convorbirea o deschise Nicodim, adresându-se lui Iisus în termenul cel mai respectuos: *„Rabi“* – titlu, care se da marilor învăţaţi ai lui Israil, cam identic cu

„Magnificenţă“, ce se dă astăzi Rectorilor de la unele Universităţi. Apoi continuă: *„ştim...“* adică nu sunt numai eu singur, ci suntem mai mulţi, care ştim, şi deci, eu, în numele mai multora, Îţi vorbesc.

În răspunsul Său Iisus îi vorbeşte lui Nicodim despre renaştere (vs. 3). Şi, nepricepându-L Nicodim, Mântuitorul Se explică, arătându-i (vs. 5 ş.u.) că renaşterea nu se înţelege materialiceşte trupeşte, ci spiritualiceşte, moraliceşte: *„din apă şi din duh“*: prin botez, spălându-se omul de murdăria păcatelor şi ameliorându-şi sentimentele şi dorinţele, deci întreagă viaţa morală. Iar, văzând că (vs. 9) tot nu e înţeles, Iisus (vs. 10) îşi exprima mirarea că Nicodim, dascălul lui Israil, nu-L pricepe – cu înţelesul: dacă tu nu Mă înţelegi, cum Mă vor înţelege ceilalţi, care n-au nici deşteptăciunea, nici ştiinţa ta – apoi adaugă: (vs. 11-12). Până acum v-am vorbit (Iisus se adresează lui Nicodim ca reprezentantul mai multora, ca şi cum ar vorbi cu mai mulţi, deci în plural, *„voi, ... vouă“*) de cele pământeşti, uşor de înţeles, şi nu înţelegeţi, dar dacă vă voi vorbi de cele cereşti?! Cele pământeşti tot se pot demonstra, se pot pipăi, dovedi prin experimente. Cele cereşti însă nu. În acestea sunteţi avizaţi numai la autoritatea Mea, Care vă vorbesc despre ce ştiu, despre ce am văzut – în ceruri. Că – şi acum începe Evanghelia, cu care ne ocupăm:

2. *13. „Nimeni“* – de aici, de pe pământ – *„nu s-a suit în ceruri“*, ca să afle, şi, înapoindu-se, să spună cele cereşti. Pe acestea le ştie numai *„Cel ce s-a pogorât din cer, Fiul Omului, Care este în cer“*. Numai el poate să ştie tainele lui Dumnezeu, fiindcă El este în cer, ca Dumnezeu şi este şi pe pământ, ca Dumnezeu şi ca om. În această calitate El singur Vă poate spune cele cereşti.

În câteva cuvinte profunde Iisus cuprinde şi misiunea şi activitatea Sa pământească, de care înlănţuieşte, tot în termeni adânci, rezultatul activităţii Sale:

14-15: Cele cereşti, pe care le va propovădui, au să-L ducă pe propovăduitor, pe Fiul Omului, la Golgota, pe cruce. Această ducere şi înălţare, însă are să fie spre mântuirea acelora, care vor crede într-Însul. Poziţia Lui pe cruce va fi ca a şarpelui, pe care Moise (Numerii 21, 9) l-a ridicat în pustie. Cum, cei muşcaţi de şerpi, dacă se uitau cu credinţă la şarpele cel de aramă, se vindecau; astfel se vor vindeca cei muşcaţi de şarpele primitiv, cei care suferă de păcatul lui Adam, privind şi primind cu credinţă pe Iisus Cel pironit pe cruce.

Această ridicare *„pe semn“* (Numerii 21, 9) nu este întâmplătoare. Ea este produsul iubirii dumnezeieşti, căci (vs. 16-17) Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât, spre a o scăpa de urmările muşcăturii şarpelui primitiv, a dat tot ce a avut mai scump şi mai iubit, pe Însuşi Fiul Său, ca să fie chinuit, ţintuit pe lemn în locul şarpelui celui de aramă, ca lumea, văzându-L şi crezând într-Însul, să se mântuiască.

Pentru acum Dumnezeu n-a trimis pe Fiul Său să judece lumea, ci, ca, prin moarte, să o mântuiască de moarte.

3. Cum Moise *„pe semn“* a ridicat şarpele neveninos, ca să vindece pe cei muşcaţi de şerpii cei veninoşi: aşa Hristos, Cel neatins de urmările şarpelui primitiv, se ridică pe semn, pe cruce, spre a vindeca pe cei înveninaţi, de şarpele primitiv, pe cei păcătoşi.

Hristos a stat fixat pe semn, pe cruce, ca semn şi prin aceasta a sfinţit Semnul, i-a dat importanţa pe care o are.

Semn de ruşine şi de teroare era crucea, deoarece cu ea, în miniatură, se înfierau făcătorii de rele, li se aplică semnul stigmatului pe frunte şi pe braţe; semn de teroare era crucea, căci pe ea se răstigneau cei mai urgisiţi făcători de rele.

Pe acest semn de teroare şi de infamie s-a pironit Iisus, ca semn că primeşte asupra Sa toată ruşinea care plana peste omenire, toată urgia şi grozăvia pedepsei, de care era vrednică omenirea, numai ca pe această nenorocită omenire să o scape şi de ruşinea negrăită şi de grozăvia pedepsei. El se face Însuşi semn şi face şi crucea semn al mântuirii lumii.

Prin răstignirea Sa, prin stropirea semnului de teroare şi de infamie cu scump sângele Său, El a sfinţit acest semn al infamiei, şi l-a prefăcut în cel mai onorific semn, după care să se cunoască cei ce cred într-Însul. Mai mult: Hristos pironit fiind pe cruce numai ca om, şi oarecum dezbrăcându-se de firea şi puterea Sa dumnezeiască, a transmis semnului crucii puterea de care corpul Său pe cruce s-a dezbrăcat. Astfel a ajuns Crucea să fie o reală putere dumnezeiască, semnul mântuirii, simbolul semnului lui Hristos Mântuitorul.

Astfel am ajuns ca semnul de oare când al infamiei să se prefacă în cel mai strălucit semn de onoare, cu care să se însemneze creştinii; astfel am ajuns ca Crucea din semnul teroarei să se prefacă în semnul celei mai înălţătoare bucurii, să fie considerată ca drapelul sfânt al creştinătăţii şi ca apărătoarea singuraticilor creştini.

Importanţa, ce o are pentru preot Sfânta Evanghelie, o are şi Sfânta Cruce, şi, cum trebuie să-i fie conduita către Sfânta Evanghelie, aşa şi către Sfânta Cruce[1)].

57

Evanghelia din Duminica înainte de Naşterea Domnului

(Matei 1, 1-24)

1. Cartea neamului lui Iisus Hristos, fiului lui David, fiului lui Avraam, 2. Avraam a născut pe Isaac, iar Isaac a născut pe Iacov. Iar Iacov a născut pe Iuda, şi pe fraţii lui. 3. Iar Iuda a născut pe Fares, şi pe Sara din Tamar. Iar Fares a născut pe Esrom, iar Esrom a născut pe Aram.4. Iar Aram a născut pe Aminadav. Iar Aminadav a născut pe Naasson. Iar Naasson a născut pe Salmon. 5. Iar Salmon a născut pe Vooz din Rahav. Iar Vooz a născut pe Ovid din Rut. Iar Ovid a născut pe Iesse. 6. Iar Iesse a născut pe David împăratul. Iar David împăratul a născut pe Solomon din femeia care a fost a lui Urie. 7. Iar Solomon, a născut pe Roboam. Iar Roboam a născut pe Abia. Iar Abia a născut pe Asa. 8. Iar Asa a născut pe Josafat. Iar Josafat a născut pe Joram. Iar Joram a născut pe Ozia. 9. Iar Ozia a născut pe Joatam. Iar Joatam a născut pe Ahaz. Iar Ahaz a născut pe Ezechia. 10. Iar Ezechia a născut pe Manassi. Iar Manassi a născut pe Amon. Iar Amon a născut pe Josia. 11. Iar Josia a născut pe Iehonia, şi, pe fraţii lui, la mutarea Babilonului. 12. Iar după mutarea Babilonului, Iehonia a născut pe Salatiil. Iar Salatiil a născut pe Zorobabel. 13. Iar Zorobabel a născut pe Abiud. Iar Abiud a născut pe Eliachim. Iar Eliachim a născut pe Azor. 14. Iar Azor a născut pe Sadoc. Iar

Sadoc a născut pe Ahim. Iar Ahim a născut pe Eliud. 15. Iar Eliud a născut pe Eleazar. Iar Eleazar a născut pe Matthan. Iar Matthan a născut pe Iacov. 16. Iar Iacov a născut pe Iosif, bărbatul Mariei, din care s-a născut Iisus, care se zice Hristos. 17. Deci toate neamurile de la Avraam până la David, neamuri patrusprezece, şi de la David, până la robia Babilonului neamuri patrusprezece, şi de la mutarea Babilonului, până la Hristos neamuri patrusprezece. 18. Iar naşterea lui Iisus Hristos, aşa a fost, că fiind logodită mama lui, Maria cu Iosif, mai înainte de a se aduna ei, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt. 19. Iar Iosif bărbatul ei fiind drept şi nevrând să o vădească pe ea a vrut pe ascuns să o lase. 20. Şi cugetând la acestea, iată îngerul Domnului prin vis, s-a arătat lui, zicând: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria logodnica ta, că ce s-a zămislit într-însa, din Duhul Sfânt este. 21. Şi va naşte fiu, şi vei chema numele lui Iisus, că acesta va mântui pe poporul său de păcatele lor. 22. Iar acestea toate s-au făcut, ca să se plinească, ce s-a zis de la Domnul prin proorocul ce zice: 23. Iată fecioara în pântece va lua, şi va naşte fiu, şi vor chema numele lui Emmanuel, ce s-a tâlcuit cu noi Dumnezeu. 24. Şi sculându-se Iosif din somn, a făcut, precum i-a poruncit Îngerul Domnului, şi a luat pe logodnica sa.

Plinirea vremii: Naşterea lui Iisus

1. Evanghelistul Matei, scriind Evanghelia anume pentru evrei spre a-i convinge despre mesianitatea lui Iisus şi, deci, spre a-i atrage la creştinism, se acomodează aşteptărilor lor. Aşteptările evreilor erau ca

să vină Mesia, ca urmaş al lui David, şi în care să se împlinească promisiunile lui Dumnezeu, date, mai ales, protopărintelui lor, lui Avraam. De aceste aşteptări ţinând seamă, Matei, la început, în cele dintâi cuvinte ale cărţii sale anunţă că scrie carte despre faptele lui Iisus[1)] care, precum vor vedea în cuprinsul ei, este aşteptarea poporului Israil. Căci Iisus întruneşte în persoana sa împlinite promisiunile date lui Avraam şi culminarea gloriei israilitene: El este Fiul lui Avraam şi Fiul lui David. El este al treilea membru, membrul complectator al semnului Dumnezeirii[2)] în istoria lui Israil, prin urmare ţinta istoriei lui Israil.

Genealogia, pe care o înşiruie Evanghelistul (vs. 2-17) este o dovadă cronologică. Atât timp este de la Avraam până la David, cât este de la David până la Iisus. În anul, în care s-a împlinit atâta timp de la David încoace, cât este de la David până la Avraam, trebuia să se nască cel proorocit şi aşteptat. Naşterea Lui era o necesitate a timpului fixat de Dumnezeu. Şi aceasta se dovedeşte şi din faptul istoric că între David şi anul naşterii lui Mesia este o prăpastie: robia babilonică. Această robie cronologiceşte este la mijloc între David şi Iisus. De la David Istoria lui Israil şi-a făcut cursul în cădere până la robie şi de aici în ridicare până ce, ajungând la nivelul lui David şi al lui Avraam, trebuia să-şi găsească împlinirea.

Aceasta ne-o dovedeşte atât de frumos numărul neamurilor (14) de la Avraam la David şi (2 x 14) de la David la Iisus.

Aici Evanghelistul presupune cunoscut că între Avraam şi David viaţa omenească, în termen mediu, e de 80 ani, pe când de la David la Iisus e numai de 40 de ani; că deci 80 x 14 = 40 x 2 x 14 = 1120.

Evident deci, pentru Israilteni, naşterea lui Mesia trebuia să se întâmple în anul, în care Iisus s-a născut, fiindcă în acel an sosise plinirea vremii (Galateni 4, 4).

2. Scurtă vreme după logodna Mariei cu Iosif interveni Bunavestire. Despre aceasta nu ştia nimeni decât Maria şi Elisabeta, căreia ea s-a destăinuit.

Era însă în vigoare aspra Lege a lui Moise (Deuteronomul 22, 20-21) după care fata nemăritată, dacă se dovedea că a avut relaţii sexuale cu vreun bărbat, trebuia dusă înaintea casei tatălui ei şi ucisă cu pietre.

Această Lege o ameninţă şi pe Maria. Căci Maria era fata, nemăritată şi, însărcinată fiind, cădea sub asprimea Legii; trebuia omorâtă cu pietre.

Iosif, logodnicul ei, după întoarcerea ei de la Elisabeta, cu surprindere bagă de seamă că este însărcinată. Şi el, de la sine înţeles, îşi închipuia că însărcinarea Mariei nu putea proveni decât din nişte relaţii inceste cu vreun bărbat.

El se găsea acum pus în o mare dilemă. Să ia de nevastă pe această fată este o ruşine pentru dânsul; să o denunţe că în timpul de la logodnă şi până acum ea a căzut în păcat, a cărui urmare se vede (vs. 19), nu-i venea la socoteală. Ea îi era rudenie şi lui îi era milă de ea să o vadă lapidată în urma denunţului lui. Fiind om bun şi milos, se gândea cum să desfacă logodna, să o lase în voia sorţii ei.

Atunci interveni Providenţa (vs. 20). Îngerul Domnului i se arătă lui Iosif în vis şi, făcând apel la originea lui şi la firească legătură dintre această origine şi Mesia, îi zice: nu te teme a lua pe Maria sub scutul tău, şi a face ca în ochii lumii ea să fie considerată ca nevasta ta, că însărcinarea ei nu provine din relaţii

fireşti cu vreun bărbat, ci *„de la Duhul Sfânt este“*. *„Nu te teme“*, căci aceasta nu-ţi va fi spre ruşine, ci spre cea mai înaltă cinste. Tu ai menirea să o scuteşti de asprimea Legii fireşti, pe ea, care este însărcinată mai sus de prevederile Legii. Tu ai menirea să o scapi pe ea de la moartea, pe care i-ar da-o asprimea Legii; şi tot tu ai menirea ca (vs. 21) pe Cel ce se va naşte dintr-însa să-L scapi de la moartea, pe care i-ar da-o asprimea tiranului; tu ai menirea să fii educatorul Aceluia. Căruia Îi vei pune numele Iisus, adică Mântuitor, căci El va mântui pe popor de păcate. (vs. 22). Naşterea din fecioară, cu conlucrarea Sfântului Duh, este o împlinire de proorocire, căci, prin glasul Proorocului Isaia (7, 14), Domnul Dumnezeu a vestit lumea zicând: *„Iată, Fecioara în pântece va lua şi va naşte Fiu şi vei pune numele lui Emmanuel“*, nume, care corespunde misiunii Lui, adică *„Dumnezeu cu noi“*. El, ca Dumnezeu, are să ia chip omenesc, ca să poată fi văzut, auzit de noi, pipăit de noi, să petreacă între noi, ca om, să fie Dumnezeu cu noi!

Ne putem închipui fericirea bunului Iosif când s-a văzut ales de Dumnezeu ca să fie un factor atât de important în pregătirea mântuirii lumii. Şi (vs. 23, 24), cum nici nu se putea altfel, el a şi luat pe Maria la sine; în faţa lumii s-a arătat ca şi cum el i-ar fi bărbat şi ca şi cum el ar fi tată firesc al pruncului, pe care ea Îl purta în sân. El s-a arătat vrednic de înalta misiune, pentru care a fost ales.

Emmanuel – ca noi Dumnezeu nu se referă numai la timpul cel scurt de vreo 33 de ani, cât Hristos-Mântuitorul, ca om, a petrecut între oameni, ci şi la timpul nostru. Şi cu noi este El. Şi noi Îl vedem, Îl pipăim, Îl vedem şi Îl auzim neîncetat în învăţăturile

Sale; Îl pipăim, Îl simţim prin credinţă că este cu noi, lângă noi, în noi. Mai mult: noi îl primim şi trupeşte în trupul nostru, în casa sufletului nostru.

Aşa fiind, cum Iosif vrednic s-a arătat de alegerea sa de-a fi apărătorul şi educatorul lui Iisus, şi noi să ne silim a fi vrednici de societatea Lui, vrednici de a fi purtătorii trupului Lui în trupul nostru; vrednici de a face din trupul nostru locaş Mântuitorului nostru, Mântuitorului lumii întregi.

Vrednici vom fi de distincţiunea dumnezeiască dacă, curăţită de fapte rele, vom păzi casa sufletului nostru şi o vom ţine veşnic împodobită cu fapte bune; dacă, iubindu-L, vom împlini poruncile Lui (Ioan 14, 21).

Primii chemaţi să-I facă locuinţă, să-L apere de profanarea celor răi, sunt preoţii, atât pentru ei personal, cât şi pentru parohienii lor. Ei sunt chemaţi să-L vadă, să-L audă, să-L simtă în întreagă fiinţa lor mai mult decât alţii. Ei, prin urmare, şi sunt primii chemaţi a se arăta vrednici de misiunea lor, ca creştini şi ca exemplu pentru alţii, în calitate de preoţi.

58

Evanghelia din Duminica după Naşterea Domnului

(Matei 2, 13-23)

13. Iar dacă s-au dus ei, iată Îngerul Domnului s-a arătat în vis lui Iosif, zicând: sculându-te, ia pruncul şi pe mama lui, şi fugi în Egipt, şi fii acolo, până când voi zice ţie: că vrea Irod să caute pruncul, să-l piardă

pe el. 14. Iar el sculându-se, a luat pruncul, şi pe mama lui, noaptea, şi s-a dus în Egipt. 15. Şi a fost acolo până la moartea lui Irod, ca să se plinească ce s-a zis de la Domnul prin Proorocul ce zice: din Egipt am chemat pe fiul meu. 16. Atunci Irod văzând că l-au batjocorit magii, s-a mâniat foarte, şi trimiţând a ucis pe toţi pruncii care erau în Betleem, şi în toate hotarele lui, de doi ani şi mai mici, după vremea care a întrebat de la magi. 17. Atunci s-a plinit, ce s-a zis prin Ieremia proorocul, ce zice: 18. Glas în Rama s-a auzit, plângere şi ţipăt mult, Rahila plângând pe fiii săi, şi nu vrea să se mângâie pentru că nu sunt. 19. Iar dacă a murit Irod, iată Îngerul Domnului în vis s-a arătat lui Iosif în Egipt, zicând: 20. Sculându-te ia pruncul şi pe mama lui şi mergi în pământul lui Israil, că a murit, cel ce căuta sufletul pruncului. 21. Şi el sculându-se a luat pruncul şi pe mama lui şi au venit în pământul lui Israil. 22. Iară auzind că Arhelau împărăţeşte în Iudeea, în locul lui Irod tatăl-său, s-a temut a merge acolo, şi luând ştire în vis s-a dus în părţile Galileii. 23. Şi venind a locuit în cetatea ce se cheamă Nazaret, ca să se plinească ce s-a zis prin Prooroci, că Nazarinean se va chema.

I. Primejdia înlăturată

(13-15)

1. Magii, de bună credinţă fiind, nu se puteau gândi că Irod ar avea planuri infernale. Ei, după ce-şi împliniră misiunea către nou născutul Împărat, erau gata ca, în ziua următoare să se întoarcă în Ierusalim, să dea lui Irod detalii asupra casei, familiei şi a împrejurărilor în care ei au găsit pe Iisus. Aceasta o aştepta Irod cu

sete de fiară, ca să curme zilele noului născut. Primejdia deci, asupra lui Iisus era mare.

Cum intervenise să înlăture primejdia deasupra Fecioarei Maria, punând-o sub scutul lui Iosif, aşa intervine Providenţa acum, dând ordin Magilor, ca, înconjurând pe Irod, imediat, noaptea, fără să fie observaţi de nimeni, să plece repede de-a dreptul spre Persia. Ei pleacă şi lasă pe Irod să aştepte.

Cu aceasta însă primejdia încă nu era înlăturată. Irod avea să scalde Betleemul şi împrejurimile lui în sânge de copii. Între aceştia, după calculul omenesc, trebuia să cadă şi Iisus pruncul. Şi, ca să fie scăpat şi din această parte, în noaptea în care pleacă Magii, este invitat şi Iosif să plece şi el imediat în Egipt, să-şi piardă urma şi să scape viaţa Pruncului.

Cu plecarea neobservată de nimeni a lui Iosif cu Maria şi cu Iisus, primejdia este înlăturată. Irod rămâne în completă necunoştinţă despre persoana Principelui, a Cărui viaţă îl nelinişteşte. El este pus în imposibilitate de a afla pe Acela, pe care dorea să-L repună, căci, după datele ce avea de la Magi, în Betleem în zadar L-ar fi căutat pe Iisus. Iisus, fără să fi putut afla cineva dintre Betleemieni, era dus în Egipt; fusese dus noaptea, neobservat de nimeni.

2. Călătoria lui Iisus în Egipt, petrecerea Lui acolo, întoarcerea din Egipt, sunt tot atâtea proorocii împlinite, proorocii din care iudeii trebuiau să vadă că Iisus este proorocitul Mesia. Întreagă istoria lui Israil este o proorocie, care se împlineşte în istoria lui Iisus (a se vedea cap. 57 şi Conducătorul la Explicarea Evangheliilor). Evenimentele mari, epocale, din viaţa poporului Israil, sunt proorocii care, ca evenimente, se repetă şi, deci, se împlinesc în viaţa lui Iisus. Aşa, între

altele, cum Israil, ca popor în faşă, călătoreşte în Egipt, spre a scăpa de pierire, de foametea din Canaan, tot aşa şi Iisus, în faşă, călătoreşte şi El în Egipt, spre a scăpa de pierirea care-L ameninţa prin sabia lui Irod, tot în Canaan. Cum Israil petrece în Egipt până când îl cheamă Dumnezeu să se înapoieze din Canaan, tot aşa şi Iisus rămâne şi El în Egipt, până când îl cheamă şi pe El Dumnezeu, ca să se întoarcă în acelaşi Canaan. Proorocul Osia, 11, 1 vorbind de cele întâmplate cu Israil, vorbeşte în mod proorocesc de cele ce au să se întâmple cu Mesia.

Pe lângă aceasta, o lungă serie de alte proorocii, din care pe unele le-am tratat, pe altele le vom trata, aveau menirea să convingă şi pe cei mai nepricepuţi dintre evrei, că Iisus este Hristosul, cel vestit de prooroci şi aşteptat cu mare dor de întregul Israil. Şi, dacă cu toate acestea evreii n-au voit să vadă şi să recunoască realitatea adevărată; dacă n-au voit să primească pe Iisus şi învăţătura lui, cu atât mai rău pentru dânşii: ei n-au avut şi nu au nici o scuză pentru îndărătnicia lor. De aceea este explicabilă teribila lor pedeapsă, veşnica lor rătăcire prin lume, fără patrie, fără limbă, urgisiţi de toate neamurile cu care vin în atingere – un înfricoşat avertisment pentru aceia care s-ar ispiti cumva să facă cum evreii au făcut.

Proorociile mesianice împlinite nu sunt doar pentru iudeii şi pentru păgânii contemporani ai lui Iisus, ci sunt pentru toată lumea din toate timpurile, prin urmare mai ales pentru noi.

Proorociile mesianice împlinite în persoana lui Iisus, alături cu faptele Lui, săvârşite peste legile naturii, şi alături cu învăţăturile Lui, menite a ne înlesni şi îndulci viaţa pământească, a ne face fericiţi pe pământ

– sunt pentru noi cea mai incontestabilă dovadă despre dumnezeirea Sa şi despre adevărurile învăţăturilor Sale, relativ la dulcea şi mângâioasa nădejde în fericirea cea veşnică; aceasta, ca urmare firească a fericirii noastre pământeşti, ca răsplată a vieţii noastre virtuoase.

Vai nouă, dacă, în faţa atâtor dovezi, vom închide şi noi ochii inimii şi a minţii noastre, imitând pe evrei: răsplata iudeilor ne aşteaptă şi din punct de vedere naţional, temporal, ca români, şi din cel veşnic, ca creştini.

Vai nouă, dacă atât din şcoala teoretică cât şi din cea practică, nu vom primi învăţătura şi nu vom crede în mântuitoarele ei consecinţe. Pierirea fizică şi intelectuală ne aşteaptă.

Şi, dacă urmările necredinţei sunt atât de grele pentru toţi, fără deosebire, cum vor fi ele pentru preot, care menit este să fie însuşi o dovadă vie de credinţă pentru parohienii săi. Întreaga lui conduită, în şi afară de oficiu, în şi afară de cele sacramentale, trebuie să se manifeste ca un eflux al convingerii lui religioase. Unde aceasta lipseşte, preotul s-a coborât la treapta de speculant care-şi priveşte darul preoţesc, nu ca o misiune dumnezeiască, ci ca un mijloc de trai. Un astfel de preot, chiar şi când având dorinţa să fie, şi-ar da toată silinţa să se arate cum nu este, adică deplin credincios, totuşi, fără voie se dă de gol, îşi pierde autoritatea şi poveţele lui bune sunt nebăgate în seamă: turma lui este o turmă cel puţin de jumătate rătăcită. Ce se întâmplă însă cu acel preot care n-are nici măcar ambiţia să treacă înaintea parohienilor săi şi a publicului în general, ca convins, deplin şi drept credincios, ci, stăpânit de închipuirea liberalismului şi a independenţei în gândire, îşi dă pe faţă necredinţa în cele ce profesează?! Un

astfel de preot este pierdut pentru cariera sa, el nu este păstor, ci năimit, care duce însuşi oile în gura lupului!

59

Evanghelia din Duminica după Naşterea Domnului

II. Uciderea pruncilor. Întoarcerea în Galileea

(2, 16-23)

1. Irod aşteaptă zadarnic să vină Magii şi să-i descopere taina cea mare care-l neliniştea. Întârzierea şi mai pe urmă nevenirea Magilor, trebuia să-l deştepte, să-l facă să-şi vină în fire, să vadă că în faţa profeţiilor şi a celor întâmplate de curând, tăcerea Magilor nu este întâmplătoare, ci îşi are o cauză mai înaltă, cauza profeţiilor, cauza călătoriei acelor Magi: o putere dumnezeiască contra căreia el nu se poate opune.

Irod era bătrân, de 70 de ani. Viaţa lui era scăldată în sânge şi acoperită de cadavre omeneşti. El ucisese chiar membri de-ai familiei sale, numai să-şi asigure tronul contra unei fantome ce-l urmărea, că un pretendent are să-i ia domnia. Acum, la pragul mormântului său, era timpul să se îndrepte, să se pocăiască. Ocazia cea mai fericită i se oferea: în statul său, aproape de reşedinţa sa se naşte Mântuitorul „Cel lesne iertător", şi el, păcătosul, n-avea decât să-şi recunoască păcatele, să şi le spele cu lacrimi înaintea Celui de curând născut. Dar nu; el rămâne surd la glasul

conştiinţei, orb la lumina raţiunii, şi îndârjit cum era, nu voieşte să ştie de nimic alta, decât numai de nesăturata-i poftă de sânge omenesc. El, când vede că Magii nu mai vin, şi când, după ancheta făcută, constată că-i aşteaptă în zadar, că ei l-au desconsiderat, turbează de mânie, şi, în paroxismul furiei sale, dă ordin să se ucidă toţi pruncii mai mici de doi ani din Betleem şi din împrejurimile lui. Această măsură, care nu-şi are pereche în lume, o ia acest tigru cu faţa de om, crezând că, între cei 14.000 pe care i-a ucis, va fi şi Hristos, necunoscutul lui pretins rival. În patima lui oarbă el nu vede că, bătrân şi bolnav fiind, nu poate trăi atâta timp, până când un copil, acum născut, ar creşte aşa de mare ca să-i fie periculos; el nu se gândeşte la boala sa urâtă, de care a şi murit în acel an.

2. Dispoziţia demonică, luată de Irod, a îmbrăcat în doliu şi în jale un cap de ţară.

În Betleem şi în împrejurimile lui nu este o casă care să nu plângă cu inima cernită. În toate părţile omul întâlneşte soldaţi brutali ucigând prunci, ale căror cadavre sunt aruncate pe străzi, pe câmp: în toate părţile se aud ţipetele de durere ale mamelor deznădăjduite.

Această barbarie, cu toate acestea, este ca şi o dublă proorocire împlinită. Marele Prooroc Ieremia (31, 15) descrie în câteva cuvinte trei mari evenimente asemănătoare, care toate sunt o profeţii menite să se împlinească în Iisus.

Proorocul îşi imaginează pe strămoaşa poporului Israil, pe Rahela, înmormântată aproape de oraşul Rama, că, ieşind din mormânt noaptea:

a) îşi caută fiii, pe care nu-i află. Ei se duseseră cu tatăl lor în Egipt, unde, după toate probabilităţile, aveau să dispară în nenumărata populaţie egipteană. La aceasta

gândindu-se ea, plânge, se tânguieşte şi nu voieşte să se mângâie, fiindcă înaintea ei este siguranţa pieririi;

b) îşi caută fiii din Împărăţia lui Israil duşi în robia asiriană, şi pe cei din Împărăţia lui Iuda, duşi în robia babilonică, şi, negăsindu-i, nu voieşte să se mângâie, ci plânge, se tânguieşte, ţipă în durerea ei de mamă, presupunând că, prin această dublă robie, s-a pus capăt urmaşilor ei şi s-a zădărnicit promisiunea dată de Dumnezeu lui Avraam şi lui Iacov.

Aceste evenimente sunt pentru Ieremia o proorocie, care trebuia să se împlinească. Cum a îngrijit Dumnezeu ca, peste toată închipuirea omenească, cei unsprezece fii ai ei, care intră în Egipt, nu numai să nu se prăpădească, ci să se dezvolte într-un puternic popor; cum, peste toată închipuirea omenească, Dumnezeu a îngrijit ca plângerea Rahelei să nu se arate întemeiată nici în robirea poporului: astfel va îngriji Dumnezeu, ca să nu se împlinească temerea ei nici cu ocazia Naşterii Mântuitorului. El, Proorocul, îşi închipuieşte că şi la Naşterea lui Iisus, la omorârea pruncilor;

c) Rahela iese din mormânt şi, văzând atâta ucidere de fii ai săi, plânge, se tânguieşte şi nu voieşte să se mângâie, căci, în atâta mulţime de fii ai ei morţi, care-i provoacă durerea de mamă, ea este încredinţată că va fi şi proorocitul Mesia, şi că, prin urmare, urmaşii săi, fiii săi, şi cei rămaşi în viaţă nu sunt: sunt morţi pentru mântuire, dacă mort este Acela, Care era menit să-i mântuiască.

3. Probabil în anul în care a săvârşit uciderea pruncilor, Irod moare de o boală cumplită. Lui îi urmează pe tron fiul său Arhelau. Despre aceasta îngerul (vs. 20) vesteşte pe Iosif invitându-l să ia pe Prunc şi pe mama lui şi să se înapoieze în Canaan, spre a se împlini

şi în această înapoiere proorocia din istoria poporului: înapoierea din robie.

Pericolul nu era însă cu desăvârşire înlăturat. Se putea prea uşor întâmpla să se afle că copilaşul Iisus este Acela, pentru Care Irod făcuse atâta ucidere, şi fiul său, Arhelau, actualul împărat, să se creadă şi el amenințat de Iisus, şi să-L răpună. De aceea Iosif, înştiinţat de înger, înconjură Iudeea şi trece în Galileea, anume în oraşul său natal, în Nazaret, unde îşi exercitase meseria de tâmplar.

Şi aceasta s-a întâmplat ca să împlinească alte profeţii. Iisus, după profeţii trebuia să se cheme Nazarinean. El se şi numeşte Nazarinean atât după oraşul Nazaret, cât şi după înfăţişarea Sa modestă, nepretenţioasă, cum este o mlădiţă în arbore, căci cuvântul evreesc nezer, din care e format, mlădiţă înseamnă. El în proorocia lui (Isaia 11, 1-2) mlădiţă (toiag) se numeşte: *„Şi va ieşi toiag (mlădiţă-nezer) din rădăcina lui Iesse, şi floare din rădăcina lui se va înălţa...“*.

La aceste, atât de semnificative împliniri de proorocii, se referă Evanghelistul anume, ca să deştepte pe evrei şi să ne deştepte şi pe noi, să atragă atenţia tuturor asupra acestor evenimente, spre a ne convinge despre marea economie dumnezeiască pentru binele nostru, pentru fericirea noastră, pe care să o primim cu credinţă într-Însul şi cu neţărmurită recunoştinţă.

60

Evanghelia din Duminica înainte de

Botezul Domnului

(Marcu 1, 1-8)

1. Începutul Evangheliei lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. 2. Precum s-a scris în Prooroci, iată eu voi trimite îngerul meu înaintea feţei tale, care va pregăti calea Ta. 3. Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările lui. 4. Era Ioan botezând în pustie, şi propovăduind botezul pocăinţei întru iertarea păcatelor. 5. Şi ieşea la dânsul tot ţinutul Iudeei şi Ierusalimului, şi se boteza în apa Iordanului de la el, mărturisindu-şi păcatele sale. 6. Şi Ioan era îmbrăcat cu peri de cămilă, şi cu brâu de curea împrejurul mijlocului său, şi mâncând acride şi miere sălbatică. 7. Şi propovăduia, zicând: vine după mine cel mai tare decât mine, căruia nu sunt vrednic a mă pleca să-i dezleg curelele încălţămintelor lui. 8. Că eu am botezat pe voi cu apă, iar acela vă va boteza pe voi cu Duhul Sfânt.

Ioan la Iordan

1. Conform scopului său special, Marcu începe Evanghelia arătându-ne pe Ioan la Iordan, ca o minune dumnezeiască, fără să se ştie de unde vine şi cum vine. Tot ce ne spune este proorocia împlinită într-însul: îngerul Domnului, trimis ca herald, ca crainic înaintea Împăratului Mesia (Maleahi 3, 1). Evanghelistul dă cititorilor să înţeleagă că Împăratul, proorocit de Maleahi, este un Împărat aşa de mare, încât nu-şi

găseşte între oameni un herald, vrednic de Dânsul, ci, ca un Împărat ceresc, recurge la un Înger – Înger în trup.

Menirea heraldului, ca a tuturor heralzilor împărăteşti: să pregătească Împăratului calea, spre a fi deplin liberă şi netedă, să prepare lumea pentru sărbătoreasca lui primire.

Îngerul herald nu pregăteşte însă calea Împăratului prin forţă, prin silă, ci prin cuvânt, tot după proorocie: el este *„glasul celui ce strigă...“* (Isaia 40, 3).

În pustie a ieşit heraldul, în această pustie, lângă Iordan (vs. 4), pregăteşte el calea Domnului. Cum?

Desculţ, cu capul gol, pârlit de soare, cu părul în plete lungi, bătute de vânt, el poartă drept îmbrăcăminte o piele de cămilă înfăşurată în jurul corpului şi strânsă peste mijloc cu o curea. Om venit din pustie, el nu locuieşte în casă, ca ceilalţi oameni; nu se hrăneşte ca ei: mâncarea lui e vlăstare, lăcuste şi miere sălbatică.

Întreagă înfăţişarea lui este a lui Ilie, despre care proorociile spun că are să fie herald lui Mesia.

Prin neobişnuita sa înfăţişare şi viaţă, Ioan atrage asupră-şi atenţia lumii, care aleargă la dânsul să-l vadă şi mai ales să-l asculte; că el, cum era în întreagă fiinţa sa, era şi la vorbă: aspru şi necruţător: cuvântul lui ardea ca focul. Celor ce se apropiau de dânsul, el le ţinea cuvântări mustrătoare, provocatoare la pocăinţă, punând în perspectivă, pentru cei neascultători, pierirea, iar, pentru cei ce se vor pocăi, împărăţia cerurilor, care se apropie.

2. Nu toţi câţi veneau la dânsul veneau cu aceleaşi dispoziţii. Pe cei ce, mişcaţi de mustrările lui, recunoşteau că au păcătuit, arătau părere de rău pentru trecuta lor viaţă păcătoasă şi se făgăduiau că nu vor mai face rele, că vor fi buni, pe aceia Ioan îi spăla cu apă,

simbolizând curăţirea de păcatele făcute şi hotărârea pentru o viaţă curată, mai ales însă pregătirea, curăţirea pentru o viaţă sfântă. Această curăţire se numeşte botez, şi Ioan, care însuşi spăla, boteza, s-a numit botezător.

Erau însă şi de aceea care nu se simţeau mişcaţi spre îndreptare, dar ţineau şi ei să se arate lumii că se îndreptează; voiau să facă speculă din opinia publică, şi, simulând pocăinţă, mergeau şi ei să primească botezul. Când Ioan îi vede pe aceşti speculanţi de cele sfinte (ne spune Luca 3, 7-9) îi apostrofează, în termenii cei mai aspri. El le zice: *„Pui de năpârcă“* (viperă), şerpi veninoşi, care tindeţi numai să muşcaţi şi să înveninaţi, şerpi, în care totul e rău, cum vă închipuiţi că, simulând, veţi fi consideraţi ca oameni buni şi că veţi scăpa de pedeapsa celor răi? Pedeapsa nemiloasă vă aşteaptă de nu vă veţi pocăi din toată inima şi de nu veţi dovedi pocăinţa prin fapte: faceţi „roade vrednice de pocăinţă“. Să nu vă încredeţi în nobleţea neamului vostru, şi, întemeiaţi pe aceasta, pe patronajul strămoşului vostru Avraam, să continuaţi a face rele, crezând că el vă va lua sub scut şi că fiind voi fiii lui Avraam, Dumnezeu vă va trece cu vederea fărădelegile. Mai ales de la voi cere Dumnezeu fapte bune, viaţă sfântă, ca să puteţi primi pe Împăratul cerurilor. De nu o veţi face aceasta, Dumnezeu are să vă înlăture, şi în locul vostru, de-I va fi voinţa, va putea face şi din pietre adevăraţi fii ai lui Avraam, buni ca şi el. Acum e momentul suprem, hotărâtor: voi sunteţi arbori, securea, care este sentinţa dumnezeiască, vă aşteaptă să vă taie la rădăcină şi să vă arunce în foc, dacă nu veţi face fapte bune, dacă voi, ca pomi, nu veţi produce roade bune.

Pocăiţi-vă, le strigă el, pregătiţi-vă ca să puteţi primi după cuviinţă pe Cel Ce vine, după timp, în urma

mea, pe Acela, al Cărui herald eu sunt, că Acela este aşa de mare faţă de mine, încât eu, oricum m-aţi crede voi pe mine, nu sunt vrednic nici să-I fiu cel mai de rând servitor: nu pot aspira nici măcar la onoarea „de-a mă pleca înaintea Lui şi a-I dezlega curelele încălţămintelor".

Eu, cum vedeţi, pe cei ce se îndreaptă îi botez cu apă, ca simbol al iertării păcatelor; Acela însă vă va boteza cu Duhul Sfânt şi cu foc – adică: va arde şi va nimici în adevăr păcatele voastre şi cu Duhul Sfânt vă va sfinţi, ca să puteţi intra în Împărăţia Lui. Eu numai simbolizez realitatea, pe care El o va îndeplini. Deci, pocăiţi-vă!

Şi la noi vine Ioan, şi nouă ne vesteşte despre venirea Mântuitorului, şi pe noi ne îndeamnă la pocăinţă.

Toţi câţi ne dau sfaturi bune, câţi ne povăţuiesc să ne ferim de a face ce e rău şi să nu ne lenevim a face tot ce este bine – sunt Ioani. Şi noi suntem chemaţi atât de des la pocăinţă, şi între noi se găsesc de aceia care ţin să arate că fac pocăinţă, dar numai să arate, ca de modă. Pe aceia dintre noi, care aşa fac, îi apostrofează Ioan, zicându-le: *„pui de năpârcă"*, căci tot ce poate să fie mai rău este acela, care speculează cu cele sfinte, care, cunoscând şi apreciind valoarea binelui, numai simulează că-l face, spre a se insinua în opinia bună a publicului, în fond însă rămâne rău, şi din rău devine, tocmai prin făţărnicia sa, numai venin, pui de viperă.

Cel ce voieşte serios să se spele de murdăria păcatelor, acela să se cureţe de păcate prin Botezul lacrimilor, să vină la pocăinţă cu sinceritate şi din convingere, cu adevărată părere de rău pentru păcate şi cu hotărârea de a se abţine de la repetarea lor.

Numai în acest caz poate fi vorba de îndreptarea vieţii, de înnobilarea moravurilor, şi, deci, de viaţă tihnită, fericită a omului.

Între enoriaşii săi preotul trebuie să fie un al doilea Ioan Botezătorul, atât prin cuvânt cât şi prin fapte.

61

Evanghelia din Duminica după Botezul Domnului

(Matei 4, 12-17)

12. Iar auzind Iisus că Ioan este prins, s-a dus în Galileea. 13. Şi lăsând Nazaretul, a venit de a locuit în Capernaum lângă mare, în hotarele lui Zavulon şi ale lui Neftalim. 14. Ca să se împlinească ce s-au zis prin Isaia Proorocul, ce zice: 15. Pământul lui Zavulon, şi pământul lui Neftalim, calea mării de aceea parte de Iordan, Galileea limbilor. 16. Poporul cel ce şedea întru întuneric a văzut lumină mare, şi celor ce şedeau alături, şi în umbra morţii, lumină a răsărit lor. 17. De atunci a început Iisus a propovădui, şi a zice: pocăiţi-vă, că s-a apropiat împărăţia cerurilor.

Pregătirea şi începutul activităţii lui Iisus

1. După Botez, înainte de a-şi începe activitatea Sa, Mântuitorul (4, 1 ş.u.) se retrage în singurătate spre a-şi termina pregătirea pentru uriaşa sa operă. Pregătirea

aceasta din urmă este atât de importantă, încât găsim că aici este locul potrivit să o privim mai de-aproape.

Iisus se retrage în pustie, unde petrece singur 40 de zile în post şi în rugăciune. La sfârşitul acestui timp de izolare El flămânzeşte. Acest moment Satan voieşte să-l exploateze spre a-I zădărnici venirea între oameni.

Satan, prin amăgire, ajunsese să fie stăpân peste Adam şi peste urmaşii lui. El vede acum cu groază că Iisus, înarmat cu puteri dumnezeieşti, se pregăteşte să-i desfiinţeze stăpânirea. Este deci firesc ca el să încerce totul spre a-şi apăra domnia. El ştie că luptă pe faţă nu poate susţine. De aceea recurge la surprindere, la amăgiri, prin care să împingă pe Iisus la vreun pas pripit, prin care să-Şi închidă calea, să-Şi facă imposibilă împlinirea misiunii.

Pururea vigilent, când vede că Iisus este flămând, îşi zice: acum a sosit momentul de atac: dacă reuşesc să-L înduplec, ca El să-Şi întrebuinţeze puterile pentru binele Său personal, devenind din pur altruist ce este, un egoist, – eu am câştigat lupta, căci, în acest caz El, abătându-Se de la planul dumnezeiesc, a păcătuit şi a intrat sub stăpânirea mea.

2. În consecinţă Satan se apropie de Iisus în momentul când Acesta era mai flămând, şi-I zice: Văd că eşti flămând şi ce să mănânci n-ai; eşti, prin urmare, în primejdie să suferi de foame, şi în cele din urmă, chiar să mori. Ei bine, *„dacă“*, în adevăr, *„tu eşti Fiul lui Dumnezeu“*, ai putere să faci ce vrei, ai putere să-ţi procuri hrană schimbând materia care-ţi stă la dispoziţie, cum ai schimbat la Cana apa în vin – deci: *„zi pietrelor acestora să se facă pâini“* şi să mănânci.

Iisus, Care era conştient de misiunea Sa şi de intenţiile diavolului, – fiindcă acesta îl numise Fiul lui

Dumnezeu, îi răspunde cu cuvântul lui Dumnezeu: *„Scris este că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu“* (Deuteronomul 8, 3).

Văzând Satan că reuşeşte să-L înduplece pe Iisus, ca să-Şi vină într-ajutor cu hrana corpului, el crede că va izbuti să-L surprindă cu ispitire mai profundă, ispitire în Duh. Îi cere să ispitească pe Dumnezeu. Îl ia deci pe Iisus şi zboară cu Dânsul în Ierusalim, depunându-L pe aripa Bisericii, unde nu putea sta, dar de unde nu se putea pogorî, ci era în pericol să ameţească, să cadă la fiecare moment. Aici, arătându-I primejdia, în care se află, Îi zice: *„Dacă eşti tu Fiul lui Dumnezeu aruncă-te jos, căci“* – şi aici Diavolul aduce şi el motiv din Sfânta Scriptură – *„este scris că îngerilor Săi va porunci...“* (Psalmul 90, 11-12).

Nu Iisus era însă Acela care să ştie de frică, şi Care, prin surprindere, putea fi înspăimântat. El îi răspunde cu toată liniştea: *„Scris este: nu vei ispiti pe Domnul Dumnezeul tău“* (Deuteronomul 6, 16).

Dar nici Satan nu se dă bătut. El îşi aduce aminte, pe de-o parte, că pofta de mărire îl făcuse pe el rău, de alta ce efect minunat avusese apelul lui la pofta de mărire a Evei. Stratagema întrebuinţată la amăgirea Evei, voieşte, deci, să o pună în aplicare şi faţă de Iisus. El ia pe Iisus şi se înalţă cu Dânsul pe vârful unui munte, de unde Îi arată toate Împărăţiile lumii şi mărirea lor, şi-I zice: Vezi acestea toate? Sunt ale mele! ţi le dau ţie, Te fac stăpân universal, cu o singură condiţie, să mă recunoşti pe mine ca pe mai marele tău, *„să te închini mie“*.

Iisus, atunci, face uz de autoritatea Sa dumnezeiască, poruncindu-i lui Satan: *„Fugi dinaintea mea că scris este...“* (Deuteronomul 6, 13; 10, 20).

Satan dispare, lovit de dumnezeiasca poruncă, iar Îngerii vin în jurul lui Iisus şi-I servesc.

3. După întoarcerea din pustie, aflându-se în Pereea, lui Iisus Îi vine vestea că Irod a prins pe Ioan Botezătorul şi l-a aruncat în temniţă. Atunci El trece în Galileea şi se stabileşte în Capernaum. De aici Capernaumul s-a şi numit cetatea Sa.

Şi acest fapt este însă o împlinire de proorocie (Isaia 9, 1-2; 42, 7), anume ca să deştepte pe evrei spre a recunoaşte în Iisus pe Mesia Cel aşteptat de dânşii. Evreii trebuiau să vadă în activitatea galileică a lui Iisus, că El este lumina cea mare, despre care vorbeşte Isaia, lumină care s-a arătat întunecaţilor galileeni.

Învăţătura lui Iisus, la început, se rezumă (vs. 17) în pregătirea pentru Împărăţia cerurilor – o continuare a învăţăturii lui Ioan.

Precum la Botez, în primul act al pregătirii Sale, prin arătarea Sfintei Treimi se mărturiseşte în mod solemn mesianitatea dumnezeiască a lui Iisus; iar în al doilea, în alipirea aderenţilor de persoana Sa (Ioan 1, 37-51), dovedeşte Însuşi Dumnezeirea Sa (atotştiinţa manifestată către Petru şi către Natanail şi atotputernicia manifestată în schimbarea apei în vin), – în actul al treilea al pregătirii Sale se oglindeşte întreagă activitatea Sa, absolut dezinteresată, neinfluenţată şi neîmpiedicată de nimic, de nici o putere. Acest al treilea act este un fel de preludiu, un fel de simbol, din care cunoaştem că El va merge înainte bravând şi sfidând pericolele şi piedicile ce I le-ar pune puterea inamică, chinurile şi moartea. În actul al treilea al pregătirii Sale

ni se simbolizează programul Său, înfăţişat în deviza scrisă cu litere de lumină: „Nimic pentru Mine, totul pentru omenire“.

Mari şi bogate învăţăminte cuprinde pentru noi această Evanghelie.

Şi noi adeseori suntem supuşi ispitei de pofta stomacului, de frică şi de deşertăciune lumească. Pofta stomacului, dorinţa de a mânca, nesaţiul care aduce cu sine atâtea rele, prin consecinţele ei ne îndeamnă la înfrânare, la temperare. Omul nu consistă numai din materie, ci şi din spirit; el să nu se gândească numai la hrana josnică, materială, ci mai vârtos la cea spirituală, superioară, la hrana cuvântului lui Dumnezeu, la cultura cea adevărată: luminarea minţii şi înnobilarea inimii.

Frica, ameninţarea cu nenorociri, dacă am evita să facem vreo faptă rea, ori, dacă am săvârşi una spre binele aproapelui, ne povăţuieşte la încrederea în Dumnezeu, Care va răsplăti Însuşi faptele cele bune şi va pedepsi pe cele rele.

Deşertăciunea lumească, pofta de mărire, păcatul primordial şi izvorul păcatului în lume şi al răului peste tot – ne îndeamnă să ne înarmăm cu pavăza smereniei şi cu coiful lepădării de sine, care conduce la cea mai înaltă mărire cerească.

Mântuitorul S-a dat pe Sine Însuşi pildă vie de smerenie şi de lepădare de sine, ca şi noi urmându-L, deviza să o avem: Nimic pentru noi, totul pentru neam şi pentru lege.

Preotul, trimisul Lui, dacă voieşte să fie vrednic de misiunea sa, trebuie să-L urmeze.

Evanghelia la Naşterea Maicii Domnului1

(8 Septembrie)

(Luca 10, 38-42; 11, 27-28)

38. Şi când mergeau ei, au intrat într-un sat, iar o femeie anume Marta, l-a primit pe el în casa sa. 39. Şi aceea avea o soră, care se numea Maria, care şezând lângă picioarele lui Iisus asculta cuvintele lui. 40. Iar Marta se silea spre multă slujbă, şi stând a zis: Doamne, au nu socoteşti că sora mea singură m-a lăsat să slujesc; spune-i deci să-mi ajute. 41. Şi răspunzând Iisus a zis ei: Marto, Marto, te grijeşti şi spre multe te sileşti. 42. Dar un lucru trebuie. Iar Maria partea cea bună şi-a ales, care nu se va lua de la dânsa. 27. Şi, când grăia El acestea, ridicând o femeie glasul din popor a zis Lui: fericit este pântecele care te-a purtat şi sânii pe care i-ai supt. 28. Iar El a zis: adevărat fericiţi cei ce aud cuvântul lui Dumnezeu şi-l păzesc pe el.

Gospodăria şi învăţătura

1. În Betania era o familie cu care Mântuitorul s-a împrietenit: Lazăr cu surorile sale Marta şi Maria. De câte ori trecea pe la Ierusalim ori se înapoia, era firesc ca El să se abată pe la prietenii Săi.

În una din excursiile Sale, ne spune Evanghelia de astăzi, Iisus, însoţit, fireşte, de Învăţăceii Săi şi de mulţime de popor, trecând prin Betania, găseşte numai pe cele două surori, Marta şi Maria, şi găzduieşte la ele.

Ambele surori iubeau pe Iisus şi nu ştiau cum să-I arate mai viu dragostea şi admiraţia lor. Ele încercau să emuleze în a se arăta vrednice de prietenia Lui. Pare că erau de fire cu totul opusă. Una, Marta, mai reală, mai practică; cealaltă, Maria, mai sentimentală, mai spirituală, mai înclinată spre idealuri.

2. Marta pare a fi fost mai vârstnică. Ea se poartă ca doamna casei, căci (vs. 38) ea primeşte în casă pe Mântuitorul.

Ca bună gospodină, ea pune repede la cale cele trebuincioase pentru masă, spre a servi cu vrednicie pe marele ei oaspete şi pe însoţitorii Lui. Dar ea singură nu putea răzbi cu gătirea bucatelor şi cu aranjarea celor de lipsă pentru masă.

Maria însă, în admiraţia ei pentru Iisus, nu se îndepărtează de Dânsul, ci (vs. 39), şezând lângă picioarele Lui, Îi asculta cu atenţie învăţăturile, căci El, oriunde se afla, era neobosit în a învăţa pe cei care îl înconjurau. Pentru Maria, femeia idealistă, dispărea toată lumea materială, când ea se găsea în apropierea lui Iisus, Care pentru ea era totul. Ea ar fi stat nemâncată şi nebăută zile întregi lângă adoratul ei Învăţător, hrănindu-şi sufletul cu hrana spirituală, cuprinsă în învăţătura lui dumnezeiască.

Această retragere a Mariei de la grijile gospodăriei, mai ales acum când în casă erau atâţi şi aşa de distinşi oaspeţi, nu convenea surorii ei, Martei, care nu putea singură împlini toate necesităţile pentru gătirea şi aranjarea mesei.

Spre a nu suferi vreo scădere în servirea oaspeţilor, Marta, părăsindu-şi pentru moment lucrarea, trece în odaia în care Iisus se află învăţând, şi, cu prietenească familiaritate, Îi zice: Doamne, vezi că sora

mea m-a lăsat singură, şi eu aşa nu pot izbuti să slujesc cum se cuvine; nu o mai ţine încătuşată cu vorba, ci, pentru scurtă vreme, zi-i să vină, să-mi ajute(vs. 40).

Mântuitorul îi laudă râvna pe care o depune ea în gospodărie, ca să-L servească pe El şi pe ai Săi(vs. 41). În acelaşi timp însă, o face băgătoare de seamă că, această râvnă singură, fără partea spirituală, nu este îndestulătoare pentru mântuire. Da, bine face ea, că îngrijeşte de menaj, de gospodăria casei, dar să nu piardă din vedere un lucru: îngrijirea de suflet prin luminarea minţii şi prin înnobilarea inimii cu învăţătură.

Ea, Marta, se îngrijea pentru hrana materială, pe care să o servească Mântuitorului ei şi bine făcea; Maria se îngrijea însă pentru hrana ei spirituală, pe care o sorbea cu nesaţiu din gura Învăţătorului ei – şi: mai bine făcea.

Pe când Iisus aproba, cu oarecare mulţumire osteneala şi scopul Martei, pe atunci scoase în relief ţinuta spirituală a Mariei, care şi-a ales partea cea mai bună, parte care nu se va lua de la dânsa. Nu se va lua, căci aceea ce câştigă ea ascultându-L, este inalienabil, nu i se mai poate lua.

Ca şi în convorbirea cu samarineanca şi cu ucenicii sosiţi cu merinde din Sihar (cap. 11, 12), şi aici Iisus, de la hrana materială, trece la cea spirituală, pe care o scoate la iveală, ca lucru de căpetenie, care trebuie să preocupe pe om.

Aceasta face Mântuitorul într-o vorbire mai lungă, pe care Evanghelistul o rezumă în câteva cuvinte.

3. Învăţătura aceasta, împreună cu cea cuprinsă în cap. 11 vs. 1-26 produce în mulţimea care-L asculta, aşa puternic efect, că o femeie din popor dă expresie entuziasmului ei, plin de admiraţie pentru Iisus,

strigând: *„Fericit este pântecele care Te-a purtat şi sânii ce ai supt“* (11, 27).

Femeia, în numele poporului, fericeşte pe Fecioara Maria, care pe Iisus L-a purtat în pântece şi L-a alăptat.

Mântuitorul, admiţând această fericire ca întemeiată, se grăbeşte a enunţa că, afară de Maica Sa, adevăraţii fericiţi sunt aceia care Îl aud pe El şi se conformează învăţăturilor Lui.

Cele două femei sunt pentru noi două modele de imitat:

Marta, model de sârguinţă în primirea cu cinste a oaspeţilor, model de gospodină, de îngrijire de cele casnice, de economie domestică.

A o imita pe ea este prima datorie a femeii, a doamnei de casă. Unde femeia nu poartă grijă de gospodărie, acolo este risipă, din care rezultă sărăcia cea ruşinoasă cu întregul ei cortegiu de nenorociri.

Maria – modelul sârguinţei pentru educaţie şi instrucţie. Nu e destul ca femeia să fie bună gospodină, ea trebuie să imite pe Maria în a se instrui şi a se educa pe sine, şi mai ales în a-şi instrui şi a-şi educa copilaşii. Primul şi cel mai de căpetenie educator al copiilor trebuie să fie mama lor.

Ferice de acele femei care imită pe Maria, care îşi însuşesc învăţăturile şi ştiu să beneficieze de ele.

Orice alte avuţii ar avea ele, graţii şi frumuseţe, sunt trecătoare, li se pot lua: instrucţiunea şi educaţia lor, ca şi cea dată de ele copiilor lor, nu se pot lua de la dânsele: le posedă până intră în mormânt, ba şi dincolo de mormânt.

Locul cel dintâi între cei râvnitori pentru instrucţie şi educaţie trebuie să-l ocupe preotul, ca instructor şi educator. În întreagă viaţa sa el neîncetat trebuie să se

instruiască citind, învăţând. Mai ales trebuie să facă aceasta viitorul preot, seminaristul. Lui îi zice Hristos: Fericit cel ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu şi îl păzeşte.

63

Evanghelia la Înălţarea Sfintei Cruci

(14 Septembrie)

(Ioan 19, 6-35)

6. Iar dacă L-au văzut pe El Arhiereii şi slugile, au strigat zicând: răstigneşte-L, răstigneşte-L pe El; zis-a lor Pilat: Luaţi-L voi pe El şi-L răstigniţi, că eu nu aflu vină întru El. 7. Răspuns-au lui Iudeii, noi lege avem şi după legea noastră trebuie să moară, că pe Sine Fiul lui Dumnezeu S-a făcut. 8. Iar dacă a auzit Pilat acest cuvânt, mai mult s-a temut. 9. Şi a intrat în divan iarăşi, şi a zis lui Iisus: de unde eşti Tu? Iar Iisus răspuns nu i-a dat lui. 10. Deci a zis Pilat Lui: mie nu-mi grăieşti? nu ştii că putere am să Te răstignesc, şi putere am să te slobozesc? 11. Răspuns-a Iisus: nu ai avea nici o putere asupra Mea, de nu ţi s-ar fi dat ţie de sus. Pentru aceea cel ce m-a dat pe mine ţie mai mare păcat are. 12. De aceea căuta Pilat să-l sloboadă pe El. Iar Iudeii strigau: de vei slobozi pe acesta, nu eşti prieten al Cezarului, că tot cel ce se face pe sine Împărat, stă împotriva Cezarului. 13. Iar Pilat auzind cuvântul acesta, a scos pe Iisus afară, şi a şezut la judecată, în locul ce se zice pardosit cu pietre, iar

evreieşte Gavvatha. 14. Şi era venirea Paştilor, ca la al şaselea ceas, şi a zis iudeilor: Iată Împăratul vostru. 15. Iar ei strigau: ia-L, ia-L, răstigneşte-L pe El, zis-a lor Pilat: dar răstigniţi voi pe Împăratul vostru? răspuns-au Arhiereii: nu avem Împărat, ci numai pe Cezarul. 16. Deci atunci L-a dat pe El lor, ca să-L răstignească, şi au luat pe Iisus şi L-au dus. 17. Şi purtându-Şi crucea sa au ajuns la locul care se zice evreieşte Golgota. 18. Unde L-au răstignit pe El, şi împreună cu El, şi pe alţi doi de ceastă parte şi de cealaltă, şi în mijloc pe Iisus. 19. Şi a scris şi titlu Pilat, şi l-a pus pe cruce, şi era scris: Iisus Nazarineanul, Împăratul Iudeilor. 20. Şi acest titlu mulţi din iudei l-au citit, căci aproape era locul de oraş, unde au răstignit pe Iisus. Şi era scris evreieşte, elineşte şi latineşte. 21. Deci zicea lui Pilat Arhiereii iudeilor: nu scrie Împăratul Iudeilor. Ci pentru că El a zis, Împăratul Iudeilor sunt. 22. Răspuns-a Pilat: ce am scris, am scris. 23. Deci ostaşii, dacă au răstignit pe Iisus, au luat hainele Lui şi le-au făcut patru părţi, fiecăruia parte şi cămaşa lui necusută, de sus ţesută peste tot. 24. Deci au zis unii către alţii, să nu o sfâşiem, ci să aruncăm sorţii pentru ea, a cui va fi. Ca să se împlinească scriptura, care zice: Împărţit-au hainele mele lor şi, şi pentru cămaşa mea au aruncat sorţi! Şi ostaşii acestea au făcut. 25. Şi sta lângă crucea lui Iisus, mama Lui, şi sora mamei Lui, Maria a lui Cleopa, şi Maria Magdalena. 26. Deci Iisus văzând pe Mama Sa, pe ucenicul pe care-l iubea, stând, a zis Mamei Sale: Femeie, iată fiul tău! 27. După aceea a zis ucenicului: Iată mama ta! Şi din acel ceas a luat-o ucenicul întru ale sale. 28. După aceea ştiind Iisus că toate s-au sfârşit, ca să plinească scriptura, a zis: mi-e sete. 29. Şi un vas plin de oţet zăcea, iar ei umplând un

burete de oţet şi de isop, şi punându-l într-o trestie l-au adus la gura Lui. 30. Iar dacă a luat oţetul Iisus, a zis: sfârşitu-s-au şi plecându-şi capul şi-a dat sufletul. 31. Deci Iudeii ca să nu rămână pe cruce trupurile Sâmbăta, pentru că era Vineri, că era mare zi aceea a Sâmbetei, rugat-au pe Pilat ca să se sfărâme fluierele lor, şi să se ia. 32. Deci au venit ostaşii, şi celui dintâi i-au sfărâmat fluierele, şi celuilalt, care era răstignit cu el. 33. Iar la Iisus venind, dacă l-au văzut că a murit, nu i-au sfărâmat lui fluierele. 34. Ci unul din ostaşi cu suliţa în coasta Lui a împuns şi îndată a ieşit sânge şi apă. 35. Şi cel ce a văzut a mărturisit şi adevărată este mărturisirea lui. Şi acela ştie că adevărat zice, ca şi voi să credeţi.

I. Iisus judecat

(19, 6-16)

Pilat, reprezentantul Cezarului, având să revizuiască sentinţa Sinedriului contra lui Iisus şi să se pronunţe hotărâtor asupra ei, arată încă de la început mare slăbiciune. El considerase toată afacerea ca un ce bagatel: o ceartă evreiască pentru chestiuni doctrinale. În loc să procedeze cu energie, să enunţe cu autoritatea sa aprobarea ori respingerea sentinţei, el, ca să nu se pună rău cu fruntaşii Iudeilor, încearcă să-i împace, să-i înduplece ca să-L ierte pe Iisus, despre care de la început are convingerea că e nevinovat. Văzând că şi-a greşit calea, el, luând pe Iudei în bătaie de joc cu „Împăratul lor", încearcă să-L scape prin îngrozirea cu liberarea unui bandit, Baraba. Ura Iudeilor este însă mai presus de frica banditului. Atunci Pilat recurge la milă,

la compătimirea evreilor. El dă pe Iisus în mâinile soldaţilor să-L bată, să-I producă sânge, crezând că evreii, când Îl vor vedea plin de sânge, se vor mulţumi cu atât.

Ostaşii, luând pe Iisus şi ducându-L în curte, Îl dezbracă de hlamida cu care-L îmbrăcase Irod, Îl bat cu vergile peste spate şi peste cap, şi când Îl văd plin de răni Îi pun iarăşi purpura. Şi ca persiflarea şi batjocura să fie desăvârşite, în nemărginita lor ură contra Iudeilor, soldaţii iau nişte spini dintr-un gard şi repede împletesc o cunună, căreia îi zic diademă. Unul din ei ia „diadema“ şi o pune pe capul lui Iisus, apăsând-o aşa fel că spinii sfâşie pielea de pe cap şi sângele curge şiroaie pe faţă şi pe umeri. Acum Îi dau şi o trestie în mână, pretinzând că este sceptrul împărătesc, şi intitulându-L *„Împăratul iudeilor“*, Îl bat din nou; îngenunchează înaintea Lui, ca semn de supunere, apoi Îl scuipă şi-I dau palme. După ce îşi varsă asupra lui Iisus tot necazul pe care-l aveau contra iudeilor, soldaţii Îl duc la Pilat.

2. Pilat ia pe Iisus astfel batjocorit şi plin de sânge şi-L prezintă Iudeilor, să-L vadă şi să se mulţumească cu atât. El le zice: *„Iată Omul“* vrednic de compătimirea, de mila, nu de ura voastră (vs. 61). Iată omul inofensiv, nevinovat în ce hal vi se prezintă, şi, prin mine vă cere iertare.

Iudeii însă n-aveau milă. Ei se mai vedeau şi persiflaţi în aspiraţiunea „Împăratului lor“ prin hlamida de la Irod, care le arată că Iisus, cel batjocorit, ar fi Împăratul lor. Ei turbează de mânie şi strigă: *„Răstigneşte-L, răstigneşte-L pe El“*.

Neizbutind nici cu această încercare rău dirijată, Pilat îşi pierde răbdarea, şi, iritat, le răspunde: *„Luaţi-L voi şi-L răstigniţi, că eu nu aflu vină întru El“*.

Dacă nu afli tu, te priveşte. Aflăm noi! *„Noi avem Lege şi după Legea noastră trebuie să moară, căci ne-a profanat-o, făcându-se Fiul lui Dumnezeu“*.

Cinic şi necredincios, dar în acelaşi timp superstiţios, Pilat, când aude că Iisus *„s-a făcut Fiul lui Dumnezeu“*, se cuprinde de frică superstiţioasă: nu cumva Iisus totuşi să fie vreo fiinţă superioară, fiul vreunui Zeu.

Stăpânit de această frică, ca să-şi câştige siguranţă, (vs. 9) se îndreaptă din nou spre Iisus cu gândul să-L sondeze, să-L ispitească. Deci, deşi ştia că Iisus este din Galileea, numai ca să înceapă vorba, Îl întreabă *„de unde eşti tu?“*.

Iisus îl înţelege pe Pilat, şi nu-i răspunde (vs. 13). Văzând că Iisus nu-i răspunde, Pilat recurge la autoritatea sa, declarând că el poate şi abuza de puterea sa.

Această vorbă mare a lui Pilat nu rămâne fără de răspuns (vs. 11): Da, îi zice Iisus, tu poţi să abuzezi de puterea dată ţie! tu poţi să fii fără conştiinţă, să condamni pe un nevinovat! Mai mare vină decât tine are însă acela care M-a dat pe mâna ta: Primul vinovat este sinedriul şi tu al doilea.

Acest răspuns demn al lui Iisus îl deşteaptă pe Pilat. În el se trezeşte demnitatea înaltului funcţionar roman şi conştiinţa responsabilităţii sale. Ruşinat de nesocotinţa cu care tratase pe Iisus, pe Care acum Îl cunoaşte că nu e un om de toate zilele şi nici un vizionar, precum îşi închipuise. El (vs. 12) încearcă să repare ce stricase, să elibereze pe Iisus, dar tot cu concursul iudeilor.

Iudeii, care se simt pe cale a câştiga lupta rămân neînduplecaţi şi, în cele din urmă îl ameninţă cu apelul

la Cezarul, apel în care Pilat să fie implicat ca conspirator contra Cezarului.

Văzându-se strâns cu uşa, Pilat îşi pierde din nou energia şi, ca să scape din situaţia penibilă ce însuşi îşi crease, (vs. 13) scoate pe Iisus înaintea Iudeilor, şi, pozând întreagă gravitatea Judecătorului, le zice cu dispreţ: *„Iată Împăratul vostru“* – iată acela, al Cărui complice credeţi voi să mă faceţi pe mine.

Întărâtarea Iudeilor ajunge la paroxism (vs. 5). Ei răspund insultei cu zbierătul: *„Ia-L, ia-L, răstigneşte-L“*. *„Cum?“* continuă Pilat pe tonul batjocurii *„să răstignesc pe Împăratul vostru?“*.

Evreii, care nu vor să ştie de Împărăţia lui Iisus, şi care consideră ca ofensă a le aminti şi numai în glumă că Iisus le-ar fi Împărat, din neîmpăcaţi duşmani ai Cezarului, pozează în cei mai credincioşi dinastici: *„Nu avem Împărat, fără numai pe Cezar“*.

3. Pilat îşi pierduse şi energia şi cumpătul. El se văzu bătut, fiindcă procedase de la început greşit, nedemn. Acum nu mai găseşte nici un mijloc de scăpare, ci (vs. 16) cedează cu laşitate, recunoscând, după cum ne spune Evanghelistul Matei (27, 24 ş.u.) că cedează să se facă o înfricoşătoare nedreptate, deşi el are puterea şi datoria a lua sub scut pe cel nevinovat. Ca să decline răspunderea – la aparenţă, căci în faptă nu o putea declina – el, în faţa publicului ia apă şi se spală pe mâini, declarând că el este nevinovat de sângele Nevinovatului pe care-L osândeşte la moarte. El face răspunzători pe evrei, care îl silesc să verse sânge nevinovat. Şi, evreii, în orbirea lor, fără să se gândească la urmări, primesc asupră-le toată răspunderea, declarând: *„Sângele Lui asupra noastră şi asupra fiilor noştri“*. Dacă va fi nevinovat, noi să suportăm urmările:

toată responsabilitatea cadă asupra noastră şi asupra urmaşilor noştri.

Această teribilă legătură a fost, spre nenorocirea Evreilor, o înfricoşată cobe rea, care s-a împlinit cu o nemaipomenită străşnicie.

Cruce au cerut ei pentru Iisus; crucea au invocat-o ca pedeapsă pentru ei şi pentru copiii lor, la caz de nevinovăţia Celui osândit: cruce li s-a dat. Căci, căzând Ierusalimul sub osânda judecăţii dumnezeieşti, cu trei rânduri de cruci, pe care erau răstigniţi evreii, au înconjurat Ierusalimul nemiloşii romani, conduşi de Cezarul Tit.

Învăţătură găsim în purtarea lui Pilat, învăţătură în purtarea ostaşilor, învăţătură în ţinuta Evreilor.

Din purtarea lui Pilat învăţăm să ne ferim a nu da importanţa cuvenită lucrurilor şi chestiunilor, asupra cărora avem să ne pronunţăm, ştiind că aprecierea greşită ne duce uşor la noi şi grele greşeli, ale căror consecinţe nu se pot prevedea. Iar fiind chemaţi să judecăm: cu orice preţ să susţinem şi să apărăm dreptatea şi nevinovăţia.

De la ostaşi învăţăm să ne ferim de patima urii şi mai ales de a o descărca asupra celor nevinovaţi, care, personal, cu nimic nu şi-au atras ura noastră. Ura orbeşte pe om şi-l duce la tot soiul de rele, la crime. Ea nu este niciodată îndreptăţită!

De la iudei învăţăm să ne ferim de preocupare, care, ca şi ura orbeşte pe om şi-i închide inima pentru sentimente nobile, aducând nenorocire asupra celor stăpâniţi de dânsa.

Evanghelia la Înălţarea Sfintei Cruci

(14 Septembrie)

II. Iisus răstignit

(19, 17-35)

1. Răstignirea pe cruce era cea mai grea şi totodată cea mai ruşinoasă pedeapsă. Cel răstignit se zvârcolea zile întregi în cele mai cumplite dureri. Pedeapsa nu era evreiască, ci importată de romani, care şi ei o împrumutaseră de la cartagineni, şi o aplicau celor mai mari răufăcători de rele.

După legea lor, Iudeii trebuia să-L omoare pe Iisus cu pietre. Această moarte însă li se părea prea uşoară, însoţită de prea puţine suferinţe. Ei I-ar fi aplicat lui Iisus toate chinurile pe care mintea le-ar putea născoci, numai să-şi poată mulţumi neîmpăcata lor ură contra Lui. De aceea, negăsind în mintea lor o pedeapsă cu mai multe suferinţe, ei cer răstignirea lui Iisus. Această pedeapsă infamantă, cerută de Iudei, e încuviinţată de nevrednicul procuror roman, deşi el avea deplină convingere despre nevinovăţia Aceluia, pe Care el L-a osândit.

Osândiţii trebuiau să-şi ducă înşişi crucea. Şi Iisus îşi ducea crucea. Deodată cu Iisus sunt duşi la răstignire doi bandiţi, tovarăşi de-ai lui Baraba.

Ajunşi la Golgota, ostaşii, însărcinaţi cu executarea condamnaţilor, răstignesc întâi pe Iisus, apoi pe cei doi bandiţi, punând pe unul de-a dreapta, pe altul

de-a stânga Lui, anume ca, la cererea Iudeilor, pe Iisus să-L arate ca mai criminal decât cei împreună răstigniţi.

2. Răsplata ostaşilor executori era avutul celor executaţi; în cazul de faţă hainele lor. Ei le iau, şi, în faţa celor ce se zbăteau în durerile morţii, brutali şi nesimţitori, cum erau, le împart între ei. Când ajung să împartă cămaşa lui Iisus, rămân uimiţi de valoarea ei. Era un lucru de artă, adus din India, şi dat lui Iisus în dar, probabil de femeile bogate care-I urmau Lui. Cămaşa era ieşită gata din stative, fără să se fi cusut ceva, prin urmare neatinsă de ac şi de foarfecă, cum era prescris să fie cămaşa Arhiereului (Ieşirea 28, 31-32). Prin aceasta se simboliza Arhieria lui Iisus.

Ca să-şi ia o satisfacţie oarecare faţă de iudei (vs. 18 ş.u.) Pilat pune drept motiv al răstignirii lui Iisus că e Împăratul iudeilor. Acest motiv, această vină capitală, o scrie pe tablă în limba evreiască, limba ţării, în cea latină, limba statului şi în cea greacă, limba culturii – aşa ca toată lumea să vadă şi să înţeleagă batjocura, ce înşişi evreii îşi aduc: că ei îşi răstignesc Împăratul, numai pentru că e împărat.

Arhiereii simt lovitura şi protestează, cerând să schimbe inscripţia, să se adauge: *„El a zis că e Împărat al iudeilor“*. Această concesie Pilat nu voieşte să le-o facă. El îi refuză scurt şi dezgustat de toată afacerea, zicând: *„Ce am scris am scris“* – şi nu modific.

Într-aceea poporul se îndepărtează, rămânând lângă cruce o patrulă de ostaşi, şi mai la o parte cu sfială, Fecioara Maria, Apostolul Ioan şi mai multe femei din Galileea.

Văzând Iisus pe mama Sa, îi zice: *„Femeie, iată fiul tău“*, apoi privind spre Ioan, îi zice: *„Iată mama ta“*

(vs. 26). Prin aceasta Iisus recomandă pe Mama Sa în îngrijirea iubitului Său ucenic care a şi luat-o la sine.

Pe lângă durerile cele nespuse, răstigniţii sufereau de o sete infernală. Iisus, găsindu-se în agonie (vs. 28) zice: *„Mi-e sete!“*. Atunci unul din ostaşi ia un burete, îl moaie în oţetul amestecat cu fiere, pe care îl luau ostaşii romani cu sine, spre a-şi astâmpăra setea, şi împlântând buretele într-un cotoraş de isop, îl duce la gura lui Iisus, Care, sugând şi umezindu-Şi buzele arse de focul setei, exclamă *„Săvârşitu-s-a“* (vs. 30). Şi zicând acestea, Şi-a dat duhul!

Sinedriştii vedeau cu groază cele trei cruci, care cu osândiţii de pe ele stăteau ameninţătoare asupra Ierusalimului (vs. 31).. Petrecerea pe cruce a celor răstigniţi era o profanare a sărbătorilor, care aveau să înceapă în seara acelei zile. Ca să înlăture deci acest inconvenient, sinedriştii aleargă la Pilat şi cer să dispună grabnic ca cei răstigniţi să se omoare în torturi şi să-i ia de pe cruce, spre a evita profanarea sărbătorii.

Dându-şi Pilat învoirea, soldaţii, înarmaţi cu ciocane mari de fier, se duc la cei osândiţi şi sfărâmă fluierele celor doi bandiţi, care erau vii. Sfărâmarea deoparte provoca o potenţare a durerilor, de alta aducea moartea cu sine, şi chiar în caz de-a rămâne în viaţă – cel cu fluierele sfărâmate era incapabil să umble şi, deci, să mai facă rele.

Când vor să sfărâme fluierele picioarelor lui Iisus, soldaţii văd, spre mirarea lor, că Iisus este mort. Deci îşi cruţă osteneala de-a mai sfărâma picioarele mortului. Dar, ca să fie deplin siguri de moartea Lui, unul dintr-înşii, luând suliţa, Îl străpunge cu ea în aşa fel ca să-I străbată inima, şi, la caz de-a mai fi rămas vreo licărire de viaţă într-Însul, şi la caz de-a mai fi rămas vreo

îndoială în adevărata şi reala Lui moarte, să înceteze orice nedumerire şi să producă deplina siguranţă în moartea Lui. Din rana produsă de suliţa ostaşului a ieşit sânge şi apă, indicând că Iisus şi în moarte este viaţă, dătător de viaţă.

Toate acestea, câte s-au întâmplat cu Iisus au fost proorocite cu sute de ani înainte. Ele trebuiau să se împlinească, şi s-au împlinit.

Gândindu-ne la răstignirea lui Iisus şi la înfricoşatele dureri împreunate cu acest supliciu, ne umplem de mirare şi ne întrebăm cum a putut să le suporte de bună voie, fără să fi avut cea mai mică vină. Răspunsul îl aflăm în economia dumnezeiască.

Dumnezeu crease pe om pentru viaţă. Dar omul prin păcat se făcuse vinovat de pedeapsa cu moartea, moartea veşnică. Omul însuşi nu mai putea face nimic pentru ieşirea de sub sentinţa de moarte. Şi Dumnezeu, în nemărginita Sa iubire de oameni, ca să schimbe acea sentinţă fatală, Se face Însuşi om, şi, ca om nevinovat primeşte să ia asupra-Şi întreagă vina omului păcătos şi Se supune la cea mai înfricoşătoare pedeapsă pe care omul păcătos I-o poate dicta, dar pe care omul păcătos însuşi o merită. El, Dumnezeu-omul, primeşte această pedeapsă cu toate durerile ei fizice şi morale numai ca să scape pe om de moarte.

Gândindu-ne la aceasta, nemărginită trebuie să fie recunoştinţa noastră către Dumnezeu-omul, Care, prin chinuri şi prin moarte, ne-a scăpat de chinuri şi de moarte, şi deci, încordată trebuie să ne fie silinţa de a ne arăta vrednici de mărimea jertfi Sale necuprinsă de mintea omenească, de-a ne purta aşa, cum El doreşte să ne purtăm spre binele nostru.

Preotul, mai ales preotul, care zilnic jertfeşte pe Cel ce s-a răstignit pentru noi, dator este neîncetat să pună în vederea turmei sale jertfa adusă de Dumnezeu-omul pentru binele ei, şi să o îndemne prin fapte şi prin cuvinte să se arate vrednică de jertfa adusă, ca nu cumva pentru ea, jertfa să fi fost zadarnică.

65

Evanghelia din Ziua Naşterii Domnului1

(25 Decembrie)

(Matei 2, 1-12)

1. Iară dacă s-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod împăratul, iată magii de la răsărit au venit în Ierusalim, zicând: 2. Unde este cel ce s-a născut Împăratul Iudeilor, că am văzut steaua Lui la Răsărit, şi am venit, să ne închinăm Lui. 3. Şi auzind Irod Împăratul, s-a tulburat, şi tot Ierusalimul cu dânsul. 4. Şi adunând pe toţi Arhiereii, şi cărturarii poporului, i-a întrebat pe ei unde este să se nască Hristos. 5. Iar ei au zis lui: în Betleemul Iudeii, că aşa este scris prin proorocul. 6. Şi tu Betleeme, pământul Iudei, cu nimic nu eşti mai mic întru căpeteniile Iudeii, că din tine va ieşi conducătorul, care va paşte pe poporul meu Israel. 7. Atunci Irod în ascuns chemând pe Magi a întrebat de la ei vremea stelei, care s-a arătat. 8. Şi trimiţându-i pe ei în Betleem, a zis: mergând întrebaţi cu deadinsul de prunc, şi dacă-l veţi afla, daţi-mi de ştire, să vin şi eu să mă închin lui. 9. Iar ei ascultând pe Împăratul, s-au

dus; şi iată steaua care o văzuse la răsărit, mergea înaintea lor, până când a venit, de a stătut deasupra, unde era pruncul. 10. Iar ei văzând steaua s-au bucurat cu bucurie mare foarte. 11. Şi intrând în casă, au aflat pruncul cu Maria mama lui, şi deschizând vistieriile sale au adus lui daruri, aur şi tămâie şi smirnă. 12. Şi luând ştire în vis să nu se întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în ţara lor.

Iisus Împărat şi Dumnezeu şi al păgânilor

1. După cele petrecute la Naşterea lui Iisus (Luca 2, 1-38), iată, nişte călători misterioşi se apropie de Ierusalim. După obiceiul de călătorie de pe atunci ei formau o caravană, în fruntea căreia, pe cămile încărcate, împodobite, călătoreau nişte principi, care în acelaşi timp erau filozofi şi astrologi, – urmaţi de mari cete de oşteni şi robi înarmaţi, călări şi ei pe cai superbi. Aceşti călători, veniţi din Orient sunt cunoscuţi sub numele „magi“. Ei atrăgând asupră-le atenţia tuturor, se îndreaptă fără înconjur, la palatul împărătesc şi cer audienţa. Împăratul Irod îi primeşte şi ei îl surprind cu întrebarea: „unde este Principele de curând născut“, care e menit să fie Împărat Universal, că am venit să i ne închinăm în numele orientului, pe care noi îl reprezentăm.

Ei presupuneau că Principele de care vorbeau ei, a trebuit să se nască în familia Împăratului Irod, după cum, omeneşte judecând, aşa ar fi trebuit să fie.

Irod, care era bătrân şi de mult nu avuse prunci, spre a se încredinţa dacă din dinastia sa se va fi născut pretinsul Principe, sondează mai deaproape pe Magi şi află, spre îngrozirea sa, că în adevăr s-a născut în timpul

ca de doi ani, de când s-a arătat steaua, dar că acest Principe nu este şi nu poate fi din familia sa. Concluzia pentru Irod era că acest Principe are să-l răstoarne de pe tron şi să întemeieze o nouă domnie.

Întrebarea cea mare era însă: unde s-a născut, cine sunt părinţii lui, cine este El?

Vestea despre naşterea minunatului Principe, comunicată de Magi lui Irod, se aude şi în Ierusalim, între locuitorii cetăţii. Irod era păgân; el n-avea ştiinţă de proorociri. Auzise şi el ceva veşti vagi despre aşteptarea unui Mesia evreiesc, şi atâta tot. Nu aşa însă şi locuitorii Ierusalimului. Ei erau pregătiţi de sute şi sute de ani, prin nenumărate profeţii pentru primirea lui Mesia, pe care tocmai Îl aşteptau. Şi cu toate acestea, în loc să se bucure la auzul acestei veşti minunate, ei, conştienţi de răutatea lor, şi temându-se că nou născutul Principe are să aducă schimbări în modul lor de trai şi de câştig (vs. 3) ei se cutremură alături cu Irod, numai la auzul împlinirii profeţii.

Astfel vedem dar că încă la naşterea lui Iisus, evreii, reprezentaţi prin cei din Ierusalim, iau poziţie ostilă faţă de Mântuitorul lor, şi nu e nici o mirare dacă această predispoziţie sufletească a lor îşi află încheierea în tragedia îngrozitoare de pe Golgota.

Irod împăratul, când simte primejdia, şi plănuieşte un chip infernal de scăpare: moartea Principelui. Dar rămânea deschisă întrebarea: unde s-a născut, cine-i sunt părinţii, cine este primejdiosul copil? Spre a se dumeri şi a lua măsuri (vs. 4) el cheamă în consiliu de stat pe Arhiereii şi Învăţaţii poporului şi-i întreabă dacă nu ştiu ei cumva din sfintele lor Scripturi, să-i dea răspuns la întrebările care pentru el erau enigme.

Tot ce pot să-i spună cei întrebaţi de proorocia lui Miheea (5, 2) care arată că Betleemul este locul unde trebuie să se nască Hristos.

Aflat odată locul, după socoteala omenească era uşor de aflat cine este Principele, care a produs atâta nelinişte numai prin vestea naşterii Sale.

Această afacere îşi rezervă şiretul Irod să o dezlege cu ajutorul Magilor.

2. Spre a-şi putea pune în aplicare planul, fără să se dea de gol, Irod cheamă în taină pe Magi, se informează mai deaproape de timpul când li s-a arătat steaua cea minunată şi, prin urmare de timpul când, aproximativ, se va fi născut Hristos, şi apoi, tot în taină le spune că Principele misterios pe Care ei Îl caută, s-a născut în Betleem. Arătându-le locul, el îi trimite să-L caute şi, făţărind dorinţa sinceră de a I se închina şi el, îi roagă ca, dacă îl vor afla, să se informeze de-aproape despre casa în care se găseşte, despre părinţi şi alte relaţii, şi să se înapoieze prin Ierusalim să-l pună în cunoştinţă de cele aflate – ca să meargă şi el şi să I se închine.

Când magii se apropiaseră de Ierusalim, steaua după care ei veniseră, se ascunsese, ca semn că nu în Ierusalim este Acela, Care este Domn şi al stelelor – lucru pe care magii nu l-au înţeles. Când însă magii, la sfatul lui Irod, pleacă spre Betleem (vs. 9), steaua se arată din nou, merge înaintea lor şi se opreşte deasupra casei în care era pruncul Iisus.

3. În vechime era obiceiul ca cei care mergeau să vadă pe alţii, mai ales pe cei mai mari decât dânşii, să ia cu sine lucruri de preţ şi să le prezinte ca daruri acelora pe care îi cercetau. Aceste daruri de la sine înţeles, erau cu atât mai mari şi mai bogate cu cât erau mai bine

situaţi cei ce le dăruiau şi erau mai sus puşi cei ce le primeau.

Magii, oameni bogaţi, când pleacă din Persia iau cu sine nu numai scule de aur ci şi alte lucruri de preţ, spre a le dărui Marelui Împărat, întru întâmpinarea Căruia ei fac o aşa lungă şi obositoare călătorie.

Ajungând însă în Iudeea, din vorbele lui Irod, din impresia ce a produs în popor vestea despre naşterea Lui, şi din starea excepţional de modestă, ba de extremă sărăcie, în care găsesc ei pe Cel atât de cu dor căutat, se conving că Acesta nu este un Principe ca alţi Principi; din convorbirea cu Maria şi cu Iosif se conving că El nu e născut în chip natural, ca alţi copii, că, prin urmare El nu e numai viitor Împărat, ci şi Dumnezeu totodată. Ei îşi schimbă planul stabilit de mai înainte în privinţa darurilor, şi, prosternându-se înaintea Lui ca înaintea lui Dumnezeu, îşi deschid visteriile şi depun la picioarele Lui aur, ca semn de tribut, că ei, în calitate de învăţaţi, care pricep ce fac, şi ca Principi supuşi, aduc Împăratului, Stăpânului lor; apoi smirnă şi tămâie, în calitate de Preoţi, care Îi aduc jertfă, ca adevăratului Dumnezeu.

Astfel vedem că, pe când la Naşterea Mântuitorului Iudeii se înspăimântă şi I se arată duşmani, străinii, reprezentanţii păgânismului, nu numai evreii se bucură de Naşterea Lui, dar Îl recunosc de Împărat şi Dumnezeu al lor. Acesta era un prognostic despre creştinătatea Păgânilor în timp ce evreii vor rămâne în orbirea lor.

Dacă din depărtări mari, cu primejdia vieţii călătoresc Învăţaţii orientului, nu să asculte învăţăturile, ci numai să vadă venirea în lume a Mântuitorului –

aceasta s-a întâmplat ca nouă să ne fie de mare învăţătură.

Noi nu suntem învăţaţi, deci cu atât mai mult avem nevoie de învăţătură, de lumină. Nu ca să-L vedem în faşă, ci desăvârşit, să-I auzim învăţăturile şi poveţele, avem să călătorim nu în depărtări mari, ci numai până la Sfânta Biserică, unde găsim tot ce ne doreşte inima în sfintele Scripturi, Cuvântul Lui.

Dacă Magii I-au adus daruri aur, smirnă şi tămâie, noi trebuie să-i oferim, în loc de aur, inima noastră; în loc de smirnă şi tămâie, faptele noastre cele bune. Acestea Îi sunt lui Iisus cele mai plăcute daruri de la noi.

66

Evanghelia la Tăierea împrejur

(1 Ianuarie)

(Luca 2, 20-21, 40-52)

20. Şi s-au întors păstorii slăvind, şi lăudând pe Dumnezeu de toate cele ce auzise şi văzuse, precum le se zisese lor. 21. Şi când s-au umplut opt zile, ca să taie pruncul împrejur, chemat-au numele lui Iisus, care a fost zis de Înger, mai înainte până nu s-a zămislit în pântece. 40. Iar pruncul creştea, şi se întărea cu Duhul, umplându-se de înţelepciune, şi Darul lui Dumnezeu era pe dânsul. 41. Şi se duceau părinţii lui în toţi anii în Ierusalim, la praznicul Paştilor. 42. Şi când a fost de doisprezece ani, suindu-se Iisus în Ierusalim după

obiceiul praznicului. 43. Şi sfârşindu-se zilele, când s-au întors ei, a rămas Iisus pruncul în Ierusalim şi n-au ştiut Iosif şi mama lui. 44. Şi părându-li-se că este cu alţi călători, au venit cale de o zi, şi l-au căutat pe dânsul prin rudenii, şi prin cunoscuţi. 45. Şi neaflându-l, s-au întors în Ierusalim, căutându-l pe el. 46. Şi au fost după trei zile, l-au aflat în biserică în mijlocul dascălilor, şi ascultându-i şi întrebându-i pe ei. 47. Şi se minunau toţi, aceia ce-l auzeau pe dânsul de înţelepciunea şi de răspunsurile lui. 48. Şi văzându-l pe el s-au mirat: şi a zis către el mama lui: fiule, pentru ce ai făcut nouă aşa? Iată tatăl tău şi eu dorindu-te, te-am căutat pe tine. 49. Şi a zis către dânşii: ce este că m-aţi căutat, ori n-aţi ştiut că întru cele ce sunt ale Tatălui Meu se cad să fiu. 50. Şi ei n-au înţeles graiul care grăi lor. 51. Şi s-a pogorât cu dânşii, şi au venit în Nazaret, şi era sub ascultarea lor, iară mama lui ţinea toate cuvintele acestea întru inima sa. 52. Şi Iisus creştea cu înţelepciunea, şi cu vârsta, şi cu dar de la Dumnezeu şi de la oameni.

Cercetarea bisericii

1. După Legea lui Moisi (Facerea 17, 12; Leviticul 12, 3) fiecare prunc, a opta zi de la naşterea sa, trebuia să fie supus circumciziunii sau tăierii împrejur, cu care ocazie i se punea nume. Circumciziunea la iudei era aceea ce este botezul la creştini: punerea omului în legătură cu Dumnezeu (*„Şi veţi tăia împrejur marginea trupului vostru, şi va fi semn de legătură între Mine şi între voi”* – Facerea 17, 11).

Mântuitorul Hristos, născându-se sub domnia Legii lui Moisi, se supune Legii şi se taie şi El împrejur

a opta zi de la Naşterea Sa. Cu acest prilej I s-a pus numele Iisus, după cum zisese Îngerul, când a anunţat Mariei că va naşte pe Mântuitorul lumii (Matei 1, 21; Luca 1, 31). Numele Lui este în deplină consonanţă cu misiunea Lui, căci înseamnă Mântuitor.

2. Biserica la Iudei de pe timpul lui Iisus era, nu a lui Solomon, nici a lui Zorobabel, zidită pe ruinele celei dintâi, ci biserica lui Irod cel mare, biserică a cărei zidire a ţinut de la 20 î.Hr. până la 62 d.Hr., care, prin urmare, pe timpul lui Hristos încă nu era gata.

Biserica, propriu zisă (casa Domnului) era o zidire nu tocmai mare: 20 coţi lărgimea şi 60 coţi lungimea, înconjurată de o curte mare, numită „curtea interioară", în care puteau intra numai evreii. Curtea aceasta era împrejmuită cu un colosal zid, care în partea lui interioară, adică spre Casa Domnului, avea impozante edificii, care cuprindeau camere mari menite pentru păstrarea vistieriei bisericii.

Jur-împrejurul acestei curţi se întindea o altă curte vastă, numită „curtea exterioară" sau „curtea păgânilor", în care aveau voie să intre şi păgânii, şi din care Evreii făcuseră o piaţă formală, de speculă necurată. Din această curte a alungat Hristos pe neguţători.

Curtea exterioară era şi ea înconjurată cu un zid, încă mai puternic decât zidul curţii interioare, aşa că din afară, făcea impresia unei inexpugnabile fortăreţe.

Un aspect impozant primea curtea aceasta de la grandioasele şi luxoasele foişoare (pridvoare, hale) de columne corintice, alipite de zidul înconjurător. Pe lângă aceste foişoare, în dosul lor, adică între ele şi zidul înconjurător şi, poate şi printre ele şi apoi deasupra lor, în etaj, se aflau locuinţe pentru personalul

de serviciu şi pentru preoţi, cum şi saloane largi pentru întrunirile Sinedriului.

Întreg complexul acesta de zidiri purta numele de biserică.

2. Legea lui Moisi (Ieşirea 23, 14-17; 34, 23; Deuteronomul 16, 16-17) prescrie ca fiecare părinte de familie să meargă la biserică cel puţin la cele trei sărbători mari (Paşti, Rusalii, Corturi). Era de la sine înţeles că şi Iosif a trebuit să se supună legii. Când Iisus era de 12 ani Iosif L-a luat cu sine împreună cu Maria, ca să meargă la sărbătoarea Paştilor în Ierusalim la biserică. Ajunşi în Ierusalim, firește, ei merg la biserică, unde atenţia lui Iisus este atrasă de cărturari, care îşi improvizau tribunele prin foişoarele curţii exterioare şi îşi arătau publicului erudiţia – din Sfânta Scriptură.

Din expunerea evanghelistului se vede că metoda cărturarilor era cel socratic (cap. 31): cei doritori de-a şti ceva întrebau pe cărturari, care apoi, referindu-se la texte din legea lui Moisi, răspundeau şi dumereau pe interogator. La rândul lor puneau apoi şi cărturarii întrebări, ca să vadă întrucât asistenţii au înţeles, ori întrucât sunt de versaţi în Sfintele Scripturi, spre a se şti orienta în explicările ce dădeau. Întrebările puse şi răspunsurile date erau dovada agerimii minţii şi a cunoştinţei şi aplicării sfintei Scripturi.

Între cei mai dornici de-a şti cât mai mult era, de bună seamă, Iisus. El, copil sărman, modest, copleşeşte pe învăţaţi cu întrebări la care ei trebuie bine să se gândească spre a putea găsi răspunsul potrivit, căci la rândul Său, acest minunat copil dădea răspunsuri care îi puneau în uimire pe cărturari. De aceea lumea se grupează cu plăcere pe lângă El, minunându-se de întrebările profunde ce le punea învăţaţilor şi de

uşurinţa şi claritatea cu care El răspundea la cele mai grele întrebări ale lor.

3. După terminarea sărbătorilor oamenii se grupează în cete mari spre a se întoarce acasă. Iosif cu Maria şi cu Iisus îşi găsiseră şi ei tovarăşi de călătorie de prin Nazaret şi împrejurime, cu care să se asocieze în o ceată. În timpul grupării, imediat înainte de plecare, aflându-se, pesemne, în curtea exterioară a bisericii, Iisus se furişează din ceata în care intrase şi se duce la interesanţii cărturari. Ceata pleacă, Iisus (vs. 43), preocupat de a şti tot mai mult, nu se mai gândeşte la părinţii Săi, ci uită de Sine, rămânând ca fermecat între cărturari. Iosif şi Maria cred că El este şi merge înainte cu ceilalţi copii de seama Lui, între care îl postaseră. Seara, când Îl caută, Iisus nicăieri. Înspăimântaţi (vs. 45) se întorc în Ierusalim, unde-L caută zadarnic până a treia zi, când îl găsesc în biserică, între Cărturari, discutând cu ei, spre uimirea tuturor.

Iosif nu îndrăzneşte să-i facă vreo observaţie; aceasta şi-o rezervă Maria, mama pruncului. Ea îl mustră foarte blând: *„Fiule, de ce ne-ai făcut aceasta? Iată, tatăl tău şi eu, dorindu-Te Te-am căutat“*.

Iisus însă Îşi legitimează petrecerea între Cărturari cu misiunea Sa. De ce M-aţi căutat aiurea, zice El; nu ştiaţi că aici, în casa Tatălui Meu, Mi se cuvine să fiu? În acelaşi timp El răspunde Maicii Sale că nu Iosif, după cum presupun oamenii, ci Dumnezeu este adevăratul Său Tată. Dar, Se supune mamei Sale şi lui Iosif şi pleacă în Galileea, unde petrece în supunere faţă de mama Sa şi faţă de Pedagogul Său, sub a căror îngrijire Îşi face educaţia, iubit de Dumnezeu şi apreciat de oameni.

Iisus Hristos, deşi Dumnezeu, ca om, simte nevoia să cerceteze biserica, şi încă atât ca copil, cât şi în cursul activităţii Sale mântuitoare. Ca să ajungă la biserică El trebuia să facă pe jos o călătorie obositoare de mai multe zile, străbătând trei ţări (Galileea, Samaria şi Iudeea). El o face aceasta, mai ales, ca pentru noi să fie un îndemn de a-L imita. Că, dacă El, ca Fiul lui Dumnezeu, simte trebuinţă să fie în casa Tatălui Său şi să se întreţină cu învăţăturile Sfintei Scripturi, cu cât mai mult noi păcătoşii şi ignoranţii. Pe când El, ca să ni se arate model de imitat, călătoreşte cu mari greutăţi, pe jos, zile întregi, până la biserică, de la noi nu aşteaptă să facem câţiva paşi până la biserică, pe care a întocmit să o avem în apropiere; nu aşteaptă să petrecem zile întregi în călătorie şi în biserică, ci abia câte un ceas-două. A nu cerceta biserica, după astfel de exemple şi în astfel de împrejurări lesnicioase, este deci a te da lenei cu îndărătnicie, a nu voi să asculţi cuvântul lui Dumnezeu, a nu voi luminarea minţii şi hrana sufletului, a nu dori viaţa – este a sfida bunăvoinţa şi jertfa dumnezeiască făcută pentru tine, a sfida pe Dumnezeu Însuşi, şi inconştient a-ţi provoca pieirea.

Acestea avându-le în vedere preotul nu poate în destul îndemna pe enoriaşii săi cu graiul şi cu exemplul să cerceteze biserica, în care el, preotul, să fie totdeauna la locul său de onoare şi cu onoare.

Ca preotul să aibă adevărată dragoste şi plăcere a fi în casa Domnului şi a-I servi cu râvnă şi cu vrednicie, el trebuie din tinereţe şi îndelung să se exercite. Cel mai propriu timp de exerciţiu este fără îndoială timpul de pregătire seminaristă. Seminaristul, ca oarecând Sfântul Vasile cel Mare, trebuie să cunoască numai două căi:

calea la biserică şi calea la şcoală, dacă voieşte să fie preot la locul lui.

67

Evanghelia la Întâmpinarea Domnului

(2 Februarie)

(Luca 2, 22-40)

22. Şi când s-au împlinit zilele curăţiri lor, după legea lui Moisi, l-au dus pe el în Ierusalim, ca să-l pună înaintea Domnului. 23. Precum este scris în legea Domnului, că toată partea bărbătească, care deschide pântecele, sfânt lui Dumnezeu se va chema. 24. Şi ca să dea jertfă, precum s-a zis în legea Domnului, două turturele, sau doi pui de porumbel. 25. Şi iată era un om în Ierusalim, anume Simeon, şi omul acela era drept, şi temător de Dumnezeu, aşteptând mângâierea lui Israel, şi Duhul Sfânt era peste dânsul. 26. Şi era lui făgăduit de Duhul Sfânt, să nu vadă moartea până ce va vedea pe unsul Domnului. 27. Şi a venit cu Duhul în Biserică, şi când au dus părinţii pe Iisus pruncul, să facă după obiceiul legii pentru el. 28. Şi acela l-a luat pe dânsul în braţele sale, şi a binecuvântat pe Dumnezeu şi a zis: 29. Acum slobozeşte pe robul tău stăpâne, după cuvântul tău în pace; 30. Că văzură ochii mei mântuirea ta. 31. Care ai gătit înaintea feţei tuturor popoarelor; 32. Lumină întru descoperirea neamurilor, şi mărire poporului tău Israel. 33. Şi era Iosif şi cu mama lui mirându-se de cele ce grăia pentru dânsul. 34. Şi i-a

binecuvântat pe dânşii Simeon, şi a zis către Maria mama lui: iată acesta este pus spre căderea, şi scularea multora în Israel şi spre semnul căruia se va zice împotrivă. 35. Şi prin singur sufletul tău va trece sabie, ca să se descopere de la multe inimi cugetele. 36. Şi era Anna prooroci̦a fata lui Fanuil, din neamul lui Asir, aceasta îmbătrânise în zile multe, care locuise cu bărbatul său şapte ani din fecioria sa. 37. Şi a fost văduvă ca la optzeci şi patru de ani, care nu se depărta de biserică, cu postul şi cu rugăciuni, slujind ziua şi noaptea. 38. Şi aceasta întru acel ceas venind s-a mărturisit Domnului şi a grăit pentru dânsul tuturor, celor ce aşteptau mântuirea în Ierusalim. 39. Şi după ce au săvârşit toate după legea Domnului, s-au întors în Galileea, în cetatea sa Nazaret. 40. Iar Pruncul creştea, şi se întărea cu Duhul, umplându-se de înţelepciune, şi darul lui Dumnezeu era pe dânsul.

Supunerea

1. În legea lui Moisi (Ieşirea 13, 2, 12; 22, 29-30, 34, 19; Leviticul 12, 2, 6, 8) tot cel întâi născut al unei mame, om şi animal, dacă e parte bărbătească, trebuie să fie dus jertfă lui Dumnezeu, animalele la şapte zile, pruncul la 40 de zile de la naştere. Pruncul, dus la jertfelnic, se răscumpără prin un miel de un an şi un pui de porumbel, ori o turturea, ori, din partea celor săraci – înlocuindu-se mielul cu un pui de porumbel – prin doi pui de porumbel ori prin două turturele.

În conformitate cu prescripţiunile acestea ale Legii, Iosif şi Maria, la 40 de zile după Naştere, se duc

cu Iisus la biserică, spre a-L prezenta la jertfelnic Domnului şi a-L răscumpăra după lege.

2. Între evrei era vie aşteptarea Mântuitorului. Între cei mulţi era (vs. 25) şi un bătrân, om bun şi temător de Dumnezeu. Acest bătrân se chema Simeon. Lui îi fusese făgăduit de la Duhul Sfânt că nu va muri până nu va vedea pe Mesia. Tocmai pe când se apropie Iosif cu Maria şi cu Iisus de Ierusalim, Simeon bătrânul este inspirat şi el şi vine la biserică, unde aşteaptă sosirea lui Mesia cel făgăduit şi mult aşteptat. Şi (vs. 27), când au sosit Iosif şi Maria cu pruncul Iisus, ca să-L răscumpere, după Lege, Simeon ia pe Iisus în braţe şi, mulţumind lui Dumnezeu că l-a învrednicit să nu moară înainte de a vedea pe Mântuitorul, zice: (vs. 29) Acum, Doamne, pot să mor în pace (vs. 30), că cu ochii mei am văzut întrupată mântuirea mult dorită (vs. 31) pe care ai pregătit-o pentru toate popoarele (vs. 32), mântuire, care e lumină spre a lumina şi învăţa pe păgâni şi spre a fi mărire şi laudă pentru poporul Israel.

Iosif şi Maria deşi ştiau destul de bine cele ce se întâmplaseră mai înainte în Nazaret şi apoi în Betleem, ei totuşi rămân uimiţi de vorbele acestui bătrân. Ei nu-şi puteau explica de unde şi cum a ştiut Simeon să le iasă înainte şi să primească pe micul Iisus cu aşa cuvinte.

Pe când Iosif şi Maria stăteau nedumeriţi, bătrânul Simeon le adresează şi lor câteva cuvinte sentenţioase, profetice, cuvinte, în care el cuprinde pe scurt efectul activităţii lui Iisus. El zice întâi cu referinţă la Iisus (vs. 34): Iată, mulţi din Israel se vor ridica, vor fi fericiţi, ascultând învăţăturile Lui, şi iarăşi mulţi care vor auzi învăţăturile Lui, vor cădea, vor pieri, fiindcă nu vor crede într-Însul şi nu se vor îndrepta. Semnul Lui, Crucea, are să fie obiect de scandal, de contradicţie, de

opoziţie (I Corinteni 1, 18), prin care mulţi îşi vor descoperi tainele inimilor lor – apoi cu referinţă la Maria (vs. 35): iar prin inima ta va trece sabia – tu vei simţi cea mai cumplită durere de mamă atunci când vei vedea pe Fiul tău răstignit şi te vei crede părăsită de toată lumea.

Pe când se petreceau cele descrise la grupa cea sfântă se alătură o evlavioasă bătrână, proorociţa Anna, care-şi petrecea ziua şi noaptea la biserică în rugăciune şi în post. Şi ea văzând cele ce se întâmplă, vesteşte tuturor celor care, ca şi ea şi ca şi bătrânul Simeon, aşteptau venirea Mântuitorului, că Mesia Cel aşteptat S-a născut, S-a arătat în biserică.

Deşi e mai presus de Lege, câtă vreme în faţa lumii e născut sub Lege, Mântuitorul se supune Legii, se taie împrejur şi se prezintă la biserică spre a se răscumpăra. El Se supune Legii întru toate, aici, ca şi la Botez, la începutul activităţii Sale, ca şi în întreagă viaţa Sa. Şi, deşi, ca Dumnezeu, e superior Mariei şi lui Iosif, El, ca om, Se supune lor, ascultă de ei, până ajunge la majorat. El se supune anume ca să se arate model de imitat, ca izvor de învăţătură pentru noi. Învăţătura este supunerea faţă cu legea Statului şi a Bisericii, supunerea faţă de părinţii şi profesorii noştri. În orice poziţie socială ne-am afla nu ne putem dispensa de la supunere, de la ascultare de legi şi de superiori. Ba, tocmai prin faptul că Dumnezeu fiind ca om, Se supune legilor până în cele mai mici prescripţii ale lor, Domnul Hristos ne învaţă prin chiar exemplul Său, că cu cât ocupăm poziţii mai însemnate în societate, cu atât trebuie să ne supunem legilor cu mai mare rigoare, dând exemplu bun celor inferiori nouă.

Una din poziţiile cele mai înalte în societate o ocupă preotul. La dânsul, la conduita lui privesc mai mulţi, ca să-şi acomodeze viaţa după a lui. Urmează, deci, pentru el îndatorirea ca întru toate model de supunere şi de ascultare către lege şi către autorităţi constituite în stat şi în Biserică, el să se facă pentru enoriaşii săi.

Preot supus şi ascultător de legi va fi numai acela, care în tinereţea sa s-a obişnuit cu supunerea către părinţi şi către învăţători. Seminarul pentru viitorul preot, este locul unde el trebuie să se exercite cu toată inima în supunere – în supunere către legile şcolii şi supunere către profesorii săi.

Profeţia lui Simeon, bătrânul nu se raportează numai la contemporanii lui Iisus. Ea are în vedere întreagă creştinătatea din toate veacurile, prin urmare ea ne are în vedere şi pe noi. Şi între noi mulţi se găsesc care, fie din uşurinţa minţii, fie din exemplele rele ce le văd, fie din învăţăturile greşite, pe care le aud ori le citesc, se abat de la poveţele cuprinse în învăţături ale Mântuitorului nostru Hristos, ţin de viaţă dătătoare de modă, că treci de om cult, om de spirit, independent, să nu crezi, ori mai bine, să paradezi cu necredinţa şi chiar să ridiculizezi pe cei credincioşi. Aceştia sunt, care, în adevăr, cad; cad sufleteşte, cad moralmente, şi cad, se ruinează şi trupeşte.

Sunt iarăşi alţii între noi, care ascultă cu evlavie învăţăturile sublime ale lui Iisus, cred în Dumnezeirea Lui aşa cum învaţă şi mărturiseşte Biserica şi îşi întocmesc viaţa după poveţele Domnului: pentru aceştia Iisus este spre ridicare, spre înălţare, spre viaţă.

În Biserică, în parohia sa, preotul trebuie să fie un vehicul puternic şi neadormit spre a opri căderea şi a

înlesni şi ajuta ridicarea. Toţi enoriaşii îi sunt lui încredinţaţi. El răspunde cu sufletul său pentru cei ce cad. Deci silinţă fără preget trebuie să-şi dea ca pe cei ce înclină spre cădere să-i oprească în pornirea lor şi să-i ajute ca să se ridice.

Această oprire şi acest ajutor spre ridicare este adevărata artă: s-ar putea zice că este arta artelor. Acei care n-au avut prilej să o înveţe, găsesc poveţe mai ales în Epistolele Apostolului Pavel către Timotei, special II, 4, 2 ş.u. Seminariştii însă au prilejul să-şi însuşească această artă aprofundând poveţele pe care profesorii le dau.

68

Evanghelia la Bunavestire

(25 Martie)

(Luca 1, 24-33)

24. Iar după zilele acelea, a purces grea Elisabeta femeia lui, şi s-a ascuns cinci luni, zicând: 25. Că aşa mi-a făcut mie Domnul în zilele întru care am socotit să ridic ocara mea dintre oameni. 26. Iară în luna a şasea trimis a fost îngerul Gavriil de la Dumnezeu, în cetatea Galileii, al cărei nume era Nazaret. 27. La fecioara cea logodită cu bărbat, al căruia nume Iosif, din casa lui David, şi numele fecioarei Maria. 28. Şi intrând Îngerul la dânsa, a zis: Bucură-te, ceea ce eşti plină de dar, Domnul este cu tine: Binecuvântată eşti tu între femei. 29. Iar ea văzând s-a spăimântat de cuvântul lui, şi cugeta ce închinare va fi aceasta. 30. Şi a zis Îngerul ei:

nu te teme, Maria, că ai aflat har la Dumnezeu. 31. Şi iată vei lua în pântece, şi vei naşte Fiu, şi vei chema numele lui Iisus. 32. Acesta va fi mare, şi Fiul Celui Preaînalt se va chema, şi-i va da lui Domnul Dumnezeu scaunul lui David părintelui său. 33. Şi va împărăţi în casa lui Iacov în veci, şi împărăţia lui nu va avea sfârşit.

Maica Domnului

1. La iudei era socotită ca o pedeapsă dumnezeiască, ca o mare ruşine pentru femeia care n-avea copii. Elisabeta, soţia bătrânului Preot Zaharia, nu avusese copii până la vârsta în care, după legile firii, femeile nici nu mai pot avea copii. Ea, văzându-se stearpă, se simţea nenorocită, umilită între celelalte femei binecuvântate de Dumnezeu cu prunci, se considera de ocară între oameni. Într-aceea intervine în biserica din Ierusalim anunţarea naşterii lui Ioan Botezătorul (Luca 1, 5-23) şi Elisabeta, care de mult nu se mai gândea să aibă copii (vs. 24) se simte însărcinată. Bucuria ei este aşa de mare, şi recunoştinţa către Providenţa dumnezeiască aşa de nemărginită, încât, văzând că scapă de ocara care o umilea între oameni în smerenia ei nu voieşte să se mândrească cu fericirea ce a ajuns-o, nu voieşte să spună nimănui taina cea mare a bucuriei ei. Ea se tăinuieşte cinci luni de zile, şi numai când însărcinarea ei este vădită, când ea nu se mai poate tăinui, numai atunci anunţă pe prieteni şi pe cunoscuţi despre îmbucurătorul eveniment.

2. (vs. 26). Pe când bătrâna Elisabeta, plină de fericire, se afla în luna a şasea a însărcinării sale, într-un

orăşel nebăgat în seamă, în Nazaretul Galileii, se petrece o scenă analogă cu cea petrecută în biserica din Ierusalim la anunţarea naşterii lui Ioan Botezătorul.

În Nazaret, adică, se afla o fecioară cu numele Maria. Ea era fiica lui Ioachim şi a Anei din neamul Împăratului David. Această fecioară, precum ne spune tradiţia bisericească, încă de la etatea de trei ani fusese dusă şi crescută în internatul bisericii din Ierusalim. Acum, de curând, după nepătrunsa economie dumnezeiască, ea fusese adusă din Ierusalim şi logodită cu bătrânul teslar Iosif. Iosif era o rudenie a Mariei, de la sine înţeles, şi el din neamul lui David.

Această fecioară logodită petrecea, după obiceiul oriental în singurătatea locuinţei sale, ocupându-se cu lucrul manual, cu rugăciunea şi cu citirea Sfintei Scripturi. Şi, cum petrecea ea aşa în ziua de 25 Martie 749 î.Hr. (vs. 28), fără de veste apare înaintea ei Arhanghelul Gavril, trimis de Dumnezeu. Arhanghelul o salută, anunţându-i o veste negrăit de bună, şi zicându-i: Bucură-te, tu, care eşti cea mai fericită între femei, că tu eşti plină de dar dumnezeiesc, Domnul fiind cu tine.

(vs. 29). Văzând Fecioara această minunată apariţie şi auzind această neînţeleasă salutare se cuprinde de frică. Ea nu poate înţelege cele ce vede şi aude.

Arhanghelul o încurajează, zicându-i (vs. 29): Nu te teme! Tu eşti aleasă de Dumnezeu ca să zămisleşti şi să naşti Fiu, pe Care Îl vei numi Iisus, Mântuitor. El, Fiul tău, se va chema Fiul Celui Preaînalt, şi va întemeia o Împărăţie veşnică, peste care El va împărăţi fără de sfârşit.

Maria, şi aşa emoţionată şi tulburată, se minunează şi mai mult de vestea pe care ea nu o înţelege, veste, a

cărei realizare I se pare imposibilă. Căci imposibil este ca o fecioară să nască fiu! Ea îşi exprimă mirarea întrebând: Cum se poate admite realitatea celor ce-mi vesteşti, deoarece eu sunt fecioară?

(vs. 35). Nedumerirea Ei o linişteşte Arhanghelul spunându-I că ea va zămisli în chip supranatural, prin intervenirea puterii dumnezeieşti, şi, sub scutul Celui Preaînalt, va naşte pe Fiul lui Dumnezeu. Că (vs. 37) unde intervine puterea lui Dumnezeu, acolo se face abatere de la legile naturii, pe care, cum le-a creat, Dumnezeu le poate şi schimba şi poate face abatere de la ele. Şi ca să-I dea posibilitate de a se dumeri desăvârşit prin exemplu, Gavriil adaugă: Ca probă servească-ţi faptul că (vs. 36) şi rudenia ta, bătrâna Elisabeta, cea stearpă, este însărcinată, cu toate bătrâneţile ei adânci.

În faţa acestei solemne declaraţii, Maria Se supune cu respect, cu mulţumire şi cu încredere în voinţa lui Dumnezeu, zicând: Dacă Dumnezeu voieşte aşa: Eu sunt roaba Lui, întâmple-se cu Mine după cuvântul tău.

3. Când preotul Zaharia se îndoieşte în realizarea celor anunţate lui prin Arhanghel, el, Preotul este pedepsit cu muţenie.

Maria încă Se îndoieşte în împlinirea veştii, aduse Ei de Înger. Pe Ea însă nu o pedepseşte pentru îndoiala Ei. Motivul este că, deoparte Maria nu avea chemarea cum o avea Preotul, să se ocupe cu proorociile şi cu împlinirea lor, şi, deci, îndoiala Ei era scuzabilă; de altfel, Ea, tocmai prin aceea că era aleasă de Dumnezeu să fie mama lui Mesia, a Fiului lui Dumnezeu, Care, „împreună cu glasul Arhanghelului“, S-a şi sălăşluit în sânul Ei, era mult mai pe sus decât să poată fi pedepsită.

Arhanghelul stă înaintea Ei cu respectul cuvenit şi nu-şi permite decât să O îmbărbăteze şi să-I dea explicaţii de rigoare.

Din ţinuta respectuoasă a Arhanghelului ne putem închipui că, dacă, încă fiind cu trupul pe pământ, Maria Fecioara se bucură de atâta cinste înaintea puterilor cereşti, încât Arhanghelul să stea cu respect înaintea ei, – de ce slavă se va fi bucurând Ea după înălţarea Ei la ceruri?! Ea este cu adevărat, după cântarea Bisericii: mai cinstită decât Heruvimii şi mai slăvită, fără de asemănare, decât Serafimii.

Şi dacă pe ea cetele cereşti O slăvesc şi O cinstesc în aşa mare măsură, cum să nu O cinstim şi să nu O preamărim noi, când Ea, ca o mamă iubitoare şi miloasă, este gata în fiecare moment să intervină pe lângă Fiul Său, ca să-I fie milă de noi, să nu ne pedepsească după cum meritäm, ci să ne ierte şi să ne dăruiască bunătăţile pe care noi, de altfel, nu le meritäm.

Cultul Maicii Domnului este o parte constitutivă a cultului Bisericii noastre, şi creştinii evlavioşi îl ţin cu drept cuvânt în mare cinste. El înalţă evlavia credincioşilor, le hrăneşte sufletul cu mângâiere şi cu nădejde, în măsura în care, la servirea lui, se arată evlavia şi respectul preotului oficiant.

Din pedeapsa preotului Zaharia şi din nepedepsirea Fecioarei Maria, pentru îndoiala manifestată în cuvintele Îngerului, învăţäm că, dacă pentru anumite fapte, cei neînvăţaţi pot să fie iertaţi, Preoţii, care nu pot invoca neştiinţa, nu au scuză, pedeapsa lor e inevitabilă.

Evanghelia la Înălţarea Domnului

(Luca 24, 36-53)

36. Şi grăind ei acestea, Însuşi Iisus a stat în mijlocul lor, şi le-a zis: pace vouă. 37. Iar ei înspăimântându-se, şi înfricoşându-se, le părea că văd Duh. 38. Şi a zis lor: ce sunteţi tulburaţi şi pentru ce intră gânduri în inimile voastre; 31. Vedeţi mâinile şi picioarele mele, că însumi eu sunt, pipăiţi-mă, şi vedeţi că Duhul carne şi oase nu are, precum mă vedeţi pe mine având. 40. Şi aceasta zicând le-a arătat lor mâinile şi picioarele. 41. Şi încă necrezând ei de bucurie, şi mirându-se, le-a zis lor: aveţi ceva de mâncare aici; 42. Iar ei au dat lui o parte de peşte fript şi un fagure de miere. 43. Şi luând înaintea lor a mâncat. 44. Şi a zis lor: acestea sunt cuvintele care am grăit către voi încă fiind cu voi, că se cade a se împlini toate cele scrise în legea lui Moisi şi în Proorocii şi în Psalmi pentru mine. 45. Atunci a deschis mintea lor, ca să înţeleagă Scripturile. 46. Şi a zis lor: că aşa s-a scris, şi aşa trebuia să pătimească Hristos şi să învieze din morţi a treia zi. 47. Şi să se propovăduiască întru numele Lui pocăinţa şi iertarea păcatelor la toate neamurile, începând de la Ierusalim. 48. Iară voi sunteţi martorii acestora. 49. Şi iată eu voi trimite făgăduinţa Părintelui meu la voi, iar voi şedeţi în cetatea Ierusalimului, până când vă veţi îmbrăca cu putere de sus. 50. Şi i-a scos pe ei afară până la Betania; şi ridicându-şi mâinile Sale i-a binecuvântat pe dânşii. 51. Şi dându-i binecuvântarea pe ei, s-a depărtat de la dânşii şi s-a înălţat la ceruri. 52. Iar ei închinându-se

Lui s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare. 53. Şi erau pururea în biserică lăudând şi binecuvântând pe Dumnezeu. Amin.

Dovadă despre Învierea lui Iisus şi despre Înălţarea Lui la ceruri

1. Cum Mironosiţele n-au voit să creadă în realitatea Învierii Mântuitorului nici după declaraţia Îngerului (cap. 9. Evanghelia din Duminica Mironosiţelor): tot asemenea n-au voit să creadă nici Învăţăceii, nici cei mai intimi din Apostolii Lui, când li s-a spus că Iisus a înviat şi că Maria L-a văzut şi a vorbit cu El (Ioan 20, 14-17). Iar când spun şi celelalte Mironosiţe că la mormânt au văzut Îngeri, care le-au spus că Iisus a înviat, Apostolilor li se pare că ele spun *„minciuni“* (Luca 24, 11). Mai mult: ei nu-i cred nici lui Petru, care le spune că şi el L-a văzut pe Iisus viu. Ba nu cred nici atunci când Luca şi Cleopa, reîntorşi din Emaus, spun Apostolilor adunaţi că au călătorit cu Dânsul, au vorbit cu Dânsul şi li S-a descoperit la *„frângerea pâinii“*, la cină.

Această necredinţă putea să îndreptăţească necredinţa urmaşilor lor, deşi Moartea şi Învierea lui Iisus era dovedită oficial prin autoritatea publică a Imperiului roman (cap. 9).

Ca să spulbere şi umbra îndoielii despre reala Sa Înviere, Mântuitorul găseşte că e necesar să intervină Însuşi ca garanţie prin prezenţa Sa reală.

2. În consecinţă, pe când Apostolii stăteau adunaţi, şi tocmai ascultaseră istorisirea lui Luca şi a lui Cleopa despre întreţinerea lor cu Iisus, fără de veste (vs. 36) se

pomenesc că Iisus e în mijlocul lor şi-i salută cu obişnuita Sa salutare: *„Pace vouă!“*.

Apostolii Îl văd, Îl aud; dar ei sunt atât de preocupaţi de imposibilitatea Învierii Lui, încât nici acum nu admit că este El real, ci li se pare *„că văd duh“* – duhul, fantoma Lui.

Această îndărătnică preocupare Mântuitorul o înlătură invitându-i să-L pipăie, spre a se convinge că nu e fantomă, ci El Însuşi în carne şi în oase. Apostolii Îl pipăie şi, de emoţia bucuriei şi de mirare, tot nu se pot împăca cu gândul că în adevăr este El Acela, pe Care ei L-au văzut mort şi Îl ştiau îngropat. Şi, ca să-i dumerească desăvârşit că nu e fantomă, El mănâncă înaintea lor pâine, peşte şi miere. Apoi, văzându-i deplin încredinţaţi despre prezenţa Sa trupească între dânşii, prin urmare despre reala Sa Înviere din morţi, le aduce aminte că El le spusese de atâtea ori că trebuie să moară şi să învieze, deoarece aceste două evenimente erau proorocite, şi proorociile în El trebuiau să se împlinească, aşa cum s-au şi împlinit.

Arătarea aceasta numai pentru Apostoli I se părea insuficientă. Învierea Lui, pe lângă mărturia celor 100 ostaşi păgâni, cărora le era interzisă propovăduirea, trebuia să aibă, ca martori oculari, un număr mai mare de oameni liberi, care să poată mărturisi „urbi et orbi” că El, Cel omorât de evrei, a înviat într-adevăr. De aceea Se şi arată, dar pentru ultima dată la mai mult decât 500 de aderenţi ai Săi (I Corinteni 15, 5-6).

Cu această ocazie (vs. 49), revocând Apostolilor în memorie făgăduinţa Sa de la Cina cea de Taină, anume că le va trimite pe Duhul Sfânt ca să-i lumineze şi să-i povăţuiască la tot adevărul (Ioan 14, 17, 26; 16, 7, 13) –

le porunceşte să aştepte în Ierusalim împlinirea acelei făgăduinţe, care se va întâmpla peste puţine zile.

(vs. 50). După aceasta ieşind la Betania, le dă ultimele poveţe şi autorizaţia să-L suplinească (a se vedea şi cap. 7), apoi, în faţa celor 500, binecuvântându-I S-a înălţat la cer.

Înălţarea la cer este urmarea firească a Învierii: ambele evenimente sunt mărturisite nu numai de cei 11 Apostoli, ci şi de cei 500 de fraţi.

Îndărătnica necredinţă, descrisă cu atâta sinceritate şi obiectivitate necalculată şi fără umbră de gânduri rezervate de către cei patru scriitori ai întâmplărilor de la Înviere, înfrântă numai prin repeţita arătare a Lui, serveşte pentru toate timpurile ca dovada cea mai strălucită despre adevărul relativ la Înviere, şi prin urmare despre temeiul credinţei şi a mântuirii noastre (I Corinteni 15, 14, 17-20). Căci:

Dacă este adevărat că document istoric indiscutabil poate servi actul scris de un scriitor, care a fost martor ocular şi auricular a celor descrise de dânsul, şi care a voit şi a putut spune adevărul: nu este mai puţin adevărat că Scriitorii Evangheliilor toţi patru au fost martori oculari şi auriculari ai celor descrise; iar voinţa lor de a spune adevărul şi putinţa de a-l şi spune, abstracţie făcând de la inspiraţia dumnezeiască, de care ei prin Duhul Sfânt au fost povăţuiţi, ne-o dovedeşte însuşi scrisul lor, care ne pune în uimire prin simplitatea şi sinceritatea naivă, ce-I caracterizează.

Dar realitatea Învierii, despre care ei s-au convins prin propria lor intuiţie, se dovedeşte prin chiar îndărătnicia cu care Apostolii stăruiau în a nu admite Învierea, pretinzând cu încăpăţânare cei ce nu-L văzuseră, că cei ce L-au văzut pe Mântuitorul viu,

numai şi-au închipuit că L-ar fi văzut: L-ar fi văzut numai în închipuire, ori ar fi văzut o nălucă[1)].

În faţa dovezilor acestora plecându-se şi cei mai neîncrezători, siliţi sunt împreună cu noi, să se închine cu respect Celui Înviat şi la Ceruri Înălţat şi nădejdea Învierii şi a vieţii într-Însul să o aibă.

Vai celor „care n-au nădejde!".

70

Evanghelia la Schimbarea la Faţă

(6 August)

(Matei 17, 1-9)

1. Şi după şase zile a luat Iisus pe Petru şi pe Iacob, şi pe Ioan fratele lui, şi i-a suit pe dânşii într-un munte înalt. 2. Şi şi-a schimbat faţa înaintea lor şi a strălucit faţa lui ca soarele, iară hainele lui s-au făcut albe ca lumina. 3. Şi iată s-au arătat lui Moise, şi Ilie cu dânsul grăind. 4. Şi răspunzând Petru a zis lui Iisus: Doamne, bine este nouă a fi aici, de vrei să facem aici trei colibe, una ţie, şi lui Moise una, şi una lui Ilie. 5. Şi încă vorbind el, iată nor luminos i-a umbrit pe ei, şi iată glas din nor, zicând: acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit, pe acesta să-l ascultaţi. 6. Şi auzind Învăţăceii au căzut pe feţele sale şi s-au spăimântat foarte. 7. Şi apropiindu-se Iisus s-a atins de ei, şi a zis: sculaţi-vă, şi nu vă temeţi. 8. Şi ridicându-şi ochii lor, pe nimeni n-au văzut, fără numai pe Iisus singur. 9. Şi pogorându-se ei din munte, le-a poruncit

Iisus, zicând: nimănui să nu spuneţi vederea aceasta, până când Fiul omenesc se va scula din morţi.

Garanţia Învierii lui Iisus

1. Întors din Ierusalim, unde petrecuse învăţând şi vindecând la sărbătoarea Corturilor şi la a Înnoirilor (Ioan cap. 7, 8, 9, 10), Iisus trece întâi în părţile Cezareei lui Filip, în nordul Palestinei (Matei 16, 13-28), unde se informează de la ucenici despre opinia lumii cu privire la Dânsul, apoi le prooroceşte că, mergând la Ierusalim, evreii Îl vor prinde, Îl vor batjocori şi Îl vor omorî, dar că El a treia zi va învia.

După şase zile de la cele descrise (vs. 1) Iisus ia cu sine pe Petru, pe Ioan şi pe Iacov şi Se suie în munte înalt (probabil Tabor) ca să se roage.

Pe când se ruga El, şi cei trei ucenici erau îngreunaţi de oboseală şi de somn (Luca 9, 32), deodată se produce o lumină extraordinară, care-L învăluieşte pe Iisus, a Cărui faţă se schimbă strălucind ca soarele şi ale Cărui veştminte devin albe ca lumina. În această lumină şi strălucire se deşteaptă ucenicii şi, uimiţi, văd că lângă Iisus, Cel astfel preamărit, stau Moise şi Ilie, cu care El vorbeşte despre rezultatul activităţii Sale (Luca 9, 30-31).

Petru, cel mai lesnicios la vorbă între Apostoli, când vede slava Învăţătorului său, zice cu grăbire: Doamne, bine mai este să fim noi aici neîntrerupt! Să facem trei colibe, una lui Moise, una lui Ilie şi alta Ţie, Care eşti Stăpânul tuturor (Luca) – prin urmare Stăpân şi a lui Moise şi a lui Ilie.

Încă zicând aceste vorbe se arată Dumnezeu-Tatăl, personal şi mărturiseşte despre Iisus, zicând: *„Acesta este Fiul Meu Cel iubit, pe Acesta să-L ascultaţi“*, – o mărturie analoagă cu cea de la Botezul Domnului.

Ucenicii, emoţionaţi de mărirea văzută, când aud glasul Tatălui, de spaimă, cad cu feţele la pământ. Deodată cu încheierea mărturisirii, dispare lumina extraordinară, dispar şi Moise şi Ilie, iar Iisus, reluându-şi înfăţişarea obişnuită, vine la ucenici şi, atingându-Se de ei, îi invită să se scoale şi să nu se teamă. Apoi, pogorându-se din munte le porunceşte ca, până nu Se va scula din morţi, să nu spună nimănui ce au văzut.

2. Anume spre a încredinţa pe Apostoli şi cu ei şi prin ei pe toată lumea că El este Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul, prin minunile Sale Se arătase Domn al naturii, atât al celei anorganice cât şi al celei organice, pe care o schimbă şi o îndreaptă după buna Sa voinţă. În acelaşi scop Se arătase Domn şi asupra vieţii şi a morţii. Spre a completa educaţia ucenicilor Săi, trebuie să Se arate Domn şi asupra corpului Său, pe care El îl poate schimba după cum voieşte. Aceasta, anume, ca ucenicii să fie pregătiţi pentru ultimul act al dramei, ce se va dezlănţui în Ierusalim, pentru Moartea Sa. În Moartea lui Iisus ei trebuie să vadă că este numai o stare provizorie de tranziţie, că El Se supune de bună voie la această schimbare, spre a reveni iarăşi la cea dintâi în preamărire, cum a revenit după Schimbarea la Faţă.

Dar pentru ucenici Schimbarea la faţă era o garanţie mai mult că El este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, Stăpânul tuturor creaturilor Lui, cum a anunţat Petru când L-a văzut în strălucirea luminii dumnezeieşti, şi cum a confirmat glasul Părintelui.

Cu El vorbeau Moise şi Ilie, cei doi mari reprezentanţi ai Testamentului Vechi: unul, reprezentantul şi mijlocitorul Legii (Ioan 1, 17), celălalt, reprezentantul proorocilor. Prin ei se arată că Legea îşi are perfecţiunea şi proorociile, împlinirea în persoana lui Iisus Hristos, că, deci, Iisus Hristos, în persoana Sa şi în învăţătura Sa, concentrează cuprinsul, perfecţiunea şi realizarea aspiraţiilor Testamentului Vechi.

Moise şi Ilie *„spunea ieşirea Lui, care era să o plinească în Ierusalim“* (Luca 9, 31), adică unde are să iasă El la sfârşitul activităţii Sale: Moartea şi Învierea, despre care Iisus înainte cu şase zile le vorbise ucenicilor, şi despre actul Schimbării la Faţă era o garanţie.

3. În Ieşirea zice Dumnezeu lui Moise: *„Nu vei putea vedea faţa Mea, că nu va putea vedea omul faţa Mea şi să fie viu“* (33, 20). Dar la Schimbarea la Faţă S-a arătat Dumnezeu-Tatăl personal. După cuvintele citate, Apostolii, dacă L-ar fi văzut, ar fi trebuit să moară. Ca să nu-L vadă şi, deci, ca să rămână vii, Dumnezeu-Tatăl, Care Însuşi este Lumină şi Părintele Luminilor, Se arată într-un nor, care acoperă pe Apostoli, ca să nu vadă faţa Tatălui. Ei aveau numai să-I audă mărturia, care lor le era adresată.

Lumina Tatălui luminează şi norul, care devine luminos. Norul luminos nu luminează pe Apostoli, ci-i umbreşte, adică îi scuteşte de razele omorâtoare ale feţei Tatălui.

Apostolul Petru, încântat de slava ce vedea, nu-şi putea închipui o mai înaltă mulţumire şi o mai desăvârşită fericire, decât o petrecere neîntreruptă în societatea cea plină de lumină şi de mărire a lui Iisus cu Moise şi cu Ilie. De aceea, grabnic cum era, el îşi face

planul cum s-ar putea executa această petrecere: să facă locuinţe stabile pentru Iisus şi pentru cei doi mari tovarăşi ai Lui, iar Apostolilor le rezervă mulţumirea a-I privi de afară şi a se veseli de vederea Lor, de auzul convorbirii Lor.

Noi pe Mântuitorul Îl vedem neîncetat schimbat la faţă, preamărit prin Moartea, prin Învierea şi prin Înălţarea Sa şi preamărit prin Învăţătura pe care ne-a dat-o. Ca să-L vedem noi nu suntem nevoiţi să suim munţi înalţi în sudoarea feţei noastre, cum făcuseră cei trei Apostoli, ci ne este foarte lesnicios să mergem la Taborul parohiei în care locuim, în biserică, unde ni se arată întreagă mărirea lui Dumnezeu, unde cu ochii sufletului nostru vedem în faţă pe Tatăl, pe Fiul şi pe sfântul Duh, nu numai fără ca să murim, cum Apostolii erau ameninţaţi să păţească, dar ca să viem, să luăm viaţă nouă.

„Bine este nouă a fi aici“ se referă cu toată tăria la noi. Bine este pentru noi să fim în biserică şi să fim cât mai mult, ca să ne luminăm cât mai mult de lumina Dumnezeirii, care se revarsă asupra noastră prin Sfintele Scripturi, prin învăţăturile Bisericii şi prin Sfintele Taine.

Dacă *„bine este“* pentru tot creştinul să fie în biserică, pentru preot este nu numai bine, dar este o datorie. El are să fie în biserică nu numai pentru sine personal, ci mai ales pentru turma sa cuvântătoare şi ca să fie un exemplu atrăgător, şi, cu deosebire, ca graiul lui să fie organul prin care Duhul Sfânt să reverse lumină şi căldură, mângâiere şi îmbărbătare, bucurie şi nădejde în sufletele credincioşilor.

Apoi, ştiind că nimeni nu este în stare să înoate de nu s-a exercitat îndelung cu înotatul, de n-a învăţat:

dacă pentru preot este o datorie să fie cât mai mult în biserică – o îndoită datorie este pentru seminarist, care, spre a putea fi cu plăcere în biserică, trebuie să se exerciteze îndelungat, special în timpul cât îşi face pregătirea ca să înoate ca preot, spre a salva pe cei ce sunt în primejdie să se înece.

Iisus Hristos, înainte de a se schimba la faţă, Se roagă! El, Fiul lui Dumnezeu, în ajunul fiecărui act important, ca om, Se roagă, Se roagă în singurătate Tatălui Său. Şi rugăciunea Lui nu rămâne niciodată neauzită, neîmplinită:

O învăţătură şi un îndemn pentru noi: cu deosebire când suntem în faţa câte vreunei întreprinderi mai grele, întâi să ne rugăm lui Dumnezeu din toată inima şi apoi să ne apucăm de lucru, fiind încredinţaţi că rugăciunea noastră nu va fi zadarnică.

71

Evanghelia la Botezul Domnului

(6 Ianuarie)

(Matei 3, 13-17)

13. Atunci a venit Iisus din Galileea la Iordan, către Ioan ca să se boteze de la dânsul. 14. Iar Ioan oprea pe El, zicând: eu trebuie să mă botez de la Tine, şi Tu vii la mine; 15. Şi răspunzând Iisus a zis către dânsul: lasă acum, că aşa se cade nouă să împlinim toată dreptatea. Atunci L-a lăsat pe El. 16. Şi botezându-se Iisus, a ieşit îndată din apă, şi iată i s-au

deschis lui cerurile, şi a văzut pe Duhul lui Dumnezeu pogorându-se ca un porumb, şi venind peste El. 17. Şi iată glas din ceruri zicând: acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit.

Împlinirea angajamentelor. Curăţia intenţiei

1. Ajuns în vârstă de 30 de ani, Mântuitorul, ca om, după legile iudaice, avea majoratul şi, prin urmare, facultatea de-a păşi în public ca Învăţător – adevărat, şi El, ca şi Ioan, fără autorizarea sinedriului (Ioan 1, 19). Dar, înainte de a-Şi începe activitatea, El, ca om, face o serioasă pregătire. Aceasta constă din trei acte:

a) Botezul, în care Sfânta Treime mărturiseşte Mesianitatea Lui.

b) Alipirea aderenţilor de persoana Sa şi intrarea Sa în societate, în care El Însuşi Îşi dovedeşte Dumnezeirea (Ioan 1, 35; 2, 12).

c) Postul şi ispita, în care I se simbolizează misiunea.

Într-aceea Ioan Botezătorul se afla în plină activitate la Iordan (a se vedea cap. 60, Duminica înainte de Botezul Domnului). El spăla cu apă, boteza pe cei ce se pocăiau şi se angajau să nu mai păcătuiască, spre a putea primi cu vrednicie pe proorocitul şi mult aşteptatul Împărat Mesia.

Pe Mesia, al Cărui herald era, Ioan nu-L cunoştea. Lui i se dăduseră numai semnalmentele, după care poate să-L cunoască: *„Peste Care vei vedea Duhul*

pogorându-Se şi rămânând peste Dânsul, Acela este Care botează cu Duhul Sfânt" (Iuda 1, 33).

2. Printre cei mulţi care vin la Ioan şi, „mărturisindu-şi păcatele", iau angajament că-şi vor îndrepta viaţa morală, şi, deci, se botează – se arată un om, la părere, aproape tot aşa de sărman ca şi Ioan.

Acest om modest în faţa Căruia se oglindeşte blândeţe, vine şi El de-a dreptul la Ioan. El nu mărturiseşte nimic, căci fiind fără păcat, n-are ce mărturisi, ci cere simplu: să fie şi El botezat.

Asprul Ioan Îl priveşte, Îl priveşte cu interes şi... rămâne uimit. El, după semnalmentele primite, recunoaşte în noul venit pe Domnul său, pe Mesia. Noul venit era Iisus.

Când vede că Iisus cere serios să fie botezat, Ioan crede că doar Stăpânul său îl pune la probă şi I se opune.

Cum – Îi zice el –, Tu care n-ai trebuinţă să Te botezi, vii la mine, care nu sunt vrednic, nu să pun mâna asupra capului Tău, spre a Te boteza, dar nici asupra picioarelor Tale, spre a-ţi dezlega curelele încălţămintelor?! Eu am trebuinţă să mă botez, nu Tu; prin urmare, dacă ai venit aici, botează-mă Tu pe mine, că eu pe Tine n-am nici un titlu să Te botez.

Cam aşa-L întâmpină Ioan, neştiind ce intenţionează Iisus.

La împotrivirea lui Ioan, Iisus răspunde: *„Lasă acum, că aşa este de cuviinţă să se împlinească toată dreptatea"*. Era cu dreptul înaintea lui Dumnezeu ca Iisus, Dumnezeu-Omul, să se pună pe sine pildă vie de împlinirea angajamentului luat pildă la care omenirea să privească veşnic, ca la un ideal şi să tindă a-L imita.

Iisus, înainte de începerea activităţii Sale mesianice, cere Botezul nu pentru Sine, ci pentru noi. Ca toată lumea, ia şi Dânsul angajamentul că are să ducă o viaţă fără de păcate, sfântă. Şi, pentru întreaga lume şi pentru toate timpurile, El voieşte să Se stabilească de la început, ca exemplu de curăţenie a intenţiei cu care întreprinde activitatea Sa şi de conştiincioasa împlinire a angajamentului luat.

Spălarea prin Botez, pentru viitor, simboliza curăţenia intenţiilor Lui, curăţenie, pe care să o aibă toţi când se apucă de vreo lucrare. Angajamentul luat El l-a ţinut cu sfinţenie. În aceste două puncte, Iisus, la Botez, ni s-a dat ca model de imitat.

3. Cum intră alţii, intră şi Iisus în apele Iordanului şi primeşte Botezul de la Ioan. În momentul acela, mare şi sărbătoresc, se deschid cerurile şi Duhul Sfânt, întrupat ca porumbel, se vede planând asupra lui Iisus, iar, din înălţimea cerurilor, se aude glasul Tatălui ceresc zicând: *„Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care bine am voit“*.

Mulţimea adunată la Iordan, vede pe Sfântul Duh în chip de porumbel, aude glasul Tatălui şi, de la sine înţeles, se cuprinde de mirare, de frică şi de îngrijorare pentru cele ce vor să urmeze, şi cu respect se prosternă înaintea Măririi dumnezeieşti, care i s-a arătat.

Botezul lui Iisus, astfel săvârşit, nu avea numai însemnătatea pe care am arătat-o. Arătarea Duhului Sfânt în chip de porumbel şi a Tatălui prin glasul Său ceresc, constituie o mărturie, un Testimoniu pentru Iisus; anume că El nu este singur, nu este om simplu, ci este şi Dumnezeu: este Fiul Celui care a grăit din înălţimea cerurilor şi este una cu Acela Care, spre a fi putut să fie văzut, a planat asupră-I ca un porumbel. Cu

acest prilej înaintea mulţimii, îngrămădite la Iordan în jurul lui Ioan, se arată Sfânta Treime, ca cea mai convingătoare dovadă că mântuirea omenirii s-a apropiat. Scopul era ca, aceia care asistă la acest eveniment epocal, care aud şi văd ce se petrece, să se convingă şi să convingă şi pe alţii, că Iisus este un adevărat Mesia cel proorocit. Această arătare a fost ultima, dar cea mai importantă şi mai convingătoare învăţătură de pregătire pentru poporul cel ales spre primirea lui Mesia Cel aşteptat, acum sosit şi mărturisit în persoana lui Iisus.

De aici arătarea aceasta mai are încă un înţeles: să nu lase nici cel mai mic pretext de scuză pentru evreii care, în orbirea şi în îndărătnicia lor, nu vor primi pe Iisus, şi ca astfel osânda lor să fie deplin motivată.

Dacă Iisus, până a nu-Şi începe activitatea Sa mântuitoare, S-a plecat înaintea lui Ioan, s-a umilit; dacă El S-a botezat în apele Iordanului, manifestând, prin aceasta intenţia cea bună, cu care întreprinde lucrarea Sa; şi dacă, în faţa lumii şi a lui Dumnezeu a luat un angajament pe care l-a împlinit cu sfinţenie – dacă le-a făcut toate acestea, le-a făcut ca să ne dea învăţătură.

a) Angajamentele pe care le luăm să le împlinim cu orice preţ. Noi, peste tot, luăm uşor angajamente şi tot aşa de uşor unii le şi uităm. Cu deosebire luăm angajamente, la Sfânta Taină a Pocăinţei, că ne vom îndrepta viaţa, abţinându-ne de la repetarea păcatelor mărturisite. Aceste angajamente, călcate de noi sunt pedepsite şi în lumea aceasta, prin urmările fireşti ale păcatelor şi ale viciilor şi, mai ales, după moarte. Deci, decât să luăm angajamente numai de formă, mai bine să

nu luăm deloc, mai bine să nu primim cu nevrednicie Sfânta Taină a Pocăinţei şi a Cuminecăturii.

Dar şi în viaţa socială angajamentul luat obligă la împlinirea lui. Cel ce nu se ţine de angajament e considerat ca om neserios, necinstit, gata să înşele şi să comită orice fapte rele. Într-un astfel de om lumea nu mai are încredere, şi urmările sunt uşor de prevăzut.

Preotul, ca educator al poporului, trebuie să fie pentru fiii săi sufleteşti model de imitat, şi, prin cuvânt, un neadormit povăţuitor la ţinerea cuvântului dat, ştiind vorba poporului: pe unde iese cuvântul, pe acolo iese şi sufletul.

b) Orice lucrare întreprindem, noi trebuie să o începem umilindu-ne înaintea lui Dumnezeu, al Cărui ajutor să-L cerem din toată inima. Dar lucrarea, oricare ar fi ea, trebuie să o întreprindem cu gând bun: înainte de a o începe, să ne spălăm de toate gândurile rele de a strica aproapelui. Orice lucrare a noastră încât s-ar referi la alţii, trebuie să fie spre binele, nu spre răul lor, cum trebuie să fie spre binele nu spre răul nostru.

72

Evanghelia la Sfinţii trei Ierarhi

(30 Ianuarie)

(Matei 5, 14-20)

14. Voi sunteţi lumina lumii, nu poate cetatea să se ascundă deasupra muntelui stând. 15. Nici nu aprind lumina, şi o pun sub obroc ci în sfeşnic, şi luminează

tuturor celor din casă. 16. Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să mărească pe Tatăl vostru cel din ceruri. 17. Să nu gândiţi că am venit să stric Legea, sau proorocii, n-am venit să o stric, ci să o împlinesc. 18. Că adevăr zic vouă până ce va trece cerul şi pământul, o iotă, sau o cirtă nu va trece din lege, până ce toate se vor face. 19. Deci, cel ce va strica una dintru aceste porunci mai mici, şi va învăţa aşa pe oameni, mai mic se va chema întru împărăţia cerurilor. Iar cel ce va face, şi va învăţa, acela mare se va chema întru împărăţia cerurilor. 20. Că zic vouă: că de nu va întrece dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra întru împărăţia cerurilor.

Misiunea preoţilor. Perfecţionarea Legii

1. În marea Sa predică de pe munte, după ce în Fericiri, şi special în Fericirea I, şi-a desfăşurat drapelul Său, ca drapel al culturii, al progresului, al luminii, sub care să se grupeze omenirea, Mântuitorul se adresează către aceia care vor avea menirea să-L suplinească, să-I poarte drapelul, sub care să cucerească lumea.

Cum, despre Sine, ca Învăţător, zice că este lumina lumii (Ioan 8, 12; 9, 5, 12, 35-36, 46), aşa zice şi despre cei ce sunt chemaţi să-I ia locul, ca învăţători, să-I continue opera, că (vs. 14) sunt lumina lumii. Cu alte cuvinte: prin lumina învăţăturii şi a faptelor lor, Apostolii şi urmaşii lor, preoţii au menirea să reformeze

lumea cea întunecată de întunericul ignoranţei şi al decadenţei morale.

Înţelesul acestor cuvinte, sub altă formulare, îl adresase Iisus ucenicilor atunci când, după întoarcerea de la Ispită i-a aflat lângă marea Galileii. Atunci am văzut cum Învăţăceii, înţelegând marea misiune ce li se pune în vedere, lasă tot şi urmează lui Iisus (cap. 18).

Aici, Mântuitorul nu se mulţumeşte numai a arăta din nou importanţa cea mare a misiunii lor pentru întreaga lume, ci de această importanţă leagă răspunderea cea mare nu numai a Apostolilor, ci mai mult a urmaşilor lor, a preoţilor. El zice: *„Nu poate cetatea să se ascundă deasupra muntelui stând“*, adică poziţia Apostolilor şi, după aceştia, a preoţilor, este aşa de înaltă, ei sunt aşa de sus puşi faţă cu ceilalţi oameni, cum este cetatea cea zidită pe vârful muntelui, faţă de cele de pe şes. Şi, cum cetatea cea de pe munte nu se poate ascunde dinaintea privitorilor, ci, vrând-nevrând, rămâne în văzul tuturor: aşa şi ei. Prin poziţia lor excepţional de înaltă ei, preoţii, atrag asupra-şi atenţia tuturor. Orice ar face, ei nu se pot sustrage de la controlul lumii, care le măsoară fiecare pas, le cântăreşte cu cumpăna de aur fiecare cuvânt.

Înălţimea poziţiei lor, a preoţilor cu deosebire, rezultă şi din compararea lor cu cel mai mare Prooroc, cu Ioan Botezătorul. Acesta, deşi înger în trup, faţă de Hristos s-a recunoscut atât de mic, încât nu era vrednic nici măcar să-I dezlege curelele încălţămintelor, dar să-şi pună mâna pe capul Lui. Preotul, însă, după puterile darului dumnezeiesc, la fiecare Sfântă Liturghie, face să se nască, să crească şi să se jertfească Hristos, pe Care el Îl ia pe mâini şi Îl împărtăşeşte credincioşilor. Oricât de mare a fost Ioan Botezătorul, după darul

dumnezeiesc, el dispare în faţa preotului liturghisitor. Atât de înaltă este poziţia preotului, căruia Iisus i se adresează.

În proporţie cu ameţitoarea înălţime a poziţiei preoţeşti este şi greutatea răspunderii, izvorâtă din împlinirea datoriei. Cum Mântuitorul Hristos, dacă a venit în lume ca lumină, n-a venit să stea în nelucrare, să fie ca o lumânare aprinsă şi pusă *„sub obroc“*, ci, ca, prin muncă neîntreruptă, să lumineze lumea: aşa şi preotul. Oricât ar fi el personal de instruit, de luminat, dacă nu luminează pe alţii, învăţătura lui, lumina lui n-are nici un preţ; ea e ca şi lumânarea aprinsă şi pusă *„sub obroc“*. El, preotul, nu poate deci să se sustragă de la datoria care e strâns legată de poziţia lui. Îndată ce s-ar sustrage, ar înceta a mai fi reprezentantul, purtătorul drapelului lui Iisus Hristos, şi (vs. 13) cum sarea, oricât ar fi ea de bună şi de indispensabilă pentru oameni, dacă s-ar strica, n-ar mai fi de nici un folos, ci s-ar arunca şi s-ar călca de oameni: aşa şi preotul, care nu-şi face datoria înaintea acelora pe care el dator este să-i lumineze. El încetează a mai avea nimbul sacru al Sacerdotului; opinia publică trece peste el, îl calcă în picioare, ca pe un lucru de nimic. Deci, ca preotul să fie adevăratul reprezentant al lui Hristos, adevărat purtător al drapelului Lui (vs. 16): bine să-şi tragă seama cu sine: luminarea lui prin învăţături şi prin fapte aşa să lumineze înaintea oamenilor, încât oamenii, văzând faptele lui, să rămână încântaţi, să-l urmeze cu entuziasm, şi, prin aceasta, să preamărească pe Tatăl cel ceresc.

Mântuitorul accentuează aici anume faptele, nu învăţătura. Faptele preotului să fie întruparea învăţăturilor lui: să fie ca nişte făclii luminoase şi

luminătoare, prin care, deoparte să se confirme adevărul şi valoarea învăţăturilor, a luminii teoretice, de alta, văzându-le oamenii şi, recunoscând că învăţăturile şi faptele preotului sunt dumnezeieşti, cu atât mai mult să-l respecte pe preot, şi cu drag să-i urmeze poveţele.

Faptele, ca confirmare a vorbelor preotului, sunt de aşa mare importanţă pentru viaţa socială, încât, la începutul Sfintei Liturghii, după ce preotul cel mare, Arhiereul, s-a îmbrăcat în întregul său veşmânt sacerdotal, Biserica îi aduce aminte Arhiereului că cea mai înaltă şi mai demnă podoabă arhierească este lumina faptelor lui: Diaconul, luând trichierul, simbolul luminii, adresează Arhiereului cuvintele: „Aşa să lumineze lumina ta înaintea oamenilor, ca, văzând faptele tale cele bune, să preamărească pe Tatăl cel din ceruri“.

După păstor se orientează turma. Dacă păstorul rătăceşte în întuneric, el duce toată turma în pierzare, în abis. Păstorul de suflete, în caz analog, nu răspunde numai pentru sufletul său, ci şi pentru a întregii turme, pe care el, dacă nu ştie să fie lumină, o duce în întuneric, în pieire.

2. Sarcina misiunii de a lumina poporul, Biserica a împărţit-o cu fiica ei, cu şcoala. Alături de preot trebuie să muncească învăţătorul, care, şi el trebuie să întrunească aceleaşi nobile însuşiri ca şi preotul. Căci, dacă preotul este învăţător în biserică, schimbând pentru cei vârstnici, amvonul în catedră, aşa, în şcoală, învăţătorul, în anumite momente, este preot; el schimbă catedra în amvon. Acelaşi fiind scopul ambilor: să lumineze şi să moralizeze – mijloacele sunt aceleaşi: învăţătura şi exemplul faptelor bune.

Ca să ajungă cu siguranţă la scop, ei trebuie să lucreze în perfectă armonie, ca şi cum ar fi unul singur.

3. Fericirile pe care Mântuitorul le-a dezvoltat ceva mai înainte (vs. 3-12) şi peste tot doctrinele lui Iisus, ridicate la un nivel înalt, ideal, puteau uşor să fie exploatate de către farisei şi de către cărturari ca reforme, ca răsturnare a poruncilor lui Moise şi a Proorocilor. Spre a preveni orice mistificare, Iisus declară (vs. 17) că El nu numai n-a venit să strice Legea sau Proorocii, ci a venit să o susţină în cele mai mici detalii. Misiunea Lui e să perfecţioneze, să-i scoată la iveală adâncimea înţelesului. Această perfecţionare a Legii are să fie normativă. Deci (vs. 19): acela, care, cu intenţie bună, va tălmăci Legea astfel, nu cum Eu învăţ, prin urmare va strica chiar şi numai vreuna din poruncile secundare, şi va învăţa pe oameni după cum îl va tăia capul, acela mic va rămâne în împărăţia cerurilor. Iar acela, care chiar şi pe cele mai neînsemnate porunci le va împlini aşa cum legea perfecţionată cere, şi aşa va învăţa pe oameni, acela mare, bun, virtuos se va chema.

Împlinirea riguroasă a formelor exterioare din Lege nu este suficientă. Cei ce împlinesc numai forma Legii sunt departe de a fi buni, virtuoşi. Virtuos poate fi numai acela care împlineşte fondul, înţelesul mai înalt al Legii, *„Că zic vouă..."* (vs. 20). Cărturarii şi fariseii erau cei mai riguroşi împlinitori ai formelor exterioare, cerute de Lege. Pentru aceea însă dreptatea, moralitatea, departe era de ei. Inima lor era coruptă: ei tot ce făceau, în conformitate cu Legea, nu făceau din convingere că este bine aşa să facă, ci făceau fiindcă vânau popularitatea gloatelor, căutau ca prostimea să-i creadă că sunt buni, virtuoşi, şi să li se supună orbeşte. De

aceea zice Hristos în teză generală, că, dacă dreptatea şi virtutea ucenicilor Săi nu va întrece cu mult (de nu va prisosi) pe aceea a fariseilor şi a cărturarilor, cum aceştia o practică, ucenicii nu vor fi oameni buni, virtuoşi, deci nu vor intra întru împărăţia cerurilor.

CUPRINS

Cuvânt înainte
1. Sfânta Scriptură şi în special Evangheliile în serviciul divin ca mijloc de edificare morală pentru creştini

2. Împărţirea Evangheliilor ca lecturi în zilele anului bisericesc. Însemnătatea Evangheliilor şi necesitatea de a fi explicate credincioşilor. Respectul şi cinstirea Evangheliei în biserică
3. Evanghelia în Duminica Paştilor I. în general
4. Evanghelia în Duminica Paştilor II (Perioada I). Cuvântul veşnic, ca Dumnezeu Creator S-a arătat lumii ca viaţă şi lumină
5. Evanghelia din Duminica Paştilor III (Perioada II). Lumina personificată a venit în lume
6. Evanghelia din Duminica Paştilor IV. (Perioada III). Întruparea, activitatea şi rezultatul activităţii Cuvântului
7. Evanghelia în Duminica Tomii I. Misiunea Apostolilor şi a preoţilor
8. Evanghelia în Duminica Tomii. II. Triumful credinţei
9. Evanghelia din Duminica Mironosiţelor. Înmormântarea şi învierea lui Iisus
10. Evanghelia în Duminica Slăbănogului. Ingratitudinea Evreilor
11. Evanghelia în Duminica Samarinencii. I. Samarineanca păcătoasă

12. Evanghelia în Duminica Samarinencei. II. Samarineanca pocăită. Samarinenii
13. Evanghelia din Duminica Samarinencii. III. Învăţăminte
14. Evanghelia din Duminica Orbului. I. Vindecarea
15. Evanghelia din Duminica Orbului. II Recunoştinţa şi răsplata
16. Evanghelia din Duminica Rusaliilor. Efectul predicii lui Iisus
17. Evanghelia din Duminica a I-a după Rusalii. Poveţe pentru misiunea apostolică
18. Evanghelia din Duminica a II-a după Rusalii. Chemarea Apostolilor
19. Evanghelia din Duminica a III-a după Rusalii. Cunoaşterea de sine
20. Evanghelia din Duminica a IV-a după Rusalii. Modelul credinţei
21. Evanghelia din Duminica a V-a după Rusalii. Renegaţii
22. Evanghelia din Duminica a VI-a după Rusalii. Încrederea în Dumnezeu
23 Evanghelia din Duminica a VII-a după Rusalii. Răsplata credinţei
24. Evanghelia din Duminica a VIII-a după Rusalii. Pâinea vieţii
25. Evanghelia din Duminica a IX-a după Rusalii. Încrederea în ajutorul dumnezeiesc şi în forţele proprii
26. Evanghelia din Duminica a X-a după Rusalii. Încrederea în darul dumnezeiesc primit
27. Evanghelia din Duminica a XI-a după Rusalii. Iertarea
28. Evanghelia din Duminica a XII-a după Rusalii. Primejdia bogăţiilor

29. Evanghelia din Duminica a XIII-a după Rusalii. Pedeapsa celor răi
30. Evanghelia din Duminica a XIV-a după Rusalii. Perversitatea Evreilor
Evanghelia din Duminica a XV-a după Rusalii. Cea mai mare poruncă din Lege
32. Evanghelia din Duminica a XVI-a după Rusalii. Judecata parţială. Progresul
33. Evanghelia din Duminica a XVII-a după Rusalii. Stăruinţa în rugăciune
34. Evanghelia din Duminica a XVIII-a după Rusalii. Creştinismul universal
35. Evanghelia din Duminica a XIX-a după Rusalii. Raportul cu semenii noştri
36. Evanghelia din Duminica a XX-a după Rusalii. Mila
37. Evanghelia din Duminica a XXI-a după Rusalii. Progresul în cultură
38. Evanghelia din Duminica a XXII-a după Rusalii. Milostenia. Compătimirea
39. Evanghelia din Duminica a XXIII-a după Rusalii. Alungarea duhurilor rele
40. Evanghelia din Duminica a XXIV-a după Rusalii. Credinţa, Dragostea şi Nădejdea
41. Evanghelia din Duminica a XXV-a după Rusalii. Aproapele nostru
42. Evanghelia din Duminica a XXVI-a după Rusalii. Lăcomia
43. Evanghelia din Duminica a XXVII-a după Rusalii. Sfinţirea Sâmbetei
44. Evanghelia din Duminica a XXVIII-a după Rusalii. Universalismul în Creştinism
45. Evanghelia din Duminica a XXIX-a după Rusalii. Gratitudinea şi Ingratitudinea

46. Evanghelia din Duminica a XXXI-a după Rusalii. Răsplata credinţei
47. Evanghelia din Duminica a XXXII-a după Rusalii. Mântuirea prin pocăinţă
48. Evanghelia din Duminica Vameşului şi a Fariseului. Adevărata şi falsa pocăinţă
49. Evanghelia din Duminica Fiului risipitor. Pocăinţa

50. Evanghelia din Duminica lăsatului de sec de carne. Judecata de pe urmă
51. Evanghelia din Duminica lăsatului de sec de brânză. Iertare. Ajunare. Materialism
52. Evanghelia din Duminica I a marelui post. Iisus-Mesia cel aşteptat
53. Evanghelia din Duminica a V-a a marelui post. Ranguri între Apostoli
54. Evanghelia din Duminica Stâlpărilor. I. Cina din Betania. Maria şi Iuda
55. Evanghelia din Duminica Stâlpărilor. II. Intrarea triumfală în Ierusalim
56. Evanghelia din Duminica înaintea Înălţării Sfintei Cruci. Importanţa Crucii
57. Evanghelia din Duminica înainte de Naşterea Domnului nostru Iisus Hristos. Plinirea vremii. Naşterea lui Iisus
58. Evanghelia din Duminica după Naşterea Domnului. I. Primejdia înlăturată
59. Evanghelia din Duminica după Naşterea Domnului. II. Uciderea pruncilor. Întoarcerea în Galileea
60. Evanghelia din Duminica înainte de Botezul Domnului. Ioan la Iordan
61. Evanghelia din Duminica după Botezul Domnului. Pregătirea şi începutul activităţii lui Iisus

62. Evanghelia la Naşterea Maicii Domnului (8 Septembrie). Gospodăria şi Învăţătura
63. Evanghelia la Înălţarea Sf. Cruci (14 Septembrie). I. Iisus judecat
64. Evanghelia la Înălţarea Sf. Cruci (14 Septembrie). II Iisus răstignit
65. Evanghelia din ziua Naşterii Domnului (25 Decembrie). Iisus Împărat şi Dumnezeu şi al Păgânilor
66. Evanghelia la Tăierea Împrejur (1 Ianuarie). Cercetarea bisericii
67. Evanghelia la Întâmpinarea Domnului (2 Februarie). Supunerea
68. Evanghelia la Buna-Vestire (25 Martie). Maica Domnului
69. Evanghelia la Înălţarea Domnului. Dovadă despre Învierea lui Iisus şi Înălţarea lui la ceruri
70. Evanghelia la Schimbarea la faţă (6 August). Garanţia Învierii lui Iisus
71. Evanghelia la Botezul Domnului (6 Ianuarie). Împlinirea angajamentelor. Curăţenia intenţiunii
72. Evanghelia la Sfinţii Trei Ierarhi (30 Ianuarie) Misiunea Preoţilor. Perfecţionarea Legii

*) Despre Rugăciune a se vedea Catehismul de S. Popescu, Partea II, §27, 28.
*) A se vedea şi § 7 şi 72.
* Catehism, de S. Popescu, I § 42.
* De ira II, 8, 9. A se vedea S. Popescu, Geneza Evangheliilor, 1880, pag. 34.
*) În Duminica a XXX-a după Rusalii, textul Evangheliei Luca 18, 18 - 27 fiind identic cu cel din

Duminica a XII-a după Rusalii, Mateiu 19, 16 - 26, l-am tratat la § 28, pagina 102.

1) a) Evanghelia din Duminica a II-a a marelui Post (Marcu 2, 1-12) a se vedea Evanghelia Duminicii a VI-a după Rusalii, la §-ul 22.

b) Evanghelia Duminicii a III-a a marelui post (Marcu 8, 34-9, 1) a se vedea Evanghelia Duminicii I după Rusalii, la §-ul 17.

c) Evanghelia din Duminica a IV-a a marelui post (Marcu 9, 17-32) a se vedea Evanghelia Duminicii a X-a după Rusalii, §-ul 26.

1 Evanghelia după înălţarea s. Cruci: a se vedea Evanghelia Duminicii I după Rusalii, la § 17.

1) Geneza Evangheliilor de S. Popescu, pg. 24. Conducător pg. 21.

2) Numărul 3 este semnul Dumnezeirii. Conducător pg. 20.

1) Această Evanghelie se citeşte şi în Noiembrie: „Intrarea în Biserică“ şi în 15 August: „Moartea Maicii Domnului“.

1) Evanghelia de la Intrarea în Biserică (21 Noiembrie) a se vedea §62, Evanghelia la Naşterea Maicii Domnului (8 Septembrie).

1) Mai pe larg: a se vedea Iisus Hristos de R. P. Diden, traducere de Dr. C. Chericescu şi C. Nazarie, publicată de I.P.S. Iosif Gheorghian, Primatul României. Bucureşti 1901. Tom. II, special „Învierea lui Iisus Hristos“, pag. 303-305.